HANS

KIRK

Klitgaard și Fiii

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

HANS

KIRK

Kliigaard silfii i

In romîneşte de *Maria Bistriceanu* şi *Alice Cabrielescu*

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURA ŞI ARTĂT. 2174

Responsabil de carte: C. Glurgiuca Tehnoredactor : I Gheorghiu Corector : L. Igirosianu

Dai la cules 17.08.1956. Bun de tipar 23.11.56 Tiraj 10.100 ex. Hirtie semivelitiă mată de 65 gr. mX Format 840X1080132. Coli editură

12,84. Coli de tipar 7,75. Ed I. Comanda 2473. A. nr. 03041. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8A~3I=R

Tiparul executat c. 1480 la Inireprindei ea Poligrafici „Apărarea Patriei" Str. Izvor 137, Bucureşti R.P.R
.a

C A P I T O L U L I

In care este vorba de neplăcerile pe care le-a avut Thomas Klitgaară înainte de eliberarea ţării, precum şi de greutăţile întîmpinate de o importantă firmă patriotică

Părea că întreaga ţară îşi oprise răsuflarea în acele zile de aprilie. Armatele fasciste germane fuseseră zdrobite şi grupuri de refugiaţi flămînzi, istoviţi, treceau zilnic graniţa sau se îndreptau către porturi. Cărau în mîini geamantane şi boccele ; se aflau printre ei şi femei bătrîne care înainte nu făcuseră un pas dincolo de hotarele districtului natal, iar acum străbătuseră sute de mile; multe femei tinere cu feţele obosite, aspre; apoi moşnegi, invalizi şi copii, ba şi cîţiva prunci care văzuseră lumina zilei în timpul refugiului, undeva într-un şanţ sau în vreo magazie.

La un pahar de coniac sau rachiu, ofiţerii hit- lerişti mai nădăjduiau într-o minune : visau la arma cea nouă. Fiihrer-ul mai era Fiihrer şi nu se putea ca el să nu fi prevăzut ceea ce s-a întîmplat şi să nu se fi gîndit îa contramăsuri. Aşteptaţi numai puţin ; peste cîteva zile, poate numai peste cîtevâ ore, el va îngrozi din nou întreaga lume şi înfrîngerea se va transforma în victorie. Beau toţi vîrtos, pahar după pahar, totuşi, de îndată ce aburul beţiei se risipea, realitatea hîdă le apărea în faţă : totul era pierdut, nu mai mijea nici o speranţă. Erau învinşi, de asta îşi dădeau bine seama.

Oare ce puneau ei la cale acum, în desperarea lor, minaţi de ură? Aveau; să pustiască întreaga ţară, să ridice braţul, cuprinşi de furie, să semene moartea în dreapta şi-n stînga, fără alegere, înainte de a fi alungaţi ? Şi care avea să fie soarta danezilor închişi în lagărele de concentrare din Germania? Acum, cînd înfringerea devenise o realitate, hitleriştii executau, ucideau, numai din pofta bolnavă de a ucide. Nazismul intrase in ultima sa fază, fiarele astea sălbatice omorau numai pentru a omorî iar slugoii lor danezi le călcau pe urme, lătrînd ca nişte prepelicari.

— E îngrozitor, e cumplit, ofta Thomas Klitgaard, stînd în camera sa de la hotelul Phoenix.

Fusese pe la Karup şi în alte localităţi unde firma executa lucrări — jocul se terminase şi trebuiau salvate materialele preţioase. Pentru milioanele puse în joc, erau nevoiţi să rişte mai departe. Şi riscul avea să fie încă şi mai mare dacă ar fi invadat englezii ţara, deoarece ar fi luat ca pradă de război tot ce se găsea pe aerodromuri şi prin fortificaţii.

Porunci portarului să-i cheme un taxi, ca să se ducă la aerodrom. Trecuseră frumoasele vremuri cînd un mare antreprenor care muncea pentru binele societăţii îşi putea permite să circule cu propria sa maşină, folosind benzină germană. Acest lucru devenise periculos, nespus de periculos, aşa că fu nevoit să se urce într-o rablă dezgustătoare, care scotea fum ca o sobă.

— La aerodrom ! porunci el şi văzu că şoferul îl priveşte dispreţuitor. Treaba lui, doar fiecare are dreptul să se ducă să-şi vadă de treburi, fără să ceară voie nimănui ! Oarecare limite trebuiau să aibă şi puterea şi autoritatea afurisitului aceluia de Consiliu al Libertăţii

La birou nu mai rămăseseră decît inginerul şi un şef de echipă : muncitorii, la chemarea Consiliului

[1] Consiliul Libertăţii a stat în fruntea mişcării de rezistenţă din Danemarca.

eLibertăţii, părăsiseră de o săptămînă aerodromul. Bombardierele şi distrugătoarele erau acolo, ca şi buncărele voluminoase aidoma unor pumni germani, ridicaţi ameninţători deasupra pămîntului blînd al lutlandei. Dar pe tot acest teritoriu imens se şi aşternuse o tăcere de cimitir.

Thomas discuta cu inginerul cum să se strîngă mai repede şi mai pe neobservate resturile de materiale preţioase, cînd intrară *Oberbaurat*[1] von Drieberg şi *Bauratt* Funke. Von Drieberg, omul cel trupeş, slăbise rău, în schimb Funke — oricît de ciudat ar părea — se vedea cît de colo că se simte bine.

— Ah, dragul meu prieten şi coleg danez — zise von Drieberg, strîngînd cu căldură mîna lui Thomas — ne întîlnim în împrejurări cît se poate de triste. Nu ai ceva de băut, orice ar fi ? în vremuri de astea e absolut indispensabil, nu-i aşa ?

— Avem doar o sticlă de rachiu, răspunse inginerul.

— Minunat, minunat. De eînd am pierdut Franţa, stăm rău cu coniacul, cu toate că se mai află ici-colo depozite. Dar minunatul, bunul rachiu danez este tocmai ce-i trebuie omului în clipele astea grele.

Sticla se ivi pe masă şi von Drieberg, după ce bău cu poftă tot paharul, îşi turnă îndată încă unul.

— Ce ne aşteaptă, scumpul meu prieten danez ? întrebă el. Ce se va întîmpla cu noi, cînd vor năvăli hoardele asiatice ? Ce se va întîmpla cu nobila civilizaţie europeană, pe care noi sîntem chemaţi s-o apărăm ? Lucrurile au ajuns pînă acolo, încît se dă drumul din lagărele de concentrare tuturor derbedeilor. Iar poporul danez, o ştiu doar, ne poartă ură. Nimeni nu se gîndeşte la ceea ce am făcut pentru voi, scăpîn- du-vă de ciuma roşie şi de evrei. Noi am fi mers mai departe şi am fi creat o minunată comunitate cu poporul danez, însă toţi ne-au trădat.

Funke sorbea din pahar, iar faţa lui ca de cal zîm- bea toată.

— Da-a, zise el. S-ar putea să fim nevoiţi să ne întoarcem la biroul de arhitectură, domnule Oberbau- rat, altceva nici nu ne mai rămîne de făcut.

— Ce vrei să spui ? sări în sus von Drieberg.

1 Consilier-şef pentru întreprinderi de construcţii — în germană.

— Vreau să spun că va trebui s-o luăm de la început. Da, de la început în toate privinţele — în nefericita noastră ţară distrusă de bombe. Iată roadele activităţii dumitale şi a prietenilor dumitale. Aţi silit poporul german să-şi verse sîngele, iar voi v-aţi dosit şi aţi trăit boiereşte, voi, gangsterii nazişti.

Von Drieberg sări ca turbat, ochii îi scăpărau de mînie.

— Vorbele astea o să le plăteşti scump ! răcni el. Cum îndrăzneşti să vorbeşti astfel cu şeful dumitale ?

— Ia nu mai face pe paiaţa i Funke scoase revolverul din toc şi—1 puse pe masă în faţa sa. Nu uita că îţi cunosc toate ticăloşiile. Dumneata eşti un om cu care se poate sta de vorbă numai la Curtea Criminală.

— Domnilor, liniştiţi-vă, se amestecă împăciuitor Thomas Klitgaard. Ei, drace, se gîndea el, te pomeneşti că se apucă să tragă aici, în biroul firmei. Şi neplăceri avem destule şi fără asta. Domnilor, tuturor ne sînt nervii încordaţi. Dar timpurile prin care trecem cer calm şi stăpînire de sine mai mult ca ori- cînd. Trebuie să fim prudenţi, da, da, se cere să fim prudenţi în primul rînd...

Nu-şi isprăvise vorba cînd în faţa clădirii se opri o maşină, apoi uşa biroului se deschise larg. în prag apărură directorul Egon şi grăsana Frida. Hainele lui Egon atîrnau zdrenţe, faţa îi era plină de vînătăi şi de sînge, din toată îngîmfarea care-i dădea prestanţa unui director nu mai rămăsese nici urmă. Dar Frida cea grasă, în ce hal se* înfăţişa ! Purta un palton bărbătesc, iar pe cap o şapcă trasă pe ochi.

— *Donnerwetter* Z[2] exclamă von Drieberg. Ce s-a întîmplat ?

— Vă căutam pe dumneavoastră, domnule Oberbaurat, şi am aflat că sînteţi aici, rosti Egon cu amărăciune. A izbucnit răzmeriţa, o adevărată răzmeriţă. Azi-dimineaţă, la fabrică, femeile erau ca turbate, nu alta. Ştiţi, mai avem o comandă pentru care am şi încasiat bani, dar n-a fost încă executată şi de aceea continuăm să lucrăm. Şi pe zi ce trece, muierile devin tot mai nesuferite. Azi-dimineaţă am fost nevoit s-o plesnesc pe una din ele, ce dracu, doar sînt director ! Şi atunci, ce să vezi ! parcă a intrat diavolul în ele. S-au năpustit toate buluc asupra mea. Şi nu s-au mulţumit să înjure şi să blesteme, au trecut, precum vedeţi, la violenţe. M-au bătut destul de rău. Trebuie- să facem ceva ; la naiba, nu pot să mă împac cu o asemenea situaţie.

2 Mii de trăsnete ! — în germană.

— Şi biata *Fräulein* Frida ! exclamă von Drieberg. Au îndrăznit năpîrcile s-o atace şi pe ea ?

— Dacă au îndrăznit ! răspunse directorul Egon. Frida, ia aruncă jerpeliturile alea, hai, nu mai face- mofturi, dă toate jos de pe tine. Să vadă şi ei cu ochii lor.

Dar cum grasa Frida, în delicata-i pudoare feminină, se codea să se arate goală în faţa bărbaţilor* Egon îi smulse haina şi-i aruncă şapca jos pe podea..

— Dumnezeule ! urlă von Drieberg — a fost în stare un popor arian să făptuiască o asemenea fărădelege ! Domnule director Klitgaard, daţi-mt voie să-mi mai torn un pahar.

într-adevăr, domnul Oberbaurat avea nevoie să bea ceva întăritor, căci Frida cea grasă îl înspăimîntase pur şi simplu. Era tunsă chilug, ondulaţia ei permanentă dispăruse. Cînd Egon o întoarse cu spatele,, toţi văzură pe fesele ei rotofeie două zvastici mari,, desenate cu lac negru. Iar Frida, săraca, plîngea în- tr-una cu sughiţuri, fără să scoată o vorbă.

— I-au smuls rochia şi uite ce i-au făcut, zise- Egon. Şi asta cui ? Fridei, care n-a supărat niciodată măcar o muscă ! Ea este întotdeauna prea bună, aşa. cum sînt şi eu de altfel. Dar acum vă întreb, domnule Oberbaurat, se poate oare să rămină nepedepsite faptele acestea, sau vor trebui plătite cu aceeaşi rao- nedă ? Cunosc adresele cîtorva muncitoare dintre cele mai înrăite.

Oberbaurat agită pumnii ameninţător.

— Aici e mîna comuniştilor şi a evreilor, declară el. Ei au pus la cale răzmeriţa. într-adevăr, fapta asta nu poate să rămînă nepedepsită... N-am ajuns încă atît de rău, ca să ne împăcăm cu tot ce fac aceşti oameni inferiori nouă.

— Aşa-i, bine spuneţi ! încuviinţă Egon dînd din cap.

— Noi, germanii, sîntem cumpliţi în ură şi fie că vom învinge, fie că vom fi învişi, ne vor simţi pumnul ! Oberbaurat, în furia lui, îşi mai turnă un păhărel. Dacă vom învinge, ne vom răfui cu duşmanii noştri. Fii sigur că vor plăti pentru toate. Iar dacă se va produce marea trădare, vom trece în ilegalitate şi, ca nişte vîrcolaci, îi vom sugruma pe duşmanii noştri. O jur ! Heil ! Skal l[1] ₃.

— Treaba-i simplă, zise Egon. îi învăţăm minte pe cîţiva dintre ei, şi să vezi atunci cum se deprind muncitorii să-i respecte pe naţional-socialişti. Am cîţiva prieteni buni, vom

organiza totul în seara asta. Un singur lucru, domnule Oberbaurat, dacă se vor ivi neplăceri cu autorităţile militare, dumneata să aranjezi lucrurile.

— Firește, făgădui von Drieberg, contemplînd cu tristeţe şi mînie înfăţişarea de plîns a Fridei. Aşa ceva nu se poate răbda. Ar fi de neînchipuit să îngăduim ca nişte oameni inferiori să se poarte astfel faţă de o femeie cu sînge pur arian.

Funke, care pînă atunci stătuse la masă jucîndu-sie cu revolverul, fără să scoată un cuvînt, se amestecă deodată în vorbă.

— Spune-mi, te rog, tinere — i se adresă el lui Egon — ai mare poftă să atîrni pe un stîlp de felinar ?

— Cum vine asta ?

— Mi s-a spus că nu e de fel plăcut. Iar în oraşul acesta sînt destul de multe felinare. Dumneata, probabil, ţi-ai şi ochit unul ?

' In sănătatea dumneavoastră ! — în daneză.

— Acum, într-adevăr nu mai pricep nimic, rosti Egon, uitîndu-se la Baurat cu gura căscată.

— Atunci să-ţi explic. Sîntem învinşi, cu desăvîr- şire învinşi. Peste cîteva zile, Berlinul va cădea şi vom ii nevoiţi să capitulăm.

— Niciodată ! răcni von Drieberg şi izbi in masă cu mînuţa lui mică, grăsulie.

— Poate că dumneata ai fi în stare să zdrobeşti sau să opreşti în loc Armata Sovietică, zise sarcastic Funke. Dar nu încerci, dumneata preferi să rămîi la o distanţă respectabilă de fronturi. Aşa că, peste o săptămînă, totul va fi terminat. Pe noi, cei de aici, din Danemarca, ne vor prinde ca într-o cursă de guzgani şi, fireşte, vom capitula, vom preda armele...

— Doamne, Dumnezeule, mă cutremur, gemu von Drieberg. Cum ? ! Să lăsăm nerăzbunat atacul împotriva dragei noastre Fraulein Frida ?

— Chiar aşa ! zise Funke. Căci dacă veţi întreprinde ceva în această direcţie, nici n-o să aveţi timp să vă dezmeticiţi şi veţi fi chemaţi în faţa justiţiei pentru crimă de război ; asasinarea unor persoane civile este o infracţiune destul de gravă. Iar cl.imitale, stimate danez, îţi spun doar atît: trădătorii de patrie nu se mai bucură de îngăduinţă în clipa de faţă. Dacă vei comite ceva care

aduce a crimă,, sint aproape convins că stîlpul de felinar îţi este asigurat.

— Dar alţi prieteni germani de-ai mei privesc lucrurile cu totul altfel, obiectă Egon.

— Eu nu-s prietenul dumitale, spuse Funke pe un ton glacial. Eu nu văd în dumneata decît o reptilă scîrboasă şi m-aş bucura să te văd spînzurat. Aşa încît, despre partea mea, poţi să nu mai stai la gîn- duri. Pune-te pe treabă.

Ca un duş rece căzură asupra directorului Egon aceste cuvinte. El şi gaşca lui de prieteni nazişti îşi puseseră tot timpul nădejdea în arma cea nouă, armă care trebuia să intre în funcţiune din clipă în clipă — căci nu era cu putinţă ca Fiihrer-ul să le înşele speranţele. Dar totodată, Egon avea senzaţia că pămîntul începe să-i ardă sub picioare. în sfîrşit, se încredinţase pe deplin că jocul era pierdut. Nu-i rămînea altceva decît să se ascundă, să dispară cit mai era timip, să plece din oraşul acesta, unde prea multă lume îl cunoştea. Aşa cum comuniştii au putut să lucreze în ilegalitate, vor putea şi naziştii. Din fericire, el izbutise în timpurile bune să pună cîte ceva deoparte şi credea că atît cît strînsese îi va fi de ajuns.

— Ei, ce să-i faci, zise el. în cazul acesta, nu mai avem ce să ne spunem. Hai să mergem, Frida. Ră- mîneţi cu bine, domnule Oberbaurat, pînă la următoarea noastră întîlnire.

C A P I T O L U L I I

O mare noutate : feldmareşatul Montgomery a comunicat Comandantului Suprem al Armatelor Aliate că toate forţele inamice aflate în Olanda, Germania de nord-vest şi Danemarca, inclusiv insula Helgoland şi insulele Frisice, s-au predat grupului 21 de armată. Capitularea intră în vigoare de a doua zi, ora 8 dimineaţa.

Ferestrele se deschid larg, pe străzi răsună glasuri t

— Au capitulat, s-a isprăvit cu ei !

După cinci ani de silnicie şi teroare, ţara şi-a recăpătat deodată libertatea. Oameni care nu se cunosc se îmbrăţişează pe străzi :

— Am scăpat în sfîrşit, s-a isprăvit cu ei !

Se smulg de la ferestre perdelele de camuflaj ; au trecut vremurile întunericului, a sosit pacea şi libertatea. Armonica porneşte să cînte în pieţele oraşului, la răscruci de drumuri, prin sate — întreaga ţară dansează. începe o viaţă nouă, o viaţă liberă. Ce-a fost nu se va mai întoarce niciodată !

Pe străzile inundate de oameni fericiţi nu se zăreşte- nici un neamţ, dar în faţa cazărmilor germane mat

stau încă santinele cu puştile încărcate ; capitularea se va produce abia mîine, la ora 8 dimineaţa; astăzi germanii mai sînt un popor-stăpîn şi *Ordnung muss doch sein* /[β] Ofiţerii nazişti se îmbată porceşte în cazinourile lor şi blestemă înalta trădare. Goliţi sticlele, căci nu se ştie ce-o să beţi mîine, după ora 8 dimineaţa. Mîine la 8 dimineaţa va suna ora fatală. Ah, s-au dus frumoasele zile din mica ţărişoară ocupată !

Iar în acest timp, pe uşile şi porţile caselor, ies oameni înarmaţi, cu banderole pe braţ. Acţionînd ca pe baza unui plan de mai înainte stabilit, ei se întîlnesc unii cu alţii şi trec imediat la lucru. Fiecare ştie precis ce are de făcut, adresele sînt de mult pregătite. Curînd se aud în oraş împuşcături, se dă o luptă pe viaţă şi pe moarte cu detaşamentele naziste daneze şi cu poliţia. Poliţiştii luptă cu desperare, ca unii care îşi văd în faţa ochilor laţul spînzurătorii.

Automobile cu luptători pentru libertate aleargă pe străzi, în întreaga ţară acţionează detaşamentele ¡mişcării de rezistenţă. Au răsărit ca din pămînt. Pornesc apoi a hurui camioanele încărcate cu ucigaşi a- restaţi, trădători de patrie. Nu, nimeni nu va fi a- tîrnat de felinar. Totul se va face după litera legii.

Cîntăreţii libertăţii, înaripaţi de bucurie, umplu coloanele ziarelor ; e drept că abia cu o zi în urmă slova lor suna cu totul altfel, însă lumea ştie sub ce constrîngere scriau şi apoi cititorii n-aveau decît să se priceapă a citi printre rînduri. Niciodată, nici un popor nu a avut ziarişti atît de plini de eroism, de bărbăţie. Printre rînduri... Iar din megafoane răsună glasul profund, frumosul glas, al vechiului nostru a- mic, directorul radiodifuziunii daneze, Brummel, care îşi exprimă tot respectul pentru mişcarea de rezistenţă şi luptătorii pentru libertate. Căci şi el a luptat, acest lucru reiese limpede. A luptat cu bărbăţie şi curaj şi a învins — iată, nemţii părăsesc ţara. Parcă auzi vorbind aievea pe un crainic anume trimis din peştera lui Holger-Danske[1] din Kronborg.

— în germană.

3 Doar trebuie să fie ordine !

Bunul şi curajosul danez Brummel a avut dreptate r cind va veni vremea, se vor ivi oamenii.

Oameni s-au ivit şi sînt înarmaţi, vezi, asta-i cam neplăcut. Nu poţi ghici ce le trece prin cap comuniştilor. Mulţi oameni politici nu pot dormi noaptea. Era Imult mai uşor să ai de-a face cu naziştii, decît cu atîta popor înarmat. Acum nu-s nicăieri soldaţi, nici poliţişti cu revolvere, cu bombe lacrimogene şi bastoan». în astfel de împrejurări nu prea e plăcut să fii politician democrat. Trebuie să încerci să te descurci în- tr-un fel, trebuie deocamdată să faci oarecare concesii şi să te mîngîi cu speranţe. în curînd vor veni englezii, da, slavă Domnului, englezii, nu Armata Sovietică.

în acea frumoasă seară de mai, Thomas Klitgaard fu chemat la telefon de către avocatul Abildgaard de la Curtea Supremă, a cărui voce era neobişnuit de emoţionată :

— Ai auzit ?

— Ce anume ?

— B.B.C. Capitulare. S-a terminat. E clar şi nu-i nimic neaşteptat într-asta. Vino îndată la mine. Şi dacă vei fi căutat, Margrethe să spună că eşti plecat în Iutlanda. Grăbeşte-te, Thomas, e o chestiune se- rioasă.

— Vin chiar acum. — Thomas Klitgaard puse receptorul în furcă, apoi se duse la Margrethe.

— A telefonat Torsten. Au capitulat.

— în sfîrşit. Gregers se va întoarce acum acasă.

— Se poate. Dar nu ştim nimic de el... nu era trecut printre cei sosiţi în Suedia. Trebuie să fim pregătiţi pentru orice eventualitate, Margrethe. Victoria a fost cucerită cu preţul unor mari jertfe. Da, să nu uit : dacă va întreba cineva de mine, să spui că am plecat, în Iutlanda. Torsten m-a rugat să-ţi comunic acest lucru.Cine o să întrebe ? Doamna Margrethe păli. Vrei să spui că eşti ameninţat de vreo primejdie ? Te vor aresta ? îşi trecu mîna pe frunte şi continuă pe un. ton nervos : Să faci tot ce-ţi va spune Torsten. E om deştept. Dacă nu-i asculţi sfaturile, poţi s-o păţeşti rău.

Cu inima grea îşi părăsi Thomas Klitgaard som- tuoasa lui casă. Asta îi era oare răsplata pentru anii. de trudă crîncenă, ani plini de jertfire de sine ! Se urcă în tramvaiul ce străbătea străzile tixite de lume. îşi îngăduia să bată pe umăr oameni ameţiţi de fericirea eliberării, încerca să le

zîmbească, să pară vesel : era periculos să arate că în sinea lui spumegă- de furie. Din depărtare se auzeau rafale de mitralieră, la fiecare răscruce de străzi răsunau muzică şi glasuri vesele. îl cuprinse un simţămînt trist, ciudat : el este aruncat peste bord, e un fugar, cu toate că a adus mari servicii ţării şi guvernului. Dar unde- este astăzi guvernul ?

Cînd sună, îi deschise Abildgaard în persoană.

— Ai făcut bine că ai venit. Intră mai repede. Stai să închid uşa cu lanţul. Servitoarele au plecat, fireşte, să danseze. Ţqpăie în cinstea binecuvîntatei eliberări..

— Dar Sara ?

— Dracu ştie ! Sara n-a izbutit niciodată să se dezbare de naivitatea unei mulgătoare. Nu am mai vă- zut-o de loc în ultima săptămînă, te pomeneşti că e şi ea o luptătoare pentru libertate. Cine poate şti ceva sigur în astfel de vremuri ? Ei haide, intră, să bem ultima sticlă de whisky. în curînd sosesc englezii, măcar atîta e bine, că vom putea primi din nou whisky scoţian. Dar trebuie să stăm de vorbă cu toată seriozitatea, Thomas.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Thomas Klitgaard. Ne ameninţă cumva o primejdie ?

— S-ar putea, zîmbi aspru Abildgaard. Vremurile- care vin nu vor fi de loc uşoare pentru clasele de sus. Nu avem poliţie, nu are cine să ţină în frîu gloatele' acestea de luptători pentru libertate, pe comunişti, toată această adunătură. Trebuie să-ţi dai bine seama că rişti să fii arestat.

— Arestat ? Eu ? Thomas Klitgaard îl privi buimac.

— Da, ca speculant de război. Dar acest lucru nu trebuie să se întimple. De aceea ţi-am şi telefonat, e bine să stai aici cîteva zile, iar după aceea e recomandabil să pleci să te odihneşti undeva într-o localitate liniştită şi poate chiar sub un nume de împrumut. Ce-i cu materialele, sînt în afară de orice pericol ?

— Da, însă lucrul n-a fost de loc uşor de realizat.

Cei doi domni de vîrstă mijlocie, doi respectabili oameni de afaceri care aveau multe să-şi spună unul altuia, şedeau afundaţi în fotoliile moi, confortabile ; totuşi, ori de cîte ori răsunau din stradă rafale de mitralieră, tresăreau, fără să vrea. Căci nici unul nu ştia ce se întîmplă acolo, pe străzi, şi ce va aduc® ziua de mîine. Abildgaard ridică receptorul şi vorbi cuiva cu glas scăzut.

— Tot mai continuă tratativele dintre oamenii politici şi tîlharii ăştia din mişcarea de rezistenţă, îl lămuri apoi pe cumnatul său. Se înţelege, comuniştii fac tot felul de greutăţi. In afară de aceasta, s-a întîm- plat ce'va cît se poate de neplăcut : a fost ridicat ministrul Hakon B. Moller.

— Ridicat ? Ce înseamnă asta ?

— Arestat. Trebuie să recunoaştem că ei acţionează repede. Listele au fost, precum se vede, pregătite dinainte.

— Bine, dar cum se poate aşa, pe nepusă masă... fără judecată şi fără cercetări...

— Nu fi naiv, dragă Thomas, zîmbi avocatul de la Curtea Supremă. Ar fi fost cazul să înţelegi în anii a- ceştia din urmă că şi hotărîrile judecătoreşti, într-o situaţie mai încordată, înseamnă de faipt foarte, foarte puţin. Legile există pentru a fi ocolite, sau pur şi simplu pentru a nu fi luate în seamă. Iar justiţia... ei bine, judecătorii noştri s-au comportat binişor în timpurile astea grele. Au devenit supli, foarte supli,- scumpii noştri judecători. Dacă va fi necesar, ei iî vor condamna pe Hakon B. Moller. Totul depinde da raportul de forţe. Cum tot astfel, te pot condamna şi pe tine...

Pe mine ? exclamă Thomas Klitgaard. Nu s® poate să vorbeşti serios, Torsten. Doar am un docu* ment din partea guvernului şi..

— .Atu-ul ăsta poţi să-1 păstrezi, dar să ştii că nu

— e de o însemnătate hotărîtoare. în politicieni nu trebuie să-ţi pui mare speranţă. „Noi nu ne închipuiam, vor declara prudenţi politicienii tăi, că Klitgaard va lucra în folosul ocupanţilor în asemenea proporţii şi că va lua preţuri atît de mari." Nu uita că şi ei sînt strînşi cu uşa. Vezi tu, ei au lucrat pentru nemţi mai muit decît oricare firmă. Pînă una-alta, vor căuta să azvîrle pe oricine în mijlocul haitei de lupi, numai sa-şi scape ei pielea.

Jos se auzi soneria, însă Abildgaard nu se prea grăbi să se ducă să deschidă.

— Totuşi, nu pot crede că... nu, fireşte, e cu neputinţă, zise el coborînd fără voie glasul. Doar nu ştie nimeni că eşti aici, iar în privinţa mea nu se pot ivi suspiciuni. Raporturile mele cu firma sînt cunoscute drept relaţii obişnuite între un avocat şi clientul său.

Soneria răsună din nou, puternic ; Abildgaard ieşi în vestiar. Nu trecu mult şi se întoarse însoţit de Johannes Klitgaard, din a cărui înfăţişare ferchezuită nu mai rămăsese nici urmă. Era fără pălărie ; părul, năduşit şi ciufulit, îi atîrna în şuviţe pe frunte, avea haina ruptă. Răsuflînd greu, se prăbuşi pe un scaun.

— N-ai ceva de băut, Torsten ? întrebă el răguşit. E scandalos ce se petrece. Toţi nebunii au scăpat din lanţ.

— Ce ţi s-a întîmplat ? îl întrebă Thomas, în timp ce Abildgaard căuta o sticlă şi un pahar.

Johannes bolborosi ceva nedesluşit şi, abia după ce înghiţi cîteva păhărele, îşi recăpătă piuitul.

— Gloata asta îşi face de cap mai rău ca în timpul revoluţiei franceze. Stăteam liniştit acasă la mine, singur, căci Evelyn umblă dracu ştie pe unde. Deodată a sunat cineva, ticăloasa de servitoare a deschis uşa, fireşte, şi în faţa mea au răsărit doi vlăjgani înarmaţi, cu banderole pe braţ. „Ce doriţi ?" i-am în- tîmpinat eu în modul cel mai firesc, iar ei, fără să-mi răspundă, m-au întrebat dacă eu sînt directorul Johannes Klitgaard, cu care ziceau că au de vorbit. Le-am răspuns cu amabilitate că nu greşiseră, că într-adevăr eu sînt directorul Johannes Klitgaard, şi, dacă doresc să stea de vorbă cu mine în chestiuni de a

— faceri, ne putem întîlni mîine în biroul avocatului meu$_s$ rămînînd să ne înţelegem asupra orei. Atunci ăi doi, naiba să-i ia, au început să ţipe fără ruşine, cu revolverele îndreptate asupra mea şi mi-au poruncit să-i urmez... Ce puteam să fac, de vreme ce nu mai e- xistă nici un fel de poliţie...

— Şi ai izbutit să te descotoroseşti de ei ?

— Aşteaptă. Am fost nevoit să cobor cu ei pînă la automobil şi să stau cu mîinile în sus. Lumea din jur zbiera la mine : „Spionule !" „Trădătorule !" Noroc că bestia de la volan nu ştia să conducă, ori poate era beat, aşa că la o încrucişare de străzi a intrat într-un tramvai, maşina s-a răsturnat şi mi se pare că cei doi dinăuntru au fost făcuţi piftie. S-ai stîrnit o hărmălaie de neînchipuit. Ei, şi eu am şters-o încetişor după un colţ...

— Neplăcută situaţie, Johannes, zise Abildgaard. Ai mers prea: departe cu societatea aia „Pro Patria". Uite, Thomas cred că va reuşi să iasă din încurcătură, dar tu, vezi, nu ţi-ai pregătit retragerea. Aşa stînd lucrurile, nu trebuie să te laşi să fii ridicat acum. Pe cît se pare, arestările se fac la întîmplare, sei vede că ai nimerit şi tu pe cine ştie ce listă. Trebuie să te ascunzi pentru o bucată de vreme, iar după aceea vom vedea.

— Dar unde să mă ascund ? Aici ?

— Nu cred că ar fi bine. Dacă Thomas şi tu veţi fi găsiţi aici, asta ar arunca o umbră asupra mea. Or$_r$ chiar pentru voi, e mai bine ca eu să n-am vreun a- mestec. E în interesul firmei. Nu, trebuie să găsim un tertip, aşa ca să dispăreţi amîndoi o bucată de vreme...

— Iată pînă unde au ajuns lucrurile ! exclamă Thomas Klitgaard. Un respectat om de afaceri, care a adus mari servicii patriei sale, conducătorul unei firme solide, e nevoit acum să se ascundă !

— Să se ascundă de gloate ! adaugă furios Johannes Klitgaard. De chiriaşii mei de pe Osterbro. De bandiţii ăia care nu ştiu altceva decît să ceară şi nu vor să plătească chiria la timp.

— Nu foloseşte la nimic să te înfierbîntţi, rosti A- bildgaard. împrejurările sînt de aşa natură încît noi avem mîinileî legate. în seara asta veţi dormi amindoi aici. Mîine dimineaţă vom aranja totul cum trebuie. Te sfătuiesc, Thomas, să te internezi într-un sanatoriu. Cunosc un medic care poate să aranjeze totul. Te vom da drept un comerciant de coloniale de pe Os- terbro. Nu va fi greu. în

ceea ce te priveşte pe tine, dragă Johannes, nu va fi atît de uşor. Te agiţi prea mult pentru un bolnav... Dar şi cu tine se va putea a- ranja, există doar sanatorii pentru bolnavii de nervi...

Zîmbi încurajator, iar Thomas Klitgaard simţi, la fel ca de multe, de foarte multe ori înainte, cum clocoteşte în el mînia împotriva cumnatului său, care se trăgea dintr-o veche şi respectabilă familie. Comerciant de coloniale de pe Osterbro ! Iată cum îl vedea pe el în realitate, în adîncul sufletului său, acest afurisit de chiţibuşar, maimuţa asta civilizată.

— Şi ce se va alege din afacerile mele ? întrebă Johannes Klitgaard. Vrei să te ocupi tu de ele, cit timp voi sta în sanatoriu ?

— Nu — răspunse foarte amabil Abildgaard — asta n-o pot lua asupra mea, oricît ai stărui. Vezi tu, o întreprindere, ca să merite s-o apăr eu, trebuie să aibă un anumit volum. Mica ta firmă de speculă poţi s-o laşi pe seama avocatului tău Seidelin. Nu vreau să am a face cu de-astea. Am destulă bătaie de capi cu firma „Klitgaard şi Fiii" ; aici, încaltea, jocul e mare...

C A P I T O L U L I I I

Avocatul de la Curtea Supremă Abildgaard discută chestiuni strict confidenţiale cu un ' jurist anonim, care ti dă cele mai optimiste speranţe in ce priveşte viitorul. Apoi întUneşte doi respectabili ziarişti, care năzuiesc să se afirme.

Doamna Margrethe Klitgaard, atît de calmă de obicei, era palidă şi nervoasă cînd intră dimineaţa în biroul avocatului Abildgaard. De soarta lui Gregers nu ştia nimic. Nu se afla în Suedia printre ddţinuţii sosiţi din lagărele de concentrare hitleriste. Auzise- glasul rece şi impasibil al crainicului danez, care comunicase la posturile de radio suedeze că toţi cei eliberaţi nu reprezintă decît jumătate din numărul danezilor închişi la Stutthof ; ceilalţi — jumătatea lipsă — trebuiau socotiţi morţi. Oare să se numere Gregers printre aceştia pe care vocea de la radio îi trecuse cu atîta calm şi nepăsare profesională în rîndul morţilor ? O fi murit oare într-o celulă de închisoare, sau o fi fost ucis într-unui din lagărele de concentrare ?

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Abildgaard, îndată ce închise în urma ei uşa biroului. Au venit ?

— Da, dis-de-dimineaţă. Le-am spus că rhomas a plecat în interes de afaceri în Iutlanda, undeva la Alberg sau Karup, că de cîteva zile nu mai am veşti de la el şi că nu ştiu cînd se va întoarce. Au fost foarte amabili şi mi-au cerut voie să-mi percheziţioneze casa. Le-am îngăduit. După percheziţie au plecat, ce- rîndu-şi scuze pentru deranj.

— Va să zică nu m-am temut degeaba, spuse Abildgaard. La jocul ăsta iau parte mulţi, dar eu am păstrat cîţiva aşi. Te rog, nu-1 vizita pe Thomas la sanatoriu : nu poţi să ştii dacă nu cumva eşti urmărită. Este foarte important ca el să nu fie arestat acum. Dar iartă-mă, scumpa mea cumnată, am o întîlnire de mare însemnătate...

— Un singur cuvînt, Torsten, rosti ea aproape implorîndu-1. Nu s-ar putea întreprinde ceva ca să-1 găsim pe Gregers ?

— S-a întreprins tot ce a fost omeneşte posibil, răspunse avocatul, şi ea observă o uşoară nuanţă de nerăbdare în glasul lui catifelat. E căutat şi prin Ministerul Afacerilor Externe şi prin Crucea Roşie, însă în Germania domneşte deocamdată un haos total. Nu rămîne decît să ne punem nădejdea în providenţă.

Dădu din cap în semn de încurajare pentru ea, vede? bine doar cît o chinuia pe Margrethe gindul la fiul ei dispărut. Era pe deplin firesc — mamă, ce vrei — însă, în noua situaţie care se crease, mai de folos era ca fiul rătăcitor al lui Thomas Klitgaard să nu se mai întoarcă. Un fiu mort în Germania, un luptător pentru libertate ucis, constituia pentru firmă, îni împrejurările actuale, un activ care nu era de neglijat.

Spuse secretarului că se va înapoia abia după-a- miază. Luă tramvaiul pînă la Norrenbros, unde coborî şi se urcă într-un taxi.

— La cîrciumioara Herlev, porunci el.

Tolănit în rabla veche şi hodorogită, Abildgaardi se odihnea. Fusese nevoit să muncească atît de greu în ultima vreme ! Au trebuit puse la cale atîtea, a trebuit să stea de vorbă cu atîţia oameni, să obţină felurite documente, pentru a putea respinge lovitura îndreptată

împotriva firmei. Era neîndoios că lovitura se va produce : comuniştii şi începuseră să acţioneze» cereau o epurare totală, pînă sus de tot !

„Epurare pînă sus, îşi spunea el în gînd. Oare îşi dau seama ce vorbesc ? Ei nu umblă cu ocolişuri» ce-i drept, şi sînt primejdioşi, fiindcă nu-i poţi cumpăra nici cu posturi, nici cu vreo pomană politică. Dar răbdare, numai puţină răbdare, şi se va găsi ac şi de cojocul lor..."

Taxiul se opri în faţa cîrciumioarei. Abildgaard tocmai plătea şoferului, cînd în faţa uşii se opri un alt automobil, din care coborî un domn respectabil, între două vîrste ; după înfăţişare, părea să fie jurist. Avocatul de la Curtea Supremă aşteptă pînă cînd noul sosit îşi plăti şi el cursa, apoi îl salută cu deosebită amabilitate.

— Deocamdată mai e nevoie de oarecare prudenţă, zise Abildgaard. Propun ca dumneata să te numeşti angrosist Jensen, iar eu angrosist Petersen ; vom discuta despre o partidă de mărfuri care urmează să ne sosească din Anglia.

— Foarte cuminte, răspunse domnul cu înfăţişare de jurist. Numai dacă ne vom orienta spre Apus, va fi bine totul. în treacăt fie zis, mi-e tare foame şi sete, sper să putem mînca ceva în cîrciumioara asta.

— E vestită prin bucătăria ei, îl asigură Abildgaard.

Pe vremuri se adunau aici fruntaşii social-democra- ţiei, cînd îşi împărţeau titlurile şi posturile. Iar ei sint oameni care ştiu să trăiască. Să trecem prin urmare şi noi la treburile noastre. înainte de a pleca de acasă, am dat un telefon aici şi am comandat totul.

Un chelner se apropie grăbit şi îi salută, spunînd. apoi că li se pregătise masa într-un salon separat, idupă dorinţa domnului angrosist. Totul era gata.

— Foarte drăguţ local, zise domnul cu înfăţişare de jurist, cînd felurile de mîncare începură să sosească. Dar textilele, scumpul meu coleg, cum stau lucrurile în privinţa autorizaţiilor de import ?

— Le vom primi in curînd, formalităţile mai durează vreo lună, poate chiar mai puţin, răspunse A- bildgaard pe un ton de afaceri dinadins accentuat. Acum însă, hai să ne desfătăm cu scrumbioară şi rachiu. Iar după aceea vom încerca să discutam chestiunea unui mic avans. Nu trebuie să uităml unele considerente sociale.

— Fireşte, societatea mai presus de orice, încuviinţă domnul cu înfăţişare de jurist. Voinţa poporului, precum se

ştie, este lege pentru ţară. Sînt convins că vom aranja această mică chestiune. Un dejun bun şi o băutură plăcută stimulează întotdeauna gustul de afaceri. în sănătatea dumitale, dragul meu coleg !

Se amuzau ca doi băieţandri cu mica lor comedioară menită să camufleze întîlnirea aceasta, secretă şi periculoasă. Cînd chelnerul intră în odaie, discutau numai despre textilele englezeşti şi autorizaţia de import, despre valute şi despre perspectivele ce se deschideau comerţului. Erau amîndoi de părere că totul merge admirabil. Din pivniţele adinei şi bine păzite ale restaurantului li se aduse un excelent vin roşu, doar marele negoţ în persoană venise în calitate de oaspe la cîrciumioara Herlev. Iar la cafea, Abildgaard scoase din buzunarul paltonului o sticlă şi-1 rugă pe chelner să le aducă păhărele speciale.

— O sticluţă de coniac din cel bun, vechi, scumpul meu angrosist Jensen, anunţă el. Să sperăm că în curînd vom primi cantităţi mari.

— Fireşte că vom primi. Totul va fi în ordine.

totul va fi iarăşi bine. Dineurile plăcute, minunatele gustări reci, excelentele vinuri tari şi dulci şi oamenii noştri politici fermi şi de treabă, toate se vor întoarce. Fii sigur.

— Şi acum, să vorbim despre adevărata afacere, scumpul meu angrosist, spuse Abildgaard, după ce chelnerul ieşi iar ei se instalară comod la cafea, coniac şi ţigări. Cum stau lucrurile cu epurarea, cu aşa-zisele firme care au lucrat pentru inamic ?

— A-a, tărăgănă gentlemanul cu înfăţişare de jurist, trăgînd un fum adînc în piept. Sincer vorbind, situaţia nu este dintre cele mai plăcute. Nu trebuie să uităm starea de spirit a ma'selor populare, aşa cum este ea într-adevăr. în posturile de miniştri se află acum comunişti, ia tribunale sînt de a°en.enea comunişti. Adevărat, situaţia nu-i de loc veselă.

— Dar toate astea se pot aranja, replică Abildgaard. Si în primul rînd — problema firmei „Klitgaard si Fiii".

— Da, asta s-ar putea aranja, rosti îngîndurat domnul cu înfăţişare de jurist. Nu există aproape nimic care să nu se poată aranja. Ce-i drept, firma „Klitgaard şi Fiii" lua avansuri prea grase, dar... şi aceasta se poate aranja, plătind statului o modestă despăgubire.

— Fireşte, cumnatul meu a şi vărsat o anumită sumă într-un cont special. El a fost întotdeauna încredinţat că de

îndată ce nemţii vor pleca din ţară, chestiunea aceasta va trebui aranjată. Vă rog să nu uitaţi că în cazul de faţă este vorba de o firmă patriotică. Socrul meu, bătrînul Grejs Klitgaard, a fost omorît de naziști din răzbunare. Nepotul meu, fiul lui Thomas Klitgaard, a participat la diversiunile antifasciste şi a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă în Germania. Nu avem nici o veste despre el şi Dumnezeu ştie dacă îl vom mai vedea vreodată. Da, vă asigur că Thomas, cumnatul meu, a avut de îndurat grele lovituri.

— Înţeleg situaţia — răspunse gentlemanul cu înfăţişare de jurist —• şi voi face tot posibilul pentru a aranja chestiunea. Pornesc de la ideea că ne vom lega de speculanţii mai mărunţi, şi va fi nevoie să lovim în ei destul de tare. Afacerile mari cer însă timp, un aparat uriaş de experţi... Da, de experţi contabili...

Coborî glasul şi, zîmbind, se aplecă spre Abild- gaard.

— în astfel de cazuri, un expert bun e un dar ceresc. Aproape că nu există limite pentru posibilităţile unui expert contabil. El poate să încurce iţele în aşa fel, încît nici dracul să nu le mai descurce, poate- să facă socotelile cele mai neînchipuite, poate să tărăgăneze expertiza la nesfîrşit, iar dacă mai punem la loc potrivit judecători potriviţi, vom izbuti să-i înfundăm şi pe dracu şi pe mamă-sa. Nici n-ar fi nîvoie, de altfel, să spun toate acestea unui jurist cu experienţă cum eşti dumneata.

— în orice caz, îmi face plăcere să le aud din gura dumitale, scumpul meu angrosist Jensen, zise Abild- gaard. Ştiu că felul dumitale înţelept de a vedea lucrurile va fi acceptat în cercurile influente.

—Avem experţii care ne trebuie, continuă eminentul jurist. Ştiu pe mîna cui vom putea da cazuî firmei „Klitgaard şi Fiii", presupunînd că se va deschide acest proces. E un specialist excelent şi om de nădejde. Fiţi pe pace, totul se va aranja.

Nu găsesc cuvinte pentru a vă spune cît m-a bucurat şi m-a liniştit întîlnirea noastră, declară Abildgaard. Pe vremuri ca acestea, prea se prăbuşesc multe. Uneori, în clipe mai întunecate, începe chiar să-ţi fie teamă că se va prăbuşi întreaga noastră societate burgheză. Dar cu ajutorul unor oameni cum

eşti dumneata, dragul meu... angrosist Jensen, cu oameni care deţin posturile-cheie, vom izbuti să ne menţinem

— .Da, o bucată de vreme ! Trebuie să privim însă adevărul drept în faţă. Ne vom menţine... De ce mişcarea de rezistenţă s-a dovedit a fi un lucru atît de cumplit ? Tocmai pentru că oamenii pe care noi îi socotisem şi leneşi şi proşti au arătat deodată că vor şi pot să acţioneze. Iar forţa Uniunii Sovietice... Hai să privim lucrurile realist : cine este în acest război adevăratul învingător ? Noi doi ştim bine a- cest lucru şi toată lumea îl ştie. Aşa-zisul „colos cu-* picioarele de lut" posedă o forţă nemaiîntîlnită ; din ultima încercare a focului a ieşit mai puternic decît a fost vreodată. Mi-e teamă, dragul meu prieten, că. noi sîntem ultima generaţie a liberalismului. *Après nous, le déluge* — după noi, vină şi potopul, spunea, aristocraţia franceză înainte de revoluţie, şi-i dădea înainte cu dansurile vesele. Noi nici măcar nu dansăm, abia dacă ne putem vedea de întreprinderile şi de treburile noastre, şi cu toate acestea pieirea ni se pregăteşte şi nouă,

— Ei, puţin *spleen,* şi atit, explică Abildgaard. Căci şi noi contribuim la evoluţia lucrurilor. Şi luptînd pentru conservarea societăţii...

— Noi, dragul meu, ne cunoaştem din anii tinereţii. Îţi aminteşti de nesfîrşitele şi substanţialele noastre discuţii din cămăruţa studenţească sau de; la cantină? Uneori, scumpul meu prieten, mă întreb :. Unde am tjuns ? Ce sîntem azi ? Oare asta ani năzuit să ajungem ? Nu mai avem nimic cinstit în noi?' Sau am fost de mai înainte sortiţi pieirii ? Poate că îţi va părea ciudat, dar eu sînt convins că puţinH sînt oamenii, cît de cît înzestraţi, din generaţia noastră, cărora să nu le treacă prin minte asemenea gînduri. Şi dumneata însuţi cunoşti aceste frămîntări.. Dar atît eu, cît şi dumneata, ştim că jocul trebuie continuat. Trebuie să jucăm pînă la capăt, cu toate că uneori acest joc ne apare stupid şi searbăd, căci jucăm cu cărţi măsluite. Sîntem nevoiţi să facem apel la alcool, căci orice joc, chiar de formă, cere încordare. însă uneori, vechiul meu prieten şi partener, te simţi atît de groaznic de obosit... După noi, vină şi potopul !

Stăpînindu-şi întristarea, pe care la început nici el nu şi-o înţelesese, îşi alungă uşorul acces de nervi şi reveni la judecata limpede a juristului. Tinereţea a trecut de mult, a

devenit un bărbat cu prestigiu pe care tinereasca naivitate politică nu-1 mai face să sufere.

— Dragă prietene, continuă, turnînd vin în pahare. Îmbătrinim şi cădem uneori în sentimentalism. In orice împrejurări, cine altul trebuie să rezolve problemele cele mai grele dacă nu noi ? Te poţi bizui întru totul pe mine şi sper că ne vom consulta, dacă lucrurile vor lua o întorsătură proastă.

— Da, firește. Eu nu văd situaţia atît de gravă. Singura piedică în calea noastră sînt comuniştii, însă timpul aleargă atît de repede ...

Torsten Abildgaard dădu din cap satisfăcut. Astăzi mişună în ţară luptători pentru libertate, nişte proşti ciudaţi care fac pe grozavii cu puştile-n mînă şi cu banderole pe braţ ; mîine însă va veni o nouă zi. Iată, el stă aici cu un om care deţine un post- cheie şi sînt în toate de acord ; omul care ocupă un post ca acela te poate scoate din multe încurcături. *Well*totul se va aranja.

După asta n-au mai vorbit nici despre licenţele de import, nici de textile, nici despre problemele juridice ale zilei. S-au cufundat în noianul amintirilor din vremea studenţiei, au vorbit despre cîteva tinere fete de care îşi aminteau vag, golind în răstimp multe pahare. într-un tîrziu, poruncirăchelnerului să cheme două maşini, căci era timpul ca angrosiştii Jensen şi Petersen să plece acasă.

Torsten Abildgaard ajunse abia spre seară la următoarea întîlnire, întîrziind, împotriva obiceiului său, cu vreo douăzeci de minute. însă privirea lui de uliu era destul de ageră, cînd îi privi atent pe cei adunaţi acolo.

Pe unii dintre ei îi cunoştea. Erau mari antreprenori şi proprietari de vase, precum şi oameni politici noi. „Minunat, se gîndi el. Lira sterlină îmbinată cu dolarul şi cu numărul corespunzător de reprezentanţi ai lui *Secret Service*[4]. Aici se iniţiază ceva ce merită tot sprijinul. Fără îndoială, am făcut bine cînd am acceptat să vin."

Un bărbat în pragul bătrîneţii, cu părul creţ, cu b faţă de copil necăjit se apropie de el şi-1 salută cu -multă plăcere.

— Bună ziua, domnule avocat al Curţii Supreme, vă mulţumesc că aţi venit, rosti el.

— Doar am făgăduit, domnule ministru, răspunse Abildgaard strîngînd cu căldură mina întinsă.

Omul acesta era o stea nouă pe firmamentul politic, era deştept şi, fără îndoială, putea să ajungă departe.

4Serviciul de spionaj englez.

— Domnilor, zise ministrul cu păr creţ. Dau cu- vîntul ziaristului Schnick, care va expune programul unui nou ziar. Iar după aceasta, ziaristul Schnack ne va vorbi despre necesităţile financiare ale ziarului. Vă rog să luaţi loc. Poftiţi, domnule gazetar Schnick.

Ambii ziarişti erau bărbaţi chipeşi, bine raşi, cu umerii înguşti, şi amîndoi purtau ochelari mari americani, cu ramă de baga ; ambii aveau strălucite aptitudini oratorice. Abildgaard îl asculta cu atenţie pe ziaristul Schnick care arăta că, în perioada ocupaţiei, presa a pierdut parţial încrederea cititorilor şi de aceea era necesar să fie creat un nou organ de presă, în stare să formeze opinia publică. Ziarul a- cesta trebuia în primul rînd să fie organul forţelor culturale ale ţării, urma să se ocupe, cu toată competenţa, de problemele principale, hotărîtoare, ale zilei. Marii afacerişti şi proprietari de vapoare dădeau din cap aprobativ, ei ştiau la ce se gîndeşte gazetarul. Aşa e, are dreptate, trebuie sprijinit. Este de mare însemnătate să se creeze un curent favorabil al opiniei publice şi să fie unite forţele culturale ale ţării.

Cînd ziaristul Schnik isprăvi de vorbit, luă cuvîn- tul ziaristul Schnack. El arătă că ziarul se va baza pe un principiu extrem de important, ceea ce-1 va deosebi de toate celelalte ziare şi anume pe faptul că va fi un ziar absolut independent, care-şi va exprima părerea despre tot ce se petrece în cer şi pe pămînt, fără a ţine seama de nimic în afară de propria conştiinţă gazetărească. Şi ziaristul Schnack a- dresă un călduros apel marilor oameni de afaceri şi proprietarilor de vase să acorde sprijin financiar ziarului, pentru a-i asigura totala independenţă.

Listele de subscripţie fură împărţite şi majoritatea celor prezenţi însoriseră pe liste sume importante,. Toate acestea se îndeplineau solemn, cu demnitate, nimănui dintre cei de faţă nu-i trecu măcar prin gînd să zîmbească.

Cînd Abildgaard îşi luă rămas bun, ambii ziarişti îi strînseră mîna cu deosebită căldură.

— Vă sîntem foarte recunoscători, domnule avocat al Curţii Supreme, declară Schnick.

Iar Schnack adăugă :

— Rotunda sumă subscrisă ne va ajuta să învingem multe greutăţi.

Torsten Abildgaard îşi zicea :

„Aşadar, ăştia pot fi cumpăraţi, ei înţeleg ce li se> cere. Totul poate fi cumpărat : jurisprudenţe, posturi, respectul

cetăţenilor, presa. Nu există nimic pe lume care să nu se poată obţine în schimbul banilor, deşi tîrgul ăsta e respingător. Numai de nu ne-ar mai sta comuniştii în cale..."

C A P I T O L U L I V

în timp ce ţara îşi vine în fire după eliberare, un prieten credincios al Danemarcei e nevoit să treacă prin greutăţi de neînchipuit, iar Johdnnes KUtgaard suferă mari neplăceri.

O Escadrilă de avioane trece deasupra Seelandei şi aterizează pe pistele cimentate de la Karup. Personalul german alătură pasarela de primul avion care se opreşte în faţa clădirii administrative şi soldaţii dau onorul ofiţerului englez înalt şi uscăţiv apărut pe platformă. El nici nu se uită la ei, trece drept înainte, spre comandantul german, gras, dar palid şi cu priviri rătăcite, care vine grăbit în întîmpina- rea sa. Neamţul stă pe loc, îşi apropie călcîiele şi e «gata să ridice mina pentru salutul nazist, dar răz- gîndindu-se la timp, salută milităreşte. Englezul îi răspunde atingîndu-şi cu un gest uşurel chipiul. Are faţa severă, şi parcă îl străpunge cu privirea pe hit- lerist.

— General Dewing, se recomandă el. Am ordin să primesc capitularea necondiţionată a forţelor armate germane din Danemarca.

Comandantul îşi bolboroseşte numele şi se sileşte să spună ceva patetic, e doar o clipă tragică. A fost zdrobit un mare imperiu, a fost înfrîntă o armată vitează, dar, la urma urmelor, ei sînt amîndoi ofiţeri şi cunosc regulile cavalereşti ale războiului. Se pare linsă că englezul nu simte nici cel mai slab respect ifaţă de cavalerismul nazist ; îl întrerupe scurt pe comandant :

— Fiţi bun şi arătaţi-mi unde poate fi cazat statul meu major, iar după aceea adunaţi garnizoana şi tri- jniteţi-o într-un punct de adunare provizoriu, unde veţi crede de cuviinţă.

Tremurînd de amărăciune şi plin de ură faţă de trufaşul englez care nu vrea să întindă mîna unui inamic învins, după ce războiul s-a terminat — sau poate o fi ştiind prea multe despre unele omoruri şi bătăi — comandantul dă informaţile necesare cu un tremur în glas. Se bîlbîie, îşi şterge fruntea năduşită şi-şi zice în gînd : „Doamne, pedepseşte Anglia ! Dar lasă, rîndul viitor îi punem noi cu botul pe labe pe îngîmfaţii ăştia de britanici ! De data asta n-am distrus Londra, dar atunci o s-o facem praf. într-o bună zi vor vedea ei mai bine cine sîntem noi...

Tancurile engleze, sosite de-a dreptul de pe cîm- purile de luptă din Germania, pătrund in oraşele daneze. Se mişcă greu şi încet pe caldarîmul străzilor, casele se zguduie la trecerea lor, iar oamenii, plini de bucurie, se strîng grămadă în jur, acoperindu-le cu flori. Toate steagurile au fost arborate, copiii se urcă pe tancuri, pe monştrii aceştia uriaşi, blindaţi, care au devenit dintr-o dată simboluri ale păcii şi «liberării.

începe mişcarea armatei învinse spre sud. Soldaţi dezarmaţi, cu uniformele mototolite, se îndreaptă, coloană după coloană, spre frontieră. Ofiţerii nazişti, atît de fercheşi mai înainte, seamănă acum cu nişte cocoşi cărora li s-au tăiat creasta şi coada. Stîrnesc rîsul şi uneori compătimirea, deoarece ei nu pricep de fel ce s-a întîmplat. Fiihrer-ul a murit în adăpostul său, „colosul" s-a dovedit a nu avea cîtuşi de puţin picioarele de lut, „hoardele a- siatice" au ocupat Berlinul, iar „plutocraţii europeni" stăpînesc la Hamburg şi Kiel. „Cel de al treilea Reich", care ar fi trebuit să dăinuie milenii întregi, a pierit fără glorie şi ei, luptătorii, se întorc într-o ţară acoperită de ruine, la vetrele lor care nu rnai există, la familiile lor care, poate, au fost sfîr- tecate de bombe sau strivite sub dărîmăturile caselor incendiate.

Dar printre ostaşii de rînd sînt şi oameni cărora marşul acesta le place mai mult decît marşul triumfal al victoriei. Se vor întoarce acasă. Nu mai sînt „supraoameni" care asupresc alte popoare şi pe care întreaga lume îi urăşte şi-i dispreţuieşte. Se întorc acasă şi vor începe o viaţă nouă. Au fost îmbrăcaţi cu de-a sila în uniforme soldăţeşti, li s-a pus puşca în mînă şi li s-a poruncit să cucerească lumea. Iar acum se întorc şi vor cuceri propria lor ţară, vor face curăţenie în toate cotloanele ei şi se vor socoti cu bonzii nazişti care au împins Germania pe făgaşul morţii şi al nebuniei. Da, drumul va fi lung, dar cu fiecare pas se vor

aprqpia tot mai mult de ţel. Iar ţelul este o Germanie a păcii şi a muncii, condusă de mîini curate.

Lumea îi priveşte în tăcere cum trec prin oraşe şi sate. Nimeni nu-i petrece cu un cuvînt de ocară, nimeni nu-şi bate joc de ei. Dar dispreţul mut din privirile oamenilor este poate mai greu de îndurat decît batjocura. Şi ofiţerii nazişti, care au fost timp de cinci ani stăpîni în această ţărişoară caraghios; de mică, lasă capul în piept şi-şi spun în gînd :

„Cît am stat aici, ar fi trebuit să /le băgăm mat bine în cap cum trebuie să se poarte un popor mic.

Am fost prea umani, le-am îngăduit prea multe, a- proape că au făcut ce au vrut. Dar ne vom întoarce şi-i vom sili să-şi amintească purtarea de acum.

Totuşi, într-un colţişor din fundul sufletului îi roade tema : oare se vor mai întoarce ? Pentru multe vor trebui să răspundă acum cînd nu mai există nici armată, nici partid nazist, nici posturile comode şi bine plătite pe care le primeau membrii curajoşi şi de nădejde ai acestui partid. Şi în ţara asta micuţă», caraghioasă, s-au ivit dintr-o dată cete de luptători pentru libertate, o întreagă, armată care, căl- cînd peste toate piedicile, nu s-a lăsat înfrîntă.

Cu inima grea şi doborît de oboseală, se îndreaptă spre patrie, deşi nu prea dornic s-o revadă, şi .^prietenul credincios al Danemarcei", Oberbaurat von Drieberg. Cîteva rînduri mai în urmă merge Baurat Funke, care-şi mai trece timpul fredonînd din cînd în cînd un cîntec. Von Drieberg a slăbit simţitor, faţa i sa făcut pămîntie, pielea îi atîrnă fleşcăită.. Nu are nici cea mai mică nădejde să înfulece un dejun sau să dea pe gît nişte rachiu înviorător.

„Ah, ţara asta ! se gîndeşte Oberbaurat cu o sinceră tristeţe. Am păzit-o cinci ani şi iată cum ne-a răsplătit ! Noi, germanii, sîntem prea buni la suflet, ăsta a fost întotdeuna cusurul nostru naţional. Nutrim gînduri frumoase pentru oameni, ne învoim cu plăcere să-i luăm sub ocrotirea noastră, dar

de fiecare dată nu avem decît neplăceri şi culegem numai dezamăgire.

"Von Drieberg se simte foarte obosit. îşi aminteşte de minunatul oraş Alborg unde avea un fotoliu de birou uriaş, un pat moale de mai mare dragul şi unde o admirabilă femeie ariană îl servea cu devotament. Se gîndeşte melancolic la Frida cea grasă,, cu care s-au purtat atit de îngrozitor criminalii şi elementele antisociale. Frăulein Frida a dispărut din oraş dimpreună cu fratele său Egon, fără un cu~ vînt de adio pentru prietenul ei intim german. Şi iată-1 pe Oberbaurat întorcîndu-se acasă la nevastă- sa cea slabă şi veşnic nemulţumită ; şi unde mai pui -teă nu mai este nici Oberbaurat.

Cu toate că lui von Drieberg i-a venit cam greu să se sustragă ordinului de a arăta ce poate pe fron- itul de răsărit, a reuşit totuşi să evite întîlnirea cu „hoardele asiatice". Aptitudinile lui şi priceperea deosebită de a se purta cu danezii erau doar bine cunoscute la Berlin. Asta era pricina pentru care îl apărase şi pe Funke de orice neplăceri, căci fără un inginer bun cunoscător... Desigur, Funke ăsta e un individ suspect, nu poţi şti dacă o fi avînd într-adevăr relaţii bune sau o fi un trădător, dar fără îndoială e un om capabil.

Au rămas de domeniul trecutului legăturile lui cu firma solidă „Klitgaard şi Fiii", înclinată să-i favorizeze pe germani, precum şi alte relaţii de afaceri, oameni de nădejde din Danemarca, tot astfel şi simpatica Frăulein Frida pe care, poate, n-o s-o mai vadă niciodată — el se întoarce doar acasă la nevastă-sa cea acră şi ciolănoasă. Iar în urma lui merge Funke şi fredonează, cu toate că animalul ăsta nu a avut niciodată pic de voce... Blestemată oboseală ! Cine şi-ar fi putut închipui că un popor nordic arian se va purta astfel cu ocrotitorii săi ?

în sfîrşit, Oberbaurat von Drieberg ajunge la graniţă, şi numai drumul străbătut înseamnă singur o (ispravă eroică pentru un reprezentant al „Germaniei Mari". Aici însă, „luptătorul cinstit pentru cauza poporului" e silit să îndure o insultă îngrozitoare : vor să-1 percheziţioneze. Von Drieberg protestează

energic şi vehement, dă din mîini şi se împotriveşte în numele drepturilor omului, în numele omeniei : el este ofiţer superior, şi-a predat de mult armele personale şi în nici un caz nu se va învoi la o jignire atît de grosolană. Cu toate acestea, mîini brutale îl înşfacă, îl pipăie cu dibăcie de sus pînă jos şi scot de la pieptul Oberbaurat-ului un săculeţ de muşama. în săculeţ sînt bani. Ei îi numără cu grijă şi eliberează lui von Drieberg cuvenita chitanţă în care scrie că s-a primit de la el, la graniţă, suma de cincizeci şi trei mii coroane daneze. Aud

e

în urmă-i un nechezat de cal; se întoarce furios şi zăreşte mutra hîdă a lui Funke. Acum nu mai încape îndoială : acela asupra căruia el şi-a întins plina ocrotitoare este un comunist, un om inferior.

Cu un oftat plin de tristeţe, păşeşte Oberbaurat von Drieberg pe pămîntul sfînt al patriei. Totul e pierdut. Eroicele suferinţe din timpul războiului s-au dovedit zadarnice. „Noua Europă", „Marea Germanie" întinzîndu-se de la Capul Nord pînă la Marea Adriatică, de la Canalul Mînecii pînă-n Mongolia, săculeţul cu banii care în caz de nevoie puteau fi schimbaţi la bursa neagră — totul a fost pierdut. Tot spiritul întreprinzător, toată iniţiativa sănătoasă de care a dat dovadă la Alborg şi Karup, unde a adus mari servicii prietenilor danezi, totul a fost zadarnic. Ah, poporul ăsta nerecunoscător !

Da, poporul acesta nerecunoscător nu ştie să-şi încurajeze nici măcar compatrioţii capabili şi plini de iniţiativă, care urmăriseră doar atit : să tragă cit mai multe foloase din împrejurările date. Johan- nes Klitgaard stătea întins pe pat în clinica de boli nervoase şi turba. Era silit să zacă acolo, să facă pe idiotul şi să-şi rotească ochii hlizindu-se ori de cîte ori intra pe uşă o soră. Medicul îi pusese diagnosticul ; reieşea că suferă de o uşoară manie a persecuţiei : i se părea mereu că e căutat de Gestapo, deoarece a fost luptător în mişcarea de rezistenţă şi patriot. Ce se va întîmipla oare cu întreprinderile lui în harababura asta ? Uite, chiar acum a citit articolul lui Poul Henningsen şi, drace, tot ce scrie a- colo e adevărat. E curată teroare, ce să te mai miri de faptele naziştilor !

într-o bună zi, Johannes Klitgaard declară că vrea să iasă din clinică măcar pentru o zi, ca să vadă cu ochii lui cum îi merg treburile.

Nu prea se simţea în apele lui în timp ce mergea cu tramvaiul de la Osterbro spre Piaţa Primăriei. Cam aşa se simte şi un criminal urmărit cînd poliţia e pe urmele lui.

33

Ajunse totuşi cu bine la biroul avocatului său Seidelin. Bătrînul slujbaş Run- ge îl salută cu vădită nervozitate şi Johannes f\j condus numaidecît în biroul avocatului.

— Bună ziua, amice, zise Seidelin. E oare cuminte să te arăţi acum ?

— Trebuie să ştiu şi eu cum stau lucrurile, răspunse posomorit Johannes. N-ai ceva răcoritor ?

La Seidelin se găsi ceva care să-1 mai învioreze. Umplură paharele. Pe cel dintîi, Johannes îl goli dintr-o înghiţitură.

— Cînd alţii te dau drept nebun, începi să fii chinuit de setei, de o sete îndrăcită, explică el. Ei, cum stau lucrurile cu întreprinderile mele ? Am obosit să zac la clinică şi să nu ştiu nimic.

Seidelin dădu raportul. Cu societatea „Azilul liniştit" lucrurile mergeau cum nu se poate mai bine, însă situaţia societăţii pe acţiuni „Pro Patria" devenea îngrijorătoare.

— Oare vor pur şi simplu să ne înhaţe tot ce am strîns cu atîta trudă în ani şi ani de zile ? spumega Johannes. Pînă şi propriul meu cumnat refuză să facă ceva să mă scape. N-am pe cine conta, Seidelin, în afară de tine.

— Eu nu sînt decît un jurist specialist în chestiuni testamentare, răspunse cu modestie avocatul. Să-ţi destăinuiesc un secret : în cercul colegilor mei am fost poreclit spoliatorul. Vreau să te asigur totuşi că sînt la dispoziţia ta, că te poţi bizui pe mine, cu toate că lucrurile stau cît se poate de prost. „Pro Patria" este vădit o firmă care a făcut speculă de război, şi ştii bine că acum afurisiţii ăştia de comunişti îşi vîră nasul peste tot.

— Tu ai venit cu ideea înfiinţării acestei firme, zise Johannes Klitgaard.

— Bine, dar cine putea bănui... N-avea grijă, nu eşti ameninţat de pedeapsa cu moartea. Trebuie numai să aştepţi, să vegetezi o bucată de vreme în condiţii neplăcute. întoarce-te la clinică şi stai a- colo să prinzi muşte, asta-i tot.

— Despre Evelyn ce ştii ?

— A luat ceva bani de la bătrînul Runge, dar eu n-am stat de vorbă cu ea.

— Nici n-a venit măcar să mă vadă, şi doar zac la clinică de atîta timp.

— Foarte cuminte din partea ei că n-a venit, căci fără îndoială e urmărită.

Johannes Klitgaard întinse mîna să ia sticla, şi-şi mai turnă un pahar. Drace ! Ia te uită, în faţa lui stă avocatul care 1-a împins pe un drum primejdios şi acum nu avocatul, ci el e acela care riscă să ajungă după gratii, el, care aparţine unei familii onorabile. Sorbi furios băutura înviorătoare, îşi mai turnă un pahar, îl dădu pe gît, apoi, cu o mutră acră, îşi luă rămas bun de la avocat.

Johannes porni spre casă. Era un pas necugetat, dar prea clocotea sîngele în el. Deschise uşa şi în vestibul se ciocni de Evelyn.

— A, bună ziua, dragă Johannes, gunguri cu glas dulce fiica brutarului. Te-ai însănătoşit şi te întorci acasă ?

— Pe dracu ! Am reuşit s-o şterg doar pentru cîteva ore.

— Ce drăguţ din partea ta! La noi în casă s-au instalat doi prieteni de-ai tăi. Habar n-am ce să fac cu dînşii.

— S-au instalat aici ? Care prieteni ?

— O doamnă de la Alborg şi un tînăr, mi se pare fratele ei, îl lămuri Evelyn.

— Unde sînt ? întrebă furios: Johannes Klitgaard,

— Le-am pus la dispoziţie odăile de serviciu, că servitoarele şi-au luat calabalîcul şi au spălat putina îndată după arestarea ta.

Clocotind de mînie, Johannes Klitgaard străbătu casa şi deschise uşa de la odaia bucătăresei. încăperea era goală. Smuci atunci uşa de la odaia fetei din casă şi-şi găsi oaspeţii acolo. Grăsana de Frida, care-şi legase cochet capul tuns cu o eşarfă, stătea lungită pe pat, iar directorul Egon şedea lîngă ea şi fuma o ţigară.

— La dracu, ce maniere-s astea ? Dai buzna, aşa, în odaie ! zise indignat Egon. Trebuie să înţelegi că şi noi avem[1] nervi.

— Ce căutaţi aici ?

— Asta zic şi eu primire cordială ! bombăni supărat Egon. Ce căutăm aici ? Doar îţi dai seama, ce naiba, că nu ardem de dorinţa de a fi înhăţaţi de afurisiţii de bandiţi.

— Bine, dar dacă vin să mă caute pe mine, vă ridică pe voi în locul meu.

— Ne-am gîndit noi la toate, zise Egon privindu-1 de sus. Dacă vin, Frida e bucătăreasa, care are din păcate amigdalită, iar eu valetul ; doar e casă boierească ! Precum vezi, m-am şi îmbrăcat cu un costum corespunzător.

Johannes Klitgaard înjură în gînd. N-o să fie de loc în folosul lui dacă bestiile acelea vor fi găsite acolo. Dar cum să-i scoată din casă ?

— Trebuie să înţelegeţi că aşa ceva nu se face, zise el, încercînd să-şi stăpînească furia. Vreţi să-mi pricinuiţi neplăceri ? Aţi fi putut să vă găsiţi alt loc. De ce nu plecaţi undeva la ţară, într-un colţişor plăcut ?

— Ce idee minunată, a naibii de minunată! se înfurie Egon. Ne-am dat peste cap pentru dumneata, am strîns bani cu carul pentru dumneata, şi cînd ne găsim la ananghie ne azvîrli în stradă ca pe nişte otrepe de care nu mai ai nevoie. Dar n-are să-ţi meargă, te asigur, nu ne mişcăm de aici. Frida este rău bolnavă, a avut un şoc nervos după nenorocirile prin care am trecut. Nu-i aşa, Frida ?

Grasa Frida adeveri, plîngînd cu suspine, că într-adevăr se simte foarte rău.

— Doar n-o să ne dai afară ?! bolborosi ea.

— Nu, n-are să facă asta, ştie el cine-i e prieten, o potoli Egon. Fii liniştită, fetiţo. Apoi, chiar dacă ne-ar goni ! Cine o s-o păţească mai rău ? Doar ştim latîtea desjpre dumnealui ! Linişteşte-te, şterge-ţi iochii, surioară, directorul e om deştept, n-o să dea el cu piciorul prietenilor. Ştii ceva, directore Klitgaard, mai bine ai căuta ceva de băut, să închinăm un păhărel pentru sosirea noastră aici. Simţim al dracului nevoia să bem ceva!

Johannes Klitgaard turba de mînie. Uite ce era silit să înghită, şi încă în propria lui casă ! Dar dacă-i dă afară, cine ştie ce minciuni ar fi în stare să născocească despre el. Trebuie să-şi ţină firea. Se ridică fără un cuvînt şi ieşi.

— Ce-o fi avînd de gînd ? şopti neliniştită Frida.

— Fii pe pace, surioară, îi răspunse directorul Egon. Dacă umblă cu şoalda, facem noi în aşa fel ca să fie spînzurat. Dar n-are să ne facă figura, fii sigură, nu e tîmpit.

Nu trecu mult şi uşa se deschise iarăşi; directorul Klitgaard se ivi, cu mutra lui acră, aducînd o sticlă şi pahare.

— Vai, nu-mi vine să cred c-o să-i tragem cîte-o duşcă, ciripi Frida şi se aşeză pe pat. Ah, ce nevoie simt de aşa ceva ! Cît a trecut de cînd n-am mai luat un strop în gură !

— Admirabil, zise Egon. Ştiam că eşti un om primitor. Şi pe noi poţi să te bizui. Egon nu-şi va trăda niciodată prietenii. In sănătatea dumitale ! A, da, trebuie să pleci, fireşte, aşa e mai cuminte, dar lasă licoarea asta aici. Frida şi cu mine vom avea grijă de ea.

Cînd intră Johannes să-şi ia rămas bun, Evelyn şedea în salon şi citea.

— Musafirii rămîn la noi ? întrebă ea.

— Da, nu-i nimic de făcut. Cu mîncarea cum aţi aranjat ?

— Ni se aduce de la ospătărie. Să se mulţumească şi cu atît. N-am de gînd să mă ocup de ei. Dar ascultă, Johannes, de vreme ce tot ne-am întîlnit, aş vrea să stau de vorbă cu tine despre lucruri mult mai serioase. Vreau să-ţi propun să divorţăm.

Va să zică aşa ! Apoi, atunci trebuia să deschidă bine ochii. Blestemata asta de odraslă de brutar o să încerce să-1 jefuiască. Ehei, n-o să se întîmple cum vrea ea, din divorţ nu-i va ieşi nimic.

— Ce prostii mai sînt şi astea ? întrebă el. Pentru ce să divorţăm ?

— Vezi şi tu, căsnicia noastră nu e căsnicie.

— Ba e o căsnicie cum sînt atîtea altele. Şi-apoi, ce ispravă e asta : să fugi de la bărbatul şi de la copilul tău.

— Ei, asta-i ! Copilul ! Nici n-ai băgat de seamă că băiatul nostru, Kristian, a trecut de douăzeci de ani şi stă la căminul studenţesc, tocmai pentru că nu poate să rabde felul cum trăim noi.

— E un mucos obraznic, mormăi Johannes. Şi tu eşti aceea care l-ai crescut aşa. Dar spune-mi, ro- gu-te, ce planuri îţi faci cu divorţul ? îţi închipui pesemne că sînt plin de bani, dar asta nu-i cîtuşi de puţin adevărat. „Pro Patria" îmi va pricinui mari pierderi.

Răsuflă adînc şi o privi cu coada ochiului. Acum o să înceapă. Desigur, n-are să-1 creadă că într-adevăr e ruinat ; avocatul trebuie să-i fi expus situaţia afacerilor lui. Şi chiar dacă lucrurile nu stau tocmai bine cu „Pro Patria", de ruină nici pomeneală nu poate fi.

— Ia spune, din pricina neamţului ăla vrei să ne despărţim ? trecu el la ofensivă.

— Da.

— Ei, n-am ce zice, mare bucurie îmi făcuşi ! îţi dau deplină libertate, nu te întreb niciodată de nimic, iar tu te încurci cu neamţul. Nu eşti cu nimic mai bună decît o „saltea de camjpanie", cum e şi Frida aia.

— Să nu discutăm decît latura juridică a problemei, spuse Evelyn. Căsătoria noastră a fost o mistificare ; vina e a mea, eu nu trebuia să mă mărit cu tine. Sînt de părere să ne despărţim în bună înţelegere, fără vorbe răutăcioase. Pe tine nu te doare cîtuşi de puţin să te desparţi de mine, Johannes, căci vorbind drept, nu m-ai iubit niciodată.

Se uită înciudat la ea şi fu nevoit să constate, că deşi nu mai era tînără, afurisita asta de fiică de brutar de pe Bronshoj arăta totuşi al naibii de bine. Avea un farmec deosebit, o feminitate vie ; constatarea îl făcu să-şi încrunte şi mai furios sprînce- nele şi să dorească să-i ia dracul şi pe ea şi pe neamţul ei.

— Şi ce soluţie propui ? Mă refer la latura financiară a chestiunii. Poate că ai şi consultat un jurist ?

— Nu, şi nici n-am de gînd să fac aşa ceva, răs- punlse ea întrucîtva jignită. Nu prea m-am gîndit la latura financiară. Poţi să deschizi tu acţiune de divorţ împotriva mea, voi recunoaşte cu plăcere totul. Iar tribunalul va hotărî restul.

— Admirabil ! exclamă Johannes Klitgaard. Mai trebuie să păţesc şi ruşinea asta : să afle lumea că soţia mea a fost „saltea de campanie". Nu, asta nu se va întîmpla, s-o ştii.

— Mi-e totuna. Atunci să înaintăm acţiunea de divorţ pe motivul nepotrivirii de caracter ; mi se pare că aşa se numeşte ?

— Şi ce-ai să ceri ?

— Ce să cer ? N-o să cer nimic. Vreau să-mi iau lucrurile personale, toate celelalte îţi aparţin doar. Ai fost fiul unui om bogat, pe cînd eu n-am avut nimic. Insă, întrucît am renunţat la locul de vînză- toare în brutărie, mi se pare că am dreptul la o anumită sumă lunară, pînă cînd îmi voi găsi de lucru. Numai pentru scurt timp.

— Dar averea ? Nu-ţi închipui, firește, că e mare.

— Averea ta nu mă privește. Tu ai un avocat, să aranjeze el lucrurile pentru amîndoi.

Johannes o privi cu ochii mari şi deodată înţelese că e mai proastă decît şi-ar fi putut închipui vreodată. E proastă rău, nemaipomenit de proastă. Renunţă la avere muierea asta, ca la o pereche de ciorapi pe care nu vrea să-i mai cîrpească. Ei, o privește, el nu mai are nevoie de ea.

Cu toate acestea, în adîncul sufletului simţea o apăsătoare amărăciune. Prin urmare el n-avea nici un preţ în ochii ei. Soţia lui legitimă renunţa la o avere! considerabilă, numai ca să scape de el. N-a înţeles că este un om capabil, vrednic, un mic Napoleon în domeniul lui de activitate. Nici tatăl lui nu înţelesese vreodată acest lucru, iar fraţii şi sora îl socoteau un om de a doua mînă. Şi iată, acum, era nevoit să se întoarcă la clinica de boli nervoase şi să simuleze o uşoară manie a persecuţiei. Cînd de fapt, nu el e nebun, ci toţi ceilalţi.

— Bine, îi voi telefona lui Seidelin şi poţi trece pe la el în orice zi, cînd îţi convine, încheie el. Divorţul se va aranja aşa cum vrei tu. Şi cu o voce care-o pătrunse pînă în adîncul inimii, rosti fără s-o privească : Adio, Evelyn !

Ea îl privi plecînd şi se gîndi mişcată : poate că m-a iubit, în felul lui. Poate că n-a fost totuşi atît de stupid şi atît de rău cum am crezut. Dar acum s-a isprăvit.

C A P I T O L U L V

Anumiţi danezi se întorc în Danemarca şi sînt întimpinaţi cuviincios, deşi unii ar fi fost mai bucuroşi ca ei să nu se mai arate. Bravii oameni politici luptă ca şi înainte pentru linişte şi ordine

Soseşte un transport după altul. Soţii şi mame palide stau şi aşteaptă : o veni oare şi el ? Uneori el nu vine, şi nici nu va mai veni vreodată, pentru că a fost omorît în torturi, a fost lăsat să moară de foame în lagărul de concentrare, a fost împuşcat in ceafă, ori a murit de exantematic, de congestie pulmonară sau din motive necunoscute. Oameni pur- tînd pecetea suferinţelor

îndurate coboară, clătinîn- du-se, din tren sau de pe bac, obosiţi ca nişte bă- trîni — sînt oameni care au văzut moartea cu ochii. Zîmbetul de pe faţa lor e şters, absent, grozăviile prin care au trecut sînt încă prea aproape, dar în ochi le scapără luciri hotărîte, de oţel. Poate că nu va fi prea lesne să ai de-a face pe viitor cu flăcăii ăştia, care au aflat pe propria lor spinare ce înseamnă capitalismul.Corespondenţii ziarelor, veniţi să-i întîmpine, lc pun tot soiul de întrebări : deocamdată mai constituie un material care se citeşte. în general, însă, istoriile cu foame, bătăi şi asasinate sînt cam banale şi strică cititorului pofta de mîncare. Acum însă trebuie să te ocupi de ele, o cer vremurile ; dar dacă ei, comuniştii, îşi închipuie că sint pe lume pentru a face pe eroii, greşesc. Iată, de pildă, Aksel Larsen[5], dacă îşi închipuie cumva că şederea prelungită într-un adăpost subteran împotriva bombardamentelor îi dă motiv să se laude, se înşală. Poate el să iie miî.istru cît poftește ; cînd toate vor reveni la normal, vom şti noi să-i punem frîu. Şi încăpăţînatul ăsta din Riksdag, Martin Nielsen[6] ... Cîte unora dintre membrii Folketing[7]-ului le vine cam greu deocamdată să-1 privească în ochi, dar nici el nu trebuie să-şi închipuie că ar fi cine ştie ce de capul lui. Oameni bine informaţi pot afirma că englezii nu intenţionează să părăsească ţara, pînă cînd nu se vor face a- legeri. Ei nu vor să rişte, nu vor să vină comuniştii la putere, iar dacă alegerile se vor dovedi nesatisfăcătoare, englezii vor rămîne pe loc, uiteaşa. Ca în Grecia. Dacă ştiţi să vă conduceţi singuri, foarte bine, dar dacă sînteţi comunişti, o să vă conducem noi.

Se întoarse acasă şi Harald. Din Harald cel de mai înainte nu rămăsese mare lucru. Doi dintre tovarăşii lui îl ţineau de subsori. Era ca un schelet.. Soţia lui, Karen, plînse de fericire, cînd îl îmbrăţişâ.

— Harald, şopti ea, mi-a fost atît de frică, dar iată că te-ai întors.

---

5 Preşedintele Partidului Comunist din Danemarca.

6 Membru al C.C. al Partidului Comunist din Danemarca.

7 Pe vremea aceea, Camera de Jos a parlamentului danez — Riksdag. Din 1949 sistemul bicameral din Danemarca a fost înlocuit prin sistemul unicameral şi Riksdag-ul s-a numit de atunci Folketing.

— M-am întors, fireşte. S-au străduit ei în fel şi chip să termine cu noi, dar comuniştii sînt oameni care nu pier uşor. Acum îmi trebuie vreo două zile ca să mă odihnesc, apoi ne vom apuca iar de lucru. Ce fac copiii ?

— Sînt sănătoşi.

— Atunci totul e în ordine. Vom lua-o iarăşi de- la capăt. Ziarul apare ? Cum merge munca partidului ?

— Gîndeşte-te mai întîi la tine, dragul meu, caută să te întremezi, să te însănătoşeşti.

— Ba trebuie să mă aştern îndată pe muncă, fe- tiţo. Au sosit timpuri noi. Nu mai vrem războaie. Trebuie să luptăm pentru pace.

Cineva sună la uşa casei lui Thomas Klitgaard. îndărătul uşii stătea un tînăr palid. Fata din casă îl privi fără încredere ; părea un şomer care vine să ceară ceva de mîncare.

— Mama e acasă ? întrebă el.

— Mama dumitale ? Nu ştiu cine e mama dumitale.

— Doamna Klitgaard. N-ai vrea sâ-i spui că a venit Gregers ?

Margrethe îl cuprinse pe după gît şi-1 strînse la piept. în sfîrşit, fiul ei rătăcitor, bolnav, flămînd, chinuit de nazişti, s-a întors. începu să plîngă fără să ştie dacă lacrimile îi curgeau de bucurie sau de durere. îl strîngea cu putere la piept dorind un singur lucru : să nu-i mai dea drumul să plece niciodată, nicăieri.

— Băiatul meu, şoptea ea, s-au purtat rău cu tine ?

El rîse şi o mîngîie duios pe obraz.

— De, nu au fost prea drăguţi, mamă. La drept vorbind, m-au bruftuit chiar rău de tot. Şi totuşi sînt aici, sînt în viaţă, cu toate că în plămînii mei s-a strecurat o boală urîtă.

— Vei rămîne cu noi. Trebuie să te odihneşti şi vom face totul ca să te întremezi. Greul a trecut. Vrei să iei ceva ?

— Mulţumesc, o ţigară, spuse el, desfăcîndu-se -din îmbrăţişarea maternă.

— Dar rămîi acasă ? Odaia ta te aşteaptă ; de-ai şti cît de dor ne-a fost de tine, şi mie şi tatălui tău !

— E adevărat că bunicul Grejs a murit ?

— L-au omorît. iRămîi aici, Gregers, da ?

El clătină din cap şi doamna Margrethe începu să plîngă şi mai tare, îndurerată că fiul ei, care s-a întors acasă, scăpat din ghearele morţii, era totuşi pierdut pentru ea.

Gregers băgă de seamă frămîn- tarea ei şi începu să povestească rar despre camerele de tortură hitleriste, despre lagărul de concentrare în care a fost transferat. Bătăi şi foame, foame şi bătăi. Despre toate astea pot da mărturie mii de oameni curajoşi, dar nu le place să povestească. Suferinţe de neînchipuit, orori, acte inumane — şi totuşi oamenii aceştia stăruie neclintiţi în hotărîrea lor de-a începe din nou lupta, lupta de clasă, lupta necesară pentru ca lumea să devină liberă şi fericită.

— Nu, mamă, n-am să rămîn aici. Trebuie să-mi adun puţin puterile şi mă apuc din nou de lucru.

— De învăţătură ?

— Poate, nu ştiu încă. Un inginer mai mult sau mai puţin, nu asta e important astăzi. Pe de altă parte, poate că tocmai acum va fi mare nevoie de ingineri. Trebuie să discut chestiunea aceasta cu tovarăşii. în orice caz va trebui să aştept cîtva timp : stau prost cu plămînii. Sînt tuberculos.

— Tuberculos ! repetă îngrozită Margrethe. Dar bine, acum e pace, putem să te trimitem în Elveţia sau în Italia. Acolo sînt medici buni şi ai nevoie şi de o climă caldă.

— Pe banii tatălui meu, cîştigaţi prin speculă de război ?

— Nu trebuie să rosteşti cuvinte atît de crude, băiatul meu. Tatăl tău e cam din topor, dar nu s-a purtat necinstit. A făcut ceea ce i-a cerut guvernul în mod legal.

— Şi s-a îmbogăţit din asta.

— E hotărît să restituie tot ce i se va cere ; fireşte, în cadrul unor limite rezonabile. Nu trebuie să te îndoieşti de el ca om, chiar dacă ai propriile tale vederi politice extremiste. A lucrat cu naziştii, e adevărat, dar nu a muncit şi încă în folosul patriei noastre ? Va fi foarte îndurerat dacă tu nu vei vrea să primeşti bani pentru studii. Caută să te întremezi cît mai repede, să te întorci iarăşi acasă şi să uităm anii ăştia îngrozitori.

— Eu cred că nu trebuie să-i uităm. Mai degrabă să ne silim să nu-i uităm, aşa socot eu. Tu nu ştii •ce am văzut noi. Nu, noi nu vom putea să uităm niciodată. Visez în fiece noapte, mă trezesc lac de apă, tremurînd de groază. Am aflat tot ce există mai îngrozitor pe lume, l-am văzut pe om în toată josnicia lui, dar şi în toată măreţia. Nu, mamă, nor nu vom uita niciodată.

Ea îi apucă mîna şi i-o strînse ; înţelesese că şi-a pierdut fiul pentru totdeauna. Gregers trecuse prin întîmplări şi suferinţe despre care ea nu ştia nimic şi nici nu voia să

ştie. Ultima oară cînd îl văzuse, mai era încă un băieţandru îndărătnic ; pe cînd acum, în faţa ei stătea un om, bolnav dar matur, cu o- expresie aspră pe faţa slabă, chinuită.

— Unde vrei să te duci ?

— La un tovarăş. Mai tîrziu o să fiu trimis la sanatoriu.

— Dar o să le spui bună ziua tatălui şi fraţilor tăi ? Sau ne repudiezi pe toţi, pentru totdeauna ?

— O să mai vin pe aici cu alt prilej, dar acum sînt. atît de obosit, că abia mă ţin pe picioare. Nu am putere pentru o discuţie serioasă cu tata.

— Dar ai nevoie de bani, Gregers. Primeşte-i.

— Nu, mi se vor da bani cîţi îmi trebuie, zise- el obosit. Nu mă chinui, mamă. Zău, nu mi-e bine.

— Tatăl tău nu stă deocamdată acasă, spuse ea, bîlbîindu-se. E mai bine să ştii şi tu. Unchiului tău Torsten i-a fost teamă ca tata să nu fie arestat ; i-a internat într-un sanatoriu, sub nume fals. E atît de nedrept că în zilele noastre se întîmplă asemenea lucruri, pe care înainte vreme nici nu ni le-am fi putut închipui.

Se opri ; uitase pentru o clipă că fiul ei este comunist.

— Dar unchiul Torsten ? El n-a păţit nimic ? Nu, bineînţeles. El ştie să manevreze abil acolo unde tata se poticneşte. S-a şi împrietenit cu englezii, nu-i aşa ? Nu m-aş mira dacă mi s-ar spune că în ultimii doi ani a întreţinut legături cu *Secret Service.*

— Da, Torsten e deştept. Mama nul observase dispreţul din glasul lui Gregers. Se trage doar dintr-o veche familie de jurişti — judecători şi avocaţi — ştii bine.

— Iar tu eşti rudă cu vreo sută de episcopi şi preoţi. Galeria strămoşilor tăi e cît se poate de perfectă.
Noi, cei care ne tragem din bătrînul Grejs, stăm mai rău. Cine o să-i ia în seamă pe străbunii lui, nişte bieţi ţărani de pe malul mării ?

Mama îl privi mirată, nu-1 auzise niciodată rostind cuvinte atît de tăioase. Şi abia acum înţelese pe deplin că în faţa ei se află un bărbat matur. Nu mai era tînărul dintr-o familie burgheză, care a dat puţin cu nasul prin politică, dar care se putea întoarce din nou pe calea cea dreaptă. Gregers trecuse prin suferinţe crîncene in cei doi ani cumpliţi, sufe- irise mai mult decît alţi oameni în toată viaţa lor, şi nu va uita nimic, nu va uita niciodată.

Il conduse pînă la uşă şi, îndată după plecarea lui, chemă o maşină şi se duse la biroul lui Abildgaard.

Avocatul de la Curtea Supremă o primi cu deosebită politeţe şi-i aprinse o ţigară, aşteptînd să înceapă ea vorba. îşi dădea seama că doamna Margrethe, atit âe calmă şi stăpînită de obicei, era gata să aibă un acces de nervi.

— S-a întors Gregers, zise ea. Ce să fac, Torsten ? E bolnav, s-a îmbolnăvit de tuberculoză în lagărul de concentrare, dar nu vrea să primească bani. Nu-1 putem ajuta în nici un chip. Lui nu-i e gîndul decît la partidul acela al lui. Ce să fac, e bine oare să vorbesc cu Thomas ? El se înfierbîntă întotdeauna atît de tare.

„Prin urmare s-a întors, gîndi cu oarecare necaz Abildgaard. Firește, sentimentele de mamă el le înţelege, nimic din tot ce-i uman nu rămîne străin •unui jurist cu experienţă, unui om cult. Ar fi fost însă mult mai bine dacă băiatul nu s-ar fi întors, soarta lui ar fi devenit un element favorabil într-un eventual proces al firmei „Klitgaard şi Fiii". Ar fi fost bine, chiar foarte bine, dacă simpaticul Thomas ar fi avut un fiu mort : un luptător pentru libertate ucis în lagăr de naziști — acest fapt ar fi fost deosebit de util pentru apărarea sa."

— Dragă Margrethe, rosti el compătimitor. Băiatul nu va duce lipsă de nimic. Bani are destui. Scumpul nostru socru şi-a testat doar întreaga avere nepoţilor şi pe Gregers îl aşteaptă cîteva zeci; de mii de coroane.

— Dar o să le primească oare ?

— Cînd e vorba de bani moşteniţi, chiar şi oamenii, tineri nu se dau în lături ; îi primesc. Băiatul trebuie să se trateze, firește, dar nici în privinţa asta nu trebuie să te neliniștești. Statul o să-1 ajute, va fi trimis într-o staţiune climatericâ şi va primi o despăgubire pentru anii de ocupaţie, fii liniştită. Noi trăim într-o societate bazată pe drept, această societate nu-i va lăsa fără sprijin pe tinerii care şi-au făcut datoria faţă de patrie, chiar dacă, poate, nu şi-au înţeles cum trebuie această datorie.

Ea îl asculta cu nerăbdare, cumpănind în gînd dacă e bine sau nu să meargă să-şi vadă soţul. Căci trebuia şi el să ştie că băiatul trăieşte şi s-a întors. îşi întrerupse cumnatul care nu mai termina cu tiradele şi-1 rugă să cheme o maşină.

— Vrei să te duci la Thomas ? Da, bine faci, zise Abildgaard. Convinge-1 să aibă răbdare, primejdia n-a

trecut încă. Mai, există riscul să fie arestat într-un mod stupid şi scandalos. Iar nouă nu ne trebuie scandaluri.

„Nu, nu ne trebuie scandaluri, îşi spunea ea în; gînd, în drum spre sanatoriul de pe Norre allé. Pentru Dumnezeu, nici un fel de scandal. Torsten e înţelept, are dreptate. Acesta a fost principiul de viaţă al multor generaţii din familiile noastre. De a- ceea îl şi înfurie atît de rău pe Torsten falptul că Sara se poartă din ce în ce mai incorect ; cu acest cuvînt ar fi caracterizat probabil el însuşi comportarea ei, la fel ca şi faptul că Thomas şi cu mine avem[1] un copil nereuşit — un comunist. Are dreptate Torsten, el cunoaşte lumea în care trăim, îi cunoaşte- toate ungherele întunecate."

Thomas Klitgaard dormita, cînd intră nevastă-sa In camera de la sanatoriu.

— Bună ziua, Margrethe. Ce drăguţ din partea ta că ai venit.

Cum te simţi

— ?Cum mă simt ? Lasă prostiile ! şuieră el. Sint: sănătos ca un taur. Doctorul spune' că am tensiunea[1] ridicată şi se preface a crede şi el că-i aşa.

Margrethe îi povesti despre întoarcerea lui Gre- gers ; tatăl se ridicase în coate şi asculta încordat.

— Tuberculoză ! se îngrozi el. Trebuie dus la un specialist, ai tu grijă de asta. Trebuie făcut totul, tot ce se poate face cu bani ; să fie trimis într-un sanatoriu, apoi în Norvegia sau în Sud. Boala asta poate fi oprită dacă o iei din pripă.

— Dar el nu vrea să primească nici un ajutor din partea noastră, spuse în şoaptă Margrethe.

— Cum să nu primească ajutor din partea părinţilor ? ! Ce-şi închipuie netrebnicul ? Preferă oare • să i se dea ajutor de la biroul de asistenţă socială, cu act de paupertate ?

— Mi-e teamă că aşa se va întîmpla.

— Frumoase idei, n-am ce zice ! Mă întreb unde- o să ajungem ? Auzi ! Sînt nevoit să mă ascund, pentru că o bandă de tîlhari işi poate îngădui astăzi tot ce pofteşte. Iar propriul meu fiu mă scuipă-n obraz !

— Linişteşte-te, Thomas, zise Margrethe, obosită. Trebuie să ne împăcăm cu gîndul că l-am pierdut pe Gregers. înainte mai exista o speranţă, acum nu mai există. Acum va merge cu îndărătnicie pe calea ciudată pe care şi-a ales-o, iar noi nu avem altceva de făcut decît să-1 privim neputincios. Şi, în afară de asta, Gregers a moştenit banii tatălui tău şi nu va duce lipsă de nimic.

— Tatăl meu, spuse Thomas cu amărăciune. Da, a fost un om adevărat, Margrethe, fie-i ţărîna uşoară. El a înfiinţat firma, dar n-a înţeles că în timpul de faţă alte datorii se impun celor ce urmăresc propăşirea marilor lor întreprinderi. *Well,* el a început de la abecedar şi de aceea, nici pînă la bătrîneţe nu a înţeles legile care guvernează viaţa de afaceri. Insă fiul meu... ÎDacă e adevărat că mi s-a ridicat tensiunea, nu e de ţmirare. Nu ştiu dacă i-a mai fost dat cuiva să îndure o astfel de comportare din partea celor apropiaţi...

C A P 1 T 0 L U L V I

Chiar şi în vremurile cele mai grele, adevăraţii luptători pentru cultură nu trebuie să-şi piardă curajul, lată-l deci pe amicul nostru Emmanuel

Jensen-Skraevs, fost revoluţionar, se ridică de la masa sărbătorească şi cu vocea lui profundă, tunătoare, rosti un toast în cinstea lui Emmanuel. în jurul mesei erau aşezaţi vreo douăzeci de tineri conducători ai vieţii spirituale, care izbutiseră să se strecoare cu bine prin anii ocupaţiei şi ai războiului. Cu chipuri mulţumite, cu plete lungi, înghi- ţeau minunatele licori pe care Emmanuel se pricepea să şi le procure, în ciuda tuturor greutăţilor din acele zile.

— Prieteni şi camarazi de luptă ! cuvîntă Jensen-Skraevs. Lumea noastră se rostogoleşte spre prăpastie. Se întîmplă ceea ce vreme de sute de ani au prezis prorocii. Societatea descompusă în care trăim se află în pragul pieirii definitive... Şi continuă să vorbească despre societate şi despre cultură, schiţînd vaste perspective istorice, iar bravul director al radiodifuziunii, Brummel, de la locul său de cinste, a- lături de Emmanuel, dădea din cap aprobator.

— Lumea noastră se rostogoleşte spre prăpastie ! tuna Jensen-Skraevs. Se apropie ultima explozie ! A sosit ceasul cînd nu mai putem sta să căutăm rime ca „lalele" şi „grele", noi trebuie să trecem la acţiune.

Emmanuel îi aruncă priviri de încurajare. Aşa e, trebuie să se treacă la acţiune. Trebuie sprijinită noua poezie ; netăgăduit, Jensen-Skraevs este un om remarcabil. Emmanuel citise seria lui de articole în *Nationaltidende* despre vechile case din Copenhaga şi dizertaţia lui despre ornamentaţia în cornuri de aur.

Vinul roşu scînteia în cupe, limbile luminărilor de stearină se aplecau de parcă ar fi vrut să iasă din

cameră, iar oratorii îşi depănau cuvîntările unul după altul. Nu mai conteneau vorbind despre noua artă, care îl readuce pe om la simţirile lui cele mai profunde, despre dansul cuvintelor, al culorilor şi al formelor în univers, despre măreaţa eliberare a omului, întoarcerea lui fericită de la material la ideal, la sublim. Şi un tînăr poet cu sweater de lînă, cu barbă, deasă, se ridică şi recită :

Madonna, dii-da-dum, o, Salamanca !
Hibera verus venus ci solare,
Scoală-te din raclă, proroc prea lăudat,
Şi bucură-te de vsiaţă, o, Dumnezeu înviat !
în cuiburile roşii stoluri de păsări sălbatice
Se vor oua lăsînd rubine : ouă roşiatice.
O, harakiri, fecioară, matahari !
Frumosul gtn de pasăre rodeşte neîncetat,
Dar colţii peştelui se Înfig în al meu ficat,
Krux coiture cale neagră, cale lactee
Ca un torent de jurăminte şi credinţă se revarsă
în suflet, ideal ; Coasta
Golgotei a fost răscolită cu o copită de cal!

— Strălucit ! exclamă Emmanuel şi se ridică în picioare atît de avîntat, încît răsturnă scaunul. Iată poezia timpurilor noi ! Această poezie trebuie să devină o chemare la luptă, în jurul ei să graviteze poezia viitorului. Bunii mei tineri prieteni şi poeţi, oare n-ar fi bine să creăm o revistă a noastră, să începem marea cruciadă pentru o viaţă spirituală nouă ?

Propunerea fu întîmpinată cu aclamaţii solemne şi directorul radiodifuziunii dădu şi el din cap, satisfăcut. Eliberarea a sosit şi va trebui să se înceapă o viaţă spirituală nouă, după rînduielile sociale şi naţionaie ale vechilor, bunelor tradiţii spirituale creştineşti. Da, acum viaţa trebuie să cotească în direcţia spirituală. Comuniştii n-au decît să spună ce poftesc, dar nu e de loc rău, din punctul de vedere al democraţiei, să faci parte din consiliul parohial. Iar bunul director al radiodifuziunii, Brummel, ştie că tacticieni politici abili au şi început tratative, au şi intrat în strinse legături cu prieteni englezi şi că n-o să

ducă la nimic lupta clasei muncitoare. Şi apoi datoria sa este să se afle aici unde se hotărăsc destinele culturii.

— Să ne unim deci, bunii mei prieteni, exclamă el. Să plecăm urechea la semnalele vremurilor noi. Sufletul şi spiritul — iată principalul...

Cei de faţă îi ascultau cuvîntarea avîntată şi cîte unii îşi ziceau în gînd : am oare vreo şansă să capăt o bursă de la stat ? Sau vreo bursă particulară ? Ăsta e doar om cu influenţă şi poate că-şi va opri a- tenţia asupra mea.

— Cum, asta numiţi voi acţiune ? Iar poezia asta — un program de viitor ? strigă tremurînd de mînie Jensen-Skraevs. Asta e poezie pentru prostituate, o poezie împotriva căreia trebuie să protesteze orice om de treabă. Eu, în orice caz, nu voi lua parte la aşa ceva, nu vreau să mă prostituez. Poezia asta e un amestec de sexualitate şi religiozitate şi ea convine de minune, în modul cel mai ruşinos, clasei înalte.

Răsunară glasuri mînioase de protest şi în zadar căuta Brummel să ia rolul de împăciuitor.

în timp ce pereţii casei elegante şi artistic mobilate, a lui Emmanuel Klitgaard, se cutremurau în vîrtejul furtunoaselor discuţii, în familia celui de-ai doilea membru al familiei Klitgaard se petreceau lucruri neplăcute. Spre seară, Evelyn vizitase la birou pe avocatul Seidelin. Acesta o primise cu o politeţe cavalerească şi o poftise în fotoliul destinat clienţilor.

— Dumneata ştii pentru ce vin, îi spuse Evelyn. De altfel, n-avem prea multe de vorbit.

— Soţul dumitale mi-a telefonat şi mi-a explicat totul, răspunse Seidelin. Am înţeles că dumneata n-ai avocat şi că eu reprezint astfel ambele părţi. Mi-a mai comunicat de asemenea în ce constau pretenţiile dumitale. întrucît eşti lipsită de sfatul unui jurist, socot de datoria mea să-ţi atrag atenţia asupra cererilor pe care ai dreptul să le formulezi. Dumneata nu trebuie să renunţi la partea dumitale de a- vere imobilă, pentru a obţine divorţul.

îi explică cum se rezolvă pe cale juridică chestiunile financiare în caz de divorţ şi în acest timp îşi zise în gînd : „E al naibii de frumoasă, ce i-o fi venit să se mărite cu ticălosul ăla de Johannes ? Da, fireşte, are bani, nu glumă."

— Foarte bine, zise Evelyn. Dar eu nu am nevoie de averea lui Johannes. Nu vreau altceva decît să divorţez de el. Nu am nimic să-i reproşez, dimpotrivă, vina este de

partea mea. Vreau doar atît : să primesc cîtva timp o oarecare sumă lunară, pînă îmi voi găsi ceva de lucru...

— Doamnă dragă, dar e absurd. Seidelin o privi cu căldură. Se pare că averea soţului dumitale este mult mai mare decît îţi închipui. în realitate, Johannes Klitgaard este un om foarte bogat şi socot de datoria mea, că jurist, să-ţi atrag atenţia asupra acestui lucru.

— Mulţumesc, e foarte drăguţ din partea dumitale[1], răspunse Evelyn cu vocea ei ca un ciripit. Dar pe mine nu mă privesc nici banii lui, nici procedeele prin care i-a obţinut. Nu vreau altceva decît să divorţez, iar dumneata eşti un excelent jurist care poate să facă acest lucru.

— Doamnă, voi face tot ce-mi stă în puteri, zise Seidelin. Şi nu mă îndoiesc că soţul dumitale va accepta pretenţiile extrem de modeste pe care le ai. Totuşi, ascultă-mă, Johannes este milionar şi dumneata ai dreptul la jumătate din averea lui.

— I*e mine nu mă interesează cîtuşi de puţin a- vrreu lui, repetă hotărîtă Evelyn. Dumnezeu mi-e martor că n-o să-1 fac să plătească nimic pentru a scăpa de mine. Şi aşa l-am costat prea mult, din (alt punct de vedere.

— Scumpă doamnă, spuse aproape implorînd-o Seidelin. Dumneata nu cunoşti, se vede, toate greutăţile vieţii. Nu e de loc plăcut să rămîi cu totul singură şi fără bani, iar dacă vei ridica mai tîrziu pretenţii faţă de Johannes, n-ai să poţi scoate nimic de la el. Fie vorba între noi, are un caracter urît, e în fond un om nesuferit...

— Iartă-mă, domnule avocat, însă nu am venit aici pentru a pune note la purtare soţului meu. El nu este de fel mai rău decît mine. Divorţăm pur şi simplu pentru nepotrivire de caracter şi dacă ar fi nevoie de alt motiv, nu s-ar găsi decît acela că i-arn fost necredincioasă. Da, i-am fost necredincioasă. Spun, fiindcă trebuie să ştii. Te întreb : poţi să a- ranjezi acest divorţ, ori ba ?

— Fireşte, doamnă Klitgaard, numai că e de datoria mea, ca jurist, să-ţi atrag atenţia că ai dreptul să formulezi pretenţii băneşti.

— Nu formulez nici un fel de pretenţii... îndată ce-mi voi găsi de lucru, şi voi găsi, căci am fost o bună lucrătoare în brutăria tatălui meu, nu -voi mai lua nimic de la Johannes.

„Da, o femeie a naibii de fermecătoare", repetă în gînd Seidelin cu un suspin. De-ar fi fost el în locul lui Johannes, nu i-ar fi mers ei atît de uşor cu divorţul. Lui Seidelin nu i se întîmpla pentru prima oară să aibă un proces de divorţ, dar

vedea pentru întîia dată cum o soţie dă dracului pur şi simplu şi pe soţ şi uriaşa lui avere. Se uita la Evelyn cu ochi de îndrăgostit, ar fi vrut atît de mult s-o mai întrebe şi despre alte lucruri, însă tăcu, amin- tindu-şi că era încurcată cu afurisitul acela de neamţ.

— Totul se va aranja după dorinţa dumitale, scumpă doamnă, zise el. îmi pare nespus de rău că s-a întîmplat să se termine astfel căsătoria vechiului meu prieten Johannes Klitgaard. El mi-a vorbit întotdeauna cu respect de dumneata.

— Da ? ciripi veselă Evelyn. Nu-i prea stă în obicei, dar, în sfîrşit... Eu nu am nevoie de banii lui. De aici nu trebie să deduci însă că aş fi o idioată. Pe el nu-1 preocupă decît un singur lucru : vrea să scape cît mai ieftin de mine. Doamne, doar am trăit atîţia ani împreună.

„Şi pe deasupra mai e şi deşteaptă, gîndi Seidelin. E ciudat un singur lucru : cum 1-a răbdat atîta timp pe Johannes, dacă n-o interesau banii lui. Aşadar, e îndrăgostită de Baurat. Bine, dar nu se vor mai întîlni niciodată, doar n-o să pornească ea după el în Germania I"

Ca şi cum i-ar fi ghicit gîndul, Evelyn îi spuse» zîmbind duios :

— Dumneata trebuie să ştii, desigur, că am avut un amant german şi că sînt, prin urmare, „o saltea de campanie".

— Vai, scumpă doamnă ! bolborosi Seidelin, indignat.

— Bine, dar e adevărat şi nu prea cred că Johan- nes să nu-ţi fi povestit acest lucru. Dumneata eşti doar şi avocatul meu şi vreau să-ţi vorbesc deschis. într-o bună zi va veni Funke să mă ia sau va trimite după mine şi atunci nici un fel de pază de frontieră nu mă va putea opri.

înapoindu-se acasă, Evelyn nici nu apucă să închidă bine uşa că sună cineva. Doi bărbaţi stăteau în faţa intrării. Era cu neputinţă să ai vreoi îndoială. Hainele de o croială perfectă, feţele netede şi stupide, privirea ciudată, piezişă. Poliţia judiciară.

— Soţul meu nu-i acasă, zise Evelyn.

— Unde este ?

— Nu ştiu. Sîntem in divorţ şi el a părăsit această casă. întrebaţi la biroul lui, e undeva pe Osterbro,

— Am şi fost acolo, zise unul din agenţi. Doamna nu va avea nimic împotriva unei mici percheziţii in casă ?

— Ba o să am, răspunse Evelyn. Dacă nu prezentaţi o hotărîre judecătorească, nu veţi putea intra. Bună ziua, nu mai avem nimic de discutat.

Vru să le trîntciuscă uşa în nas, dar unul din a- ycnţi propti uşa cu piciorul.

— Aşa nu merge, doamnă, zise el. Nu avem nici un fel de hotărîre judecătorească, dar sîntem nevoiţi să intrăm în casă ca să vedem dacă soţul du- mitale nu se află aici. Avem ordin.

— Poftim, n-aveţi decit să procedaţi ca nişte spărgători.

— Oho ! S-ar putea să plătiţi scump vorbele astea. Ofensele aduse poliţiei costă mult de obicei. Trebuie să vă previn foarte serios, doamnă. Toate au o limită.

Cei doi agenţi trecură pe lingă Evelyn. După ce inspectară întreaga locuinţă, ajunseră, în sfîrşit, şi la odăile servitorilor, unde se instalaseră Egon şi
Frida cea grasă. Frida stătea în pat, ca şi înainte î capul tuns îi era legat cu eşarfa. Egon, ca un frate devotat ce era, şedea lîngă dînsa făcîndu-şi curaj cu un pic de bere. Cînd se deschise uşa, sări în sus, iritat.

— Cine sînteţi ? întrebă el. Pe cine căutaţi ?

— Pe dumneata, directore Klitgaard, zise unul din poliţişti. Ştii cit se poate de bine. Fii bun şi ur- mează-ne la poliţie. Vom sta de vorbă acolo.

— Pe mine nu mă cheamă Klitgaard şi nu sînt director. Klitgaard este stăpînul casei, zise Egon şi-şi aprinse ţigara cu mîna tremurîndă. Femeia asta bolnavă e bucătăreasa. Puteţi pleca, domnilor.

— Dar dumneata cine eşti ?

— Valetul, şi dacă vă interesează, sînt logodit cu bolnava.

— Legitimaţia dumitale.

— Legitimaţia ? repetă întrebarea Egon pe un ton de adîncă jignire. Dar ce, nu trăim într-o ţară liberă ? Oare nu i-ara izgonit pe afurisiţii de nazişti ? Atunci, pentru ce naiba am luptat pentru e- liberare ? Dumneavoastră, precum se vede, n-aţi luat parte la această luptă.

— Egon, rosti Frida cu glas tînguitor, fii ceva mai respectuos cu poliţia.

— Tacă-ţi fleanca, Frida, se răsti fostul director Egon. Aşa, domnilor, sînt în serviciul casei directorului Klitgaard. în ce priveşte legitimaţia mea, nu am, nu am nici un act de identitate şi puteţi s-o luaţi din loc. N-aveţi decît să vă informaţi din liste sau de unde poftiţi.

— Ia ascultă, zise pufnind agentul. într-un fel sau altul, aici nu e totul în regulă. Şi oricine ai fi dumneata, trebuie să te abţii de a jigni persoane o- ficiale care se află în exerciţiul funcţiunii. Hai îa poliţie, vei explica acolo cine eşti. Doamna ar face bine să ne urmeze.

— Cum se poate, vreţi să mă ridicaţi din pat, aşa bolnavă şi nenorocită ? începu să plîngă grăsana Frida. Nu puteţi face una ca asta, eu nu-s vinovată cu nimic.

— Astea-s adevărate metode fasciste, începu să răcnească Egon. Probabil că aţi învăţat in Germania.

— Ajunge, porunci agentul. Christensen, dă un telefon, cere să ni se trimită o maşină. Dumneaei poate să se îmbrace foarte bine. De ce stai în pat cu turbanul pe cap ?

Se apropie de patul Fridei şi-i smulse eşarfa.

— Aha, va să zică aşa ! spuse el triumfător. Tunsă. Asta înseamnă că eşti o „saltea de campanie". Cel mai bun lucru pentru dumneata este să ceri ocrotirea poliţiei. Arăţi cit se poate de sănătoasă, înfloritoare, şi sînt convins că boala dumitale nu e decît un truc.

Celălalt poliţist se duse la telefon. Un minut mai tîrziu cineva bătu în uşă şi apăru Evelyn.

— Ce se petrece aici ? întrebă ea.

— îi ridicăm pe dumnealui şi pe dumneaei, răspunse poliţistul. Nu ne-am lămurit pe deplin dacă nu cumva dumnealui este soţul dumitale, trebuia cercetat mai îndeaproape. Femeia, în orice caz, este o „saltea de campanie" şi va trebui să verificăm cu ce s-a ocupat. Sînt într-adevăr servitori ?

— Nu vă pot spune nimic în această privinţă, răspunse Evelyn. Aţi intrat în casa mea cu totul nelegal şi vreau să răspund doar ca martor. Cînd hit- leriştii erau aici, dumneavoastră aţi executat şi ordinele lor.

— Ptiu, să fie al dracului, chiar aşa, încuviinţă directorul Egon. Atunci ne-aţi urmărit pe noi, luptătorii pentru libertate.

— Nu vreau să discut cu dumneata în privinţa a- ceaista. Noi vom ieşi din cameră şi ai grijă, te rog, ca dumneaei să se scoale din pat şi să se îmbrace. Dar mai iute, avem mult de lucru pe vremurile astea. Hai să ieşim.

—Trebuie s-o ajut pe logodnica mea, zise Egon. Nu vreţi să credeţi că e bolnavă, dar de fapt ar trebui dusă de-a dreptul la spital. Să fiu al naibii dacă voi lăsa lucrurile aşa...

— Uite, vom aştepta puţin pe sală, dar nu cumva să încercaţi s-o ştergeţi, cu vreo şmecherie — n-o să vă meargă ! Hai, grăbiţi-vă.

Fredonînd încetişor, Evelyn se duse în odaia ei ; episodul cu prietenii ăştia îngrozitori ai lui Johannes n-o tulbura. După părerea ei, era foarte bine că-i ia la poliţie.

— Scoală-te, pune-ţi bulendrele pe tine, Frida, nu-i nimic de făcut, spuse Egon în şoaptă după ce se închise uşa.

— O, cit sînt de nefericită, tu vorbeşti întotdeauna atît de urît, se văicărea Frida. Nu vreau la puşcărie, nu vreau. Egon, nu am făcut nimic.

— Fireşte că nimic, surioară, o liniştea directorul Egon. Dar dacă n-ai să te scoli din pat de bunăvoie, o să te scoale cu sila. Imbracă-te, vom încerca să ne descurcăm. Numai atît să ai grijă : ţine-te tot în spatele meu. O să-i ating puţin la moacă, apoi o ştergem la iuţeală pe scara de serviciu. Ne aranjăm noi undeva, lasă, o să trăim în linişte şi pace, pînă cînd vor veni alte timpuri.

Suspinînd şi văietîndu-se, Frida se ridică din aşternutul moale, în care spera să petreacă în ilegalitate încă o bucată de vreme. Egon îi întindea mereu cîte un obiect de îmbrăcăminte şi o zorea.

— Mai aveţi mult ? strigă agentul de după uşă. Nu putem sta o zi întreagă aici ; maşina aşteaptă jos.

— Aşa, şopti Egon, ţin'te după mine. Trebuie să spălăm putina cît mai repede, îndată ce-i voi a- tinge.

Egon deschise uşa larg şi lovi cît putu de tare pe ■unul din agenţi, care căzu lat, ca un popic doborît. Se pregătea tocmai să-1 pocnească şi pe celălalt, cînd simţi o lovitură grea între coaste.

— Ia mai încearcă-ţi o dată trucul şi ai să vezi ce încasezi.

— Satană ! şuieră Egon. Ei, mă predau, faceţi cu mine ce vreţi, copoilor.

Sub ameninţarea revolverelor din spate, fratele şi sora fură nevoiţi să se îndrepte spre ieşire şi să se lase duşi la poliţie. Evelyn stătea la fereastră şi-i privea cum se urcau în automobil. Zîmbi — căci arătau tare caraghioşi ; simţi chiar un pic de milă pentru ei.

„Doamne, Dumnezeule, ce-a făcut, la urma urmelor, femeia asta înspăimîntătoare ? se gîndi ea.. Doar şi eu am avut un iubit german, şi-1 iubesc ca mai înainte, şi-1 voi iubi întotdeauna. Iar Thomas şi cu Torsten nu vor păţi

nimic. Hoţii cei mărunţi sînt duşi la spînzurătoare, pe cînd cei mari se plimbă liberi..."

C A P I T O L U L V I I

Din cure aflăm ce s-a întîmplat cu Thomas Klitgaard şi cu firma, precum şi despre unele dificultăţi prin care au trecut Jo- harmcs Klitgaard şi consiliul de administraţie al societăţii lui

„A cam slăbit, constată avocatul de la Curtea Supremă, Abildgaard, dar nu arată rău, ba chiar avea nevoie de aşa ceva. Oamenii aceştia care se- trag din ţărani înclină să se îngraşe din cale-afară ; pielea lor parcă ar fi de cauciuc şi dacă duc vin trai liniştit, se rotunjesc de nu-i mai recunoşti."

— Ei, ce mai e nou, Torsten ? întrebă Thomas, prăbuşindu-se într-un fotoliu adînc din cabinetul particular al avocatului de la Curtea Supremă.

întîi şi întîi să închidem uşa — astfel vom putea sta de vorbă liniştiţi, zise Abildgaard. Apoi am să te tratez cu o băutură plăcută. Vremurile grele sînt pe sfîrşite şi poţi merge liniştit acasă, la minunata şi înţeleapta ta soţie. Am reuşit să pun treburile în ordine întrucîtva. Nu pe deplin satisfăcător, Thomas, căci am fost silit să sacrific cîte ceva. Bunul nostru ministru Hakon B. Moller stă-, şi acum la gros şi mă îndoiesc că va putea scăpa •le osîndă. A fost prea lacom. Nu e atît de grav faptul că a vrut să includă Danemarca în „MareaGermanie" — Doamne, cine n-â vrut aşa ceva ? —; dar el şi-a făcut rost încetişor de o făbricuţă care a lucrat pentru ocupanţi, şi cu asta i s-a înfundat. E norocul nostru, scumpul meu cumnat, că tu ai lucrat în proporţii mari şi cu totul neobişnuite. Nimeni nu va putea să te arate cu degetul şi să spună : Asta s-a îmbogăţit cu atît şi atît. Cu mărunţişuri, tu nu te-ai ocupat niciodată. Ai lucrat minunat, ■•n-ai primit decît comenzi foarte mari.

— Cît vom fi nevoiţi să sacrificăm ?

— Nu cine ştie ce. O jumătate de milion, sau un milion, suma va fi primită cu o plecăciune plină de politeţe, iar presa va scrie că firma „Klitgaard şi Fiii" şi-a restituit de bună voie cîştigurile.

— Şi ce crezi că trebuie să fac acum ?

— Cu cît vei lucra mai puţin, cu atît va fi mai bine ; în orice caz, nici o comandă mare, care ar putea da loc la cine ştie ce stupidă publicitate gazetărească. Ocupă-te mai bine de nişte fleacuri, undeva în provincie, aşa, ca să nu ţi se moleşească muşchii. Şi în general — calm şi stăpînire de sine. E drept că ai conştiinţa curată, dar e mai bine să nu întăriţi pe nimeni. Firma are posibilitatea să stea într-o calmă expectativă.

Thomas Klitgaard luă un taxi şi se duse acasă. Deschise uşa de la intrare cu cheia pe care o avea la el şi se opri mirat în uşa salonului unde Gregers şedea cu maică-sa, cu frate-său Anders şi cu soră-sa Kirsten. Era: încă slab şi palid băieţandrul ăsta zănatic. Orişicum, iată că s-a întors acasă fiul rătăcitor. Pare-se că va fi nevoie să înjunghie un viţel gras.

— Bine ai venit, fiule, în casa părintească, zise el se şi îndreptă cu paşi grăbiţi spre Gregers, ca să-1 strîngă mai repede la pieptul său părintesc.

— Bună ziua, tată, răspunse Gregers şi strînse cu o politeţe rece mîna tatălui său ; îmbrăţişarea nu avu loc.

— Nădăjduiesc că vei rămîne aici ? întrebă Thomas, ceva mai rece. Cum stai cu sănătatea ?

— Nu, am venit numai să-mi iau rămas bun, zise «Gregers, Am ieşit chiar acum din spitalul de la Ore- sunde şi plec la sanatoriu. Se spune că mi-e mai bine, dar încă nu sînt nici pe departe sănătos.

— Şi cu banii cum stai ? Ai nevoie de bani ?

— Nu, îmi ajung banii pe care i-am primit de la bunicul Grejs. Şi apoi, pentru sanatoriu, totul a fost plătit.

— Atunci de îndată ce te însănătoşeşti, te apuci desigur de învăţătură ? Ai rămas în urmă cu doi- trei ani, e destul de neplăcut.

Margrethe îl întrerupse, puţin enervată :

— Gregers trebuie în primul rînd să-şi vadă de sănătate, Thomas ; iată ce e mai important. Ştii doar că a fost rău bolnav.

— Fireşte, dragă Margrethe, răspunse el, dar în sinea lui gîndi înciudat : „Poftim, duhul vremii ! .'N-ai dreptul să pui nici măcar o întrebare politicoasă propriului tău fiu, un zărghit, ca să afli ce are de gînd să întreprindă."

— Nu rămîi la masă ? întrebă mama.

— Nu, mulţumesc — răspunse scurt Gregers — sînt grăbit, trebuie să mă duc acasă.

„Da, totul e limpede, se gîndi cu amărăciune Thomas Klitgaard. De ce se grăbeşte să ajungă în chi- chineaţa lui tocmai la ora prînzului ? Numai pentru că nu vrea să ia în gură nici măcar o bucată de pîine în casa mea. Pentru el, eu, ca şi mai înainte, nu sînt decît un speculant de război, care-şi cîştigă banii pe căi necinstite. Pot fi reabilitat de cercurile cele mai autorizate, dar rămîn condamnat de propriul meu fiu comunist."

Îşi privi soţia. Faţa ei trăda o adîncă frămîntare şi amărăciune ; i se întîmplase rar s-o vadă aşa : căci Margrethe avea un caracter ferm şi stăpînit. Se uită cu coada ochiului la Anders şi la Kirsten care împlinise de curînd cincisprezece ani şi moştenise de la mama ei calmul şi stăpînirea de sine. Amîndoi se uitau la fratele lor cu ochi mari. Cîndva fuseseră atît de apropiaţi şi acum devenise un străin în casa lor ; nici măcar nu mai voia să se aşeze la aceeaşi masă cu ei.

— iRămîneţi cu bine, zise Gregers. Vă doresc numai bine la toţi. Nu, nu mă conduceţi, cunosc drumul.

Numai cu fiul său nu ajunsese la înţelegere, încolo,, toate celelalte se conturau măi mult sau mai puţin, mulţumitor

pentru Thomas Klitgaard. în schimb, situaţia lui Johannes nu era nici pe departe atît de bună. De aceea, el se mai afla internat în modesta clinică pentru bolnavii de nervi şi suferea încă de o uşoară manie a persecuţiei. Căci uite, drăcia dracului, avocatul Seidelin aflase că a fost găsit din întîmplare netrebnicul acela de director Egon, împreună cu soră-sa, Frida cea grasă. Mişeii ăştia au mărturisit repede totul. Fusese şi pe la Seidelin un poliţist, se interesase de situaţia firmei „Pro Patria" şi întrebase cine erau membrii consiliului de administraţie. Seidelin povestea toate acestea înso- ţindu-şi relatarea cu cîte un păhărel de rachiu, atît de necesar pentru întărirea puterilor lui Johannes Klitgaard care se furişase pînă la biroul advocatului său într-o zi, pe înserate.

— Situaţia e cît se poate de proastă, încheie iritat Johannes Klitgaard. Ce crezi, au să intenteze proces ?

— Fără asta nu se poate, răspunse Seidelin. Judecind după întrebările pe care mi le punea poliţistul, am înţeles că Egon a spus tot. A trăncănit despre mesele cu von Drieberg, a spus că cereai comenzi de la Oberbaurat, iar iapa de soră-sa a mărturisit că i-ai dăruit o blană, ca să-ţi înlesnească legăturile de afaceri cu nemţii. Nu prea stau bine lucrurile, vezi, ai dat dovadă de prea multă iniţiativă.

— Da, frumoasă festă mi s-a jucat. De dimineaţă pînă seara auzi într-una că e bine să ai iniţiativă, iar cînd un om de acţiune face în sfîrşit dovada că are iniţiativă, i se dă la cap. Oare mă ameninţă închisoarea ?

— Mi-e teamă că da. în orice caz, veniturile tale de la „Pro Patria" au fost confiscate. Dar asta e uil fleac în comparaţie cu procentele de la „Azilul liniştit" şi de dividendele de la firma „Klitgaard şi Fiii".

— Dar dacă vor confisca şi veniturile firmei ? se zbuciuma Klitgaard. Atunci o să rămîn fără nimic, cu cîteva case dărăpănate. Frumoasă festă ! Un om munceşte în sudoarea frunţii toată viaţa, ca să fie apoi jefuit. E bolşevism curat ! Tare aş vrea să ştiu cum se vor termina toate astea.

— Firma „Klitgaard şi Fiii" va ieşi cu bine din această situaţie, declară Seidelin. E prea mare pentru a putea fi strivită.

— Dar mie ce sfat îmi dai ? întrebă Johannes.

— I-am spus poliţistului că în situaţia actuală, nesigură din punct de vedere juridic, tu ai preferat să-ţi părăseşti casa pentru cîteva luni de zile, răspunse Seidelin. Dar dacă

poliţia doreşte să capete informaţii în ceea ce te priveşte, eşti gata să te prezinţi, cu condiţia să te afli sub apărarea drepturilor pe care le poate pretinde orice cetăţean. Deocamdată, însă, ei pot lua cunoştinţă de datele şi conturile pe care le-au confiscat la Alborg.

— O să mă arunce după gratii la Alborg ?

— Nu. „Pro Patria" este înregistrată juridic la Copenhaga ; în afară de aceasta, pentru cazurile de speculă de război există dispoziţii speciale.

— Ce va face poliţia cu tine ?

— De mine, bineînţeles, nu se pot atinge. Nu am fost decît consilier juridic şi nu am nici o legătură cu afacerile. Dar consiliul tău de administraţie este ameninţat de mari neplăceri.

A doua zi după această conferinţă juridică, cineva sună la uşa modestei locuinţe a funcţionarei lui .Johannes Klitgaard, domnişoara Leth. în prag stătea un bărbat şi domnişoara Leth îşi închipui că nimerise la ea din greşeală.

— Dumneata eşti domnişoara Constance Leth ? întrebă el şi-şi scoase pălăria.

— Da, eu sînt.

— Aş vrea să stau puţin de vorbă cu dumneata.

— Da, da, îngăimă timid domnişoara Leth. Nu era obişnuită să primească bărbaţi străini acasă la ea„ Despre ce este vorba ?

— Asta am s-o explic în casă mai bine decît stînd aici, pe scări, spuse omul cu oarecare grosolănie şi domnişoara Leth se gîndi că individul nu inspiră de loc încredere şi nu prea ar fi bine să, intre în locuinţa ei.

Se povesteau atîtea despre bandiţi care omoară femei singure; ce-i drept, ea nu posedă decît o mică sumă la casa de economii ; dar el nu are de unde să ştie asta.

— Mi se pare ciudat că nu-mi puteţi spune despre ce anume e vorba, zise ea şi încercă să închidă uşa.

Omul întinse mîna şi domnişoara Leth văzu că are ceva în palmă, dar nu înţelese ce putea să însemne gestul acela. In timp ce-i privea mîna cu insigna de metal în palmă, îl auzi spunînd :

— Sînt de la poliţie, trebuie să stau de vorbă cu? dumneata...

— Despre ce ? întrebă ea, răsuflînd greu. Nu am avut niciodată de-a face cu poliţia.

— E vorba de societatea pe acţiuni „Pro Patria". Nu eşti dumneata membră în consiliul de administraţie ?

— Da, recunoscu domnişoara Leth, cu voce tremurată. M-a rugat directorul foarte mult. Dar ce legătură are asta cu poliţia ?

— Păi tocmai despre asta vom sta de vorbă, zise poliţistul. Acum cred că nu vă mai împotriviţi să intru în casă. E mai bine aşa, decît să vă cer informaţiile pe scară unde ne pot auzi şi alţi locatari. Nu, domnişoară Leth ?

— Tremurînd de groază, ea deschise uşa şi-i dădu drumul în casă. Poliţistul îşi agăţă pălăria în cuier, apoi intră ca un vechi cunoscut şi deschise uşa dinspre micul ei salonaş. Domnişoarei Leth i se păru că a şi fost arestată !O să mă aşez aici, iar pe dumneata te rog să iei loc de partea cealaltă a mesei de scris. Dă-mi voie să mă recomand : Holm, funcţionar la poliţial judiciară. O să vă pun citeva întrebări, domnişoară Leth, şi vă rog să răspundeţi clar şi exact. întotdeauna e mai bine să spui poliţiei adevărul, aşă cum este.

Biata domnişoară Leth se simţea ca un iepuraş care aşteaptă să-1 înhaţe şarpele boa.

— Voi spune adevărul, domnule Holm, declară ea. Nu am nimic de ascuns. întrebaţi-mă ce doriţi.

— Bine. în primul rînd vă rog să-mi spuneţi numele complet.

— Constance Ulrikka Frederikke Leth.

— Cîţi ani... ?

— Ei, şi dumneata, spuse jignită domnişoaras Leth, asta nu mi s-a întîmplat niciodată.

— Am vrut să întreb data şi locul naşterii dumi- tale.

— 6 martie 1894, la Fredericia. Tatăl meu a fost sergent-major.

— Domiciliul îl cunoaştem. Eşti funcţionară. Unde faci serviciul ?

— La societatea pe acţiuni „Azilul liniştit". Şeful meu este directorul Johannes Klitgaard.

— Aşadar şi aceea este societatea lui. Dar deo- camdată nu ne interesează. Este vorba de societatea pe acţiuni „Pro Patria". Recunoaşteţi că sînteţi membră în consiliul de administraţie al acestei societăţi

Domnişoara Leth dădu din cap afirmativ.

— Ştiţi cu ce se ocupa această societate ?

— După cît am înţeles, la fabrica societăţii, la Al— borg, se fabricau reţele de camuflaj.

— Aşadar, ştiaţi că societatea lucrează pentru nemţi ?

— Nu, asta nici n-am bănuit-o.

— Ai grijă, să nu te încurci cumva. Doar nu puteai să nu ştii că era o fabrică a unor speculanţi de război. Oare pentru ce era nevoie de reţele de camuflaj ? Nu ţi-ai închipuit cumva că le purtau femeile pe cap ?

— La asta nu m-am gîndit de fel, zise domnişoara Leth îngrozită. Nu mă pricep la astfel de lucruri.

Pur şi simplu figuram în consiliul de administraţie, pentru că directorul îmi spusese că trebuie să figureze cineva acolo şi dorea ca eu să fiu aceea.

— Toate astea par foarte ciudate, spuse aspru poliţistul. Nu-mi închipui ca vreun judecător să poată da crezare unei asemenea născociri.

— Judecător ? Voi fi dată în judecată ?

— Mi-e teamă că aşa se vor termina lucrurile, dacă dumneata te menţii pe poziţia asta născocind poveşti pentru poliţie. Dar să trecem mai departe.

O oră încheiată o interogă pe domnişoara Leth, pînă cînd aceasta ajunse aproape să-şi piardă cunoştinţa, de oboseală şi frică. Abia atunci închise poliţistul registrul în care notase declaraţiile ei şi se ridică.

—[1] Veţi primi o citaţie din partea noastră,

— O, Doamne, Dumnezeule), ce se va întîmpla cu mine ? Oare ar fi cu putinţă să fiu osîndită ?

— Vorbind sincer, lucrurile nu stau tocmai bine. Ori dai declaraţii false dovedind complicitate într-o afacere de speculă de război, ori spui adevărul şi atunci urmează să fii ¡pedepsită, pentru că nu ţi-ai îndeplinit obligaţiile în calitatea dumitale de membru în consiliul de administraţie, potrivit statutului societăţilor pe acţiuni. Dar toate se vor lămuri. Bună ziua, domnişoară Leth.

Domnişoara Leth nu mai avu putere să-1 conducă. Auzi pocnetul uşii de la intrare şi tremurînd, de parcă ar fi scuturat-o frigurile, încercă să-şi adune gîndurile. Făcuse ceva ilegal şi nimerise în ghearele poliţiei. Va fi chemată la judecată şi, probabil, condamnată la închisoare, sau poate că va fi purtată pe străzi într-o maşină deschisă, aşa cum văzuse că au fost plimbaţi după eliberare denunţătorii şi speculanţii de război.

— O, Doamne ! Nimeni n-o să creadă că nu am ştiut ce înseamnă reţea de camuflaj. Şi ce-o să zică pastorul Prip şi întreaga comunitate ? Fără îndoială că vor rupe orice relaţii cu mine cînd vor afla. Şi aşa ceva nu se poate ascunde : vor scrie toate ziarele. Nu, n-am să pot îndura batjocura asta !

—

în sufletul supus al domnişoarei Leth se dădu o luptă desperată care dură pînă seara. în sfîrşit, luă o hotărîre. Nu va spravieţui unei asemenea ruşini. E mare păcat să te sinucizi, mare păcat. Dar Isus este prietenul celor păcătoşi. El o va ierta, el ştie că este nevinovată şi că a mărturisit poliţiei numai adevărul.

Domnişoara Leth astupă cu hîrtie toate crăpăturile uşii şi ferestrelor, aşa cum citise în ziare că se face, apoi luă salteaua de pe pat şi o duse în bucătărie. Căută pilulele somnifere cu efect puternic — medicul o sfătuise să ia cîte două — şi înghiţi tot conţinutul cutiei. După aceea deschise robinetele de gaz, se culcă liniştită pe saltea, încrucişă mîinile pe piept şi spuse „Tatăl nostru". Cînd rosti „amin", se simţi cuprinsă de o oboseală plăcută ; ştia că se duce la Isus şi că el o va ierta.

C A P I T O L U L V I I I

în care este vorba despre ceea ce s-a în- tîmplat cu alţi trei membri din consiliul de administraţie al societăţii „Pro Patria", atU de respectată înainte, şi despre un inginer care face cu prea puţină plăcere o vizită ministrului de Justiţi

*e*în ziare apărură doar cîteva rînduri despre moartea bietei şi singuraticei domnişoare Leth, deoarece sinucideri se întîmplau destule şi se părea că în cazul de faţă nu ar fi nimic senzaţional. O fată bătrînă se plictisise de viaţă — n-aveai mare lucru de spus. Unei fete bătrîne îi este întotdeauna greu, şi mai ales cînd e nevoită să lucreze în biroul unei societăţi ca „Azilul liniştit". Căci acolo nu domneşte nicidecum pacea, ci mizeria şi lăcomia, acolo trebuie să fii nemilos cu oameni cărora şi fără asta le e greu să trăiască. Ziarele anunţau că pricina sinuciderii a

celei fete bătrine era descurajarea, şi poate că nu erau departe de adevăr.

Printre membrii comunităţii religioase, actul desperat al domnişoarei Leth stîrnise o puternică indignare, dar la slujba înmormîntării pastorul Prip rosti un minunat şi emoţionant discurs, arătînd că răposata a comis fapta într-o clipă de tulburare sufletească şi din această pricină mai există speranţa de a o întîlni în ceruri. Bătrînul funcţionar Runge- veni şi el la înmormîntare ; în biserică, stătu tot timpul cu capul în piept, gîndindu-se la propriile-i necazuri. Poliţia îl vizitase şi pe el. Un agent venise în orele de serviciu la biroul lui Seidelin, îi luase declaraţia şi Runge pricepuse că lucrurile stau cît se poate de prost. Nu studiase dreptul, însă cînd ţi-ai petrecut atîţia ani în biroul unui jurist, care mai înainte fusese biroul unui avocat de la Curtea Supremă, devii tu însuţi un fel de jurist. Trebuia să recunoască măcar că bănuise cam ce comenzi îndeplinea societatea „Pro Patria" pentru ocupanţi, deşi nu cunoscuse afacerea în toate amănuntele: directorul Johannes Klitgaard nu,prea era comunicativ.

După ce îşi isprăvise depoziţia, bătrînul Runge., gîrbovit dintr-o dată, se dusese la Seidelin şi-i povestise cele întîmplate.

— E extrem de neplăcut, extrem de neplăcut, Runge, declarase Seidelin. Părea atît de mîhnit, de parcă fusese înştiinţat de moartea subită a unui vechi client al său.

— înţeleg acest lucru mai bine ca oricine, spusese bătrînul Runge. Nu mi-aş fi închipuit niciodată că voi fi supus unui interogatoriu din partea poliţiei. Dar, daţi-mi voie să mă mir, doar şi dumneavoastră ştiaţi multe lucruri despre societatea „Pro- Patria", nu mai puţine ca mine.

— Asta n-o tăgăduiesc cîtuşi de puţin, declarase Seidelin şi se grăbise să-şi alprindă ţigara stinsă. Dar cu mine lucrurile stau altfel, Runge. Am întocmit, ca jurist, statutul societăţii şi nimeni nu-mi poate reproşa acest lucru. Nu se admite să vii după aceasta la un jurist şi să-i spui : societatea la ale cărei formalităţi juridice ai dat o mînă de ajutor, făcea operaţiuni dubioase şi -acum asupra ta cade întreaga răspundere pentru ele. Nu merge aşa, Runge.

— Da, firește, zisese 'Runge. Dar...

— Ai răbdare, ascultă întîi ce vreau să-ţi spun, replicase Seidelin ridicînd mîna. Am prezidat singura adunare generală a societăţii şi am constatat că toate formalităţile

erau în regulă. Dar eu nu am făcut parte din consiliul de adminsitraţie şi nu port nici o răspundere, dar obsolut nici o răspundere pentru tot ce s-a întîmplat la „Pro Patria".

— Nu, zisese Runge. Totuşi... Ei, dar nu face să vorbesc despre asta. Aş vrea să ştiu un singur lucru : ce voi deveni eu dacă se va intenta proces împotriva societăţii „Pro Patria" ? Nu mă refer la punctul de vedere strict juridic — pentru că, fireşte, voi fi condamnat — dar... mă refer... aici... la birou, ce va fi cu serviciul meu ?

Mai bine de patruzeci de ani stătuse bătrînul Runge la locul său, la pupitrul înalt din sala de aşteptare. Ocupase acest loc de foarte tînăr — era pe atunci un flăcău cu umeri înguşti ; an cu an a crescut apoi, s-a lăţit, a devenit tot mai trupeş, pînă cînd a umplut tot scaunul înalt dindărătul pupitrului şi nu înţelegea de felul cum pot să stea unii oameni la o masă de scris. Clienţii care veniseră cîndva la el ca tineri îndrăgostiţi, pentru a încheia un contract de căsătorie, veneau apoi la el aproape bătrîni, ca să-şi scrie testamentul. Runge simţise vreme atît de îndelungată privirea severă a avocatului de la Curtea Supremă îndreptată asupra sa, încît, dacă portretul ar fi fost luat de pe perete, desigur că i-ar fi lipsit ceva. Era un înfocat social-democrat, în taină însă, deoarece la birou era nevoit să-şi ţină gura., I se cerea acest lucru şi el făcea întotdeauna ce i se cerea.

— E foarte bine că ai atins această chestiune, Runge, căci mai devreme sau mai tîrziu, ar fi trebuit să discutăm asupra ei, spusese Seidelin. Vezi, nimeni nu cunoaşte biroul nostru de avocatură şi clientela lui mai bine ca dumneata. Majoritatea clienţilor ce ne-au rămas sînt moştenitori ai vechilor clienţi, exemplare rare. Ei nu suportă şocuri, se demoralizează din pricina lor, sînt prea şubrezi pentru indiferent ce zgîlţîiri. Toate astea complică lucrurile. Clienţii mei nu sînt nişte oameni de afaceri tineri, a- bili, care să poată privi lucrurile fără idei preconcepute. Cînd clienţii mei vor afla că dumneata ai fost condamnat pentru speculă de război — fireşte, dacă ivei fi condamnat — mă vor părăsi, şi dumneata ştii bine acest lucru, Runge.

— Da, e adevărat,

— îmi pare rău, crede-mă, Runge, doar te cunosc de cînd mă ştiu, însă mi-e teamă că de data asta! vom fi nevoiţi să ne despărţim. Am să-ţi dau bineînţeles cele mai bune referinţe şi nu te voi uita cînd se vor prezenta unele

afaceri care se încheie în afara cadrului biroului. Poţi fi sigur de asta, Runge.

Stînd în capelă şi ascultînd predica plină de milostivire a pastorului Prip deasupra sicriului sărmanei domnişoare Leth, bătrînul Runge îşi repeta in gînd că e un om sfîrşit. Făcuse o ¡prostie acceptînd propunerea directorului Klitgaard de a intra în consiliul de administraţie, doar fusese limpede pentru el faptul că trebuia să joace rolul unui om de paie şi că Klitgaard era un ticălos. Şi acum, nu mai are altă speranţă decît o pensie de bătrîneţe.

Deodată însă, îi veni o idee. îşi aruncă privirea asupra celor prezenţi la înmormîntare. Da, directorul Klitgaard era acolo. Va să zică, a ţinut să-şi îndeplinească ultima datorie faţă de funcţionara sa ; da, într-adevăr, drace, era de datoria lui, căci el era vinovat de nenorocirea ce se întimplase. îndată după terminarea ceremoniei, cînd lumea începu să se împrăştie, Runge se grăbi să-1 ajungă din urmă pe Johannes Klitgaard.

— Iertaţi-mă, domnule director, zise el, apropiin* du-se. Dacă nu vă supăr, aş vrea foarte mult să vă vorbesc.

Johannes bolborosi ceva, presupunînd că bătrînul funcţionar are de gînd să stoarcă ceva bani de la el. Căci pentru ce altceva se agăţa de dînsul ? „Dar poţi să te dai peste cap, tot nu capeţi nimic de la mine i"

— Ce sfîrşit trist, începu tulburat Runge. Dar pastorul a vorbit frumos. Nu trebuie să ne osîndim unii pe alţii. Cînd v-am zărit, domnule director, mi-ă dat în gînd... poate că aş putea să vă vorbesc desprg dificultăţile prin care trec eu. Dacă se va intenta proces împotriva firmei „Pro Patria", unde am figurat în consiliul de administraţie, îmi voi pierde serviciul la biroul lui Seidelin. Chiar deunăzi mi-a vorbit avocatul despre acest lucru şi nu-i pot reproşa nimic, căci îi cunosc clienţii.

— E foarte neplăcut, zise Johannes pe un ton cu desăvîrşire nepăsătoar.

— Pentru un om la vîrsta mea nu e uşor de loc să umble pe străzi fără lucru, urmă Runge. Şi de aceea, m-am gîndit... după acest caz atît de trist de) deces, că la birou la dumneavoastră s-a eliberat un loc... Nu socoate cu putinţă domnul director ca acest loc să-mi fie încredinţat mie ?

Nemulţumit, Johannes Klitgaard se uită chiorîş la el. Va să zică aşa ! Domnişoara Leth nici n-a fost îngropată bine,

şi el se repede să-i ocupe locul. în fond, banditul ăsta bătrîn e bucuros că fata s-a o- trăvit.

— Vezi dumneata, Runge — zise el — asta nu-i chiar atît de simplu. Va fi trist, fireşte, dacă îţi vei pierde postul pe care-1 ai la Seidelin, însă eu nu pot face nimic pentru dumneata. Ce crezi că se va în- tîmpla cu mine ? Mi se va lua şi ultima cămaşă, poţi fi sigur de asta. După tristul sfîrşit al domnişoarei Leth, va trebui să lucrez singur la birou, pentru ca nimeni să nu poată spune că mi-e teamă să mă apuc de treabă. Şi, fie vorba între noi, e şi nevoie ca ticăloşii de chiriaşi să fie puşi la punct cum se cuvine : pe domnişoara Leth o învîrteau cum voiau, cu mine însă n-o să le meargă. Nu ştiu dacă voi continua să lucrez mai mult timp singur, în orice caz, deocamdată aşa voi face. Dar e foarte posibil să găsesc altceva de lucru pentru dumneata. Să vii la mine, dacă vei fi concediat de Seidelin.

— Mulţumesc, domnule director, vă mulţumesc din suflet, zise bătrînul Runge, uşurat : cel puţin, nu va ajunge încă la societatea pentru asistenţa celor săraci.

Johannes Klitgaard îi aruncă iarăşi o privire piezişă, de parcă ar fi vrut să cintărească dacă omul ăsta va şti să se descurce în anumite treburi. Căci muzicantul Madsen, care s-a dovedit a fi nazist şi agent comercial al ocupanţilor, fusese vîrît la închisoare pentru vreo doi ani. Cînd bătrînul Runge va fi îndeajuns de flămînd, poate că nu-i va fi prea greu să-1 înduplece să se ocupe de mica şi simpatica lui întreprindere de cămătărie, care îi aducea venituri frumoase ; căci Johannes dorea să-şi plaseze banii cu folos.

— Vă mulţumesc, domnule director, vă mulţumesc foarte mult, repeta bătrînul Runge cu lacrimi în ochi.

Se simţea atît de fericit, văzînd că cineva se interesează de soarta lui, măcar cît de puţin. Rămăsese holtei şi singura lui rudă, o verişoară bătrină, era atît de surdă, încît nu te auzea nici chiar dacă îi strigai la ureche ; se înţelegea cu ea doar cu ajutorul unei tăbliţe de ardezie. Tot sensul existenţei lui consta în ocupaţia de la Seidelin, iar acum se ivise primejdia de a nu mai sta niciodată la pupitrul înalt, pe scaunul turnant. Dar iată că directorul Klitgaard avea în vedere o slujbă nouă pentru el şi poate că Runge se va putea obişnui, deşi cu greu, cu o viaţă nouă.

Zugravul Olufsen venise şi el la înmormîntare, îi părea foarte rău că simpatica, bătrîna domnişoară Leth a avut un sfîrşit atît de trist. După înmormîntare, Olufsen luă tramvaiul şi se duse la o berărie unde cunoştea pe unul din

chelneri şi putea să bea bere şi rachiu cît poftea, deşi altfel orice băutură se vindea strict raţionat. Acolo îşi petrecea Olufsen o mare parte din timp : acasă nu mai era de stat. TI vizitase într-o zi poliţia, îi ceruse o declaraţie, iar nevastă-sa, furioasă, scăpase o vorbă unei vecine, o femeie bîrfitoare. Acum ştia toată mahalaua că a fost speculant cu furnituri de război şi că va fi băgat la gros.

Mult mai bine era să stea la berărie şi să soarbă din berea înspumată. Mai venea pe acolo, cînd şi cînd, cîte un om cu care putea schimba o vorbă, aşa, ca să mai omoare timpul. De cele mai multe ori, însă, Olufsen şedea la masă îngheboşat, blestemîndu-şi soarta şi afurisindu-1 pe directorul Klitgaard. Şnapanul ăsta făcuse din Olufsen un om necinstit, pre- tinzîndu-i să le ceară chiriaşilor un suprapreţ peste cel din contract, la reparaţiile caselor, şi să-i dea apoi lui banii. Şi iată că acum s-a pus poliţia pe capul lui Olufsen. în orice caz, el era un om sfîrşit. Societatea „Pro Patria" va fi chemată în faţa tribunalului şi el nu va mai putea niciodată să spele ruşinea ce-i va păta numele. De-ar avea ceva bani, ar putea să plece undeva în provincie, să-şi facă rost de un mic atelier într-un orăşel oarecare. Dar Olufsen n-avea bani. El lucra la societatea „Azilul liniştit" şi cîş- tigul de acolo abia dacă-i ajungea să nu moară de foame.

„Cît de rău sînt orînduite lucrurile, îşi zicea Olufsen. Pe cei mai mulţi oameni, viaţa îi zdrobeşte, mai bine ar fi fost de nu s-ar fi născut. Totul începe atît de frumos, şi cum se termină ? Uite, eu de pildă. Cînd eram tînăr, calfă, şi campion la clătite pe întreaga Iutlandă, îmi închipuiam că nimeni nu se poate măsura cu mine. Mă credeam un flăcău dibaci. Şi acum ce sînt ? O otreapă. O să mă arunce în puş- cărie... Şi de toate este vinovat numai ticălosul acela «de Klitgaard."

Olufsen oftă şi mai comandă o halbă de bere şi un păhărel de rachiu. N-avea chef să meargă acasă, acolo îl aşteptau numai văicăreli şi amărăciune. Ne- vastă-sa îşi ieşea din fire pentru orice fleac, în aşa hal o adusese povestea aceasta. Se temea, printre altele, că nu-şi vor mai putea da la învăţătură băiatul, care voia să se facă doctor, dar acesta era un drum lung şi costisitor.

Agentul Holm, de la poliţia judiciară, sună la uşa lui Emmanuel şi, cînd menajera îi deschise, o întrebă politicos dacă poate vorbi cu domnul Klitgaard.

— Domnul are musafiri, răspunse menajera. Dacă nu e vorba de ceva deosebit de important, ar fi mai bine să treceţi altă dată.

— Ba, e vorba de ceva foarte important, excepţional de important, rosti tăios agentul poliţiei judiciare şi menajera intră în biroul stăpînului să-1 anunţe pe vizitator.

Emmanuel tocmai îşi servea musafirii — oameni de artă şi cultură. Erau la cafea. în fotoliul cel mai comod se instalase bravul director al radiodifuziunii, Brummel, cu faţa puţin cam congestionată după dejunul copios. în jurul lui se îngrămădeau vreo cinci- şase poeţi cu plete lungi. Se sărbătorea naşterea noii reviste. Brummel nu voia să facă parte din redacţie, dar el se afla întotdeauna acolo unde se lua o iniţiativă culturală.

— Nu ţi-a spus cum îl cheamă ? întrebă Emmanuel. Trebuie să fie vreun agent comercial, sau un vînzător de cărţi. Spune-i că sînt ocupat.

— I-am spus, dar mi-a răspuns că are o chestiune importantă de discutat cu domnul Klitgaard.

— Ei bine, mă duc să văd ce vrea, zise Emmanuel iritat. Niciodată n-am linişte. Ar trebui să existe pedepse pentru cei ce sună la uşă fără un motiv de seamă.

Se întoarse palid şi, cu un tremur nervos în glas, îi rugă pe oaspeţi să treacă o clipă în altă cameră. Abia după ce ieşiră, îl pofti înăuntru pe agentul de poliţie.

— Poftiţi, luaţi loc, zise el... Nu am de povestit prea multe. Nu m-am priceput niciodată în afaceri şi...

— Bine, dar aţi făcut parte din consiliul de ad-ministraţie al societăţii, şi aveţi şi acum această calitate, obiectă Holm, scrutîndu-1 pe Emmanuel cu o privire de detectiv.

— Păi nici nu tăgăduiesc acest lucru, răspunse Emmanuel. Am primit la insistenţele fratelui meu... numai pentru a-i face lui un serviciu.

— Bine. Să luăm totul pe rînd, zise agentul poliţiei judiciare şi deschise registrul de proce'se-ver- bale. Numele dumneavoastră şi anul naşterii ? Unde sînteţi născut ? *Well.* Profesiunea ?

Nici eu nu ştiu, cred însă că aş putea fi numit scriitor. Sau mai, curînd, om de* litere

— .Asta ce-o mai fi ? spuse dezaprobator agentul.. Dar ştiaţi ce produce fabrica societăţii „Pro Patria" ?

— Nici acum nu ştiu ; nu am nici cea mai vagă idee despre asta.

— Şi veţi susţine că nu ştiaţi nici că societatea lucra pentru nazişti ?

— Nici de asta n-am habar. Ştiam că fratele meu mai mare, Thomas, la rugămintea guvernului, executa lucrări pentru ocupanţi...

— Asta nu are nici o legătură cu chestiunea noastră. Acum e vorba de „Pro Patria". Aţi luat parte la şedinţele consiliului de administraţie ?

— Mi se pare că a fost o şedinţă, sau poate două» dar aşa,, de formă ...

— Prin urmare, v-aţi dat seama că sînteţi un orn de paie ?

— Da, da, aceasta pare să fie definiţia justă. Toţi din consiliul de administraţie eram nişte oameni de paie ; de fapt nici nu ştiam ce se întîmplă acolo.

— Dar aţi primit onorarii în calitate de membru în consiliul de administraţie ?

— Un fleac. Cîteva sute de coroane. Eu am situaţia materială asigurată şi astfel de sume nu joacă nici un rol pentru mine. Figuram în consiliul de administraţie numai pentru că fratele meu, directorul Johannes Klitgaard, mă rugase să accept acest lucru şi-mi făgăduise solemn că nu voi fi plictisit cu amănuntele afacerii.

Agentul de la poliţia judiciară, încruntînd sprîn- cenele, cerceta cu privirea camera elegant mobilată. Dumnezeu ştie ce ipochimen o mai fi şi ăsta : scriitor şi om de litere ?

— Iertaţi-mă, că vă întreb, zise el; firește, aceasta nu are nicio legătură cu chestiunea noastră,, dar aşa ... ce cărţi aţi scris dumneavoastră ?

— O, nimic deosebit, răspunse cu modestie Emmanuel.. Am publicat o culegere mică de versuri,, asta-i tot.

Cineva bătu la uşă şi îndată după aceea directorul radiodifuziunii, Brummel, vîrî capul înăuntru.

— Trebuie să plec, Klitgaard, zise el. Am o şedinţă importantă.

— La Riksdag ?

— Da, sînt în prezidium, răspunse cu demnitate directorul radiodifuziunii.

— Ia loc pentru o clipă, dragul meu Brummel, zise Emmanuel. Mă aflu într-o situaţie ridicolă şi foarte neplăcută. Domnul acesta este agent al poliţiei .ju diciare, Blom...

— Holm, rectifică poliţistul.

— Holm, da, fireşte, Holm, agent al poliţiei judiciare. A venit să mă interogheze în legătură cu cele întîmplate unei firme în al cărei consiliu de administraţie figurez şi eu. Se pare că această firmă, aparţinînd unuia dintre fraţii mei, a lucrat pentru nemţi şi domnului Holm îi vine foarte greu să înţeleagă că eu nici nu bănuisem aşa ceva... că de fapt nu am nici cea mai mică idee despre afaceri.

— Va să zică aşa, zise Brummel, şi faţa lui deveni serioasă. Daţi-mi voie să mă recomand : Brummel, directorul radiodifuziunii daneze, deputat în Fol- keting.,

— E o mare cinste pentru mine, zise funcţionarul de poliţie şi se înclină. V-am recunoscut îndată... am avut plăcerea să vă ascult cuvîntarea despre cultură la Uniunea alegătorilor.

— Ei, atunci sîntem şi membri ai aceluiaşi partid, zise Brummel, răspunzîndu-i la salut. îmi face o deosebită plăcere. Pot atesta că bunul meu prieten Emmanuel Klitgaard este un copil în materie de afaceri, ca şi în politică, de altfel. Un om cu un suflet minunat ; îi plac versurile, tablourile frumoase, iar dacă a fost membru într-un consiliu de administraţie, sînt sigur că nici n-a bănuit măcar ce se in- tîmpla acolo.

— Aici însă era greu să greşeşti. Era curată speculă de război : o întreprindere care furniza reţele de camuflaj pentru aerodromurile germane; s-a manifestat acolo un spirit de iniţiativă extrem de nesănătos...

— însă desigur că nu din partea lui Emmanuel Klitgaard, zise pe un ton prietenos Brummel. El e dotat cu multe calităţi superioare, dar iniţiativă în afaceri nu are de fel, iubite coleg de partid. Poţi să mă Orezi pe cuvînt.

— Mărturia dumneavoastră preţuieşte, desigur, foarte mult... dacă veţi atesta formal aceasta.

— Negreşit, declară solemn Brumrnel. Pot atesta că bunul meu prieten Emmanuel Klitgaard nu are habar de tainele vieţii de afaceri. Dacă a devenit speculant cu furnituri de război, ar trebui achitat pe baza paragrafului

privitor la iresponsabili. Dacă ai sta insă de vorbă cu el despre poezia lirică şi despre cultură, scumpul meu coleg de partid, nu ţi-ar strica de loc. Consemnează toate acestea în procesul-ver- bal. Ei, trebuie să plec.

Bravul director al radiodifuziunii strînse mîna poliţistului cu cea mai mare amabilitate şi bonomie. Emmanuel îl privea adine recunoscător. Ce înseamnă să ai prieteni credincioşi, care într-un moment greu iţi pot acorda sprijinul lor moral !

— Nu ştiu dacă vă pot oferi un păhărel, domnule Holm, zise el. Am reuşit să fac rost de un coniac bun, din cel vechi.

— Mulţumesc, dacă lucrurile stau aşa, se poate, primi agentul. Numai să-mi închei procesul-verbal.

— Şi veţi include în el cele spuse de Brummel, deşi într-o oarecare măsură nu sînt prea măgulitoare pentru mine.

— Se înţelege. Sînt declaraţiile unui martor care la un moment dat, cînd va fi necesar, pot juca un rol hotărîtor. Nu veţi putea scăpa însă de amendă pentru nerespectarea legilor cu privire la societăţile pe acţiuni. Ar fi trebuit să ştiţi că membrul unui consiliu de administraţie are obligaţia de a controla activitatea societăţii. El răspunde pentru tot ce S3 întîmplă în acea societate.

— Făgăduiesc că niciodată n-am să mai iau asupra mea obligaţiile unui membru în consiliile de administraţie, zise Emmanuel, şi umplu paharele. în sănătatea dumitale ! îţi mulţumesc pentru purtarea politicoasă şi plină de tact. Şi, te mai rog, ia o ţigară.

Nu e chiar atit de proastă... Uită-te şi la mica mea culegere de versuri... poate că-mi dai voie să-ţi ofer un exemplar.

Agentul mulţumi şi puse cartea în servietă. Apoi se ridică şi-şi luă rămas bun. Trebuia să meargă ia circumscripţia de poliţie, ca să afle dacă nu s-a în- tîmplat ceva deosebit pe acolo, iar la şapte şi jumă^ tate urma să fie la club, la obişnuita partidă de joc de cărţi. Azi e joi şi se adună mulţi prieteni. După muncă, voie bună.

Tot joi este zi de audienţă la ministrul Justiţiei. Joia a devenit o zi însemnată a democraţiei, ziua cînd oamenii simplii pot prezenta miniştrilor doleanţele şi greutăţile lor, şi mai cu seamă ministrului Justiţiei. în celelalte zile, ministrul Justiţiei este o fiinţă foarte îndepărtată şi suspusă, insă joia, oricine poate să vină în biroul lui, direct din stradă, şi să stea cu el de vorbă despre procedura judiciară. Şi dacă la radio se comunică prea des că

ministrul Justiţiei nu primeşte în joia cutare, populaţia este cuprinsă de panică. Oare i s-o fi întîmplat ceva ministrului Justiţiei, oare nu vrea el să mai deschidă uşa omului simplu, a sosit oare sfîrşitul democraţiei de joi ?

în general, Ministerul Justiţiei este o instituţie ciudată. în timpul ocupaţiei, luptătorii mişcării de rezistenţă au fost nevoiţi, din păcate, să lichideze vreo doi-trei domni care primeau o leafă lunară de la minister. Mulţi erau de părere că s-ar fi putut încheia socotelile cu încă vreo doi-trei domni din aceştia. Acum era însă pace, nu mai exista nici un fel de primejdie ; fostul şef al departamentului poliţiei, împreună cu directorul închisorii, cel care-i denunţase prin telefon Gestapoului pe deţinuţii danezi[8], se aflau sub pază, iar actualul ministru al Justiţiei, care luase parte personal la mişcarea de rezistenţă, era un om admirabil şi avea dreptul, ca şi orice alt bărbat cu judecată, să se gîndească la propria lui carieră.

Ministrul Justiţiei Sollerod işi primeşte cu cea mai mare amabilitate vizitatorii de joi. îi ascultă cu atenţie, îşi notează ceva pe o hîrtiuţă şi-şi zice în gînd că majoritatea celor ce vin sînt nişte cîrco- taşi nesuferiţi. Dar lucrul cel mai regretabil nu e ăsta. Ministrul e nevoit să constate că mulţi dintre vechii şi bunii tovarăşi de luptă din mişcarea de rezistenţă sînt nişte visători, ei nu ştiu să aprecieze clar şi lucid situaţia. Nu sînt nici ei mai buni decit cîrcotaşii şi în afară de asta — lucru nespus de penibil — lor nu poţi să le faci vreo aluzie că în ceea ce-i priveşte le-ar ptuea ajuta numai puterea regală. Altfel, ministrului Justiţiei, vechi şi credincios republican, îi convine şi-i pare hazliu să trimită persoanele cele mai obositoare în audienţă la rege. însă lucrul acesta, fireşte, trebuie făcut cu cap.

în ziua aceea venise 1a el inginerul-şef Kaas, cel care lucrase la firma „Klitgaard şi Fiii". Se cunoşteau de cînd luaseră parte amîndoi la lupta pentru «liberare, în care Kaas îşi îndeplinise bine datoria, fiind un tehnician de frunte şi cunoscînd destule metode de diversiune. Astăzi, însă, vizita vechiului prieten nu-i mai face nici o plăcere ministrului Justiţiei Sollerod, căci, sincer vorbind, prea e tăios. Iar acum, trebuie să fii om politic realist.

— Da — spunea Sollerod — fireşte, ai dreptate. Trebuie însă luate în considerare multe lucruri. Trebuie să înaintăm treptat. Deocamdată intentăm procese unei serii de firme

8 Fapt ce a avut loc în adevăr la Copenhaga.

mai mici, iar după asta vom începe procesele şi împotriva firmelor mari.

— Asta n-o pot pricepe, spuse Kaas agitat. Cum aşa, oare erupţia nu se va face pînă sus de tot ?...

— Fireşte că se va face. Dar începem de jos. E o chestiune de pură tehnică juridică.

— Cuvintele sună admirabil. Eu nu mă pricep de fel în chestiuni de procedură. Ştiu însă atît de multe despre Thomas Klitgaard, încît, vă asigur, achitarea lui ar însemna un colosal scandal juridic. Omul ăsta a executat pentru nemţi lucrări în valoare de circa o sută cincizeci de milioane de coroane, înghiţind avansuri uriaşe ; era prieten la cataramă cu ofiţeri nazişti germani şi le oferea daruri de preţ. Ştiu sigur, am fost de faţă.

„E iritat, gîndea obosit ministrul Soilerod. Nu-i decît un om cu nervii zdruncinaţi, care şi-a pierdut simţul măsurii. Trebuie să mă descotorosesc mai repede de el, jocul nostru cere stăpînire de sine şi disciplină..."

— Fireşte, ai perfectă dreptate, zise el. însă trebuie să le descurcăm pe toate temeinic şi, din punct de vedere pur juridic, cercetările nu sînt încă terminate. Dă-mi răgaz, nu e chiar atît de simplu să ocupi un post politic de răspundere.

Ministrul Justiţiei Soilerod oftă din greu. într-adevăr, toate învinuirile astea erau neplăcute. Nu avea oare destule pe capul lui : să ia hotărîri importante, să le comunice şefilor de departamente, şi cîte altele, cînd, drept vorbind, el nu era decît un avocat, un bun avocat de instanţă mijlocie care a nimerit în reţeaua politică.

„Dar au mai stat pe fotoliul ăsta avocaţi de instanţă mijlocie şi înaintea mea, se gîndea el. Avocatul Al- berti, avocatul Zahle, avocatul Steincke. Noi, avocaţii,, ştim să ne descurcăm la adică. Dar, în orice caz, trebuie să vorbesc cu conducerea partidului şi cu procurorul de stat, căci pe umerii mei apasă o prea mare răspundere."

— înţeleg de ce nu vrei să întreprinzi nimic, zise Kaas plin de mînie. Te obligă să muşamalizezi afacerile marilor speculanţi.

— Voi întreprinde tot ce va fi necesar, răspunse Soilerod. Dar cu toate formele juridice. Iartă-mă, te rog, dar în acest domeniu, specialistul sînt eu.

— Iartă-mă şi tu pe mine, că am venit ca orice simplu cetăţean la audienţa ta de joi, zise Kaas. Ca simplu cetăţean socot că dreptatea e totdeauna dreptate, iar

strîmbătatea — întotdeauna strîmbă- tate. Şi nu înţeleg de loc ce mai e de chibzuit aici. Doar ai în mînă întreaga maşinărie a Justiţiei. Ai putea să dispui îndată ca trădătorii de patrie să fie răsplătiţi după cum merită...Sînt multe lucruri care trebuiesc luate în considerare, lucruri pe care tu, precum se vede, nu le pricepi de fel...

— Ba le pricep prea bine. Menajaţi firmele mari,, cu profituri mari. Pentru mine e cit se poate de limpede unde duc toate astea. Treptat, am ajuns să cred că singurii oameni de treabă în ţara asta sînt comuniştii.

— Printre comunişti sînt mulţi oameni admirabili,, se învoi ministrul Justiţiei. Unii dintre ei mi-au fost prieteni mulţi ani de-a rîndul. Buni, foarte buni prieteni, fără care mi-ar fi venit tare greu. Dar ei nu au tact politic, se grăbesc din cale-afară, iar în unele cazuri e bine să mergi mai domol.

— Nu am de loc încredere în funcţionarii tăi superiori, reluă Kaas. Cei mai mulţi sînt ei înşişi compromişi. Se supuneau bucuroşi ordinelor lui Tune Jakob- sen[9] şi executau dispoziţiile date de nazişti. Ei s-au înhăitat cu proprietarii marilor firme. Da, da, ştiu bine ! Tu ai venit din mişcarea de rezistenţă, e de datoria ta să descurci iţele şi să deschizi ferestrele, ca să pătrundă aici aer curat. Uită-te la colegul tău Alfred Jensen[10], în ministerul lui s-a făcut o epurare radicală. Aceasta o cerem şi de la voi.

— Uşor de zis — se mînie Sollerod — însă chestiunea e mult mai complicată decît îţi închipui.

— Pentru el cum nu a fost ?

— Jensen nu e jurist, e un fost zidar.

— Tocmai de aceea, zise Kaas. El are o sănătoasă concepţie a dreptului, nealterată de justiţia reacţionară. O concepţie a dreptului care vouă vă lipseşte..

— Ai nervii zdruncinaţi, aşa cum au mulţi după încercările grele din timpul ocupaţiei, rosti cu tristeţe ministrul Justiţiei. S-a pierdut atît de mult din ceea ce era frumos, bun, omenesc. Ştiu asta şi nu mă supără observaţiile tale.

— Iar eu nu ştiam că se va arde tămîie pentru a acoperi mirosul de putreziciune, zise cu răceală Kaas.

9 Ministrul Justiţiei în Danemarca în perioada ocupaţiei.

10 Membru al C.C. al Partidului Comunist din Danemarca, care a fost pentru scurt timp, după eliberarea Danemarcei,,, ministru] Comunicaţiilor.

■Credeam că se va face curăţenie şi se va sjpăla totul cu leşie. Înţeleg însă un lucru : cîte unii dintre voi îşi aranjează propriile lor afaceri. Vă lăfăiţi în fotolii moi de demnitari şi vi se pare că totul merge strună. Sînteţi gata să vă apucaţi din nou de trebuşoarele vechi: intrigi meschine, mîncătorie politică măruntă... Se sculă şi izbi cu pumnul în masă. Ne înţelesesem însă că vom crea o lume nouă, o societate nouă. Că nu vrem să se mai întoarcă ceea ce fost.

— Trebuie să ai încredere în tovarăşii tăi. îţi pot făgădui că ne vom răfui cu firma „ Klitgaard şi Fiii" cînd va suna ceasul, cum spune în sfînta scriptură.

— îmi garantezi pentru asta ?

— Poftim mîna mea, zise ministrul Justiţiei şi-i întinse mîna. Te rog să mă crezi că este mîna unui om cinstit.

Kaas nu-i răspunse, dădu doar uşor din cap şi ieşi. Sollerod mai rămase aşa cîtevă clipe, privindu-şi mîna. Era albă, îngrijită, dar oare nu tremura niţe- îuş ? Oare nu a strînis ea în taină prea multei mîini, pentru a mai rămîne mîna unui om cinstit ?

„Trebuie să-mi ţin firea, gîndi el. Să nu fac vreo prostiei O mare răspundere apasă asupra mea, deţin un post-cheie şi trebuie să acţionez cu prudenţă. A- cest lucru trebuie să-1 înţeleagă şi prietenii mei."

Sună şi spuse secretarului să-1 poftească pe următorul vizitator de joi.

C A P 1 T O L U L I X

Despre evenimentele din ţară şi despre marile pregătiri în vederea alegerilo

*r*Dacă vîri un beţişor într-un furnicar, furnicile încep să se împrăştie, neliniştite, care încotro. Cînd libertatea şi democraţia se apropie însă de o ţară mică social-democrată, furnicile belicoase se dovedesc a

fi pregătite de luptă în cel mai înalt grad. Ele se ri[j] dică „toate ca una" împotriva ameninţării socialismului, stau în două lăbuţe şi ţin discursuri în care spun că pentru nimic în lume cinstitele furnici social- dernocrate de dreapta nu vor îngădui aşa ceva. Mai bine să moară.

Cursul acţiunilor la bursa din New York se menţine la un nivel satisfăcător. Tot aşa, la bursa din Copenhaga afacerile saltă binişor. în fond, războiul a a- dus un bine ţării. îndeobşte, războiul nu trebuie privit cu dispreţ. El contribuie în felul lui la înviorarea afacerilor ; în orice caz, e mai bun războiul decît criza. Căci nimic nu este mai îngrozitor decît criza, c-înd maselor populare poate să le vină în minte să se răscoale şi cînd stimabilii afacerişti, în desperarea lor, îşi pun ţeava revolverului la tîmplă. Şi doar revolverul nu a fost inventat pentru ca un milionar să-1 folosească pentru sinucidere.

Se zvoneşte că in Polonia, în Germania de Est, în Cehoslovacia, Ungaria, Romînia şi Bulgaria se petrec lucruri îngrozitoare. Acolo pămîntul este luat pur şi simplu de la moşieri şi împărţit argaţilor leneşi şi proşti. Acolo se naţionalizează uzinele, de acolo a pornit în refugiu spre ţările vecine civilizate un şuvoi neîntrerupt de directori, şi mulţi dintre aceşti nefericiţi nici n-au apucat să-şi ia cu ei în valize argintăria. în. unele ţări s-a dezlănţuit chiar şi o prigoană anticreştină. Bisericii catolice i se expropriază mari întinderi de pămînt, i se confiscă fabricile şi băncile, i se ia dreptul de monopol asupra predării în şcoli, drept de care s-a bucurat în mod firesc timp de sute de ani. E în-grozitor. Toate acestea arată limpede starea de înapoiere a ţărilor amintite ; noi nu ne-am permis să facem asemenea lucruri decît în perioada reformei, pe cînd eram încă o ţară de oameni necivilizaţi, lipsiţi de cultură. Ce-i drept, atunci s-a procedat cu mai multă violenţă, nu ne-am mulţumit doar cu confiscarea moşiilor şi a banilor, am atacat bisericile şi mănăstirile şi i-am bătut măr pe călugări şi pe călugăriţe.

0 Klifgaard şl Fiii

Bunii, bravii cetăţeni au griji pînă peste cap. A- cum va trebui să avem o atitudine de îngăduinţă, nu faţă de cei ce se întorc din lagărele de concentrare — căci aceştia sînt ei înşişi vinovaţi de soarta lor — ci faţă de speculanţii de război, faţă de denunţători şi de fetele care au umblat cu naziştii

— ei, Doamne, doar oameni sîntemi ! Ei stau în puşcării risipite pe tot întinsul ţării, grupe de arestaţi au fost pînă şi în localul şcolii de pe Alsgade şi la început au dus-o cam greu, de acum înainte însă totul se va schimba.

Aruncaţi, de pildă, o privire în închisoarea din Terndrup. Nevasta administratorului înjehisoJii, o femeie admirabilă, cunoaşte mîncărurile preferate ale *Lanăsgrafului* şi ale moşierului. Şi le tot găteşte şi le prăjeşte într-una, căci asemenea oaspeţi nimeresc rar în hotelul ei. Judecătorul însuşi stă acolo. îi place nespus de mult friptura de porc. Nevasta temnicerului ştie acest lucru şi frige la ea în bucătărie nişte cotlete de porc de să-ţi lingi degetele. Iar de la Lindenborg vin pachete cu tot felul de bunătăţi pentru Landsgraf, şi nici aceasta nu contravine regulilor. Acum sînt timpuri neobişnuite şi nu există nici un pericol cai direcţia închisorilor să se amestece în astfel de treburi. Doar în celule stau închişi trădători de patrie, nu comunişti şi luptători din mişcarea de rezistenţă.

Landsgraful german este un om atît de minunat

— cu aceasta sînt de acord toţi subalternii lui. A- celaşi lucru şi în ceea ce-1 priveşte pe moşierul Juul din Willestrup. E drept că angajaţii acestuia erau aleşi cu grijă, ani de-a rîndul el n-a primit în serviciu decît nazişti care nu aveau nimic comun cu organizaţia sindicală. E cît se poate de nedrept ca asemenea oameni admirabili să fie puşi după gratii ; administratorul închisorii înţelege asta foarte bine. Trebuie uşurată prin toate mijloacele situaţia celor ce stau astăzi în închisoarea din Terndrup, oameni care nu sînt nici hoţi mărunţi, nici condamnaţi uen- tru neplata alimentelor.

Astfel stau lucrurile în întreaga ţară. Cîţiva criminali odioşi au fost executaţi, asasini sau denunţători pe care în nici un chip nu-i puteai ajuta. Trebuiau să-şi primească pedeapsa cuvenită. Nici poliţiştii nazişti danezi nu sînt priviţi cu simpatie. în general însă, cercurile oficiale regretă foarte mult că vor trebui pedepsiţi criminalii de război.

Dar în curînd vor avea loc noi alegeri şi trebuie să nădăjduim că totul va intra în normal. Tacticienii din bunele, vechile partide au cu ce să-şi bată capul. Căci se ştie desigur că nu-s chiar atît de puţini alegătorii neorganizaţi. Cum să-i atragi pe toţi acei ce mai înainte votau pentru partidul nazist — iată o întrebare care într-adevăr va trebui să-i dea de gîndit unui şef de partid deştept.

Ei nu-i vor vota pe comunişti, căci comuniştii cer epurare pînă sus de tot, dar se poate nădăjdui că-i vor vota pe social-democraţi. în acest partid se află oameni atît de cumpăniţi, ca Frisch, Steincke şi Ingeborg Hansin — adevăraţi prieteni ai obidiţilor trădători de patrie. Pentru ei este cît se poate de limpede că după gratii ar trebui să stea luptătorii din mişcarea de rezistenţă, şi mai cu seamă comuniştii. Perspectivele cele mai bune le are însă partidul „venstre"[11], partid care a fost nucleul luptei împotriva mişcării de rezistenţă. în răstimp, trădătorii de patrie stau în puşcării şi scriu familiilor scrisori în care le dau folositoare sfaturi politice. Uneori corespondenţa le este oprită, se întîmplă însă adesea ca scrisorile să treacă cu bine prin cenzură.

„Scumpii mei părinţi,

Alegerile bat la uşă şi noi, cei de aici, ne punem mari speranţe în ele. Ştim cine ne sînt prietenii şi cine duşmanii, iar voi, care vă aflaţi în libertate, ştiţi tot atît de bine. Dacă Partidul Comunist va avea prea multe voturi, va fi rău de noi, deci ar fi mai nimerit dacă aţi vota pentru Knud sau Hed- toft. Aceştia doi sînt oamenii politici pe care ne putem bizui ; ei vor pune capăt sălbaticei prigoane împotriva oamenilor, dezlănţuită în prezent. Să sperăm că liniştea şi ordinea se vor instaura din nou în ţară. Altminteri o ducem bine, aici domnesc relaţii bune, prieteneşti. Probabil că primiţi din cînd în cînd veşti de la Frida, am zărit-o într-o zi, doar o clipă, i-a mai crescut părul şi arată bine aşa cum e, tunsă scurt. Dacă vreţi să-mi trimiteţi ceva, aş dori, mai mult ca orice, ţigări, ţi-e tare greu aici fără să fumezi.

Calde salutări de la al vostru fiu,

11 Partidul marilor proprietari agricoli.

Egon".

Scrisoarea este adresată proprietarului măcelăriei de pe Westerbro. Geamurile prăvăliei acestuia au fost sparte în timpul ocupaţiei de către luptătorii din mişcarea de rezistenţă, altminteri, însă, el a trecut prin această perioadă viu-nsvătămat, ba s-a mai ales şi cu o frumuşică sumă de bani : căci au fost vremuri bune pentru afaceri. Măcelarul citeşte scrisoarea cu glas tare soţiei sale — o femeie mărunţică, bondoacă, mîndră de fiul său Egon care a ajuns pînă la postul de director la Alborg şi a cîştigat bani mulţi. E cît se poate de limpede că părinţii lui Egon vor vota pentru partidul „venstre".

Gregers Klitgaard se află la sanatoriu şi nu se simte încă destul de bine. Nu se vindecă atît de lesne plămînii distruşi. Nu se uită uşor nici grozăviile prin care ai trecut. Cîteodată te trezeşti noaptea cu un ţipăt şi ţi se pare că vezi cum copii mici de evrei sînt minaţi spre camerele de gazare. Ei merg ţinîndu-se de mîini şi pe feţele lor slabe e întipărită o expresie neînchipuit de bătrînească. Ei ştiu încotro merg, ştiu că vor muri.

Dar parcă s-a terminat cu toate grozăviile acestea ? Ce se petrece în Grecia, în Spania, în colonii ? Oare acolo nu se continuă cu asasinatele, oare biciul nu şuieră mereu deasupra spinărilor goale, costelive ? Cum stau lucrurile, îndeobşte, cu întreaga noastră civilizaţie ?

La Gregers Klitgaard a venit eleganta sa mamă ; îi ţine mîna lui într-ale ei şi îi vorbeşte duios, cald ; e încredinţată totuşi că între ei nu mai există nici o urmă de apropiere. El nu mai vrea să ştie de rude, pentru el nu mai există nici părinţi, nici fraţi sau surori. Lumea lui e acum cu totul alta. îi este însă milă de această femeie mîndră, încrezută, care stă alături şi nu înţelege ce s-a întîmplat cu el.

— Uite, ai să vezi că în curînd te vei întrema de tot, băiatul mamei, şi atunci va trebui să pleci undeva, îi spune doamna Margrethe fiului ei şi-i mîn- gîie mîinile slabe. în sudul Franţei sau în Italia, acolo e o climă atît de minunată, caldă. Am putea să mergem împreună...

Ştie că el va răspunde negativ, dar aruncă totuşi propunerea. Poate că totuşi, într-un moment de slăbiciune, va accepta. Şi dacă ea va izbuti să-1 îndepărteze de

comunişti, de oamenii de care el şi-a legat soarta, ar fi cu putinţă ca băiatul să-şi bage în sfîrşit minţile în cap.

— . . . la Nissa ori la Cannes... continuă ea, nici nu-ţi poţi închipui cît de minunat e acolo. E drept că Franţa a avut mult de suferit în timpul războiului, dar hotelurile sînt deschise, ca şi mai înainte ; n-o să treacă multe luni şi viaţa turistică se va normaliza. O să te simţi atît de bine acolo, Gregers...

El zîmbeşte cu gînaul la cărţile poştale ilustrate, în culori vii, pe care el, fratele şi sora sa ie primeau pe vremuri, cînd părinţiT plecau în străinătate, în sud. Marea de un albastru închis şi cerul azuriu, palmierii, promenadele luxoase şi somptuoasele hoteluri. Da, desigur, trebuie să fie o lume minunată, dar nu aceasta este lumea lui. Lumea lui îşi are rădăcinile adînc împlîntate în închisori şi în lagărele de concentrare, şi atunci cînd va fi din nou sănătos, va continua lupta. Nu o luptă măreaţă, eroică, inspirată, ci una de toate zilele, grea şi tenace. Căci Gre- gers nu uită că este comunist într-o ţară capitalistă.

— Nu spui nimic, Gregers ? întrebă mama.

— Adevărat, nu sînt prea vorbăreţ, se scuză el surîzînd. Mă bucur că ai yenii să mă vezi. Dar nu are rost să te gîndeşti la plecarea mea.

— Bine, dar de ce ?

— Nu simt de loc dorinţa să plec. Mă simt atît de bine aici, acasă. Dacă mă însănătoşesc, am atîtea de făcut.

Mama îşi muşcă buzele. Atîtea de făcut... Fireşte, să se ocupe cu propaganda comunistă şi cu alt® lucruri asemănătoare. Oftă, dar nu se putu hotărî să-1 contrazică şi, după ce mai stătu cîteva clipe, îşi luă rămas bun.

A doua zi veni să-1 vadă un alt oaspe, Harald. Era în uniformă.

— Noroc, frăţioare, iartă-mă că nu am venit mai degrabă, zise el, dar acum sînt ocupat pînă pesta cap.

— Cum o duci ?

— Minunat, răspunse Harald. Lucrez cîte două- sprezece-paisprezece ore pe zi, doar ştii că mă ocup de un lagăr de refugiaţi ; lucrurile nu merg rău de fel.

— Acum o jumătate de an stăteai tu însuţi într-un lagăr de concentrare, iar astăzi ai ajuns comandant de lagăr.

— E o mare deosebire între unul şi celălalt, declară Harald. Pe noi nimic nu ne-ar putea determina să comitem mîrşăvii. Am trecut prin prea multe încercări. Iar refugiaţii

mei sînt nişte germani simpli, Inenorociţi de Hitler şi de război. De i-ai vedea : bă- trîne şi copilaşi, moşnegi şi băieţandri, fete tinere care nu ştiu că logodnicii lor au pierit în război. Sînt oameni loviţi de grele nenorociri... Ei, drace, măi Gregers, ce afurisită porcărie e războiul !

— Eşti antimilitarist ? întrebă Gregers zîmbind.

— Orice om de treabă este antimilitarist din principiu. Pe mine nu mă incintă tunurile şi mitralierele^ dar nu putem tăgădui că sînt trebuincioase uneori.

Rău ar fi mers lucrurile, dacă numai Hitler ar fi avut arme... însă noi trebuie să luptăm împotriva războiului şi să desfiinţăm cauzele lui — imperialismul, capitalismul, crizele... Societatea socialistă nu are motive să poarte războaie.

— Fireşte că nu are motive, întări Gregers, Dar nu sîntem oare încă foarte departe de socialism ?

— Ia, nu mai lîncezi atîta în pat şi nu mai face pe pesimistul învins, că nu-ţi şade bine, zise Harald. Cauza noastră merge înainte, lucrurile merg bine. Deocamdată sîntem nevoiţi să luptăm împotriva bonzilor social-democraţi de dreapta. Ăstora li se pare că sînt al dracului de dibaci. încearcă să ne încurce pe noi în nesfîrşitele lor tratative cu privire la unitatea de acţiune şi unitatea organizatorică, îşi închipuie că ne vor sugruma şi ne vor corupe cu vorbăria lor, dar nu vor izbuti. Noi ţinem mereu drumul drept. Ştim, fireşte, că ei sînt în mîinile capitaliştilor şi că de nimic nu le e mai teamă ca de socialism. A fost o vreme cînd s-au speriat, nu glumă, ei, dar acum, sprijinindu-se pe englezi şi pe americani, au pus în funcţiune întregul lor aparat propagandistic de odinioară, împotriva Uniunii Sovietice şi a tinerelor democraţii populare. Dar se zbat fără nici un folos, întreaga lume trece astăzi printr-un proces de transformare.

— Oare n-o să încerce capitaliştii să dezlănţuie un nou război ?

— După toate semnele, da. Şi este de datoria noastră să împiedicăm acest lucru. Dacă măcar douăzeci de ani de acum înainte va fi pace, războiul va deveni cu neputinţă în viitor. Comunismul va învinge în paşnica lui întrecere cu sistemul capitalist învechit, care funcţionează atît de prost. Sistemul capitalist se va prăbuşi dinlăuntru. De război au nevoie ei, nu noi.

— Asta-i adevărat, fără îndoială, zise Gregers.

— Fă-te bine mai repede, vom avea nevoie de forţele tuturor, zise Harald. Va trebui să ne suflecăm mînecile şi să ne aşternem pe lucru. Nici ceilalţi nu dorm. Pot să jur că va fi ditai tămbălăul.

Aşa cum şedea în faţa lui Gregers, Harald părea atît de neclintit, atît de puternic, încît băiatul, plin de admiraţie şi fericit, repeta cuvintele după el. A- mîndoi luptaseră împreună în mişcarea de rezistenţă, stătuseră împreună în temniţele hitleriste, flămînziseră împreună ca nişte cîini, în lagărul de concentrare, iar acum vor lupta tot împreună pentru o lume nouă, o lume a păcii.

Şi Gregers îşi zise : „Am familie, nu sînt singur. Harald şi toţi ceilalţi tovarăşi curajoşi îmi sînt fraţi..."

C A P I T O L U L X

Alegerile au trecut, viaţa şi-a reluat cursul obişnuit şi unii oameni pot iarăşi să răsufle uşuraţi. Vom afla cIte cevc. despre două doamne care au avut legături cu naziştii

S-a împuşcat un tînăr. Fusese luptător pentru libertate şi primise însărcinarea să lichideze un denunţător care trimisese la moarte trei oameni. Pîn- dindu-1 în stradă, trăsese asupra lui întreaga încărcătură din revolver, apoi, sărind pe bicicletă, se făcuse nevăzut. In urechi însă îi mai răsuna răcnetul de moarte al' denunţătorului doborît la pămînt.

E greu să omori un om. Să te apropii de el şi să tragi întreaga încărcătură, să vezi groaza din ochii omului şi să-i auzi horcăitul de înainte de moarte. Dar fapta e necesară. Deunăzi a fost necesară lichidarea denunţătorilor şi a spionilor vînduţi duşmanului. Astăzi lucrurile stau altfel. Unii oameni au scos iarăşi capul. S-au pornit să umple coloanele ziarelor cu articole îndreptate împotriva mişcării de rezistenţă, caută să compromită această mişcare, deoarece comuniştii au participat mai intens la ea. E drept că în primele zile de după eliberare, zile pline de bucurie, s-a zvonit nu ştiu cum — şi
de zvonul ăsta a rîs întreaga ţară — că politicienii social-democraţi ar fi constituit grupul ilegal cel mai periculos.

La drept vorbind, domnii ăştia osîn- zoşi nu au mers nicidecum atît de departe, încît sa pună mîna pe mitraliere. Grupul lor a fost atît de adînc ascuns în ilegalitate, încît nimeni n-a prea observat existenţa lui şi, într-adevăr, mîinile albs: ale acestor bravi politicieni nu au fost pătate de sînge. De aceea, atacurile lor împotriva elementelor înrăite care socoteau că lupta e luptă şi se expuneau riscului de a-şi plăti faptele cu viaţa, nu le vor păta cîtuşi de puţin onoarea. Un cunoscut social- democrat, umanist şi om politic, vorbeşte la radio şi declară că lichidarea denunţătorilor nu-i altceva decît o crimă, un asasinat. Logica lui e clară. Social- democraţii au trăit în relaţii prieteneşti cu ocupanţii, au deţinut portofolii în guvern, ţara nu era în război. Şi dacă cineva ucide atunci cînd nu există operaţiuni militare, fapta aceasta se numeşte crimă. Pentru nimic în lume el nu vrea să admită că- poporul s-a ridicat, a înlăturat guvernul şi a început lupta de rezistenţă.

Tînărul care 1-a împuşcat pe denunţător stă în faţa aparatului de radio şi ascultă ; inima îi zvîc- neşte să-i spargă pieptul. Pentru acest umanist so- cial-democrat ei a aviut întotdeauna o deosebită stimă şi consideraţie, căci este un mare învăţat şi un om politic inteligent. Tînărul i-a citit lucrările despre istoria culturii, a ascultat şi un referat al umanistului. Şi iată că acum aude vocea lui sigură, clară, care parcă îi spune în faţă că el a săvîrşit o crimă, şi încă un asasinat mişelesc. îşi priveşte mîinile şi sîngele îi îngheaţă în vine : „Cu mîinile a-cestea am omorît un om, îşi zice, astea sînt mîini de asasin".

Tînărul nu poate să uite vocea de la radio şi nici cuvintele acuzatoare. Nu doarme nopţile, iar cînd,. într-un tîrziu, dă să aţipească, tresare : i se pare că aude vocea aceea şoptindu-i drept în ureche :

„Niciodată n-o să-ţi dau pace. Ai omorît un om. Nu eşti nimic mai mult decît un ucigaş. S-ar cuveni
să stai la puşcărie pînă la sfirşitul zilelor tale, nu să te plimbi în libertate."

Tînărul nu-şi mai poate vedea de muncă, nu-i în stare să lucreze nimic, nu se gîndeşte decît la denunţătorul pe care 1-a pedepsit. încearcă să se îmbete, dar aburul beţiei îi face şi mai rău. Cere sfatul unui medic, acesta ii prescrie

un somnifer puternic şi calmante, dar totul e în zadar, tînărul nu-şi află liniştea. Cuvintele auzite îi sfredelesc creierul din ce în ce mai adine şi într-o bună zi nu-i rămîne decît conştiinţa că e un asasin.

A fost găsit în grădina zoologică, cu o scrisoare alături, în care arăta că s-a sinucis nemaiputînd trăi după groaznica învinuire rostită la radio de e- minentul umanist şi om politic. Ziarele au publicat cîteva rînduri despre el : îl deplîngeau pe curajosul tînăr care promitea mult şi al cărui sistem nervos se zdruncinase atît de rău în anii de luptă, încît în cele din urmă nu a mai putut îndura. Iar în altă pagină a ziarului se strecurau noi atacuri la adresa mişcării de rezistenţă. Furişîndu-se printre rînduri, ca nişte şerpi veninoşi, atacurile lunecau, scoţîndu-şi din cînd în cînd capetele teşite pentru a muşca, în presă lucrează ziarişti capabili, care ştiu cum se cuvin aranjate asemenea lucruri : uşoare insinuări şi în acelaşi tdmp minciuni sfruntate la adresa Uniunii Sovietice şi a comuniştilor.

E vorba de ziariştii Schnick şi Schnack. Sînt nişte scribi excelenţi, se pricep în meserie. Şi ei au fost luptători de frunte în mişcarea de rezistenţă, şi ei vor să determine o cotitură bruscă în politică, în sensul unirii laolaltă a tuturor oamenilor cinstiţi, din toate partidele. Proprietarii de vase şi marii capitalişti îi sprijină bucuroşi, căci merită să le dai bani. Banii aceştia li se vor întoarce cu vîrf şi îndesat, şi nu-i rău de loc să mai pui niţel frîu mişcării de rezistenţă.

în ţară apar trei sute de ziare. E drept că mai e unul, dar acesta e un ziar prost de tot, despre care oamenii de treabă nici nu vor să vorbească şi pe care firmele refuză să-1 sprijine cu anunţurile lor.

Proprietarii celor trei sute de ziare sînt în majoritate mari capitalişti ; unele! dintre ele au încăput pe mîna politicienilor social-democraţi de dreapta ; vedeţi dar cît este de ruşinos faptul că numai acest unic şi singur ziar nu permite să i se comande şi să fie controlat.

Aşadar, partidul „venstre" a învins în alegeri şi a format guvernul. Toate voturile naziste răzleţite au fost atrase ca de un magnet de partidul acesta drept şi cumpănit, însufleţit de cel mai înalt patriotism, mergînd pînă acolo încît vrea să-i ierte pe nazişti şi pe speculanţii de război şi să redea Schleswig-ul de Sud Danemarcei[12]. Iar numitul Knud, care vorbeşte în dialect autentic iutlandez şi-şi ară

12 Schleswig-ul de Sud a fost alipit la Germania în 1920.

ogorul după ce se înapoiază de la şedinţele parlamentului, este un om admirabil şi practic ; el ştie să scoată foloase din pămîntul danez parcelîndu-1 pentru a se construi pe el vile. Pe un astfel de politician se cuvine să-1 respecte toate cercurile oficiale.

Ministrul Justiţiei Sollerod venise pentru ultima oară la minister pentru a-i ura „bun venit" succesorului său. Şedea la biroul său imens şi aştepta, fără să-şi poată da seama dacă e'ra dezamăgit sau uşurat. Se simţea obosit. Vremurile erau grele, trebuia să ţină seamă de prea multe lucruri : de cercurile politice influente, de factorul economic, de interesele personale. în adîncul sufletului, îi era cam ruşine de această reţea de intrigi în care s-a lăsat prins încetul cu încetul, îi era ruşine de promisiunile ce le făcuse fără să le respecte. Dar epurarea pe care şi-o propusese, epurarea cea mare ? Din asta, chiar nu ieşise nimic ! Trecutul politicienilor a fost îngropat de comisia parlamentară care, atunci cînd va suna ceasul, îi va scoate basma curată. Vor fi găsiţi nevinovaţi şi marii speculanţi cu furnituri de război. Nimeni nu putea şti asta mai bine ca el, care a stat pînă acum la cîrma justiţiei.

„Oare n-ar fi nimerit să mă retrag cu totul din politică ? îşi zicea în gînd. Aş putea să devin iarăşi un om cinstit şi să încerc să uit această perioadă ministerială, cu toate intrigile şi cu toate ticăloşiile ei. Vechilor mei prieteni aş putea să le mărturisesc cinstit, că nu am fost vrednic de încrederea lor, că sînt un om slab. Iar altora nu le sînt dator nici un fel de explicaţii, în afară de aceea că sînt obosit."

Sollerod oftă, ştiind că niciodată nu va face el aşa ceva, A apucat să se aşeze la aceeaşi masă cu stă- pînii destinelor ţării şi jocul, intrigile, josnicia s-au dovedit a-i fi pe plac. El şi-a primit mandatul de deputat social-democrat în Folketing şi cîteva recomandaţii — or, toate acestea trcbuiesc plătite.

Puterea este o băutură care te ameţeşte, ţi se urcă la cap mai rău decît vinul cel mai vechi. Puterea 1-a înfrînt pe omul nu îndeajuns de solid zidit sufleteşte, pe omul care a fost cîndva curat, dar acum a apucat drumul ruşinos al minciunii ; de a- cest lucru îşi dădea el însuşi scama.

Cineva bătu la uşă — intră secretarul.

— A sosit noul ministru al Justiţiei.

Fostul ministru al Justiţiei se scula în picioare şi porni în întîmpinarea succesorului său.

Miniştrii de Justiţie pleacă, dar justiţia rămîne, sau cel puţin rămîne corpul judecătoresc.

Corpul judecătoresc plesneşte de sănătate. în timp ce Justiţia lîncezeşte!, visînd la frumoasele vremuri de odinioară cînd oamenii aveau încredere în ea, corpul judecătoresc se întăreşte din ce în ce mai mult, treburile lui merg de minune. Din răfuiala cu criminalii de război, atît de aşteptată, nu s-a ales nimic : nici dreptate, nici pedeapsă, în schimb a devenit o pleaşcă pentru jurişti, o excelentă sursă de venituri. Pînă şi avocaţii cei mai neînsemnaţi, cei mai mărunţi, ştiu s-o folosească admirabil, şi-au făcut şi ei clienţi în rîndurile speculanţilor de război şi banii le curg gîrlă.

Dar temelia temeliilor nu o reprezintă avocăţeii mărunţi, ci marii avocaţi de la Curtea Supremă.. Domnii aceştia au înfăţişarea unor jurişti straşnic de serioşi, au trăsăturile feţei puternic conturate, de parcă ar fi fost cioplite după un model englezesc.

.în fond însă, nu sînt decît nişte afacerişti de talie mare. Ei au ştiut să se vîre prin consiliile de administraţie ale tuturor marilor întreprinderi. Sînt şi mari actori, au o dicţiune perfectă şi cînd iau cuvîntul la instanţa supremă şi-şi apără clienţii — speculanţi de furnituri de război — presa scrie despre ei .articole elogioase. Iar în timpul acesta Justiţia stă la azilul de bătrîni, împleteşte la ciorap şi se simte foarte bine acolo.

Toată lumea ştie despre Johannes Klitgaard că este un om întreprinzător, un om de afacc'ri care s-a îmbogăţit temeinic ; dar nu este un om de afaceri de mare anvergură. El a fost principalul acţionar al societăţii anonime „Pro Patria" şi a avut legături cu naziştii. E un fapt neîndoios şi dacă va fi condamnat el, vor putea fi cruţaţi alţii. Şi pe lîngă toate acestea, întreprinderea lui este atît de puţin însemnată, încît nu va păgubi prea mult. Şi astfel Johannes Klitgaard, ca şi întregul său consiliu de administraţie sînt chemaţi la interogatoriu, se încheie procese-verbale la poliţie, sînt ameninţaţi cu fel de fel de nenorociri şi iată că, într-o bună zi, procesul 3i se judecă >a tribunal.

Johannes Klitgaard a venit la proces însoţit de •avocatul său, Seidelin. Era o zi liniştită, cenuşie, de decembrie ; dincolo de zidurile tribunalului ciripeau vrăbiile, larma străzii pătrundea în sală ca murmurul îndejpărtat şi paşnic al mării.

-- înainte de toate — calm, Klitgaard, îi reco- imandă Seidelin. Tu nu ai prea mult de riscat. în împrejurările de. acum, trebuia să trecem şi prin asta.

— Da, drăcească născocire, zise cu amărăciune Johannes Klitgaard. Uite, din astfel de oameni ies comunişti ! Ei, drace !

Trase o înjurătură căci văzuse în sala tribunalului pe Evelyn. „Arată bine", constată el. Şi are neobrăzarea să vină aici să-1 privească pe el.

— Cum o mai duci, Johannes ? ciripi ea şi fostul soţ simţi o înţepătură în inimă auzind glasul fiicei brutarului.

— O duc şi eu tîrîş-grăpiş, ca tot omul pe vremuri de-astea, răspunse el. Dar tu ce mai faci, Evelyn ?

— Mulţumesc, foarte bine. Sînt angajată la fabrica de aparate de radio ; lucrează acolo, împreună cu mine, nişte fete admirabile. Salariul, fireşte, nu este prea mare, dar îmi cîştig singură cele necesare traiului şi acest lucru mi-e foarte plăcut, mă înţelegi, desigur, Johannes.

El era gata să scrîşnească din dinţi de furie. Femeia asta din faţa lui, care e desigur trecută de patruzeci de ani, cum naiba arată atît de neruşinat de bine ? ! Are pieptul atît de frumos şi ochii îi strălucesc ca întotdeauna. Cum de a renunţat iapa asta; afurisită 'la Johannes[1] Klitgaard şi 'la banii lui, pentru un neamţ !

— îmi pare bine că eşti mulţumită, mormăi el.

îi zări pe ceilalţi acuzaţi din proces. Intrau pe rînd în sală : Emmanuel, zugravul Olufsen, bătrî- nul funcţionar Runge. Se vedea lesne că Olufsen venea de-a dreptul de la berărie.

— Ei, iată tot consiliul de administraţie, zise Sei- delin. Peste cîteva minute începe şedinţa. Fii calm, Johannes, nu te înfierbînta. Stăpîneşte-te. Toate astea sînt fleacuri.

— Ţie ţi-e uşor să vorbeşti, strecură printre dinţi Johannes Klitgaard.

Uşa se deschise din nou şi-şi făcură apariţia directorul Egon şi Frida cea grasă, însoţiţi de un poliţist ţeapăn. Johannes le aruncă o privire încărcată de mînie, căci pentru el era limpede că Egon şi Frida trăncăniseră multe lucruri pe care ar fi putut să le treacă sub tăcere. Iată cum a fost răsplătit pentru bunătatea ce-a arătat-o unui aventurier nazist şi grăsanei lui de surori.

Doamne, Doamne, cît e de murdară, zise Evelyn. Trebuie să fie foarte neplăcut să stai la puşcărie, cei zici, Johannes ? Ascultă, nu se poate să te vîre şi pe tine acolo. Dar ce ai făcut tu, la drept vorbind ? De neînchipuit cît s-a schimbat tî- năra aceea. Era cu totul altfel cînd am cunoscut-o.la Altaorg. Oare n-ar trebui să mergem la ea să-f dăm bună ziua ?

— Nu-i lucru cuminte, doamnă, o opri Seidelin. Ea se află sub supravegherea poliţiei şi gestul du- nătale ar putea fi interpretat ca o tentativă de a-i influenţa pe martori.

— Nu vreau să influenţez pe nimeni, zise Eve- lyn. Nu-i pot da bună ziua nici bietului Emmanuel ? Arată atît de abătut. Ei bine, atunci aştept, nu vreau să fac nici o greşeală.

Uşa sălii de judecată se deschise şi procesul începu. Johannes Klitgaard află că e acuzat pentru spalculă de război şi pentru iniţiative nesănătoase. Dar el nu era cîtuşi de puţin dispus să-şi recunoască vina.

După şedinţă, Johannes Klitgaard, adine întristat, intră, împreună cu fosta lui soţie şi cu avocatul Seidelin, în cafeneaua „A Porta".

— Vreţi să bem cite un păhărel ? propuse Johannes Klitgaard. Ce crezi, Seidelin, cum o să se termine toată afacerea asta ?

— E greu de spus deocamdată, răspunse avocatul. N-a avut loc decît prima şedinţă a instanţei, şi totul depinde de importanţa pe care o va acorda tribunalul mărturiei lui Egon şi a surorii sale. Ăştia doi nu sînt de loc oameni de înţeles. Ce dracu te-ai încurcat cu ei în afaceri ?

— După război, mulţi viteji se-arată, se oţărî Johannes Klitgaard. Doar nu pute'am să ghicesc atunci ce întorsătură vor lua lucrurile.

— El e nazist, iar dînsa o „saltea de campanie", urmă Seidelin. Nu e nimic îmbucurător în faptul că ăştia doi au lucrat în cadrul societăţii tale. Şi nici procesul-verbal al poliţiei din Alborg nu a fost dintre cele mai plăcute.

— Şi, colac peste pupăză, lumea va afla că propria mea soţie a trăit cu un neamţ, iar de toate astea voi fi socotit vinovat tot eu, zisc< Johannes Klitgaard cu ciudă.

— Amănuntul ăsta a şi devenit cunoscut, ciripi Evelyn. Poliţia m-a vizitat şi pe mine, am fost interogată, aflaseră ei cîte ceva la Alborg. Le-am spus că totul este adevărat, că am fost legătura consilierului antinazist, care trimitea planurile fortificaţiilor la Secret Service prin intermediul

unei adrese daneze. Ei au verificat declaraţiile mele, după care au venit din nou şi şi-au cerut scuze. Aşa că asta nu va putea să-ţi strice de fel.

Surise fermecător şi Seidelin o privi cu ochi de îndrăgostit. „Dacă aş fi avut o soţie ca ea, m-aş fi priceput s-o păzesc. Dar fireşte, boul ăsta de Johannes ..."

— Va să zică aşa stau lucrurile, zise Johannes Klitgaard, aplecîndu-se spre ea. Va să zică tu ai făcut parte, pur şi simplu, din mişcarea de rezistenţă, alături de el ?

— Ba nu, Dumnezeu mi-e martor, n-a fost numai atît, zise Evelyn. Doar ştii şi tu, nu am ascuns niciodată lucrul ăsta. îl iubesc nespus pe neamţul meu, deşi seamănă foarte mult cu un cal. într-o bună zi o să vină şi o să mă ia de aici, mi-a făgăduit -că vine negreşit.

„Ah, femeile, femeile", îşi zise în gînd Seidelin şi «cită cu glas tare din Sophus Claussen[13] :

> Nouă, făpturi mai hîde ca iazmele vrăjmaşe, Ne-ai dăruit, supusă, iubirea ta gingaşe.

— Oamenii pot fi minunaţi, chiar dacă sînt urîţi foc, rosti visătoare Evelyn.

Şi nefericitului Johannes i se păru că niciodată nu fusese mai plină de farmec ca în clipa aceea. Cinci o descoperise în brutărie, era o fată tînără, strălucind de prospeţime, însă acum i se arăta cuprinsă de flacăra dragostei, îmbujorată ca (un trandafir înflorit. Dar, drace, un trandafir cu spini. E îngrozitor faptul că o soţie şi-a părăsit bărbatul şi fiul şi pe deasupra mai are neobrăzarea să nu pretindă nici un ban.

— Să te conduc acasă cu maşina? întrebă el.

— Nu, îţi mulţumesc foarte mult, Johannes, zise

13 Sophus Claussen (1865—1931), poet danez.

—
Evelyn. M-am obişnuit să merg cu tramvaiul şi apoi reputaţia mea ar avea de suferit, dacă proprietâ- reasa m-ar vedea condusă acasă cu maşina de un domn necunoscut.

Zîmbi cit se poate de prietenos şi-şi luă rămas b(un de la ei.

— Să mai ¡bem ceva, propuse Johannes Klitgaard, cuprins de mînie şi de durere. Naiba să-1 ia pe neam ţul ăla.

— îţi înţeleg sentimentele, spuse Seidelin şi în glasul lui răsuna o notă de tristeţe. E o femeie nespus de fermecătoare...

C A P I T O L U L X I

Cineva este intîmpinat în faţa porţilor închisorii ; întîlnim apoi vechi cunoscuţi; unii din ei nu o duc tocmai bine acum, în schimb ceilalţi au perspective strălucite.

Johannes Klitgaard era cam palid la faţă cînd îl întîmpină avocatul Seidelin în poarta închisorii unde îşi ispăşise condamnarea pentru spequlă de război. Cu ochii întredeschişi, de parcă n-ar fi putut suferi lumina zilei, îi strînse slab mîna.

— Te felicit că te-ai întors în mijlocul nostru, îi zise Seidelin. A fost greu ? Acum să mergem să dejunăm, va fi plăcut după ciorbele din arest.

— Da, închisoarea Vestre este departe de a fi un local de petrecere ! răspunse Johannes Klitgaard. Iar pe lîngă toate, a trebuit să stau în aceeaşi celulă cu doi derbedei respingători, doi foşti administratori la cantinele nemţeşti.

— Ei, acum toate astea sînt de domeniul trecutului, şi, ca să fim sinceri, ai scăpat uşor numai cu trei luni.

— Uiţi de bani, ştii bine cum m-au jefuit, zise Johannes cu amărăciune.

— Da, fireşte, suma nu e mică, se învoi Seidelin.

însă cu aptitudinile tale ai să-i recîştigi în scurt timp.

— Alţii ap scăpat mai ieftin. Nu ne-au închis decît pe mine, pe trîntorul ăla de Egon şi pe soru-sa.

— Iar pe ceilalţi i-au condamnat la amendă pentru insuficienta lor vigilenţă în calitate de membri în consiliul de administraţie, zise Seidelin. Vezi, şi aceasta e o mare lovitură : numele lor a apărut în ziare. Cu zugravul ăla al tău, Olufsen, lucrurile stau, pare-mi-se, cît se poate de prost ; acum cîtelva zile l-am văzut trecut pe lista sechestrelor, iar pe bă- trîntil Runge am fost nevoit să-1 concediez. Nu l-am mai putut ţine la mine, din pricina clienţilor.

— Şi acum o să vină pe capul meu, urmă Johan- nes Klitgaard şi se gîndi în sinea lui că va trebui să-i scoată bine sufletul bătrînului pentru salariul ce-i va plăti. El, Klitgaard, nu are de gînd să devină un filantrop.

— După qum ne-am înţeles mai înainte, Runge s-a ocupat în tot acest răstimp de treburile biroului tău, zise Seidelin. Pot să-ţi dau despre el cele mai bune referinţe, este un om capabil şi atent. Iar ţie, în orice caz, îţi trebuie un funcţionar. Hai să mergem la cafeneaua „Gliiptotheque".

— Nu, n-aş vreă să mă întîlnesc cu oameni care mă cunosc, se oţărî Johannes. Să mergem mai bine undeva într-un local mai modest, unde s-ar putea găsi o friptură şi un păhărel de rachiu ; te rog să mă crezi că nu sînt pretenţios din cale-afară.... Ce lături de cîini ne dădea la Vestre ! Dar, în general, qum merg afacerile?

— La „Azilul liniştit" totul merge ca pe roate, îl informă Seidelin. Va fi poate cam greu de urcat chiriile la casele vechi de pe Westerbro, dar vom reuşi s-o facem şi pe asta. în cîteva apartamente s-au mutat chiriaşi noi, care au acceptat de bunăvoie să plătească o chirie mai mare...

— Altfel nici nu trebuiau lăsaţi să intre în casă.

— Fireşte. Şi ei înţeleg astă, îţi dai le!sne seama cînd stai de vorbă qu ei. Uite o cîrciumibară, aici nu rişti să întîlneşti vreun cunoscut.

— Ei, haide, să intrăm. Dar „Pro Patria"? Ai lichidat-o ?

— Nu-mi rămînea nimic altceva de făcut.

— Şi toţi Ibanii s-au dus pe copcă?

— Nu prea rămăsese cine ştie ce. Dar nu te necăji, Johannes, toate acestea sînt fleacuri pentru tine.

— Ei, fleacuri ! se răsti Klitgaard înciudat. Şi încă nu se ştie ce soartă va mai avea şi firma „Klitgaard şi Fiii". E de presupus că şi ea se va prăbuşi şi atunci nu-mi va rămîne altceva de făcut, decît să mă duc pleoştit să-mi caut adăpost la azilul de săraci de pe Sjuindholm, ca unul care nu-i în stare să-şi cîştige singur cele necesare traiului.

— Ei lasă, lasă, doar „Azilul liniştit" îţi poate asigura o întreţinere dintre cele mai frumoase, zise Seidelin cu un zîmbet. Şi, îndeobşte, nu trebuie să-ţi faci gînduri prea negre. Firma „Klitgaard şi Fiii" va fi achitată. îl cunosc bine pe avocatul Abildgaard de la Curtea Supremă şi mai ştiu cîte ceva şi despre cărările tainice ale Justiţiei.

în cîrciumioara cu tavanul jos, în afară de doi lăptari care jucau în zaruri, nu erau alţi muşterii. Seidelin şi Klitgaard se aşezară la o masă într-un colţ şi-1 strigară pe chelner. Acesta nu întîrzie să apară ; purta o haină albă bine croită, dar în mînă ţinea un şervet mjurdar.

— Ce doresc domnii? întrebă el. Cum? Oare nu mă înşel? Bună ziua, domnule director.

Era directorul Egon de la Alborg, care de cîtva timp lucra acOlo, la cîrciumloară, în calitate de chelner. Acum nu mai arbora aerul directorial plin de importanţă şi se putea ghici cît era de bucuros să întîlnească un cunoscut din frumoasele vremuri trecute, cînd f|usese director şi prieten al naziştilor —; moşieri şi landsgrafi.

— Cum ai ajuns aici ? îl întrebă Johannes Klitgaard. Trebuia doar să mai stai închis.

— în primul rînd, atît mie cît şi Fridei ni s-a Socotit prevenţia, şi apoi, cu toţii am fost amnistiaţi, zise Egon. Oamenii încep să înţeleagă tot mai bine situaţia de atunci. Şi mulţi işi dau foarte bine seama că am avut dreptate, că era nevoie să-i mai domoleşti pe roşii, şi era bine dacă am fi fost mai mult sprijiniţi, noi, naţional-socialiştii...

— Bere, de două ori, comandă Johannes Klitgaard. Cu toate astea nu trebuia să povesteşti poliţiei tot ce aţi făcut. Din pricina dumitale şi a surorii dumi- tale am ajuns şi eu în puşcărie, şi doar meritam să te porţi mai Ibine, căci ţi-am încredinţat ¡un post de răsp'undere şi te-am plătit gras.

— Ei drace, să mai fiu şi recunoscător ! zise Egon adînc jignit. Doar nu puteam să ascund faptul că dumneavoastră eraţi acela care aţi învestit bani în întreprindere şi v-aţi însuşit beneficiile. Trebuie să înţelegeţi că dacă Frida şi cu mine am fi negat totul, ar fi fost mai răju. Nu ne rămăsese

altceva de făcut decît să dăm cărţile pe faţă. Ştiţi şi dumneavoastră ce înseamnă poliţia. Ce doriţi?

— Am spus doar : bere de două ori, repetă Johannes Klitgaard.

. Egon se duse să aducă berea, iar Seidelin întrebă dacă n-ar fi bine să comande totodată şi ceva de mîncare.

— Nu, bombăni Johannes. îmi trece pofta cînd mă uit la mutra asta afurisită. M-a costat scump individul ăsta. Să bem berea şi să mergem in altă parte.

— Nu[1], pe onoarea mea, nu ne rămînea nimic altceva de făcut, decît să povestim totul, şi dumneavoastră ştiţi foarte bine acest lucru, reulă Egon, cînd se înapoie cu berea. Altfel ne-ar fi ţinut cine ştie cît în prevenţie, şi nu e de loc plăcut aşa ceva. Socot că Frida şi cu mine v-am făcut un mare serviciu, spunînd totul întocmai qum s-a petrecut, lucru ce-1 poate atesta şi domnul acesta, jurist, pe care l-am văzut şi la proces. Nu este aşa, domnule ?

— De, se pot găsi de spus multe lucruri „pro" şi multe „contra", răspunse apăsat Seidelin. însă în cazul de faţă, concret, se poate spune sigur că dumneata şi sora dumnitale aţi fost maii vorbăreţi decît cerea situaţia. Nu era nevoie să pomeniţi des^ pre blana fermecătoarei dumitale surori, nici despre modestele dineuri cu Oberbaurat.

— Dacă am făcut o greşeală, sînt cel dinţii gata s-o recunosc, zise Egon şi întinse mîna eu ,un gest elegant. însă nu trebuie să uitaţi că Frida e o femeie slabă, care pînă atunci nu avusese niciodată de-a face cu poliţia, şi se prea poate că poliţiştii au speriat-o. Altminteri, însă, Frida efate o fată minunată...

— Da, o cunosc, mormăi Johannes Klitgaard şi-şi aminti cu părere de rău de nenumăratele dejunuri modeste, plăcute, cu coniac mult, pe care le oferise acestei iepe grase. Prin urmare, dumneata te-ai făcut chelner?

— A fost profesia! mea iniţială, am o excelentă calificare, deşi de miulţi ani nu am mai lucrat în această branşă, răspunse Egon. Dar nu am de gînd să rămîn în cîrciumioara asta, ca să servesc bere. Şi dacă îmi veţi găsi cumva vreun post, ceva potrivit, puteţi conta pe mine, sînt gata oricînd să vă servesc, doar ne cunoaştem şi am lucrat bine împreună.

— Iţi făgăduiesc că aşa voi face, zise Johannes Klitgaard şi plăti berea. Acum însă ne grăbim, la revedere !

— La revedere, vă mulţumesc foarte mult, zise Egon conducîndu-i pe oaspeţi pînă la uşă, la oarecare distanţă.

— Asta o să mă facă într-o zi să-i ciripesc una pe după ceafă, zise Johannes Klitgaard, cînd ajunseră din nou în stradă. El şi cu muierea aia grasă m-au înşelat cît le-a poftit inima, însă atpnci n-aveam încotro. Totuşi nu vreau să-şi închipuie că sînt un idiot. Ascultă-mă, n-ai nici o ştire de la Evelyn ?

— Nimic.

— N-a cerut toani?

— Nici o lăscaie. Lucrează, probabil, la fel ca înainte şi nu s-ar putea spiune cîtuşi de puţin că te jefuieşte. E un caz extrem de rar în istoria universală a divorţurilor.

— Dar fiul meu?

— Locuieşte ca şi pînă acum la căminul studen- ţese. I-am trimis bani în fiecare îună, dar în afară de aceste sume, el a mai venit de cîteva ori să ceară un supliment.

— Nu i-ai spus că astăzi voi fi eliberat?

— I-am spus, însă nu era sigur că tu vrei să-1 vezi. I

— Ba mai degrabă n-a avut chef să vină, trînto- rul. Dar drumul spre banii mei ştie să-1 găsească. Da, Seidelin, viaţa nu-mi oferă prea multe bucurii, adăugă el melancolic.

— Ei, lasă asta ! Tu eşti uri bărbat activ, în plină putere, trebuie deocamdată să iei numai o masă bună ; hai să mergem la Lumskebugten, acolo n-ai să întîlneşti pe nimeni din cercul tău. Dar fii şi tu ceva mai vesel, doar nu ţi s-a întîmplat nimic grav, iar peste o jumătate de an, miqul tău proces va fi uitat.

Traversară Noua Piaţă Regală şi coborîră spreţ Bredgade ; Seidelin arătă spre hotelul Phoeiiix.

— Priveşte, urmă el, odinioară trăgeau aici nobilii clienţi ai unchiului meu, cînd veneau în Capitală pentru a obţine vreo amînare de scadenţă, salu pentru a lua parte la vreun bal de la palat. Iar acum, domnesc aici comuniştii K Cît de ciudat e totul în lumea ăsta care şi-a ieşit din minţi !

— în curînd vor pune mîna pe toate, bombăni Jo- hannes Klitgaard.

— Nu trebuie să te gîndeşti prea mult la viitor, mai bine bucură-te de plăcerile fiecărei zile, spuse Seidelin. Ei, drace, mie în curînd nu-mi va mai păsa de nimic. Birouaşul meu de avocatură va dispare treptat de la sine. Cît timp ai stat tu la... ei, da, cît timp ai lipsit, am înmormîntat doi clienţi. Nu-i vorbă, deocamdată mai am cîteva procese de

succesiune, însă din păcate numărul lor scade mereu. Dacă aş fi avut aptitudinile tale în afaceri...

Dejunară solid şi băură vîrtos băuturi înviorătoare ; lui Johannes Klîtgaard îi revenise buna dis-t poziţie. Cînd li se servi gin, îşi zise că viaţa merita totuşi să fie trăită, iar banii pierduţi, lua-i-ar naiba, pot fi cîştigaţi din nou.

— Doar trebuie să vină o dată şi o dată o sporire a chiriilor, zise el. Căci aşa e jaf curat. Dacă toate preţurile cresc, trebuie să fie mărite şi chiriile.

— Dă, într-o bună zi se vor mări chiriile, şi a- tunci vei avea 'un venit frjumos, încuviinţă Seidelin. Oamenii noştri politici sînt extrem de serviabili, plini de menajamente, şi cînd proprietarii de imobile se vor plînge că n-o mai pot scoate la capăt, dacă nu se sporesc chiriile sută la sută, politicienii vor accepta pe puţin zece la sută.

— Zece la sută n-ar fi rău de loc, pentru reparaţii nu se va cheltui prea mult — cel puţin în casele meje.

— Iar construcţiile noi vor fi scumpe al dracului.

— Da, iată o posibilitate de a face parale. Dar poate că n-ar strica să încheiem tranzacţii cu unii speculanţi de imobile ; se află printre ei şi din aceia care, cu riscul de a-şi frînge gîtul, cumpără case pe un preţ dumnezeiesc. Dacă ai să auzi de aşa cdva, să-mi comunici de îndată.

Da, mai există posibilităţi pentru oamenii de afaceri capabili, plini de iniţiativă şi care au capitalul necesar. Frumoasele perspective îl înviorară atît de mult pe Johannes Klitgaard, încît hotărî să se ducă chiar atunci la biroul „Azilului liniştit", să vadă ce s-ă mai întîmplat pe acolo în lipsa lui. Se urcă într-un tramvai de pe Westerbrogade şi ajunse la birou exact în clipa cînd bătrîn(ul Runge întorcea cheia în broască.

— A, bine aţi venit, domnule director, îl salută bătrînul funcţionar. Vă deschid îndată. Domnul director vrea să intre, nu-i aşa?

Johannes Klitgaard nu-i răspunse, căci Runge putea pricepe şi singur că nu a venit acqlo ca să stea să se uite la uşa încuiată. Mîna lui Runge tremura in timp ce deschidea uşa. A sosit ceasul cînd trebuia să se ia o hotărîre ; va rămîne el în serviciu sau nu ? Dar ce va face în cazul din urmă?

— Ei, cum merg treburile? întrebă Johannes şi se aşează pe scaunul de la masa de scris. Runge stătea sfupus în faţa lui. Cum s-au aranjat afacerile în lipsa mea?

— Excelent, domnule director, răspunse Runge. Totul a mers bine. Chiriaşii au plătit chiriile în fiecare lună, doar doi mai întîrzie, dar au făgăduit că vor plăti.

— Ce ai spus, Runge? miugi plin de indignare Johannes Klitgaard. începi şi dumneata cu de-alde astea? A fost destul de rău[1] că domnişoara Leth s-a dovedit atît de moale, însă ea era femeie, şi pe deasupra bolnavă de nervi, că altfel nu s-ar fi otrăvit cu gaz. Chiriaşii trebuie să plătească în termen, iar de niu — afară.

— Desigur, domnule director, însă, după părerea mea, aceste două cazuri sînt cu totul speciale... în- tr-una din familii, soţul a fost bolnav, nu ap trăit decît din ajutorul căpătat de la asigurările sociale... şi au patru copilaşi... nu e o situaţie prea veselă...

— Ei da, în schimb e foarte veselă cînd totul cade în spinarea mea. De ce naiba nu s-au adresat oamenii ăştia casei de ajutorare a săracilor? N-au decît să se plîngă acolo şi li se vor umple buzunarele de bani.

— Nu într-iun asemenea caz, răspunse Runge cam nervos. în astfel de cazuri nu se plăteşte nimic. Casa de ajutor a săracilor n-a vrut să-i ajute... ii s-a spus că mai înainte el cîştiga destul şi s-ar fi cuvenit să aibă bani strînşi pentru un caz de boală, însă cînd ai patru copii, cu scumpetea de astăzi, nu-i chiar atît de uşor.

— înţelept le-a răspuns casa de ajutor a săracilor, declară Johannes Klitgaard. Cînd omul vrea, poate să pună întotdeauna ceva deoparte. Dar e mult mai plăcut să ceară ajutor şi să ne silească pe noi, cei împovăraţi de impozite, să li—1 plătim. Şi ce s-a întîmplat cu cel de-al doilea derbedeu?

— O pereche de oameni bătrîni, care trăiesc din- tr-o pensie de bătrâneţe, o duc greu, nu izbutesc s-o scoată lă capăt.

— Şi trebuie să păgubesc eu, nu? Ei, asta n-o admit, crede-mă Runge — şi Johannes izbi cu palma în masa de scris. Uite ce, aş vrea să ne înţelegem o dată pentru totdeauna : cînd ai de-a face cu sume mari, cum sînt astea de la „Azilul liniştit", trebuie să acţionezi întotdeauna după unicul bun principiu — cel practic, de afaceri. Noi ne vedem de interesul nostru : dăm loquinţe cu chirie, dar nu ne priveşte dacă au sau n-au bani oamenii care locuiesc in ele. Ei sînt obligaţi să aducă chiria exact la termen, iar dacă n-o aduc — afară cu ei ! Pe mine nu mă priveşte dacă

vor fi aruncaţi în stradă, mi-e perfect egal dacă îşi vor petrece restul zilelor la vrqun azil de cerşetori, sau chiar dacă întreaga familie se va otrăvi cu gaz ; mă doare în cot de toate astea ! Ai priceput, Runge ?

— Da, desigur, zise Runge. Genunchii îi tremurau. Domnul director socoate că totiul trebuie privit din punct de vedere al afacerilor.

— Nici un fel de pomană, nici un fel de caritate pe socoteala mea ! Trebuie să-ţi fie limpede acest principiu, dacă vrei să rămîi să lucrezi aici la mine. E doar atît de simplu : atîta vreme cît plătesc, chiriaşii a'u dreptul să stea în casă, potrivit legilor noastre blestemate. Dacă însă nu plătesc exact la termen, la sequndă, am dreptul să-i evacuez cu sprijinul portărelului şi, Dumnezeu mi-e martor, voi face uz de acest drept al meu... Şi mai e un lucru, Runge, pe care tretjuie să-1 ştii de asemenea, întrucît discuţia noastră e cît se poate de serioasă. Mi se în- tîmplă să împrumut uneori bani, cu dobîndă, i/ar dobînda o stabilesc potrivit împrejurărilor, căci în astfel de operaţiuni există întotdeauna un risc. Dumneata ai să te ocupi şi de aceste trefcfuri. Eu sînt prea ocupat şi, ca să nu mă deranjeze nimeni, vei împrumuta banii ca din punga dumitale. în această chestiune te voi iniţia mai pe larg cu altă ocazie. Acum trebuie să plec. Bpnă ziua.

Salută şi ieşi. Bătrînul funcţionar căzu pe scau- ţiul de pe care abia se ridicase şeful lui. îşi acoperi faţa cu miinile şi se simţi deodată îngrozitor de obosit şi bătrîn. Cînd intrase în serviciul avocatului de la Curtea Supremă, ce fericită eră maică-sa ! O firmă atît de cunoscută, atît de solidă ! Mama era sigură că de-ac'um înainte fiul ei va ajunge şi el ceva în viaţă. Şi iată-1 cum stă acum şi nu îndrăzneşte să riposteze nici ¡un cuvînt parazitului ăstuia blestemat, cu toate că îşi dă perfect de bine seama că trebuie să devină Unealta lui. E nevoit să primească, deşi el e social-democrat, membru al Uniunii alegătorilor şi adversar al marelui capital. Se gîndi că ar putea să urmeze pilda domnişoarei Leth — căci nu e mare lucru să deschizi robinetul de[1] gaz. Pe de altă parte, e foarte greu să te hotărăşti. în orice caz lui îi vine greu, aşa încît deocamdată va face aşa cum îi porunceşte directorul.

„însă numai deocamdată, îşi zise el îri gînd. Societatea de azi e putredă pînă în măduva oaselor, şi noi, social-democraţii, vom creă noi condiţii sociale. Şi atiunci ne vom

răfui cu ticăloşii de paraziţi de felul directoruM Klitgaard.. în curînd îmi voi putea primi pensia de bătrîneţe şi voi trăi de bine de rău, mai ales dacă avocatul îmi va da cite ceva de lucru acasă, aşa cum mi-a! făgăduit..."

Johannes Klitgaard np avea chef să se întoarcă în locuinţa lui pustie — servitoarei i se dăduse desigur drumul din ziua cînd fusese el arestat. Se duse la hotel : voia să ia masa şi să-şi întocmească un plan de viitor. Pierderile spferite la societatea „Pro Patria" trebuiau recuperate cît mai repede.

Pe la orele douăsprezece, culcat într-o cameră din marele hotel de pe Westerbro, dormea adînc, cînd o femeie trecu pe stradă prin faţa uşii turnante a hotelului. Eră Frida cea grasă care, fără să vrea, ridică ochii ăsppra clădirii hotelului aducîndu-şi a- minte de frumoasele zile trecute, cînd făcuse o baie de lapte, aici. Iar acum, tot prin preajma acestei clădiri umblă căutînd bărbaţi. Egon lucrează într-o circiumă infectă, şi cîştigul lui le ajunge tocmai bine ca[1] să nu moară de foame. Concurenţa femeilor este înverşunată, multe „saltele de campanie" au rămas fără lucru şi mişună qu duiumul pe *English Corner*[14] care înainte se numea *Deutsches Eck*[15]*.*

Trecu spre centru, cîntărind cu ochi de cunoscătoare pe trecătorii întîlniţi în drum, însă nici unul dintre ei nu arăta vreun interes pentru Frida. Lîngă Coloana libertăţii, d femeie se opri sal'utînd-o şi intră în vorbă cu ea :

— Noi ne cunoaştem, deşi nu-mi mai amintesc •cum te cheamă. Nu cumva eşti Fraulein Frida? Am luat o dată parte împreună la un dineu straşnic. Eu sînt doamna Madsen.

— A, ce bine îmi pare că te-am întîlnit ! se învioră Frida. Ce mai faci? Ai avut neplăceri... vreau să spun... ai izbutit să scapi de huliganii ăştia — luptători pentru libertate? Pe mine m-au tuns...

— Vai de mine, cum se poate? zise doamna Madsen înduioşată. Nu, mie nu mi s-a întîmplat nimic, eu am fost întotdealuna foarte prudentă. Dat pe soţul meu l-au ridicat, e la închisoare.

Şi doamna Madsen povesti ce groaznică nedreptate s-a abătut pe capul muzicantului Madsen, care nu se ocupase decît cu achiziţionarea unor obiecte pentru germani, fără

14 Colţul englez — în limba engleză.
15 Colţul german — în limba germană.

să le dea nici un fel de informaţii militare, şi totuşi a fost condamnat numai pentiu atît. Mai are de stat un an, dar un an trece repede, iar doamna Madsen se descurcă şi singură, deşi cam greu, ce-i d-ept. De cele mai mplte ori merge pe la „Indian bar", dar în astă-seară domnul cu care îşi petrece timpul de obicei s-a îmbătat rău de tot ; 1-a lă'sat singur acolo şi a plecat.

— Soţul meu este tun om demn, zise ea. Lasă, vor veni şi vremuri mai bune. Eu nu găsesc nimic deosebit la englezi, şi apoi nici n'u prea au 'bani miulţi. în curînd însă vor veni americanii : flota lor ne va face o vizită, iar alţii vor veni în concediu din Germania. Americanii plătesc bine ! Iar dolarii sînt bani buni. Ştii ceva, Frida, multor bărbaţi le plac femeile plinuţe, aşa cum eşti dpmneata, iar slăbuţele şi oacheşele, ca mine, plac altora, aşa că noi am putea sta foarte bine împreună, în locuinţa mea de pe Hos- trupsvej, pînă cind se va întoarce soţul meu.

Bunătatea ei încălzi sufletul întristat al grasei Frida, care porni fericită alături de doamna Madsen; aceasta o luă prietenoasă la braţ.

— Hai la mine, zise ea. Bem cîte un păhărel, mai stăm de vorbă... Astăzi tot nu sînt ocupată.

— Minunat ! Ah, cît mă bucur ! exclamă Frida, cu un zîmbet fericit.

— Aveai o blană scumpă, îi spuse pe un ton prietenesc doamna Madsen.

— Da, nu mi-au luat-o, răspunse grăsana Frida. E singurul lucru de preţ care mi-a mai rămas.

Şi se gîndi cu tristeţe la trupeşul şi darnicul Ober-baurat, care acum o duce nu tocmai bine la Miinchen, unde a fost totuşi denazificat pro formai.

„Mă doare în cot, îşi zise apoi Frida cea grasă. Trebuie să priveşti totul de sus în jos. Iar bărbaţi proşti se găsesc destpi pe lume..."

C A P I T O L U L X I I

In care ne vom ocupa de unele discuţii politice, extrem de confidenţiale, purtate între oameni politici şi funcţionari marcanţi

Fostul ministru al Justiţiei Sollerod îi ură un voios „bun sosit" succesorului său, noul ministru al Justiţiei, Holgersen, apoi îşi luă pălăria şi servieta şi plecă zicîndu-şi în sine :

„Dacă sînt deştept, mă voi întoarce. Mi s-a făgăduit şi pentru viitor postul de ministru al Justiţiei şi îl voi avea. Las' să stea omul ăsta în fotoliul meu, cît arei de stat. Noi, social-democraţii, ne- vom întoarce..."

Noul ministru al Justiţiei se instală în fotoliu puţin tulburat. Se gîndea la întorsătura ciudată ce-o luase viaţa lui. A învăţat dreptul şi a devenit jurist. Modest din fire, a ştiut totuşi să nimerească îri cel mai potrivit partid. începuse ca mic şi obscur avocat într-un orăşel de provincie, iar acum stă aici, la cîrma legilor şi a dreptului. Apucînd braţele fotoliului, pipăi lemnul neted, lustruit de atingerea atî- tor mîini vrednice, mîinile predecesorilor săi. Toţi, de la Alberti pînă la Steincke, au stat aici, în acest fotoliu, iar acum stă el şi hotărăşte cum trebuie să se împartă justiţia în ţară.

Cam ameţit de proaspătul succes, dorea să ră- mînă cîtva timp singur, adîncit în fotoliu, şi să se lase în voia gîndurilor. Anii ocupaţiei trecuseră ; vremurile grele întunecate, cînd el, în calitatea sa de deputat în Riksdag, căutase în fel şi chip să stabilească o colaborare amicală cu naziştii, au trecut cu bine. Era membru în consiliul de administraţie ai unei firme care făcuse speculă de război — cum se spune în limba grosolană a zilelor noastre — şi din pricina asta îl găsiseră mai potrivit ca alţii pentru înaltiul său post. Ştia bine care erau imperativele vremii. La urma urmelor, el executa ordinul regelui, de menţinerea liniştii şi ordinii. Firma aceea realizase cîştiguri frumoase, dar s-a priceput să manevreze atît de inteligent, încît a scăpat pînă acum de răfuiala juridică, aşa Cum se spune azi cu oare-care ironie.

Zîmbea, instalîndu-se comod în imensul şi confortabilul cabinet. Nefiind lipsit de simţul umorului, îşi spunea în sine :

„Ia te uită, a fost pus lupul să păzească oile." Şi gîndul îi fugi la anii copilăriei. Ce bine ar fi fost dacă tatăl său, cîntăreţ la biserică, ar fi trăit să-i vadă ascensiunea ; s-ar fi încredinţat că nu degeaba i-a ars din cînd în cînd odraslei sale cîte-o palmă zdravănă.

Şedea în fotoliul de ministru al Justiţiei, pe deplin mulţumit de sine însuşi. In vremea asta, predecesorul său pornise spre casă. Fostului ministre al Justiţiei Sollerod nu-i plăcea să meargă cu tramvaiul în vagoane nu prea miroase plăcut, sînt pline de oameni care se întorc năduşiţi de la lfucru, de femeii care nu se pricep să-şi aleagă un parfum potrivit ;. acolo dai de plozi şi de babe. Vorbind mai pe scurt», tramvaiul nu este un mijloc de transport dintre cele mai plăcute. Ori mergi Cu maşina ministerială, ori pe jos.

Şi fostul ministru al Justiţiei Sollerod, în drum spre casă — locuia în apropiere de Faelledparken — fredona un cîntec ; era cît se poate de bine dispus. Privea zîmbind răţuştele din băltoace, vrăbiile din pomi, cu siguranţa că ieşise în chipul cel mai demn dintr-o mare încurcătură.

„Am plecat, dar mă voi întoarce, răsuna în el ca o melodie veselă. Mă voi întoarce, pentriu că sînt deştept şi-mi urmez linia mea politică. Da, cu iudeii sînt iudeu şi Cu grecii — grec ; pe limba politică de azi aceasta înseamnă că pot fi comunist cînd mă aflu între comunişti şi social-democrat — cu social- democraţii. Oricare ar fi împrejurările, mă voi întoarce."

Intră într-un mic restaurant şi comandă un pahar de vin. în ultimul timp simţea nevoia să bea din. cînd în cînd un păhărel. Aici, în colţişorul micului restaurant, se simţea foarte sigur de sine, îi dispăruse teama care, uneori, noaptea, îi alunga somnul. Nu mai auzea glasul care-1 întreba : „Oare ai ajuns într-adevăr un ticălos ? E adevărat că ai trădat ideea în care credeai ? Oare nu simţi dispreţ faţă de tine însuţi, pentru că ai devenit un trădător — căci, la drept vorbind, ce eşti altceva ?"

Dar poate că, totuşi, glasul s-a făcut auzit. Acelaşi glas îl învinuia în fiecare dimineaţă şi seară că a ajuns un mişel. Unde se mistuiseră ideile de cinste din tinereţea sa, le spulberase vîntul oare ? Şedea în faţa paharului cu vin şi căuta să se încredinţeze că. se simte bine. încă puţin însă şi va fi nevoit să se întoarcă acasă, unde îl aştepta o seară nesfîrşit de lungă şi o noapte fără somn, cînd va trebui să răspundă iarăşi şi iarăşi glasului chinuitor.

„A existat oare vreodată în ţara asta vreun ministru de Justiţie cinstit ? se gîndi el. Nu este postul acesta anume menit unui ticălos care trebuie să- ia asupră-şi toată munca murdară ? Acum eu nu mai sînt ministru la Justiţie, dar voi fi din nou, voi fi un ministru social-democrat într-o societate

burgheză. Ce simţea oare Noske, cînd îi îneca pe muncitori în sînge ?;"■

Mai comandă un pahar, n-avea de loc chef să meargă acasă. Nu dorea altceva decît să rămînă singur, să nu vorbească cu nimeni, să nu aibă de dat nimănui socoteală de nimic, să fie pur şi simplu un om care-şi bea în tihnă paharul cu vin.

„Oare ce-o fi gîndind Aksel Larsen, care, devreme ce are anumite convingeri, socoate că toţi ceilalţi oameni trebuie să le adopte. El nu ştie încă ce am făcut eu şi cu ce preţ ; şi el a plătit greu, însă cu totul altfel, pentru a rămîne un om cinstit."

Deodată se pomeni fredonînd din nou în gînd vesela melodie : *Mă voi întoarce.* Lua încă parte la marele joc şi juca foarte inteligent, deşi era nevoit să mai îndure şi cîte-o pierdere. Cit despre comunişti,, ei sînt nişte naivi care pricep greu regulile jocului. Ei ştiu doar atît : să zorească tot înainte, dăunîndu-şi lor înşile.

In timp ce fostul ministru al Justiţiei Sollerod stătea în colţişorul său, ba întristîndu-se, ba înviorîn- du-se, şi se consola cu cîte un păhărel, noul ministru al Justiţiei lucra din plin. Intrasei în minister ca vîntul aducător de furtună, care suflă pe insula Fiin ; voia să afle diri prima clipă cum stau lucrurile în departament. După toate aparenţele, totul era în ordine şi, în general, directivele fuseseră date cu chibzuinţă.

îi convocă pe funcţionarii superiori la; o conferinţă ; trebuia de la început să apuce taurul de coarne. La ordinea zilei era chestiunea proceselor intentate marilor firme sub învinuirea de speculă de război;, îri acefcte procese erau implicaţi membri ai societăţii vrednici de toată stima. Ministrul ştia ce are- de făcut şi domnii jurişti din posturile înalte trebuiau să priceapă de asemeni, din capul locului, care le era datoria.

Şi unul din ei, un jurist eminent, acela pe care l-am mai întîlnit nu de mult într-un colţişor modest şi paşnic din cîrciumioara Herlev, unde se consumă atîtea dejunuri politice, luă cuvîntul şi arătă care era situaţia în această problemă. Pomeni numele cîtorva întreprinderi, iar atunci cînd ajunse la firma „Klitgaard şi Fiii", făcu fără să vrea o scurtă pauză.

Căci era un jurist priceput şi se afla în mijlocul altor jurişti pricepuţi, exceptînd doar pe ministrul de Justiţie, care nu era decît un avocăţel neînsemnat, dibaci în

manevre politice. Pricepuţii jurişti înţelegeau perfect de bine cum stau lucrurile cu a- ceastă firmă. Dar, privind mai larg, era bine oare să se deschidă acţiune împotriva ei ? Era o firmă dintre cele mai importante din ţară, care făcuse în mod vădit speculă de război, însă cei de faţă păreau mi-raţi la culme, ca şi cum nici n-ar fi auzit vreodată de firma „Klitgaard şi Fiii".

— Da, zise ministrul Justiţiei. După cît am înţeles, nu există nici un temei serios ca să putem reproşa ceva acestei respectabile firme.

Eminentul jurist abia putu să-şi reţină un zîmbet. Nu încăpea îndoială că aveai ce-i reproşa simpaticului Thomas Klitgaard. Pe de altă parte, se ştia că ministrul Justiţiei.... ei, da, el, prin natura profesiunii sale, era în măsură să cunoască perfect anumite lucruri.

— Doresc foarte mult ca afacerea asta să fie terminată în cel mai scurt timp, zise ministrul Justiţiei, Holgersen. Socotesc că dosarul trebuie închis. Dumneata ce părere ai, domnule avocat Byriel ?

— Cazul este departe de a fi limpede, răspunse tînărul funcţionar. Se găsesc în dosar cîteva puncte foarte ciudate.

— Ascultă-mă pe mine, rosti eminentul jurist. Nu ■există şi nici nu va exista vreun caz al firmei „Klitgaard şi Fiii". Te poţi convinge repede de acest lucru.Nu pot renunţa la cercetarea cazului, pînă cînd nu va fi studiat temeinic şi pus în lumină aşa cum se cuvine. Firma fixă preţuri revoltător de mari, cel

— puţin acest lucru este foarte limpede pentru mine. Da, e nevoie de o verificare cît se poate de serioasă.

— Controlul se va efectua foarte repede, replică eminentul jurist. Şi dosarul va fi închis în cel mai scurt timp. Dar dacă dumneata, domnule avocat By- riel, simţi cumva mustrări de conştiinţă, poţi fi eliberat de însărcinarea cercetării acestui caz. Se vor găsi printre noi alţi oameni, mai apţi să se ocupe da el. Mă voi ocupa eu însumi.

Tînărul jurist păli , părea că vrea să-işi dea demisia chiar atunci. Căci avea în faţă cea mai făţişă corupţie. In acela vastă încăpere a Ministerului Justiţiei nu era un singur om care să nu ştie precis cum stau lucrurile. Şi iată că acest caz grav va fi îngropat, oprit, lichidat ; pur şi simplu, nu va exista. Tho- mas Klitgaard e un om cinstit, şi să-1 ferească Dumnezeu pe cel care va încerca să-i păteze numele.

Byriel ştia bine : dacă refuză acum să execute dispoziţia dată de şeful său, s-a isprăvit cu cariera sa. El nu va fi niciodată mai mult decît un avocat de stat — nu va ajunge nici procuror general, nici membru în consiliul Curţii Supreme; fără doar şi poate, se va sfîrşi cu el. Dacă nu va executa ceea ce îi cere avocăţelul de provincie care ocupă astăzi postul de ministru al Justiţiei, el, Byriel, va cădea în dizgraţie şi chiar atunci cînd va veni un nou ministru la Justiţie nimic nu-i va mai fi de folos, căci în această privinţă toţi politicienii sînt de acord. Un funcţionar trebuie să fie o unealtă bună, pentru asta e ţinut...

— Foarte bine, rosti plin de indignare. Refuz să mă ocup de acest caz. Dar vă rog să luaţi cunoştinţă de protestul meu. Socot o lipsă de răspundere faptul de a nu supune acest caz procedurii obişnuite.

— Cazul va fi supus procedurii obişnuite, declară eminentul jurist şi ridică din umeri. Cercetările vor fi continuate în chipul cel mai normal şi cu toată răspunderea, dar se vor desfăşura intr-un ritm accelerat, aşa cum doreşte domnul ministru al Justiţiei. Un expert dintre cei mai buni, un expert calificat va verifica toate

113,

articolele din registre, despre asta

— puteţi fi liniştit, domnule avocat, nu ne expunem nici unui risc,

— Fireşte că nu, răspunse avocatul. însă începînd de azi, cred că nu mai sînt obligat să iau parte la cercetări. Bună ziua !

Salută politicos şi ieşi, iar eminentul jurist ridică din umeri cu îngăduinţă.

— E un om admirabil şi un jurist talentat. Dar prea e categoric. Ca mulţi tineri de altfel. S-ar putea să ajungă un om mare, dar asta, nu prea curînd.

— Va avea tot timpul să-şi bage minţile în cap, zise ministrul Justiţiei. Prin urmare, domnilor, se pare că în privinţa punctelor principale ne-am înţeles. Trebuie să terminăm cît mai repede cu cazurile de acest fel, fie că vom intenta procese, fie că le vom închide, dacă vom găsi necesar. Trebuie să se pună o dată capăt situaţiei de nesiguranţă care dăunează vieţii economice şi creează instabilitate din punct de vedere social.

Se sculă în picioare, vestind prin aceasta sfîrşituî conferinţei.

Eminentul jurist nu se întoarse la biroul său. Luă o maşină şi dădu adresa avocatului de la Curtea Supremă, Abildgaard. Fu anunţat de îndată şi condus în elegantul birou al acestuia.

— Bună ziua, dragul meu angrosist Jensen, îl salută Abildgaard, strîngîndu-i călduros mina. Sper că ai venit cu veşti bune.

— Sper şi eu.

— Ce se aude ? întrebă Abildgaard. Ce intenţionează să întreprindă noul ministru al Justiţiei ?

— Cel mai bun lucru, adică nimic. El vrea să închidă cît mai repede dosarele cîtorva întreprinderi, printre care şi pe acela al firmei „Klitgaard şi Fiii" Totul se va reduce la o simplă formalitate. Trebuie să avem darea de seamă asupra controlului efectuat, aşa cum se cuvine în mod oficial, şi cu asta, basta.

— Admirabil ! zise mulţumit Abildgaard. Tocmai' la aşa ceva m-am aşteptat de la un om politic atit de inteligent, cu o bogată experienţă şi, pe deasupra, jursit-practician. Dar, cum vezi acest raport asupra controlului ? Veţi încredinţa cazul unor inspectori din poliţie ?

— In nici un caz, ar fi stupid în situaţia dată. E*' vor tărăgăni lucrurile fără folos, ipr ministrul Justiţiei doreşte să se încheie toate cercetările în cel mai scurt timp. îl

cunoşti pe inspectorul Saxby ? E un om minunat, capabil şi expeditiv.

— Nu-1 cunosc decît foarte puţin, zise Abildgaard şi în glasul lui răsună un accent de îndoială. Ştiu însă că a fost însărcinat chiar de firma „Klitgaard şi Fiii", cu diferite expertize. Acest lucru ar putea; da loc la unele încurcături.

Oaspetele clătină din cap.

— Nu are nici o însemnătate, trebuie doar atît : să nu figureze pe statele firmei în calitate de expert. E mai curînd un avantaj, deoarece cunoaşte registrele firmei şi va putea efectua toată operaţiunea mai rapid şi mai uşor. în ce priveşte onorariul său...

— Se înţelege că o să-I plătim bucuroşi, se grăbi să intervină Abildgaard. Voi lua măsuri să i se pună[1] de îndată la dispoziţie o sumă corespunzătoare. în ce priveşte cheltuielile de reprezentare cu prilejul discuţiilor pe care le va purta cu forurile respective, se înţelege de la sine că şi acestea vor fi suportate de noi.

Se uită cu coada ochiului la oaspetele său, regre- tînd o clipă ce spusese : o asemenea promisiune ar fi putut să aibă un efect nefavorabil şi să fie cu totul greşit interpretată. Dar eminentul jurist nu păru cîtuşi de puţin jignit. Se arătă foarte preocupat de sticla de whisky, din care tocmai îşi turna in pahar.

Cîteva ore mai tîrziu, se afla la o masă princiară, împreună cu expertul Saxby, într-un mic restaurant intim şi scump. Amîndoi se îmbujoraseră la faţă, adînciţi în discuţiile legate de cazul firmei „Klitgaard şi Fiii". Discutau cum să găsească mijloacele cele mai potrivite pentru a o scoate cît mai bine la capăt în această chestiune.

— înainte de toate : viteză, Saxby, zise juristul, iar expertul dădu din cap aprobativ. Afacerea asta trebuie terminată într-un răstimp extrem de scurt, înainte de a interveni vreo schimbare în conjunctura politică...

— După cîte ştiu, se fixau preţuri prea mari...

— Ce-i asta, preţuri mari ? Preţurile depind cu totul şi cu totul de împrejurări. Este vorba de o firmă importantă şi onorabilă, care a avut, desigur, cele mai bune intenţii. Toate celelalte considerente trebuiesc lăsate la o parte, astfel ca cercetările să ajungă la bun sfîrşit. Cheltuielile nu contează... îţi voi fi recunoscător djcă mă vei ţine în permanenţă la curent, scumpul meu prieten...

— Ne vom întîlni tot aici ?

— E locul cel mai nimerit. Şi mai e şi plăcut pe deasupra. Mîncărurile sînt minunat preparate, vinurile excelente. Te rog să-mi telefonezi, ori de cîte ori vei avea să-mi comunici ceva.

în jurul lor, la mese, stăteau domni foarte bine îmbrăcaţi, insoţiţi de doamne elegante; toţi vorbeau încet şi amabil, mîncau felurile cele mai alese şi sorbeau cîte puţin din pahare. Erau directori, angrosişti, speculanţi la bursa neagră. Era o lume blîndă, liniştită, unde nu contau decît banii şi unde cinstea era privită ca un lucru banal şi ridicol. Şi tot aici şedea la masă un jurist dintr-o înaltă instituţie de stat şi ducea tratative cu privire la mijloacele de salvare a unei firme mari, vinovată de speculă de război. Firma plătea copiosul supeu, băuturile tari şi ţigările groase de foi şi mai era şi bucuroasă că i s-a îngăduit să plătească.

în ţările mai puţin civilizate, cu oameni lipsiţi de cultură, aceasta se cheamă şperţ. Dar şperţ este un cuvînt grosolan şi periculos, pentru care se dau pedepse aspre, hai mai bine să nu-1 rostim. Ca nişte oameni buni şi cuviincioşi, e mai bine să admitem că nu a fost decît o nevinovată şi plăcută întîlnire a doi prieteni şi colaboratori.

C A P I T O L U L X I I I

Directorul Egon a păşfc- pe un nou drum în viaţă.
In Hostrupsvej a început un trai vesel, dar soţul se întoarce acasă şi cere să se respecte intangibilitatea căminului co/ijugal.

Fostul director Egon s-a lăsat de mult de meseria de chelner în prăpădita cîrciumioară, unde nu putea cîştiga mare lucru. într-un timp, a figurat chiar şi în evidenţa biroului de plasare. Dar ce treabă-i asta pentru un om plin de iniţiativă : să stea să-şi sugă laba aşteptind un prizărit ajutor de şomer ? Şi directorul Egon a găsit altă soluţie, a devenit ghid al turiştilor americani.

Această îndeletnicire cere aptitudini deosebite, dar slavă Domnului, Egon avea destule. în zilele) vesele ale tinereţii, fusese cîtva timp steward pe un vapor englez şi cunoştea limba engleză, deşi nu ia perfecţie. Dar nici americanii nu vorbeau o englezească perfectă, nici vorbă de aşa ceva ! Şi apoi, ce-1 încurcă dificultăţile de limbă pe omul care are cap?

Punctual, aşa cum îi şade bine şefului unui birou de turism, elegant îmbrăcat şi proaspăt bărbierit. Egon se înfiinţa în gară înainte de sosirea trenului din sud — soldaţii americani din garnizoanele Germaniei nordice îşi petreceau adesea concediul în Danemarca. Sau mergea în port, cînd debarcau veselii flăcăi americani. Englezii nu prezentau nici un interes : nu aveau bani. Cu americanii, însă, altfel stăteau lucrurile : buzunarele le erau doldora şi dădeau de-a azvîrlita cu dolarii.

E mare lucru să fii psiholog, şi fostul director Egon pricepea dintr-o aruncătură de ochi de cine & folositor să se ocupe. Rar i se întîmpla să gre- şealscă, Yancheii erau băieţi simpatici, Ie plăcea să' bea, să danseze,, iar după aceeă să petreacă în societatea unor fete frumoase. Doar nu veneau în concediu ca să se zgîiască la Turnul Rotund[16] sau să caşte gura prin muzeul Thorwaldsen Egon făcu o învoială cu proprietarii cîtorva localuri de dans şi ai cîtorva baruri, în condiţii avantajoase : va primi atît la sută din sumele cheltuite în aceste localuri de muşteriii aduşi de el. în afară de asta, Egon reuşea adesea să schimbe dolari la un curs urcat sau să cumpere o ladă cu ţigări pe un preţ de nimic. El era un patriot, da, care-i procura patriei sale dolari : căci militarul american, la întoarcerea în Germania, le povestea prietenilor săi toate aventurile trăite la Copenhaga, cu toate amănuntele picante ce le cunoscuse, şi atunci prietenii se grăbeau şi ei să-şi petreacă zilele de concediu la Copenhaga. E drept că şi în Germania puteai avea o faţă în schimbui unui pachet de ţigări sau al unui pacheţel de ciocolată, însă fetelor germane, prea lihnite de foame, le lipseau căldura, vioiciunea.

în seara aceea, în primele ore, Egon nu avusese noroc. Cînd să prindă doi flăcăi, află că aceştia nu erau decît nişte amărîţi de zidari care n-aveau poftă să meargă la bar, nici să se întîlnească cu *„naj lille sweetheart"*[17]. Au preferat să meargă la hotel să se odihnească, iar a doua zi aveau de gînd să viziteze oraşul. întrebaseră : să fie oare adevărat că pe aici poate fi văzut regele ? Pff, ce idioţi !

Egon umbla forfota prin gară, încolo şi încoace, cînd deodată privirea îi fu atrasă de doi tineri locotenenţi americani, care stăteau în loc nehotărîţi. Era limpede că nu ştiau încotro s-o ia. Egon se apropie de ei, cu un surîs

16 Fostul observator din Cohenhaga, astăzi muzeu.
17 Fată drăguţă — amestec de daneză şî engleză.

radios, prietenesc, şi-i întrebă pe englezeşte, străduindu-se să pronunţe cît mai corect :

— Nu aveţi nevoie! de un ghid, *boys ?* V-ar fi prea greu să vă găsiţi singuri un locşor potrivit şi nişte fete pe potrivă ; aţi pierde prea mult timp din concediul vostru.

— Cît ceri ?

— Un dolar, dacă veţi fi mulţumiţi de mine, sau dacă nu, nimic, zise Egon. Cinstit !

Se gîndiră puţin, apoi cel ce părea mai mare zise celuilalt :

— *Well,* poate c-o fi ceva de capul lui. Apoi către Egon : Bine, dar să ştii ceva : cu noi să nu umbli cu şoalda. Noi nu sintem nişte ţărănoi picaţi aici de' la fermă. Dacă încerci cumva să ne tragi pe sfoară, o să te cotonogim în aşa hal, că nu te va recunoaşte nici maică-ta.

„Ce idioţi, îşi zise zîmbind Egon. O să-i storc frumuşel de tot, dolarii lor or să curgă gîrlă, fără ca ei să-şi dea măcar seama."

Apoi, cu glas tare :

— Perfect, *boys,* aţi dat tocmai peste omul care vă trebuie. Unde vreţi să mergeţi ? La dans ? La fete ?

— înainte de toate, într-un locşor plăcut, unde s-ar putea bea ceva bun. Acolo o să stăm de vorbă. Se poate găsi ceva mişto, picant, în ţara asta caraghioasă ?

— Aş putea să jur că da. O să vă conduc unde trebuie. Să luăm un taxi.

Se depărtă, chemă un taxi şi descinse cu clienţii într-un bar intim, agreabil, unde un mic jaz mieuna pe americăneşte, iar vreo zece doamne distrau pe cîţiva englezi şi americani,

— Gustaţi băutura noastră niaţională, propuse Egon şi comandă o jumătate de sticlă de rachiu. Dacă nu vă place, se va putea găsi şi altceva. Nemţii au băut rachiu pe rupte cît au stat aici, le plăcea straşnic. Acum am scăpat de ei, şi pentru asta vă sîntem vouă recunoscători. E drept că nici noi n-am stat cu mîinile în sîn, eram mulţi luptători în rezistenţă ; ştiţi, şi eu am luat parte la această mişcare. Dar fără voi, niciodată nu le-am fi venit de hac.

— Au fost nemţii aici, la voi ? într6ibă locotenentul cel mai tînăr.

— Da, fireşte c-au fost. De aceea vă bucuraţi de atîta popularitate, voi, americanii. Toate fetele vor să se culce cu voi ; dar să luaţi bine seama, că afurisiţii de hitlerişti au

lăsat pe aici boli îngrozitoare şi riscaţi să vă molipsiţi. Păziţi-vă, să nu faceţi singuri cunoştinţă cu fetele, o să vă rezolv eu această problemă, aşa ca să rămîneţi în afară de orice risc.

Americanul mai tînăr aruncă o privire decepţionată tinerei şi zveltei brunete cu care tocmai se pregătea să lege vorbă. Dar dacă se va îmbolnăvi de o boală ruşinoasă şi se va întoarce în cine ştie ce hal acasă, mamă-sa din micul orăşel din Vest ar muri de supărare.

— Dracu' să le ia, înjură prietenul său. Ce-i drept, băutura-i picantă. Toarnă mai mult, comandă bere şi sare.

Chelnerul aduse bere şi o solniţă; şi americanul puse sare în bere.

— Cum stau lucrurile în Germania ? întreba Egon. I-aţi făcut şi pe ei democraţi ? Vă place acolo ?

— Nu e nevoie ca nemţii să devină democraţi, *bot/*, răspunse americanul mai în virstă. Ei nu trebuie să înveţe altceva decît să se supună. Asta le trebuie. în general, au multe de învăţat, las'că avem noi grijă de ei. O să avem grijă şi de voi, de toţi ăştia din vizuina voastră putredă numită Europa ; aveţi puţină răbdare, nu e totul pierdut pentru voi.

Amindoi americanii se chercheliră curînd şi Egon se întreba dacă n-a venit momentul să-i conducă mai departe. Căci dacă se vor îmbăta prea tare, au să facă scandal, va veni poliţia care-i va bate politicos pe umăr şi-i va duce la un hotel, să-i culce.

— Cîrciumioara se închide îndată, zise el. Dar ştiu un locşor drăguţ, unde ne-am putea simţi minunat.

— Sînt englezi şi pe-acolo ? întrebă locotenentul mai în vîrstă, înadins cu glas tare.

La masa de alături stăteau doi tineri ofiţeri englezi şi-şi sorbeau în tăcere berea.

— Nu.

— Well, nu pot să-i sufăr pe mucoşii de englezi şi inţeleg perfect de ce fetele nu vor să aibă de-a face cu ei. Nişte caraghioşi. Sînt curios să ştiu ce s-ar fi făcut, dacă nu le-am fi cîştigat noi războiul.

Unul dintre tinerii englezi sări în picioare, dar însoţitorul său îi puse mina pe umăr şi-1 sili să se aşeze la loc.

— Păstrează-ţi calmul, zise el tare, cu un sarcasm abia simţit. Un gentleman american se amuză, asta-i tot. N-ai ce-i face, aşa-s moravurile lor. Naţiunile mai civilizate trebuie să înţeleagă acest lucru. Aşa-s ei, prost crescuţi, n-au avut nicidecum intenţia să spună ceva jignitor.

— Cum, voi vă consideraţi o naţiune civilizată, voi, englezi mucejgăiţi ? rosti rar americanul. Vă închipuiţi că insulițele voastre înăcrite înseamnă ceva ? Ei nu, acum am luat noi conducerea în mîi- nile noastre şi vouă vă rămîne să vă tîrîţi în genunchi şi să cerşiţi dolarii noştri, fără de care nu veţi putea trăi. Nu faceţi altceva decît să bociţi ca nişte babe şi să cereţi să vă întreţinem noi. Las' că o să vă dăm cîte-o lecţie, două, o să vă învăţăm să vă purtaţi ca nişte bărbaţi, deşi noi nu sîntem nici pe departe atît de civilizaţi ca voi. Fiţi pe pace, avem noi grijă de voi.

— Tacă-ţi gura, american afurisit şi lăudăros, izbucni furios unul din englezi, insă prietenul său îi curmă vorba :

— La ce să stăm de vorbă cu nişte americani beţi ? Cu asta nu ajungi la nimic bun. Să mergem în altă parte, unde americanii nu au acces ; o să bem ultimul păhărel într-o societate de oameni cumsecade.

îl strigă pe chelner şi plăti consumaţia.

— O-o, şi socoţi că vei găsi un loc unde americanii nu au acces ? se porni pe un rîs cu hohote locotenentul. Şterge-te pe bot, n-o să găseşti. Pentru americani sînt larg deschise toate uşile, căci noi putem plăti totul, pe cînd voi nu sînteţi decît nişte cerşetori paraziţi. Şi încă ceva să ştiţi : acasă la noi punem la intrarea oricărui bar mai ca lumea o tăbliţă ; „Intrarea negrilor oprită", dar într-o bună zi vom fi nevoiţi să adăugăm „şi a "englezilor".

Da, voi mirosiţi urît, trebuie să vă spun că aţi intrat în putrefacţie, oamenii albi nu pot sta în aceiaşi local cu voi.

Cei doi englezi ieşiră din bar fără să le răspundă, iar americanul descărcă ultimele înjurături în urma i t lor.

— Şi eu care vă socoteam aliaţi, prieteni, zise Egon.

— Schimbă-ţi părerea, băiete, sînt mai răi decît orice *dago*[18] afurisiţii ăştia de englezi. Las' că în curînd o să se

18 Străini cu pielea oacheşă (spanioli, portughezi, italieni), •cuviînt batjocoritor care exprimă dispreţul faţă de această •categorie de oameni în S.U.A.

înveţe ei minte. Sînt atît de închipuiţi şi fac pe grozavii de parc-ar fi cine ştie ce de capul lor, cînd, la drept vorbind, nu sînt buni de nimic. Asta o ştii şi singur, băiete. Parcă nu noi am ciştigat războiul ? Ne-am răfuit cu nemţii, cu italienii şi cu japonezii, şi ne-om răfui şi cu alţii. Şi ■ce-şi închipuie diavolii ăştia de englezi, de ce se umflă ei atîta în pene, cînd noi sîntem aceia care hotărîm în toate ? !

— Şi acum să vă spun ceva, zise Egon cu seriozitate. O să vă duc la două fete admirabile, vă ga-i rantez că, picior de englez n-a călcat vreodată în casa lor. Au mult foc, şi o să vă amuzaţi straşnic ; vă fac acest serviciu numai pentru că sînteţi amîn- doi băieţi simpatici.

— Şi nu ne expunem nici unui fel de risc ? întrebă cel mai tînăr. Vreau să spun...

— Garantez, declară Egon. Fetele astea nu sînt pentru primul venit. Cu voi e altceva. Ele ştiu ce le datorăm noi americanilor care au eliberat Danemarca şi întreaga lume. Dacă propunerea mea vă surîde, luăfri uri taxi şi mergem într-acolo. Să ştiţi însă că nu e vorba de nişte fete oarecare, ci de două doamne onorabile"; "ele" vă iuBesc însă pe voi, ameri-[1] cânii, pentru că sînteţi băieţi curajoşi şi aţi cîştigat războiul, pentru că sîrxteţi talentaţi şi aşa mai departe, cum ştiţi şi singuri. Mai intîi însă trebuie să facem plata aici.

Americanul vîrî mîna în buzunar şi scoase un teanc de bancnote. Egon luă suma necesară şi plăti chelnerului, strecurînd pe nesimţite vreo doi dolari în propriul să buzunar.

— Totul e în ordine, zise el. Poftiţi restul în bani danezi, sau poate că e mai bine să-i opresc pentru a plăti taxiul ? Să mergem, băieţi.

Porniră spre Hostrupsvej. Pe drum, americanii îşi băteau joc în gura mare de automobilul vechi şi hodorogit, de străzile înguste şv de casele joase, de oraşul caraghios în care nimeriseră. ,,Bun — îşi zicea Egon în gînd — nu sînteţi băieţi răi, dar o să vă duc de nas cum mi-o veni mai bine, şi voi nici n-o să vă daţi seama. Nişte cow-boy ¿ă mă facă pa mine să cred că sînt personalităţi din familia regală ? Mai va !"

Telefonă de la bar ca să le prevină pe doamnă Madsen şi pe Frida să deretice prin casă. Cele două prietene aprinseră în odăi luminări de stearină ; flacăra tremurătoare, căzînd pe feţele lor sulemenite, le făcea să

pară trandafirii şi strălucitor de tinere, în vase erau flori, in casă mirosea a parfum, în toate se simţea o blindă feminitate. Doamna Madseh îşi salută oaspeţii cu o caldă strîngere de mînă.

— Ce drăguţ din partea dumneavoastră că aţi venit la noi. Mie şi prietenei mele ne plac atît de mult americanii !...

— *Well,* vă mulţumesc foarte mult, zise locotenentul, care abia cu cîteva clipe înainte se purtase atît de grosolan, şi luă poziţie de drepţi, ca un elev, în faţa feminităţii şi graţiei. Şi nouă, americanilor, ne plac foarte mult doamnele daneze, sînt adevărate doamne ; vă sîntem nespus de recunoscători că ne-a ţi primit.

— Cit sînteţi de simpatici, zise doamna Madsen, şi atinse uşor obrazul americanului cu mînuţa ei moale. Egon, încîntat, îşi zise în gînd că femeia îşi cunoştea tehnica al naibii de bine. Dar daţi-mi voie, urmă ea, să vă recomand prietenei mele, miss Frida, care stă cu mine ; rar se întîmplă să vină cineva pe la noi, mai ales bărbaţi. Dar dumneavoastră sîn- teţi atit de simpatici şi sper că n-o să interpretaţi greşit faptul că vă primim la noi !

— Vă sîntem foarle recunoscători, foarte recunoscători, o asigurară într-un glas cei doi americani..

— Mă diuc să pregătesc ceaiul, ciripi doamna Mad- sen. Ştiu că tuturor americanilor le place ceai. O să beţi, scumpii mei *boys,* cîte o ceaşcă de ceai bun. Vino cu mine, Frida, să-mi ajuţi.

Se duseră la bucătărie ; cei doi americani priveau in urma lor Ca vrăjiţi.

— Ce vă spuneam, băieţi, sînt doamne adevărate, nu nişte iepe oarecare, zise Egon plin de mindrie. Bruneta este soţia unui mare om de afaceri care a fost nevoit să fugă din pricina naziştilor. Nimeni nu ştie încă ce s-a întîmplat cu el, dar s-ar putea să sei întoarcă. Iar blonda cea durdulie a avut un conac, hitleriştii i-au ars totul şi sărmana este com- plet ruinată. Amîndouă sînt silite să stea într-un apartament modest şi nu au 'bani pentru vin, dar np ar refuza să bea ceva, încît, dacă doriţi, aş putea să vă fac eu rost de un vin bun. Cînd o să le vedeţi o leacă ameţite, puteţi trece la ofensivă, dar să vă purtaţi ca nişte oameni bine crescuţi, nu cumva să le oferiţi direct bani. Mai bine să-mi daţi mie, să zicem cîte treizeci de dolari fiecare, iar eu o să am grijă ca doamnele să primească aceşti bani. Ce

ziceţi, face treizeci şi cinci de dolari de fiecare — pentru doamne, vin, plius comisionul meu? Este ieftin, băieţi ! Feţele americanilor arătau că nu găseau preţul prea ieftin, dar nu mai era timp pentru multă vorbărie, căci doamna Madsen intrase în odaie aducînd tava cu ceşti de ceai. La lumina potolită din cameră, răspîndind în jurul ei un parfum fin, ea părea atît de frumoasă şi plină de graţie, şi semăna atît de puţin cu deznădăjduitele fete ieftine germane, încît americanul cel mai în vîrstă consimţi

— :Bine, s-a făcut. Nădăjduim că ai să aranjezi totul. Ţine.

Numără bancnotele şi Egon le vîrî în buzunar, zicîndu-şi în sine : „Sînt proşti ca noaptea, americanii ăştia ţanţoşi ! Să creadă ei că muierea asta, nevasta unui muzicant, e o doamnă bfurgheză cumsecade, iar Frida — o contesă din lutlanda ! Bine ar fi să-mi pice in mînă cît mai mulţi d-ăştia ! Sînt mai proşti decît nemţii."

Ieşi prin uşa din faţă, apoi coborî în pivniţă. Deschise boxa muzicantului Madsen, aprinse un chibrit şi scoase dintr-o ladă cîteva sticle de vin şi rachiu. Mai rămase cîteva min|ute în întuneric şi fumă o ţigară ; se simţea admirabil. A trecut prin vremuri grele, dar acum totul mergea bine.

Se întoarse cu sticlele în apartament.

— Ah, făcu Frida. Haideţi să bem cîte un păhărel, doar sînt doi bărbaţi aici. Desfundă sticlele, Egon, iar noi o să adiucem pahare ; desigur că la dumneavoastră se vor găsi şi nişte ţigări americane.

Ceştile de ceai fură uitate şi Egon constată că totul e în ordine. Flăcăii americani şi-au plătit distracţia şi acum el putea să se retragă şi să vină albia mîine, pentru a vedea ce avantaje economice ar mai putea scoate din această întreprindere. în timp ce perechile ciocneau paharele, schimbînd priviri semnificative, Egon se furişă afară din casă. Era destiul de tîrziu şi pe străzi felinarele se stinseseră; prin întuneric, se lovi de un om care stătea în faţa intrării.

— Scuzaţi-mă, zise Egon.

— Stai ! Ce se petrece înăuntru? întrebă omul a-pucîndu-1 de mînă.

— Unde?

— în locuinţa la uşa căreia este o tăbliţă pe care scrie Madsen. Aţi ieşit de acolo, nu?

— Şi de ce te interesează acest lucru ? zise Egon, gata să-i tragă o palmă.

— Mă interesează, pentru că locuiesc chiar eu acolo.

— A, dumneata erai, Madsen, prin urmare asta-i tot, zise Egon, răsuflînd uşurat. Să vezi, au venit în vizită doi americani. Sora mea stă împreună cu soţia dumitale, n-o să li se întîmple nimic rău, am avut grijă de bani, n-are de ce să-ţi fie teamă, Madsen. Am crezut însă că m'ai eşti la închisoare,, aşa credea şi nevastă-ta.

— Am fost graţiat, zise Madsen. Aqum ne am- nistiază atît de repede, că nlu mai ştie omul dacă e arestat sau liber. Dar cine eşti dumneatal?

— Eu sînt fratele Fridei, prietena soţiei tale ; în timpurile bune, cînd erau nemţii aici, am fost director de întreprindere, iar acum sînt un fel de şef al unui birou de turism. Bine ai venit, Madsen, am fost şi eu închis, ca membru al partidului nazist, însă, după părerea mea, n-ar fi potrivit să intri acum în apartament, mai bine vino cu mine. în cămăruţa mea este un divan pe care poţi dormi, doar sîntem vechi colegi de partid.

Madsen miuigi ca un buhai şi Egon nu putu să priceapă : să-1 fi apucat deodată gelozia, pentru că nevastă-sa petrecea cu doi americani nătîngi ? Doar şi înainte vreme ea obişnuia să aibă întîlniri cui fel de fel de bărbaţi... Insă Madsen porni Supus în urma lui şi o apucară in tăcere spre Thorwaldsen- svej.

— Ciudată oră pentrju o ieşire din închisoare, zise Egon.

— A trebuit să bat cale lungă pînă aici. Şi în drum am mai băut cîte ceva cu nişte prieteni ; stătusem împreună cu ei acolo şi au fost eliberaţi o dată cu ¡mine. Ia spune, cum stau lucrurile, aşa, în general?

— Minunat, perfect, pentru un om capabil, cum spune soţia ta. Poţi ditoui o mulţime de mici afaceri şi toate ies bine. Numai că trebuie să fii deştept, Madsen, şi să uiţi că ai fost tratat atît de nedrept, din pricină că ai dat dovadă de iniţiativă.

— Mie însă nu-mi place ceea ce se petrece pe Hostrrupsvej, zise bosumflat Madsen.De ce? întrebă mirat Egon. Totul merge cum nu se poate mai bine. Soţia ta ştie să se desCurce cu o iscusinţă extraordinară. Şi i-a fost dor de tine,, de asta pot să te asigur. Ce rost are să fii gelos?

— Nu e vorba de gelozie, spuse Madsen. Dar am avut întotdeauna principiile mejle. Vezi tfu, nevastă- mea nu trebuie să se ocupe cu aşa ceva în aceeaşi casă şi pe aceeaşi stradă unde locuim. Ea a avut întotdeauna o cameră în oraş, iar atunci cînd venea acasă era numai doamna Madsen şi nimi£ altceva. Dacă ar fi intervenit cumva poliţia, eu aş fi putut afirma că nu ştiu[1] nimic şi că acasă la mine nu s-a petrecut nimic. Seara, mi se întîmplă adesea să cînt pe undeva şi nu am de unde să şti|u că ea lipseşte şi ce face.

— E just ceea ce spui, se învoi Egon. E logic.

— Pe cînd aşa, îţi dai şi tu seama ce poate să iasă. Aţi adus în casă americani, toţi locatarii ştiu acest lucru, şi într-o bună zi cineva dintre ei ne va de- niunţa la poliţie şi va izbucni un scandal. Nu, căminul trebuie să fie sfînt, aici nu merge să te ocuipi de afaceri...

— Atunci, mută-te în altă parte.

— Pe vremurile astea, nu-i atît de uşor.

— încearcă să faci schimb de locuinţă. Iar soţia ta şi cu Frida îşi vor găsi iun cuibuşor în oraş. Ele lucrează bine împreună. Trebuie să-ţi spun că în ce priveşte dolarii, a ieşit cum nu se poate mai mulţumitor. Militarii americani sînt proşti ca noaptea. Se zvoneşte că au să vină şi turişti, ei, atunci o să le stoarcem şi mai mulţi dolari.

— Uite ce, asta nu-i o îndeletnicire pentru mine, zise muzicantul Madsen. Aş prefera ceva afaceri, mai curate.

— Bursă neagră?

— Ce se aude pe-acolo?

— Merge bine totul. Niumai că trebuie să lucrez? în stil mare, altfel nu te alegi cu nimic. Pot să-ţi procur legături şi aş dori să lucrăm împreună. Cunosc pe cîte cineva din cloncanii de acolo care au prieteni buni pe la poliţie, aşa că riscul n|U va fi prea mare.

Toamna era abia pe la început şi Madsen nu se măi sătura sorbind aerul cald al nopţii, deşi altminteri nu prea era un iubitor al naturii şi al altor mofturi asemănătoare. Dar stătuse vreme îndelungată Ia po- preală unde nu avusese prea des prilejul să respire aer curat ; gusta acum plăcuta senzaţie că viaţa lui începe din nou. F|usese cineva altădată, făcuse parte din marele consiliu nazist, dar pe urmă totul s-a dus de rîpă. Ei, ce-a fost mai rău a trecut ; acum i se deschid din nou în faţă vaste posibilităţi. Ştia că nu-i prost ; va mai ieşi el la suprafaţă.

— Ai bere acasă? întrebă el.

— O ladă plină, răspunse Egon. Şi mai am şi altele, tot ce-ţi va cere inima. O să putem bea pe întrecute, numai că mîine dimineaţă va trebui să vin din nou aici, să văd ce-aş mai p'utea stoarce de la americanii mei. Femeile îi vor reţine pină ce mă întorc, am aranjat totul.

— Mi se pare atît de ciudat că rn-am întors într-o societate ¡unde întilnesc iarăşi linişte şi ordine, zise muzicantul Madsen. Cînd m-au închis, socoteam că lucrurile stau cît se poate de prost. Da, am trăit vremuri grele. Acum, însă, ieşim iarăşi la liman...

— Şi perspectivele nu-s de loc întunecate, zise E- gon. Cine ştie, poate că în tura următoare vom ajunge iarăşi directori. Căci iniţiativa nu ne lipseşte. Ei, 'haide, să mergem să deschidem lada cu bere...

C A P I T O L U L X I V

Johannes Klitgaard are o explicaţie neplăcută cu unul dintre membrii consilrlvi de administraţie al societăţii sale, care o rupe definitiv cu el; ca urmare, vechiul edec de cancelarie Runge se sminteşte la cap

.Zugravului Ol'ufsen îi era tot mai rar cu putinţă să-şi găsească alinarea la cîrciumioară ; o ducea prost cu banii. Nu mai găsea de lucru la locuinţele „Azilului liniştit" : locatarii nu mai aveau mijloace

să facă reparaţii prin case, iar Klitgaard nu voia să le facă pe contul lui, astfel încît uşile, ferestrele şi tapetele ajunseră într-un hal fără de hal. Acum i se întîmpla rar de tot lui Olufsen să mai pună mîna pe ceva parale, dar în ziua aceea, cu totul pe neaşteptate, încasase o sumă rămasă dintr-un cont vechi şi-şi îngăduise să bea un ¡păhărel. .....

Era palid şi trist, pielea de pe faţă îi atîrna ca o rochie care a devenit prea largă. Toate îi mergeau anapoda. Nevastă-sa fusese internată într-o clinică de boli nervoase, fiul său nu mai mergea la şcoală, iar clienţii îl părăsiseră, auzind că a fost membru în consiliul de administraţie al unei firme amestecate, în speculaţii de război. Np mai putea nici să-şi plătească impozitele, era dator vindut, pe strada lui oamenii îl priveau chiorîş de parcă ar fi vrut să-1 arate cu degetul : „Uite un speculant de război. la priveşte, a scăpat ieftin !" Dacă nu izbuteşte să se m|ute în alt cartier, nevastă-sa are să,, înnebunească de-a binelea, iar el — are să cadă în patima beţiei.

„Şi cine-i de vină? se întreba Glufsen, după ce dăduse pe gît cîteva căni de bere şi un număr corespunzător de pahărele cu rachiu. Pînă nu l-am cunoscut pe directorul Klitgaard, am fost un mic meseriaş cinstit, trăiam modest, dar nu datoram nimănui nimio. Ţineami şi o calfă, uneori două, şi aveam de toate ; familia mea nu ducea lipsă de ni-mic. Cînd îmi venea poftă, beam cîte o bere împreună cu calfa, în atelier sau acasă ; nu stăteam ca acum cîte o jumătate de zi la circiumă. Numai animalul ăla blestemat e de vină pentru toate astea. Aproape că nu-mi rămîne altceva de făcut, decît să mă înscriu la comunişti."

Cum stătea Olufsen aşa, tot blestemînd lăcomia directorului Klitgaard şi propria sa neghiobie, îl străfulgeră deodată un gînd : Klitgaard nu este numai un asupritor neruşinat, ci însăşi expresia capitalismului. E drept că el e ceva mai hrăpăreţ decît alţi capitalişti, sau, mai bine zis, nu-i decît un cămătar mîrşav, însă, aşa cum este, a fost creat de

i
1
1
8

capitalism şi toţi ceilalţi din gaşcă erau înrudiţi cu el, chiar dacă unii srătau, poate, ceva mai puţin hidoşi. Căci oricît se zbătea un mic meseriaş, întotdeauna i se întîmpla ca grosul cîştigului să-1 ia capitaliştii ; el trebuia să fie mulţumit dacă restul îi ajungea să nu moară de foame. în privinţa aceasta» da, comuniştii au dreptate,

Zugravpl Olufsen mai comandă o halbă de bere de Bavaria şi un păhărel de rachiu şi începu să-şi depene gîndurile de la început... I se păru că a înţeles cum se înnodau legăturile dintre lucr|uri, legături pe care pînă atunci nu le desluşise. Fusese prins treptat ca într-o plasă şi niu put|use să se descurce, să scape din ea. însă acum va izbuti. Sta în putinţa lui să sfîşie plasa şi să înceapă o viaţă nouă, de om cinstit, care nu va avea nimic de-a face cu ticălosul proprietar de case ; va trăi din munca cinstită a braţelor sale.

Se sculă, plăti, şi cu toate că băuse mult, după înfăţişarea lui nu s-ar fi zis că-i beat. Luă tramvaiul spre Westerbro ; ştia că directorul Klitgaard venea adesea cam pe la acea oră la biroul „Azilului liniştit" ; controla dacă bătrînul Runge îşi face datoria. Cînd Olufsen bătu la uşă, Runge îi deschise.

— Pot să-1 văd pe director ?

— Nu ştiu, răspunse Runge şovăitor. Ştii, acum nu e ora de primire...

— Fleacuri, trebuie neapărat să stau de vorbă cu el, zise Olufsen şi-1 dădu la o parte pe bătrînul funcţionar.

Johannes Klitgaard şedea la bircp şi cerceta un teanc de hîrtii : chitanţe iscălite de datornici. îşi re- luase îndeletnicirea de cămătar, folosind numele bă- trînului Runge.

— Ai înnebunit, Olufsen, ce dai buzna aşa, fără ruşine? întrebă el. Ce, nu mai sînt stăpîn în propriul mep birou?

— Cu mine să nu faci pe grozavul, domnule director, replică Olufsen şi veni aproape de tot de Klitgaard. Ăsta nu-i birou, e un bîrlog de cămătar, iar dumneata eşti cel mai afurisit păianjen din cîţi se află în ţara asta. Ar trebui să-ţi trag un glonte în scăfîrlie, dar nici atîta nu meriţi. îţi spun verde, domnule director, eşti un gunoi...

— Ei, drace, asta-i prea de tot ! Ori eşti beat, ori te-ai smintit. Runge, telefonează la poliţie.

— Ce, nu-ţi ajunge cît ai avut de-a face cu poliţia, speculant afurisit de război ! răcni Olufsen turbat. Şi pentru

că veni vorba, oare n-ar fi bine să rugăm poliţia să verifice comisioanele pe care ţi le-am înmînat sau hîrtiile prin care scotoceşti ? Căci mai ştim şi noi cîte ceva, mai auzim şi noi unele lucruri, eu unul ştiu foarte bine că, pe lîngă toate celelalte, mai eşti şi cămătar.

— Ajunge ! strigă Johannes. Să ştii că am terminat cu dumneata pentru totdeauna.

— Nu pot decît să mă bucur, eu am venit anume aici ca să-ţi spun tot ce gîndesc. Eşti un vîrcolac, un parazit, o lipitoare. Un om cinstit nu trebuie să stea o zi sub acelaşi acoperiş cu un ticălos ca dumneata. Poţi să-1 iei pe (Runge martor şi să porneşti împotriva mea un proces pentru injurii, dar ia aminte : voi dovedi că am dreptate. Adio !

Spatele încovoiat al zugravului se îndreptase, pe faţă i se citea revolta, dar în acelaşi timp îi strălucea de mulţumire. Aşteptă puţin să audă dacă nu cumva directorul îi va răspunde, ca să-i mai toarne cîte ceva. Dar era limpede că Johannes nu ştia ce să facă şi Olufsen ieşi ca un învingător din biroul societăţii „Azilul liniştit".

— Vezi, Runge, ce trebuie să înghit de la un ticălos de beţivan, mormăi cătrănit rău Johannes Klit- gaard. Noi stăm şi ne vedem de treabă ca oamenii cinstiţi, iar el dă buzna înăuntru şi ne împroaşcă de zor cu ocări, deşi el însuşi a fost amestecat în unele afaceri. Sînt în măsură s-o ştiu. I s-a pus sechestru pe întreg avutul, e dator la fisc, nu e în stare să-şi achite datoriile.

—Aspre i-au fost vorbele, domnule director, rosti Runge cu smerenie. Da, ca să zic aşa, îşi cam ieşise Jdin ţîţîni.

— Hai să ne vedem mai departe de treburile noastre, zise Johannes Klitgaard. Cu omul acesta am terminat. Nu va mai primi niciodată nimic de lucru de la mine şi fii convins, Runge, că va crăpa undeva într-un şanţ la marginea drumului.

Se apucă din nou de socoteli ; îşi calcula dobînzile neruşinate, iar bătrînul Runge stătea supus în faţa biroului, gata să dea lămuririle necesare. Niciodată încă nu se simţise Runge atît de nenorocit şi de vrednic de plîns. Căci toate cele spuse de Olufsen erau adevărate, zugravul avusese curajul să i le toarne în faţă, pe cînd el ? El, vechi social-democrat din timpurile de glorie ale partidului, cînd drapelele roşii fîlfîiau voioase deasupra Parcului Faelleden şi 'minunaţii lideri sociaţ-democraţi trosteau cujvinta pline de mîndrie despre viitor şi despre lupta de clasă... Simţea o durere în piept, deşi nu era o durere fizică şi începu să-şi

dea seama tot mai limpede că va trebui să se întîmple ceva, acuma chiar. Zugravul falit şi-a spus părerea, iar el, vechi răzvrătit, stă aici şi-i îngăduie lui Klitgaard să facă din el un cămătar, mai bine zis 1-a şi făcut cămătar.

— Trebuie să vă spun... Trebuie să ştiţi, începu el şi asculta mirat răsunetul ciudat al propriului său glas. Aflaţi, domnule director, că nici eu nu mai vreau. Nu mai vreau să mă ocup de afacerile dumneavoastră ; ocupaţi-vă singur de ele, eu plec din serviciu chiar acum.

— Ce însemnează asta ? întrebă mînios Johannes Klitgaard. Şi dumneata ai luat-o razna, ca şi celălalt ? N-ai venit chiar dumneata la mine să-mi ceri de lucru ?

— Da, dar nu ştiam ce voi lucra. E prea murdar ce-mi cereţi. Sînt sărac şi nu am izbutit să ies din rîndul funcţionarilor mărunţi. Mai bine ar fi să mă otrăvesc cu gaz, ca domnişoara Leth. Prefer gazul ! Aţi auzit ?i

— N-ai decît să te otrăveşti cu gaz, dacă eşti atît de nătîng, zise Johannes Klitgaard. Frumoasă mulţumire pentru că ţi-am asigurat o bucată de pîine. Dar, treaba dumitale. N-o să mă apuc eu să-ţi achit contul pentru gaz, te vei socoti singur cu autorităţile municipale. Mi se pare însă că te porţi din cale-afară de prosteşte, doar am lucrat atit de bine împreună.

— Am lucrat împreună ! strigă Runge. Asta se cheamă la dumneata a lucra împreună ? Eu n-am fost decît unealta dumitale, m-ai silit să fac toată treaba ăsta murdară, pentru ca dumneata să-ţi păstrezi rolul unui om cu suflet nobil. Destul ! Acum nu mai vreau s-o fac, să ştiu bine că mor de foame. Plec. Adio !

— Stai, stai, dumneata nu poţi pleca atît de uşor, am dreptul să te dau în judecată şi vei fi condamnat să-mi plăteşti despăgubiri. Legea spune clar că nu poţi pleca din serviciu fără preaviz. Dacă pleci, ştiu să te strîng cu uşa.

— N-aveţi decît, răspunse Runge. Mi-e totuna. Nimeni nu poate să-mi ia nimic, pentru că nici nu am nimic. Adio !

Cu o iuţeală la care nu te-ai fi aşteptat de la el, îşi înşfăcă pălăria slinoasă, paltonul ponosit şi ieşi în fugă pe uşă.

După izbucnirea neaşteptată a doi vulcani în biroul „Azilul liniştit", Johannes Klitgaard rămase singur, puţintel buimăcit. E greu să asculţi învinuiri nedrepte din partea unor oameni cărora nu le-ai dorit decît binele. Doar i-a dat de lucru lui Olufsen, a împlinit rugămintea bătrînului

iRunge, primindu-1 în serviciu la biroul său. Şi drept recunoştinţă... uite cum se poartă oamenii cu el.

Şi bogătaşul corupt care nu se da în lături de la nici o ticăloşie părea acum, rămas singur în birou, un băieţaş nenorocit şi oropsit ; nu era în stare să priceapă ce i s-a întîmplat. Simţământul acesta îl mai avusese de multe ori înainte.

Bătrînul Runge se oprise încurcat în mijlocul străzii, neştiind ce are de făcut. Timp de peste patruzeci de ani a mers zilnic, punctual la serviciu şi iată că acum, dintr-o dată, a refuzat să se mai ducă. încotro să apuce, cu cine să se sfătuiască ? Cu deznădejdea în suflet, luă un taxi şi se duse la singura lui rudă, vara cea surdă. Aceasta îl primi cu multă prietenie şi căldură, de parcă ar fi înţeles că i s-a întîmplat ceva îngrozitor. Scoase o sticlă de vin de Porto şi două pahare. îl pofti să şadă, turnă vinul în pahare, se aşeză şi ea pe un scaun şi ciocni cu el în modul cel mai elegant. Apoi îi sjpuse :

— Ce se petrece cu tine, dragul meu Peter-Vil- helm ? Scrie-mi, te rog, pe tăbliţă, ştii că nu aud tocmai bine.

Bătrînului Runge îi dădură lacrimile : mai ştia cineva pe lume că el are şi un nume de botez, că-1 cheamă Peter-Vilhelm. Aşa îl striga grasul blînd ai mamei, aşa îl ocăra bunul, scumpul său tată, însă în decursul anilor el devenise P. V. Runge, funcţionar la un birou de avocatură şi, în cele din urmă, un edec de birou, bătrînul Runge. Cu scrisul său frumos de conţopist, el expuse pe tăbliţă necazurile ce l-au lovit. Vară-sa Amalie citi cu atenţie cele scrise şi-i întinse tăbliţa, dînd din cap. Runge şterse tăbliţa, scrise din nou, şi tot aşa mereu, ştergea şi scria.

— Dragul meu Peter-Vilhelm, nu trebuie să te omori cu firea pentru atîta lucru, zise vară-sa cu vocea ei răguşită. Am trei camere, vei putea locui în una din ele, dacă vrei să stai la mine. Primesc o mică pensie, amîndoi sîntem bătrîni şi nu avem nevoie de prea mult, iar dacă n-are să ne ajungă, ai să ceri să ţi se plătească şi ţie o pensie de bătrîneţe şi totul va merge bine. Ştii ce-mi place la tine în-deosebi ? Scrisul, ai un scris atît de frumos ! Alţii scriu pe tăbliţa mea urît şi neîngrijit, ba fac uneori şi greşeli de gramatică, însă cînd citesc cele scrise de tine, îmi dau seama că eşti un om instruit şi conştiincios.

Bătrînul Runge plecă, mişcat, capul. Avea atîta nevoie de un cuvînt bun. Luă tăbliţa şi scrise cuvinte de

mulţumire verişoarei sale. De data asta, însă, wiîna îi tremură puţin.

Zugravul Olufsen pornise de-a dreptul către birtul cel mai apropiat, unde îşi comandase cafea şi aprinsese o ţigară. Nu-i mai ardea de bere, trebuia să stea să chibzuiască bine şi să ia o hotărîre. O să le mai arate el că nu s-a terminat cu Olufsen. Da, desigur, poate să-şi vîndă atelierul, să achite toate ■datoriile şi să nu mai fie un meşter care îi stoarce pe clienţi, cerînd suprapreţ, pentru a da o parte patronului. îşi iubea meseria. Era atît de minunat să fii zugrav, să foloseşti culori frumoase, să faci viaţa oamenilor mai plăcută. Va merge la sindicat şi se va angaja iarăşi lucrător.

Olufsen simţea o mare uşurare, ca şi cum s-ar fi eliberat de ceva greu, apăsător. Acum îi rămînea numai să găsească o locuinţă nouă şi atunci totul va fi bine. Biata nevastă-sa îşi va regăsi liniştea sufletească. El însuşi, care a fost cîndva un om vesel, va fi iarăşi plin de voioşie, căci a pus la punct pe lipitoarea aceea blestemată.

„Gîndeşti ca un adevărat comunist, Olufsen, îi şoptea un glas lăuntric. Da, comuniştii au dreptate în multe privinţe. Vreau să fiu din nou muncitor, nu vreau să mă mai plec în faţa unor oameni ce nu sînt vrednici de respect. Şi nu-i nimic dacă băiatul meu nu va ajunge doctor, mă mulţumesc să fie un om cinstit şi conştient. E un băiat bun şi eu am să-i explic totul."

Luă cîteva ziare din raft şi începu să cerceteze anunţurile. La rubrica schimburilor de locuinţe citi :

„Schimbăm urgent locuinţa de trei camere de pe Hostrupsvej, Frederiksberg, casă veche, contra locuinţă preferabil cu patru camere. Indiferent cartierul. Tel. Nora. 16/667."

Trecu în cabina telefonică şi formă numărul. îi răspunse o voce blîndă de femeie.

— Da. Strada Vedbalksgade ne convine foarte bine, răspunse doamna. Soţul meu lipseşte de acasă, dar îl aştept să se întoarcă din clipă în clipă ; dacă veniţi peste o jumătate de oră, îl găsiţi negreşit.

Olufsen îşi bău cafeaua, fumă ţigara şi porni spre Hostrupsvej. îi deschise o brunetă zveltă, elegantă.

— A, cu dumneata am vorbit la telefon, zise ea. Poftim în casă, soţul meu s-a întors.

Muzicantul Madsen stătea la biroul său. După şederea în închisoare, obrazul tot îi mai era palid, de o nuanţă verde-gălbuie. De altfel, aceasta era singura urmă a celor întîmplate. Ceru îndată să li se aducă vin şi fermecătoarea doamnă Madsen aduse o sticlă şi pahare.

— Uite-aşa, domnule Olufsen, zise Madsen, ciocnind cu oaspetele său. Ne-a venit pofta să ne mutăm, e obositor să locuieşti mereu pe aceeaşi stradă, simţi nevoia să mai schimbi locul. Şi pe lingă aceasta, avem nevoie de o cameră în plus, căci soţia mea lucrează şi sîntem nevoiţi să ţinem o servitoare. Ascultă, Mis, cheam-o pe Frida, să bea şi dînsa un păhărel...

— Doarme, zise doamna Madsen, s-a culcat foarte tîrziu aseară.

— Nu-i nimic, trezeşte-o, porunci Madsen. Vezi dumneata, a fost la balul Asociaţiei concetăţenilor, sau aşa ceva, iar soţia mea este prea bună la suflet, o lasă într-ale ei şi face singură toată treaba în casă. Dar spune-mi, te rog, domnule Olufsen, înainte de a trece la partea practică a chestiunii : cînd veţi putea să vă mutaţi ?

— Şi mîine.

înfăţişarea grasei Frida, care tocmai intra în cameră, era într-adevăr uimitoare. Buclele ei, de un galben canar, i se înălţau pe creştet ca o claie de fin, fardul şi pudra păreau nişte pete trîntite alandala pe faţa răvăşită de oboseală. Frida cea grasă nu arăta cituşi de puţin ca o servitoare cuminte, care a petrecut la un bal decent al Asociaţiei concetăţenilor ; de altfel, nici nu fusese la bal. Petrecuse două zile şi două nopţi cu un sergent american, băuse şi dormise cu el la hotel, pînă cînd Egon izbutise să-i stoarcă ultimul dolar. Tărăşenia se încheiase cu o bătaie şi Egon îl otînjise zdravăn pe american

.„Uf, îşi zicea grăsana Frida, americanii ăştia sînt mult mai răi decît nemţii. Aceia mai făceau cîte o pauză, o hrăneau cu biftecuri, cu ţipari prăjiţi, cu homari în

maioneză şi cu tot felul de bunătăţi, pe- cînd americanii nu ştiu decît de băutură şi încă ceva. Asta nu e pentru mine, mai plăcut ar fi să am un prieten statornic, aşa cum era Drieberg ; zău, mi-e chiar dor de el. Şi ăştia de ce m-au chemat, de ce nu mă lasă să mă satur de somn, doar n-o fi vagabondul ăsta vreun client pentru mine."

Abia după ce sorbi vreo două păhărele, Frida cea grasă se mai dezmetici şi fu în stare să priceapă despre ce era vorba. Fusese chemată aici pentru că vizitatorul dorea să vadă casa. Şi după ce doamna Madsen dădu camerei Fridei o înfăţişare mai mult sau mai puţin decentă, i se propuse lui Olufsen să viziteze locuinţa. Se înţeleseră să facă schimbul de îndată ce proprietarii îşi vor fi dat consimţământul.

— Bine, dar n-aţi vrea să vedeţi mai înainte casa mea ? întrebă Olufsen.

— Nu mai e nevoie, domnule, am încredere că este- întocmai cum o descrii.

„Ciudată familie, îşi zise Olufsen, în drum spre casă. Aş putea să jur că fata aia grasă e o destrăbălată, iar soţia... Ei, da ce-mi pasă mie de toate ale lor. O să zugrăvesc casa şi o să piară mirosul celor ce au locuit-o mai înainte. Şi în apartamentul acela înnoit se va muta lucrătorul zugrav Olufsen."

— Vă mutaţi ? întrebă Frida. Dar eu ce mă fac ?

— M-am gîndit şi la asta, răspunse muzicantul Madsen şi umplu paharele. Poţi să rămîi la noi şi să treci drept femeie de serviciu. Numai astfel nu va putea poliţia să-ţi facă şicane. Doar ai tot dreptul să primeşti cadouri din partea unui iubit american, numai să nu te întreţii din asta. Iar tu, Mis, trebuie să-ţi găseşti din nou „adăpost" la salonul de coafură. Te previn însă : nu trebuie! să primiţi musafiri în noua locuinţă de pe Wedbaekgade. Căminul este un loc sacru şi eu nu vreau să fiu vîrît la puşcărie ca proxenet. Aşadar, poţi să rămîi, Frida, cel puţin deocamdată.

— Mulţumesc, zise Frida.

Fu cît pe ce să izbucnească în plîns, de înduioşată şi recunoscătoare ce era : doamna Madsen se arătase întotdeauna atît de bună. Dacă nu i-ar fi dat azil în seara aceea, ar fi fost rău de ea, căci poliţia putea s-o ridice pentru imoralitate. Totuşi, deşi nu respecta cu stricteţe

toate regulile moralei. Frida nu putea fi numită nicidecum imorală.

C A P I T O L U L X V

Un om este condamnat şi sentinţa stîr- neşt-e groază. O iarnă în care -populaţia trebuie să stringă tot mai tare cureaua.

Thomas Klitgaard află de condamnare prin radio, «după masă. Se pregătea tocmai să-şi bea cafeaua, dar se opri brusc şi puse ceaşca jos, fără să se mai atingă de ea. Ştirea il zguduise : Hakon B. Moller fusese nu numai ministru, dar şi unul dintre cei mai mari industriaşi din ţară, proprietar al unei firme de anvergură internaţională. Şi l-au condamnat la zece luni închisoare pentru speculă cu furnituri de război.

„Speculă cu furnituri de război !"

Cuvintele acestea cumplite îl făcură pe Thomas Klitgaard să-şi simtă inima cît un purice. Ştia că la fel se vorbea despre el, şi, cu toate că Abildgaard, cumnatul său, susţinea că firma lui e în afară de orice pericol, mai putea fi oare sigur ? Poate! că totuşi, într-o bună zi, va fi şi el tîrît în faţa judecăţii şi condamnat la închisoare, ca şi bunul, inteligentul ministru, pentru simplul motiv că în împrejurări grele el a stat de strajă apărînd interesele patriei.

Luă o maşină şi porni pe şoseaua liniştită spre Hellerup, la vila cumnatului său. O servitoare perfect stilată îi deschise uşa şi-1 ajută să-şi scoată haina.

— Să anunţ că domnul director...

— Nu-i nevoie, zise Thomas Klitgaard. Cumnatul meu mă aşteaptă.

Străbătu salonul cu paşi grăbiţi, trecînd spre biroul lui Abildgaard. Avocatul de la Curtea Supremă se ridică de la masa de scris şi-1 primi cordial.

— Nu te deranjez ? Lucrai ? îl întrebă Thomas Klitgaard.

— Avem acum mult de lucru şi sînt nevoit să iau acasă dosarele mai urgente, îi răspunse Abildgaard. Dar fii liniştit, căci pentru tine pot găsi oricînd timp liber. Ia loc, să aduc ceva de băut. Serveşte-te cu ţigări, te rog.

Ieşi. Thomas îşi roti ochii prin încăperea spaţioasă care-i dădea întotdeauna o ciudată impresie de răceală şi ostilitate.

Pe pereţi atîrnau portrete de familie : episcopi, profesori, judecători, preoţi şi ofiţeri. I se părea că cei din portrete îl privesc şi-i adresează o întrebare mută : „Cum stai cu

arborele tău genealogic, dragă Thomas ?" Bărbaţii aceştia cu peruci şi cozi, cu veste de brocart, cu jabouri şi uniforme comice de modă veche, nevestele lor încorsetate, cu ten fraged şi cu buze subţiri, toţi avînd un aer trufaş, fuseseră cetăţeni respectaţi, purtători ai culturii, pe vremea cînd străbunii lui Thomas trudeau pe ogoare sub biciul stăpînului.

— Să bem puţin whisky, zise Abildgaard, care a- dusese singur tava. Mă consider liber pentru seara asta. Sara s-a dus cu copiii la teatru, astfel că sîntem singuri în casă. Da, este mult de lucru, dar nu am motive să mă plîng. Intre noi fie vorba, sînt vremuri minunate pentru jurişti, mai ales pentru avocaţii cu oarecare faimă. La procesele speculanţilor de război lupta se dă pe viaţă şi pe moarte, aceasta încordează nervii, dar stîrneşte un interes sportiv şi aduce un venit frumos. Te rog, serveşte-te singur cu whisky, poftim şi apă minerală.

Abildgaard era cît se poate de bine dispus. în timp ce Thomas Klitgaard amesteca cu whisky apa minerală, cumnatul său cînta încetişor versete din psalmi :

> Doamne, binecuvântează pe ced ce deţin puterea, Pe rege şi sfatul său, Pe cei ne apără fericirea şi-averea, Şi ne feresc de rău. Ne feresc casa, parohia şi ţara ! Dă-le, Doamne, înţelepciune, putere, tărie, Iar bătăile inimii tuturor Numai pentru slăvirea ta să fie, Şi binele patriei va înflori cu spor !

— în sănătatea ta, dragul meu Thomas ! zise el ridicînd paharul. Da, Dumnezeu să binecuvînteze pe cei ce deţin puterea şi sfatul regelui, ceea ce în limba •daneză contemporană înseamnă guvernul, Riksdagul şi Justiţia. Iar dacă ar fi trăit Brorson[19], el ar fi cerut binecuvîntare şi pentru presă : Doamne, binecuvîn- tează-i pe ziarişti, de la credinciosul Hasager, pînă, la domnii Schnick şi Schnack.

— Tu le iei pe toate atît de uşor, spuse Thomas Klitgaard. Dar ce zici de condamnarea lui Hakon B. Moller ? E revoltător că se poate întîmpla astfel de lucruri.

— Păstrează-ţi calmul, Thomas. Bunul Hakon B. B. Moller este un om abil, se întîmplă însă uneori ca a-bilitatea să întreacă măsura, zise zîmbind Abildgaard. Mi se pare că a fost cam prea mult prins in reţeaua speculanţilor, totuşi lucrurile nu stau atît de rău cum pălăvrăgeşte lumea.

19 Hans Adolf Brorson (1694—1764), episcop danez, autor al unui mare număr de psalmi.

Adeseori, judecătorii de la instanţele inferioare nu-şi însuşesc în suficientă măsură doctrina juridică, ca să zic aşa, de aceea s-a aranjat astfel ca hotărîrile lor să fie revizuite de judecătorii mai mari, mai cu scaun la cap. Se înţelege că Hakon B. Moller a făcut imediat apel şi procesul lui se va judeca la acea secţie a tribunalului pe care tinerii jurişti prost crescuţi o numesc în mod stupid secţia reabilitărilor. Putem nădăjdui că toate se vor termina cu bine.

— Va să zică aşa stau lucrurile, spuse Thomas Klitgaard, simţind o dulce uşurare. Socoţi, aşa dar, că va fi revizuită condamnarea ? E nedreaptă ?

— E cît se poate de dreaptă, dacă priveşti lucrurile din punctul de vedere strict al legii şi dacă iei în considerare faptele, răspunse Abildgaard. Nu încape nici cea mai mică îndoială că bravul Hakon B. Moller e vinovat de speculă de război pasibilă de pedeapsă. Dar dacă priveşti lucrurile din punctul de vedere al perspectivelor sociale, condamnarea este nedreaptă. Nu-1 poţi condamna pe Hakon B. Moller, căci după el ar trebui să condamni încă vreo douăzeci de conducători de firme mari, respectate. Şi atunci, ce se va alege din cei de la conducerea Uniunii antreprenorilor şi din cinstitele nume care figurează în Cartea Albastră[20] ? Societatea burgheză nu se poate distruge pe ea însăşi, aceasta s-ar asemăna cu o sinucidere.

— Dar legea... obiectă Thomas Klitgaard.

— Ei, Doamne, dar ce este legea ? îl întrerupse Abildgaard. Nu se poate să ne cramponăm de nişte paragrafe, cînd sînt în joc lucruri mult mai de seamă. Legea aceasta, adoptată în urma nefastului sistem al votului popular — pe care nimeni nu are curajul să-1 combată — este o legel nefericită. Şi Justiţia are datoria firească de a sta pavază împotriva legilor dăunătoare societăţii. In cazul de faţă, lucrurile se vor desfăşura conform dispoziţiei secrete a guvernului.

„Torsten ăsta, care cîntă psalmi şi construieşte bisericuţe în cartierele muncitoreşti, nu-i decît un cinic, un ipocrit, îşi zise Thomas Klitgaard în sinea lui. Dar îmi este necesar, e atît de abil. Şi are dreptate : afacerea lui Hakon Moller trebuie înăbuşită. Asemenea condamnări nu pot rămîne în picioare într-o societate civilizată."

20 Carte în care sînt trecute numele tuturor oamenilor de vază danezi.

Insă în civilizata societate daneză situaţia nu era de loc stălucită în iarna aceea. Viscolul se dezlănţu- ise aprig peste întreaga ţară, gheaţa ferecase ţăr- imurile. Navigaţia se oprise, trenurile prevăzute cu pluguri de zăpadă înaintau cu greu. Domnea un ger cumplit şi populaţia ducea lipsă de combustibil. în cartierele locuite de oameni săraci se puteau vedea flori de gheaţă la geamurile ferestrelor, iar înăuntru, sobele îşi căscau gurile negre, făcînd ca odăile să pară şi mai reci. Mamele se vedeau nevoite să-şi ţină copiii zile în şir în pat, iar oamenii bătrîni se îmbolnăveau de congestie pulmonară şi zăceau prin spitale.

— Ce să le facem ? spusese unul din miniştri. Noi nu putem fi dădacele poporului. Am atras atenţia populaţiei să se aprovizioneze din vreme cu combustibil ; dacă oamenii ar fi fost chibzuiţi, şi-ar fi cumpărat combustibil din vară şi acum n-ar fi tremurat de frig.

Fireşte, bunul ministru avea dreptate. într-adevăr*, oamenii chibzuiţi s-au aprovizionat. S-au gîndit la toate. în vilele şi la conacele lor aduseseră combus- bil din belşug, astfel încît nimeni n-avea să tremure de frig. în m'ulte privinţe rezervele de brichete puteau ajunge şi pentru mai mulţi ani. Căci niciodată nu se poate prevedea timpul şi ar fi neplăcut de tot dacă într-o locuinţa de şapte camere, temperatura nu s-ar putea menţine la nivelul necesar ; din pricina asta te poţi trezi cu un guturai, cu reumatism sau cu vreo. altă boală.

însă oamenii săraci nu sînt prevăzători, ei nu se gîndesc la ziua de mîine. Vara, cînd îi încălzeşte soarele strălucitor, nu vor să-şi bată capul gîndindu-se- că peste cîteva luni va veni iarna. S-ar putea, fireşte, să existe şi un alt motiv, şi anume preţul combustibilului — căci e atît de urcat, încît oamenii nu-şi pot cumpăra deodată toată cantitatea necesară. Turba daneză e deosebit de scumpă, proprietarii turbă- riilor cer preţuri foarte ridicate pentru turbă, iar fabricanţii, pentru brichetele de turbă ! Turbăriile bune sînt în

zilele noastre adevărate mine de aur f Proprietarii lor sînt oameni bogaţi, întreprinzători, iar banii pe care îi cîştigă uşor îi cheltuiesc tot atît. de uşor prin restaurantele şi barurile cele mai scumpe. Sînt printre ei mulţi oameni cucernici, cu frica lui Dumneizeu. Un mare fabricant de brichete a înălţat o biserică, cheltuind cp această ctitorie o bună parte din sumele fabuloase cîştigate. ¡Dini păcate, la una din uzinele lui au pierit într-un accident vreo cinci-şase muncitori, din pricina lipsei măsurilor de protecţie a muncii. Familiile muncitorilor morţi au primit însă o despăgubire — ce-i drept, modestă — de la casa de asigurări contra accidentelor.. Pe lîngă aceasta, mai există şi asigurările social"?, în Danemarca, nimeni nu trebuie să flămînzească

.Dar poate că ar trebui totuşi să punem întrebarea : nu qumva rabdă mulţi de foame în Danemarca? Preţurile cresc mereu, iar puterea de cumpărare a banilor scade. Guvernul asigură lumea că de vină sînt numai muncitorii — ori cer ¡un salariu corespunzător preţurilor pieţei, negre, oriV încrucişează:: braţele şi nu vor să muncească. Dacă ar fi să credem ce scriu ziarele burgheze, nu există pe întregul, glob pămîntesc elemente mai antisociale ca muncitorii danezi. Pe ei nu-i interesează altceva decît mărirea continuă a salariilor. Şi doar e limpede din ce cauză nu le ajung banii : îi beau prin. berării. Ei organizează greve, călcînd legile, pentru fel de fel de fleacuri, şi dacă în ţara noastră nu ar fi şi sociai- democraţi, am ajunge ră,u de tot. Acum însă trebuie să se pună capăt acestei debandade : neîncetatele pretenţii de sporire a salariilor duc la creşterea preţurilor, iar creşterea preţurilor atrage după sine noi-, cereri de urcare a salariilor. Trebuie strînsă mai

tare cureaua şi sporită producţia, căci vom avea nevoie de bani pentru a importa mărfuri de primă necesitate...

Da, dar alături de mărfurile de primă necesitate, mai sînt necesare şi mici bucurii în viaţă, şi iată că presa anunţă cu entuziasm deschiderea uniui nou, restaurant de lux, „Vivex". Scrie despre covoarele anume aduse din străinătate, în care piciorul se afundă pînă la glezne, despre perdelele şi draperiile scumpe provenite din import, pomeneşte de candelabrele de (bronz şi de mplte alte lucruri minunate şi preţioase. Şi toţi acei care au un nume în societate au fost invitaţi la inaugurare. Iar afară, în stradă, deasupra grătarelor care apără ferestrele de la subsol, stau buluc oameni lipsiţi de adăpost şi se bucură de căldura care se ridică din imensa bucătărie a restaurantului. Pot chiar să respire aburul plădut mirositor al minunatelor bucate, înghiţind în sec ; căci mulţi sînt flămînzi ; însă ei înşişi* sînt de vină pentru acest lucnu. în Danemarca nimeni nu trebuie să flămînzească.

Oaspeţii care sosesc la inaugurarea minunatului restaurant îi privesc compătimitor, dar ce pot ei face ? E bine, cel puţin, că săracii se pot încălzi.

Da, abfurul cald de la bucătărie pătrunde prin ghetele găurite şi încălzeşte piciorul. Miroase apoi atît de bine a friptură, a sosuri, a supă. Dar mirosul bucatelor fine, preparate pentru oamenii bogaţi, îi iace pe săraci să simtă şi mai tare foamea. Ei ascultă muzica dinăuntru, ¿îndărătul ferestrelor mari, acoperite cu grijă de draperii scumpe din import, aud glasuri vesele discutînd tare. Doar geamurile subţiri despart bogăţia veselă de mizeria cea mai amară. Nişte geamuri fragile, care pot fi făcute cioburi cu o piatră de pavaj. Ce-ar fi dacă ei, oamenii aceştia vlăguiţi, palizi din pricina înfometării, într-o stare de plîns, ar sparge ferestrele şi ar da buzna în sala festivă, puternic luminată, iar trufaşii stîlpi ai societăţii şi doamnele lor decoltate şi sulemenite s-ar pomeni deodată alături de ei ? Ce s-ar întîmpla atunci ? Dar aceasta nu va fi cu putinţă ; deocamdată încă nu. Patrule poliţieneşti păzesc cu grijă liniştea, gata să întîmpîne orice s-ar ivi, de pildă, sminteala vreunui cerşetor vagabond din pricina miros(ului de mîncare.

în Danemarca nimeni nu trebuie să flămînzească, se găsesc doar şi alimente ieftine, de pildă cartofii. Cartoful este 'un aliment bun, sănătos, cu toate că ar putea să pară

plictisitor să n-ai altceva la masă, în fiecare zi, decît fiertură de ovăz şi mîncare de cartofi dreasă cu puţină făină. Dar ce să-i faci? Cînd ţi-e casa plină de copii, nu poţi cumpăra carne, iar raţia de unt e prea mică, grăsimile nu se vînd decît angrosiştilor. Slavă Domnului că mai sînt şi cartofi. Am învăţat să înţelegem sensul adînc al basmului lui Hans Christian Andersen despre băieţaşul cel sărman care se simţea fericit cînd i se dădeau la masă cartofi fierbinţi. Pe bună dreptate se bucura băieţaşul acela. Numai de-am avea întotdeauna cartofi.

Dar, într-o bună zi, iată că nici cartofi nu s-au mai găsit. Guvernul exportase cîteva şlepuri cu cartofi, pentru a obţine valută, că într-adevăr era nevoie să aducem în ţară vin roşu. Iar cartofii rămaşi au îngheţat în iarna aceea aspră, s-au transformat In nişte bulgări tari, din care nu se putea face altceva decît rachiu... Dar rachiul danez, vestit în toată lumea, este şi el un important articol de export ; tot răul e spre bine.

Gospodinele din familii mai modeste aleargă desperate prin prăvăliile de legume şi zarzavaturi ca să cumpere două kilograme de cartofi, căci altfel ce să le dea de mîncare bărbatului şi copiilor flămînzi? Dar ia cartofii de unde nu-s ! Şi dacă pînă la urmă reuşesc să găsească, toţi cartofii sînt negri, degeraţi, buni numai de aruncat la gunoi. însă înţelepţii specialişti în problemele alimentaţiei vin şi aici în ajutorul populaţiei sărace : ei aduc pe toate căile la cunoştinţă că sfecla este un aliment excelent, hrănitor, sănătos. Iar sfeclă se poate cumpăra, deşi nu-i chiar atît de ieftină cum ar puteai să fie. Sfecla este foarte bogată în vitamine, vacile o mănîncă cu plăcere, şi trebuie să se obişnuiască şi oamenii s-o mănînce cu plăcere. E necesară uneori o abatere de la vechile obiceiuri, o adaptare la împrejurări şi e nevoie în primul rînd să strîngem mai tare cureaua...

Şi cureaua se strînge. E drept că n-o strîng directorii bine hrăniţi, de altfel nici n-ar putea să facă acest lucru, căci poartă bretele. Dar au şi ei necazurile lor — cînd vor sosi o dată automobile noi? E o prostie să te laşi hurducat de nişte lăzi caraghioase, vechi, de tip antebelic. La urma urmelor, ne numim, da sau ba, popor civilizat? UnjUi popor civilizat i se impune să aibă un parc de automobile ca lumea şi asta, la rindul său, nu înseamnă decît creşterea avuţiei naţionale.

In iarna şi în primăvara asta copiii din cartierele periferice arată rău, sînt foarte slabi şi palizi. Iar bătrînilor, cînd ies din casă, abia tîrîndu-se prin curţi, se vede bine că le prieşte căldura, dar mai ales că le-ar prii o masă bună, hrănitoare. într-adevăr, copiii şi bătrînii au fost cei dintîi nevoiţi să urmeze lozinca guvernului şi să-şi strîngă mai tare cureaua. Tuberculoza, cu care înainte de război izbuteam de bine de rău să luptăm, a devenit iarăşi un flagel naţional şi, din păcate, nu se găsesc mijloacele necesare pentru a construi noile spitale, de mult proiectate, pentru bolnavii de tuberculoză ; e nevoie să se facă economii, pentru refacerea ţării.

Există însă şi puncte luminoase. Creşte neconte-

nit numărul milionarilor şi aceasta dovedeşte un lucru foarte important : că în ţară există capital pentru investiţii. Trebuie însă, fireşte, să purtăm de grijă ca milionarii să-şi poată trage un cîştig mulţumitor din investirea banilor în întreprinderi noi, folositoare din punct de vedere social. De aceea lucrurile nu mai pot merge ca pînă acum. Să privim adevărul drept în faţă. Clasa muncitoare trebuie să dea dovadă de cumpătare, nivelul de trai trebuie coborît. Ţara geme în îmbrăţişarea rece a iernii năprasnice. Dar într-o bună zi vor înverzi pe întreg pămîntul ei mănos mari gospodării bine organizat«. Oare e adevărat că ţara noastră e o ţară săracă, lipsită de toate ? Nu, ţara nu este săracă, numai că ieri au prădat-o hoardele naziste, iar propria ei clasă dominantă a luat parte la acest jaf ; şi astăzi, tot exploatatorii ticăloşi şi fără suflet continuă s-o prade. Dar este o ţară minunată, nu ar trebui decit să se facă o curăţenie generală, aşa cum era de aşteptat că se va face după eliberare. Din păcate însă nădejdile oamenilor au fost înşelate.

C A P I T O L U L X V 1

Doi politicieni se intilnesc şi are loc un schimb de păreri înţelepte.

înapoindu-se de la Christiansborg acasă, în locuinţa sa liniştită de pe Osterbro, deputatul în Folke- ting, fostul ministru Sollerod, îşi petrece seara, ca de obicei, într-o tristă singurătate, cu o sticlă în faţă. Gustase din dulceaţa puterii, fusese ministru de Justiţie şi ştia că în qurînd va fi iarăşi ministru, însă de cîte ori rămînea singur cu gîndurile sale, îşi mărturisea lui însuşi un adevăr dureros : cupa puterii conţine o băutură cu gust amar. înainte vreme avusese prieteni, acum nu-i mai avea ; cît priveşte prietenii cei noi, o, Doamne ! Âştia nu erau decît nişte carierişti abili, care se pricepeau în manevrele politice cît se pricepeam jucătorii la bursă în ma- şinaţiunile cu urcările şi scăderile cursurilor; şi doar ei erau cei ce hotărau soarta şi viitorul ţării. Ei? Nu, sollerod s-a convins de mult că altcineva stătea în spatele lor, cîţiva oameni piuternici trăgeau toate sforile.

„Cea de a treia putere, murmură el. Un neadormit centru al puterii, cel mai de seamă, deşi nu-1 vezi cu ochii liberi. De acolo ni se spune ce trebuie să facem şi noi ne purtăm aşa oum ne dictează el. Vorbim mereu de democraţie, dar nu sîntem decît nişte marionete în mîinile acelei puteri, care nu sînt cî- tuşi de puţin mîinile poporului."

Şi stătea aşa, îndelung, gîndindu-se, visînd la ziua cînd va termina cu acest joc bolnav în care se prinsese şi va deveni iarăşi un om cinstit. Ştia totuşi că acea zi nu va veni niciodată, deoarece răul îi pătrunsese în sînge şi nicicînd nu va putea găsi drumul îndărăt.

Cineva sună la uşă. Se duse să deschidă singur. Venise un prieten din mişcarea de rezistenţă, fost ministru şi el, iar astăzi, ca şi el, depiutat social - democrat în Folketing.

— Intră, dragă Rasmussen, spuse Sollerod. Te-am rugat să treci pe la mine, pentru că s-a întîmplat ceva neplăcut şi aş vrea să ne sfătuim.

— Sînt cu totul la dispoziţia ta, zise Rasmussen şi se înclină ca un copil cuminte. Era ceva izbitor de supus în înfăţişarea lui de copil, de băieţaş cu părul cîrlionţat. Dar privirea îi era tăioasă, iscoditoare. în adîncul ei se ascundea ceva întunecat şi plin de ură, de parcă ar fi aşteptat clipa potrivită cînd să se răzbune pentru jigniri pe care numai el le ştia.

„Ăsta o să facă repede carieră, îşi zise Sollerod in gînd. Va face orice ca să ajungă, se va undui ca un şarpe şi se va repezi ca un şobolan. Da, e şi şarpe şi şobolan şi în acelaşi timp confidentul meu politic şi moral. Iată unde am ajuns."

— Ia loc, rogu-te, şi să bem ceva, îl îndemnă Sollerod. Să bem gin.

— Mulţumesc, însă nu prea mult, răspunse Rasmussen. Nu sînt obişnuit cu băuturi tari.

Sollerod îi turnă puţin în pahar, apoi şi-1 umplu pe al lui pînă la margini, sub privirea dezaprobatoare a lui Rasmussen. Nu e bine că Sollerod a inceput să bea atît de mult : politica cere nervi tari şi cumpătare în băuturile alcoolice.

— Ai aflat, probabil, că într-un timp am fost a- propiat de unii comunişti, rosti poticnindu-se Sollerod. Nu am fost niciodată membru în partidul lor, dar i-am simpatizat într-o oarecare măsură.

— Toţi eram simpatizanţi. Eu am fost un timp chiar membru al partidului comunist.

— Aşa-a ? făcu mirat Sollerod. Şi de ce ai plecat de la ei ?

— Nu puteam să mai rămîn. Fie vorba între noi — la ce bun să fii membru al unui asemenea partid ? Abia reuşisem să-mi trec cu distincţie examenul de funcţionar şi voiam să fac carieră. Iar comuniştilor, toate porţile le sînt închise.

— Ai dreptate, zise Sollerod, răscolit de un dezgust adine.

— Să nu mă înţelegi greşit, protestă Rasmussen, de parcă ar fi simţit în glas dezgustul. Dar acest motiv a fost hotărîtor. Un partid cere sacrificii şi eram gata să le fac, dar, în schimb, pretind şi eu ca partidul să fie ireproşabil, imaculat. Vezi înşă că nutresc o profundă neîncredere faţă de partide, mai ales faţă de Partidul Comunist Danez, întrucît nu este un partid naţional, ci dirijat din altă ţară ; aşa am fost eu întotdeauna, naţionalist.

„Omul ăsta exală un miros pestilenţial, ca un şobolan, dintr-o cloacă, îşi zise Sollerod în sinea lui. Să-1 dau pe uşă afară ? Dar dacă fac aşa, îmi distrug viitorul. Sînt nevoit să mă împac cu prezenţa lui, să mă încred în el. Şi cînd te gîndeşti că a luat parte şi la mişcarea de rezistenţă !"

— Ai dreptate, zise Cu glas tare. Multe sînt de reproşat acestui partid, dar fac parte din el destui oameni remarcabili, pe care eu i-am preţuit întotdeauna în cel mai înalt grad. De pildă, Aksel Larsen. Chiar ieri a fost pe la mine.

— Cum se poate? întrebă Rasmussen şi, vădit interesat de această veste, se aplecă înainte. A trecut pe la tine Aksel Larsen, ce-a voit ?

— A venit să-mi vorbească în legătură cu cazul firmei „Klitgaard şi Fiii". Are în mină un material important. Voia să stea de vorbă cu mine în calitatea mea de fost ministriu al Justiţiei.

— O idee destul de ciudată la acest domn.

— Nu chiar atît de ciudată cum ar putea să pară, zise Sollerod. înainte vreme ne întîlneam adeseori ca să discutăm diferite probleme, iar în perioada cît am fost amîndoi membri în guvern, îndată după eliberare, am păstrat cele mai bune relaţii. Căci el nu ştie cum privesc eu astăzi unele lucruri.

„Ah, va să zică aşa ! îşi zise Rasmţuissen în gînd şi aruncă o privire plină de neîncredere prietenului şi colegului său de partid. Aşadar, Sollerod joacă un joc dublu.

Dă din coadă în faţa conducerii partidului nostru şi face pe bunul prieten al comuniştilor. Tare as vrea să stiu ce pălăvrăgeşte el în fata acestor tipi..."

— Şi ce îţi spunea Aksel Larsen ?

— Mi-a arătat materialul, iar eiu rn-am prefăcut că văd pentru întîia oară aşa ceva. De altfel, nu erau decît tot vechile acuzaţii despre preţurile umflate, comisioanele plătite, iniţiativa nefastă şi legăturile de prietenie qu nemţii. Din nefericire, toate sînt adevărate.

— E o situaţie neplăcută, zise Rasmussen îngîn- durat. Şi ce vrea să întreprindă Aksel Larsen, are de gînd să ridice chestiunea în Riksdag?

— Da !

— Dacă o va face, situaţia se va complica extrem de mult. Actualul ministru al Justiţiei va declara, după toate probabilităţile, că răspunderea acestui caz îţi revine ţie în primul rînd.

— N-are să poată. El însuşi a hotărît în mod oficial să se închidă dosarul.

— Da, însă tu de ce nu te-ai ocupat de acest caz, cînd mai aveai posibilitatea? Doar e una dintre cele mai mari firme din ţară care au făcut speculă de război. îţi va fi destul de greu să explici tărăgăneala. Şi nici nu arată prea frumos că tu şi un ministru de Justiţie reacţionar v-aţi comportat la fel.

— Da, ai dreptate.

— Ce i-ai răspuns lui Aksel Larsen ?

— M-am prefăcut zguduit de ştirile ce mi-a adus,

— Fireşte, altceva nici nu-ţi rămînea de făcut.

— Am examinat apoi împreună tot dosarul şi el mi-a spus că va adresa o interpelare în Folketing ministrului de Justiţie. L-am rugat stăruitor să lase asta în seama mea. I-am explicat că lucrurile vor căpăta alt aspect, altă greutate, dacă interpelarea va fi făcută de un reprezentant al fracţiunii social-demo- crate şi că era mult mai nimerit să fac eu, fost mi-, nistru de Justiţie, interpelarea în acest caz colosal de speculă cu furnituri de război.

— Şi ce ţi-a răspiuns? A fost de acord?

— Se pare că da. Ne-am înţeles că voi cerceta materialul mai îndeaproape şi în momentul potrivit voi face interpelarea. El mă va sprijini şi vom isca o asemenea zarvă, încît ministrul Justiţiei va fi nevoit să tragă la răspundere pe cei vinovaţi. Se înţelege că eu mi-am

rezervat dreptul de a expune chestiunea şi grupului meu de partid.

— Strălucit, Sollerod, zise Rasmu'ssen, şi, zîm- bind, îşi frecă mîinile. Nu degeaba eşti jurist, un jurist din cei mai abili. Acest caz trebuie tărăgănat cu orice preţ, cît mai mult cu putinţă ; timpul este cel mai bun sfătuitor.

— Dar va veni iarăşi... Aksel Larsen.

— Va veni. El seamănă cu un dihor mereu gata să sară asupra prăzii. Dar în tine are încredere.

— Sîntem vechi prieteni, rosti Sollerod cu şovăială în glas.

— Vezi, asta e, tocmai de aceea are el încredere în tine. Cînd va veni, data viitoare, spune-i că în grupul de partid s-au ivit divergenţe în această chestiune, pe care tu, însă, vei şti, fără îndoială, să Ite învingi. Timp şi iarăşi timp, iată ce ne trebuie. Cu cît ocupaţia germană va rămîne mai depărtată în trecut, cu atît vor cădea mai deplin în uitare toate cazurile neplăcute. Treptat, vom avea de rezolvat cu totiul altfel de probleme.

Sollerod îşi umplu iar paharul. Mîna îi tremura uşor.

— Cît e de ciudat, dragul meu prieten, zise el. Uite, amîndoi am luptat în mişcarea de rezistenţă, iar acum am şi început să facem planuri îndreptate exact împotriva ţelurilor pentru care luptam. Eram cu toţii de acord că speculanţii de război vor trebui traşi la răspundere, că-i vom sili să restituie pînă la ultimul ban toate cîştigurile lor neruşinate, că vor trebui pedepsiţi pentru activitatea lor trădătoare. Şi acum căutăm în fel şi chip să-i salvăm pe cei mai înrăiţi dintre ei.

— E necesar din punct de vedere politic, îi explică Rasmussen. Dacă ne vom purta prea aspru cu firmele mari, vom fi p|ur şi simplu măturaţi din cale. Ele sînt intangibile şi, fie vorba între noi, nici membrii noştri de partid nu sînt chiar atît de străini de aceste afaceri.

Rămaseră în tăcere cîtva timp, fiecare din ei gîn- dindu-se la ale lui. Sollerod îşi aminti de trecutul său, cînd avea prieteni care astăzi nu vor să mai ştie de el şi se simţi iarăşi îndurerat văzînd unde! a ajuns. Iar omuleţul mititel din faţa lui, fostul luptător din mişcarea de rezistenţă, cu obrazul chinuit de ticuri nervoase şi cu ochii fugind în toate părţile, se gîndea şi el la trecutul său, la activitatea plictisitoare de profesor, la elevii cărora nu le pfutea veni de hac, la lupta zilnică pentru o bucată de pîine, fără nici o

ază de speranţă în viitor, cu toate că absolvise facultatea cu distincţie, la disertaţia de doctorat cu care se luptase atîţia ani, deşi în adîncul cugetului îşi dădea seama că pe acel drum nu va putea răzbi niciodată. Şi iată, toate visurile i s-au împlint, a ajuns un om puternic, influent, şi pentru nimic în lume nu se va întoarce din drumul ales. Nu se va da în lături de la nimic, pentru a-şi păstra situaţia, mandatul său în Folketing, strălucitele perspective de viitor.

— In sănătatea ta, rosti Sollerod şi ridică paharul cu pn aer melancolic. Trăim într-o lume ciudată.

— Aş putea să-ţi pun o întrebare intimă? zise (Rasmussen. Mi-o permit în calitate de prieten. Nu cumva bei prea mult ?

— Se pare că da, răspunse Sollerod. Dar cu o asemenea politică, nu poţi fără rachiu.

— Da, da, totuşi fii prudent. In viitor ţi se va cere să faci multe eforturi şi n|u ai dreptul să-ţi distrugi sănătatea. Nu cred că guvernul „venstre" se va putea menţine nici măcar pînă la sfîrşitul anulju:. Şi atunci vei veni din nou ministru la Justiţie.

— Eşti sigur ?

— Absolut sigiur. Eşti foarte bine văzut acolo unde trebuie, iar comportarea ta înţeleaptă cu Aksel Larsen nu-ţi va strica nici ea.

Rasmussen se ridică şi-şi luă rămas bun. Nu voia să mai bea cu fostul ministru al Justiţiei. E drept că putea să se folosească de Sollerod, însă în caracterul acestuia, după cît observase, apăruse ceva ce semăna a deznădejde. Te poţi întîlni cu un asemenea om, îl poţi folosi, dar nu e bine să te apropii miult de el. înainte de orice, el, Rasmussen, nu trebuia să se expună nici unui risc.

Ieşi în stradă şi se uită la ceas. Era prea tîrziu ca să mai poată da |un telefon membrului marcant din partid căruia voia să-i povestească despre vizita lui Aksel Larsen la Sollerod. Va trebui să aştepte pînă a doua zi. Intră în primul restaurant şi comandă un ceai. Nu-i plăceau băuturile alcoolice şi bea extrem de rar. Alcoolul e pe riculos. Cînd omul bea prea m,ult, riscă să devină cinstit şi să dezvăluie lucruri despre care e mai quminte să păstreze tăcere. Pentru nimic în lume nu e îngăduit să devii cinstit şi să povesteşti ce nu trebuie.

„Ciudată a mai fost şi mişcarea asta de rezistenţă, îşi spunea el în gînd, urmărind şuviţa subţire de fum albastru a ţigării. Mulţi oameni şi-au pus viaţa în joc, dar puţini au fost aceia care au tras vreun folos de pe urma ei. Sînt uimitor de puţini cei ce au ştiut săs profite de posibilităţile ce s-au ivit. Unii nu le-am înţeles, iar altora le-au scăpat printre degete, ca; păsărelele pe care eşti gata-gata să le prinzi, dar nici nu apuci să-ţi dai seama, că au şi dispărut. Eu, însă: nu voi lăsa să-mi scape prilejul. Nimeni nu mă va putea face să-1 pierd, eu nu vreau să mă mai întorc la ceea ce am fost."

Chelnerul puse în priză aparatul de radio. Se transmiteau ultimele ştiri. Rasmussen asculta distrat.. Treptat, însă, deveni atent. Se anunţau evenimente îngrijorătoare în Ungaria. Se pare că acolo comuniştii, se bucurau de sprijinul puternic al poporului şi marii prefaceri sociale erau la ordinea zilei. în general, comunismul merge înainte, se întinde ca un nor întunecat, aducător de furtună, pe cerul Răsăritului.

„Noi însă trăim în Apus, se liniştea el singur. Aici. e linişte, nu ne ameninţă nici o primejdie. Avem un aparat de stat bine organizat, cu o disciplină de oţel.., După eliberare, i-am tras zdravăn pe sfoară pe comunişti. Şi vom mai putea face încă o dată acelaşi lucru. Iar dacă ne vom afla în impas, mai există Anglia şi America. Ele nu se vor împăca de loc cu un bastion comunist la intrarea Mării Baltice. NU; am motive să mă tem, am mizat pe un cal sigur."

Era o seară caldă şi senină de iunie, pe străzi răsunau glasuri vesele şi rîsete de fete tinere. Pe trotuare, paşii nenumăraţi răsunau ca o melodie uşoară, voioasă. Fostul luptător din mişcarea de rezistenţă se bucura de viaţă, se simţea mulţumit, fericit. A. luptat şi a învins. E drept că din cauza unor anumite împrejurări nu s-a putut înfăptui programul de măsuri democratice, program cam nebulos, cam depărtat de realitate, menit să le dea oamenilor siguranţa zilei de mîine şi demnitatea omenească, dar nu era el vinovat de acest lucru. Avusese cele mai bune intenţii şi în orice caz, în ce-1 priveşte, a izbutit, a> ajuns la ţinta dorită.

în faţă i se aşternea un drum larg. Trebuia să-şi consolideze poziţiile, să deschidă ochii, să fie gata să

împlinească sarcinile ce le primea. Plăti şi porni agale spre casă, bucurîndu-se de noaptea caldă de vară, mulţumit de sine însuşi şi de întreaga lume.

C A P I T O L U L X V I I

Gregers Klitgaard primeşte o vizită; mătuşa Evelyn pleacă în străinătate, într-o călătorie plină de riscuri,

Gregers ieşise din sanatoriu şi arătă bine. îşi vizită părinţii şi se convinse din nou că lumea lor nu mai era lumea lui. Mama îl întrebă de planurile lui de viitor, şi Gregers îi răspunse că s-a apucat iar de învăţătură ; observă că ochii mamei scăpărară ca şi cum şi-ar fi zis în sine :

„Numai să-şi termine el studiile şi să ajungă inginer, că atunci îşi va băga desigur minţile în cap. Comunismul lui e o boală, ca şi tuberculoza ; are să-i treacă de îndată ce-1 va împresura viaţa practică, de îndată ce va înţelege ce valoare au banii şi poziţia în societate."

Gregers zîmbi abia perceptibil ; ghicise gîndurile mamei sale şi-i spuse :

— Nu voi lucra niciodată la firmă, mamă, eu îmi continuu studiile fiindcă ştiu că mai tîrziu vom avea nevoie de ingineri. După cum se arată lucrurile, mai curînd sau mai tîrziu va fi nevoie la noi de oameni de nădejde.

— Vrei să spui, băiatule, că la voi, comuniştii... că .idealurile voastre vor triumfa?

— Negreşit. întreaga lume e în fierbere.

— Poate că ai dreptate, zise ea. Dar asta nu se va întîmpla prea uşor şi nici atît de curînd cum îţi închipui tu. Credinţa mea însă este că nu ai dreptate ; firea omului nu e de loc aşa cum crezi tu, egoismiul va fi întotdeauna mai tare ca orice.

— Bine, dar dacă cea mai mare parte a omenirii e cuprinsă de dorinţa egoistă de a trăi omeneşte ? Dacă muncitorii sînt nişte materialişti atît de gro- solarii, încît vor ca munca să le fie plătită... Măcar acest motiv îl poate înţelege burghezia,

— Dar aveţi adversari atît de puternici, şi apoi, ce-o să-ţi dea propria ta viaţă ?

— Tot ce e mai frumos, mamă. Vreau să rămîn un om cinstit. Şi nimeni nu mă va putea sili să fiu .altfel.

Doamna Margrethe oftă, dar în acelaşi timp simţi .o uşurare la gîndul că, din fericire, ceilalţi doi copii nu-i pricinuiau nici un fel de neplăceri. Anders a şi luat o parte din examenele pentru diploma de inginer, iar după ce va termina facultatea, va lucra la firmă. Kirsten va fi la primăvară studentă şi va pleca la o universitate din Elveţia, Anglia, sau, poate, din America ; e cel mai bun lUcru să fie orientaţi copiii cît mai mult spre Apus, cu toate că în sinea ei, doamna Margrethe simţea un oarecare dispreţ faţă de modul ■de viaţă american.

Cînd se întoarse acasă, la mătuşa Jensen care îi închiriase iarăşi odăiţa de la etajul trei, Gregers fu Intîmpinat de bătrînică în vestibul.

— Te aşteaptă o doamnă, îi şopti ea. N-a vrut să plece, cu toate că i-am spus că s-ar putea să nu te întorci acasă decît seara tîrziu.

— O doamnă ? făcu Gregers mirat şi deschise uşa odăiţei sale. Acolo îl aştepta Evelyn.

— Bună ziua, Gregers, zise ea. Iartă-mă că te-am aşteptat, dar trebuie neapărat să stau de vorbă cu tine. Am aflat unde locuieşti de la biroul de adrese. Sper că nu te superi pe mine.

— De loc, răspunse el.

Evelyn arăta admirabil. Devenise mai zveltă şi părea că răspîndeşte lumină în jurul ei, părea că în chip miraculos devenise iarăşi tînără şi liberă.

— I-am sipus gazdei tale că sînt mătuşa ta, sau, mai bine zis, am fost mătuşa ta, însă nu-s sigură că m-a crezut, zise Evelyn. Pot să aprind o ţigară ? Ai fost bolnav şi poate nu ştii că m-am despărţit de Johannes.

— Am auzit.

— Atunci nu e nevoie să-ţi mai povestesc despre asta. M-am descurcat foarte bine, lucrez la o fabrică şi sînt fericită că-mi cîştig singură plinea- Dar am primit o scrisoare. Nu mi-e prea uşor să vorbesc despre acest lucru cu tine, eşti atît de tînăr, Gregers, dar nu am încotro, trebuie să-ţi vorbesc.

— Vorbeşte fără grijă, Evelyn, zîmbi Gregers. Sînt foarte bucuros, că nu mai trebuie să-ţi spun mătuşă. Scrisoarea e de la neamţul tău ?

— Ei, slavă Domnului, că ştii şi de scandalul ăsta.. Da, scrisoarea e de la omul pe care-1 iubesc. La plecare, mi-a

spus să aştept pînă cînd mă va chema la el şi am aşteptat. Din cînd în cînd primeam de la el scrisori pe diferite căi ciudate. S-a stabilit în Germania răsăriteană, a intrat în rîndurile partidului comunist şi munceşte la refacerea ţării. Şi acum vrea să vin la el. îmi scrie că totul e aranjat şi mie nu-mi rămîne decît să trec graniţa. El socoate că lucrul cel mai uşor ar fi să ajung cu un vapor într-un port oarecare : Wismar sau Stralsund, sau eventual într-un port polonez. De acolo îi voi telegrafia la adresa indicată de el şi va veni să mă ia, totul va fi în regulă.

— Ei, ce să zic, e admirabil.

— Există însă o dificultate, Gregers. Ca să trec graniţa Danemarcei, trebuie să călătoresc cu vaporul. Dar cum să ajung eu pe vapor ? Dacă mă voi dpce singură să stau de vorbă cu oamenii în port, aş putea da de bănuit. De aceea am venit la tine. N-ai putea să mă ajuţi, ce zici ? Mi se pare că bani am destui...

— Dacă nu ai, pot să-ţi dau eu.

— Mulţumesc, e foarte drăguţ din partea ta, dar cred că voi avea de ajuns. Mi-am vîndut inelele şi toate celelalte fleacuri, de îndată ce am primit scrisoarea lui. Te rog pe tine, deşi ştiu că nu este prea uşor, să găseşti un vapor care pleacă în vreun port din Germania răsăriteană şi să aranjezi în aşa fel ca să ajung acolo. Nu-i nimic dacă va trebui să stau şi în cală, numai să pot ajunge cît mai repede la el, doar mă cheamă !

— E periculos, Evelyn, s-ar putea să fii arestată la coborîre şi trimisă înapoi cu acelaşi vapor.

— Bine, dar dacă el spune că totul e aranjat, înseamnă că aşa trebuie să fie, zise Evelyn, bosum- flîndu-se puţin că se putea îndoi cineva de puterea şi seriozitatea neamţului ei cu faţa de cal. Bine, dar tu nu-1 cunoşti de loc, şi de altfel, unde l-ai fi putut cunoaşte ? Dar vrei să-mi ajuţi, Gregers, nu-i aşa ? Eşti singurul care poate să-mi facă acest serviciu.

— Voi face bucuros tot ce trebuie şi voi începe chiar de îndată. Dă-mi numai adresa ; cred că vom găsi un vapor.

— Iţi mulţumesc, zise Evelyn. E atît de drăguţ din partea ta ! Cînd vei veni cîndva 'să ne vezi, te vei convinge singur ce om inteligent şi cinstit mi-am găsit.

Părea o fată tînără, care putea vorbi liber de dragostea ei şi de pocitul, dar minunatul Baurat, neamţul care o răpise de la bărbatul şi fiul ei.

Evelyn mai stătu puţin, apoi, înainte de a pleca, îl rugă fierbinte pe Gregers să-i găsească un vapor cît mai repede cu putinţă.

— Vaporul îl vom găsi noi negreşit, zise el. Numai că îndată ce vei coborî pe ţărm, vei fi arestată, pentru că nu ai viză.

— Fleacuri, totul se va aranja, îi răspunse Evelyn. El îmi scrie să vin şi mă voi duce.

—i Dar îngrijeşte-te cel puţin de un paşaport. Căci nu se poate să pleci fără nici un act.

După plecarea ei, Gregers începu să se frămînte în fel şi chip cum să găsească vaporul pe care-1 făgăduise atît de hotărît îndrăgostitei Evelyn. Se scărpină la ceafă gîndindu-se ce-ar zice de treaba asta secretarul organizaţiei de partid. Dar tovarăşii din partid n-o cunoşteau pe Evelyn şi nu aveau -de unde să ştie că ea nu trăieştei decît prin dragostea ei şi chiar dacă el ar fi refuzat s-o ajute, ea tot ar fi plecat.

A doua zi, îşi făcu vorbă cu un muncitor diri port pe care îl cunoştea şi-1 întrebă în ce chip s-ar putea ajunge pe un vapor.

— Dacă vrei să te primească pe vas, cere ceva de lucru, îl sfătui el. Am auzit că dacă ai actele în> regulă, treaba asta se poate aranja uşor în port.

— Nu de mine e vorba. Trebuie să plece o femeie. Nu, nu te teme, totul e în ordine. De îndată ce va debarca, va anunţa poliţia locală.

— Da-a, vezi tu, pentru asta trebuie să te înţelegi cu căpitanul şi biletul va costa cam scump, r-ăci şi riscul e mare. E aici un vas mărişor, care tocmai încarcă unt şi slănină pentru Wismar. încearcă să stai de vorbă cu căpitanul, poate că are nevoie de bani.

Gregers găsi vasul „Hera" la chei, în rada portului, se sui pe bord şi întrebă de căpitan.

— Nu ştiu unde e, răspunse bătrînul şef de echipaj. De obicei pe vremea asta e beat. Aveţi ceva important de spus ?

— Da. C!nd plecaţi ?

— Cred că mîine dimineaţă.

— La Wismar ?

— Da.

— In cazul acesta, trebuie să stau chiar acum de vorbă cu el.

— încearcă să intri în cuşca lui. însă s-ar putea să te dea afară. E bun el pe mare, trebuie să recunosc, dar cînd ajungem într-un port, bea de stinge.

Gregers ciocăni în uşa cabinei căpitanului ; drept răspuns auzi o bombăneală răguşită. Inţelegînd că i s-a dat voie să intre, deschise uşa cu grijă. Un om vînjos, mic de stat, cu faţa aspră, roşie, stătea la masă în faţa unei sticle cu gin.

— Ce naiba cauţi ? Cine eşti ? croncăni el. Dacă vrei să vinzi nişte afurisite de vechituri, n-ai ce căuta la mine.

— Daţi-mi voie să mă aşez şi să vă explic pentru ce am venit, zise Gregers şi se aşeză cu îndrăzneală faţă în faţă cu căpitanul.

Eşti destul de cutezător, tinere, n-am ce zice, bombăni căpitanul. Nu te-am poftit să te aşezi şi, ia drept vorbind, ar fi cazul să-ţi arăt uşa. Ei, haide, bea ceva şi dă-i drumul.Aduse un pahar, îl umplu ochi cu gin şi-1 întinse-lui Gregers.

— Tare mai e drăcia asta, zise Gregers, după o sorbitură. Uite ce vreau să vă întreb : n-aţi voi să luaţi un pasager pînă la Wismar ?

— Ai înnebunit ? Risc să mi se confişte vasul. Nu e voie să iei pasageri spre o ţară ocupată. Ce fel de pasager mai e şi ăla ?

— O femeie.

— O fi vreo „saltea de campanie" şi merge să-şi caute neamţul. Dar se frămîntă degeaba, n-o să-i ajute la nimic. Mai bine să-şi caute aici un american, ăştia au buzunarele pline de dolari.

— Dar nu-şi doreşte cîtuşi de puţin aşa ceva.

— Ei, în cazul ăsta să facă ce poftеşte, mie prea puţin îmi pasă. Nu vreau să am de loc de-a face cu o „saltea de campanie". în timpul războiului am transportat prin contrabandă refugiaţi spre Suedia, însă nu vreau să export „saltele de campanie".

— Ascultă-mă, căpitane, zise Gregers. Eu însumi am luat parte la mişcarea de rezistenţă şi am stat într-un laqăr de concentrare german în timpul războiului. Nici eu nu vreau să am de loc de-a face cu „saltelele de campanie". Dar poţi înţelege şi dumneata, că femeia care vrea, să ajungă în Germania răsăriteană nu pleacă la un nazist. Căci acolo a avut loc răfuiala cu naziştii. în sănătatea dumi- tale !

— în sănătatea dumitale ! S-ar putea să fie adevărat ceea ce spui. Trebuie să recunosc că acolo s-a făcut într-adevăr epurarea. Eşti un tînăr pungaş indemînatic. Cum te cheamă ?

— Gregers Klitgaard.

— Am cunoscut un antreprenor Klitgaard. Tatăl meu a lucrat la el. N-a fost un om rău.

— Trebuie să fie vorba, fără îndoială, de bunicul meu.

— Mii de draci ! Mai bea un pahar. Adă muierea aici. am putea s-o luăm ca femeie de serviciu. Dar o dată sosiţi la Wismar, o priveşte ce face acolo, să se descurce cum o şti.

— Şi cit va costa asta ?

— Cit va costa ? întrebă mărunţelul căpitan şi pielea lui roşie i se învineţi de mînie. Vrei cumva să te arunc în mare ? Te-aş face să-ţi dai seama că pe vasul acesta eu poruncesc, eu sînt căpitan. Dar dacă îţi închipui că sînt un contrabandist, apoi, te înşeli. Nu transport pe ascuns nici slănină, nici ţigări, nici alcool. Tot alcoolul care se află în cafeina mea. e pentru uzul meu propriu. Ei haide, fugi acasă, pune-i hîrtiile în ordine, să vină mîine la •nouă dimineaţa, vom aranja treaba asta, o angajăm. Plecăm la paisprezece fix. Bagă-ţi bine în cap «ă noi nu întîrziem şi cînd spun că plecăm, înseamnă că plecăm.

Îl privi încruntat pe Gregers de parcă s-ar fi pregătit să sară la el şi să-1 strîngă de gît dacă ar îndrăzni numai să se îndoiască de calitatea lui de comandant atotputernic al vasului „Hera". Dar după ce Greigers goli cu plăcere şi al doilea pahar de gin, căpitanul clătină din cap şi faţa i se descreţi.

— Ce mică e lumea, zisei el. Tatăl meu a fost muncitor sezonier şi a muncit la bunicul dumitale. Eu, cînd aveam paisprezece ani, am intrat în flotă. Marea e frumoasă, dar porturile sînt o porcărie. Cînd ajungi într-un port, trebuie să alegi una din două : sau băutură, sau femei. Trebuie să-ţi spun, insă, tinere Klitgaard, că nu e bine niciodată să amesteci aceste două lucruri. Atunci toate se duc dracului, m-ai priceput ?Da, zise Gregers Klitgaard şi cu o tresărire de bucurie se gîndi la tînăra muncitoare de la o uzină metalurgică cu care stătuse de vorbă de mai multe ori, cu multă însufleţire, însă nu era de loc sigur că ea ar dori să se împrietenească cu un intelectual. O verişoară de-a ei se măritase cu un comunist intelectual, care trecuse apoi la social - democraţi şi amîndoi începuseră să lucreze pentru propaganda americană. Iată ce devin intelectualii, cum să ai încredere in ei ?! Muncitoarea metalur- gistă, atît de plină de demnitate, nu va voi să pă-

— ţeasoă ceva asemănător. O vedea parcă aievea, cu trăsăturile feţei blînde, rotunjite, cu mîinile ei mici înăsprite de munca din uzina „Glud & Marstrand" ; îşi simţea inima învăluită de căldură gîndindu-se cît era ea de cinstită şi de plină de entuziasm. îi spuse căpitanului :

— Da, aşa e. Şi nu e oare mai bine să laşi paharul cînd eşti cu o fată ?_Eu cred că fetele sînt mai bune decît băutura.

Căpitanul cel bondoc zîmbi vesel, cu încîntare, şi aprobă dînd din cap.

— E adevărat. Fetele sînt mai bune decît orice. Mă bucur că am întîlnit un om care ştie să pre- ţuiască şi morala şi vinul. Să mai bem un pahar şi adă-mi-o pe femeia de serviciu. Pe vaporul meu nu i se va întîmpla nimic, n-are decît să-şi ia tălpăşiţa de pe aici ; pare să fie lucru cinstit la mijloc.

în dimineaţa următoare se puseră la punct toate formalităţile şi fiica brutarului de pe Bronshoj deveni femeie de serviciu pe vaporul „Hera". Gregers oftă uşurat cînd ieşiră de la biroul de plasare ; nu era atît de simplu să transformi cît ai bate din palme pe fosta soţie a unui director, actuală muncitoare de fabrică, în femeie de serviciu pe un vapor ; dar cu ajutorul prietenilor, al amabilităţii şi al banilor, totul fu rezolvat. Căpitanul se uită la ceas. Era ora unsprezece. Exact peste trei ore, tot după vechiul, bunul lui ceasornic, va comanda plecarea ; la orele paisprezece fix, în clipa cînd „Hera" va părăsi portul, căpitanul va desfunda cu mîna lui o sticlă cu gin.

— Bun, zise el, tocmai bine avem timp să mîn- căm ceva şi să bem cîte un păhăruţ. Pentru prima oară avem o femeie pe bord, să bem aşadar în cinstea acestui eveniment.

— îmi daţi voie să vă invit eu la dejun, domnule căpitan ? întrebă Evelyn cu farmecul ei modest.

— Ei asta-i, mii de draci ! tună căpitanul. Cum îţi închipui că voi permite propriei mele femei de serviciu să

mă trateze ? E timpul să te obişnuieşti cu disciplina.

11 Klitgaard şl Fiii

— Dar mie îmi daţi voie să vă invit ? întrebă Gregers.

— Nu, eu sînt comandant aici. Ştiu un locşor bun pe strada Portuiui. Mergem acolo şi basta. Tatăl meu a fost muncitor sezonier, iar eu sînt căpitan ; după mine însă, e unul şi acelaşi lucru — amîndoi sîntem oameni independenţi.

Gregers făcu semne cu mîna pînă cînd vaporul „Hera" dispăru în zare, apoi se duse în Piaţa Sfînta Anna, ca să transmită scrisorile ce-i lăsase Evelyn. Johannes Klitgaard era acasă ; menajera îl conduse pe musafir în salon.

— A, tu eşti, Gregers, zise Johannes, aruncînd vizitatorului o privire piezişă, bănuitoare ; căci dacă tinărul vagabond vine la el în casă, trebuie să fie ceva la mijloc : te pomeneşti că vrea să-i ceară bani. Ce s-a întîmplat de mă onorezi cu vizita du- mitale ?

— Am făgăduit fostei tale soţii să-ţi aduc scrisorile astea, zise Gregers. Voia să fie sigură că vor ajunge la destinaţie. Iată, una e pentru Chris- tian, te-aş ruga să i-o transmiţi.

Johannes Klitgaard luă scrisoarea ce-i era adresată personal şi rupse plicul. în timp ce citea, Gregers se uita prin încăperea spaţioasă, bogat mobilată. Piele de bivol, covoare groase, mobilă scumpă stil Renaissance, candelabre din metal alb, tablouri în rame late, aurite. Toate însă îi păreau jalnice, triste. în mijlocul bogăţiei şi al luxului nu-şi putea afla loc adevărata fericire. Şi se gîndi la casa părinţilor săi, mobilată încă şi mai scump, în care se aflau adunate nenumărate obiecte antice, rarităţi, dar unde era tot atît de greu să respiri, ca şi aici.

— Va să zică a şters-o, pufni Johannes Klitgaard şi zvîrli cît colo scrisorile. Frumos din partea ei, să-şi părăsească soţul şi fiul ! Dar tu eşti comunist şi poate socoţi că aşa se cădea să procedeze. Hm ! a spălat putina ca să se ducă la neamţul acela afurisit. Cu ce-i mai bună ea decît orice „saltea de campanie" ! Aşa sînt femeile, şi, în general, toţi oamenii ; sînt nişte ticăloşi. Dar ruşii au s-o aresteze, să ştii, au s-o împuşte pe loc, acolo aşa se procedează.

— Vom vedea, zise Gregers Klitgaard. Dacă va fi să se întîmple aşa ceva, ziarele vor stîrni o zarvă nemaipomenită. S-ar putea însă s-o primească acolo cu braţele deschise, întrucît e vorba, cum spui, de o „saltea

de campanie". Ei, dar ştii prea bine că toate acestea sînt minciuni sfruntate, adăugă el fierbînd de indignare.

— Nu ştiu decît un lucru : că toţi oamenii sîntl nişte ticăloşi, zise Johannes Klitgaard plin de amărăciune. Comuniştii distrug totul. Muncitorii atîta ştiu : să ceară salarii mari. Căsătoria e călcată îrj picioare. Totul se duce de rîpă şi bine ar fi să vă pună la zid ; atunci aţi fi răsplătiţi precurri meritaţi. Dacă nu ai şi altceva să-mi spui, poţi să-ţi vezi de drum... Nu-mi trebuie comunişti în casă...

C A P I T O L U L X V I I I

In care se povesteşte clte ceva despre destinele omeneşti. Aci nu sînt de loc discuţii politice.

„Greu o mai duce Harald, îşi zicea Gregers Klitgaard coborînd într-o zi din cămăruţa sa, de la etajul trei, la parter, ca să-şi bea cafeaua de dimineaţă. Fetiţele i-au crescut mari şi cuminţi, ele nu ştiu încă ce-i nevoia, însă lui Harald nu-i vine prea uşor, cu toate că nu se dă pe faţă nici el, nici Karen."

— Ia loc, frăţioare — zise Harald — şi te rog să primeşti cu linişte ce-ţi voi spune. S-a întîmplat ceea ce era de prevăzut.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Gregers şi cercetă cu privirea camera, atît de curată şi frumoasă totdeauna, datorită mîinilor harnice ale lui Karen.

— Fireşte că n-a explodat o bombă aici în odaie, zise Harald. Uite ce e : s-a isprăvit cu uniforma şi cu salariul meu lunar.

Şi Harald îl lămuri pe Gregers : refugiaţi nu mai erau în ţară, aşadar nu mai era nevoie nici de serviciile lui în calitate de comandant de lagăr. Povesti zîmbind, că ar fi avut posibilitatea să capete o slujbă cu un salariu bun, şi anume, ca inspector comunal al cîtorva case de locuit, însă pentru aceasta era nevoie să posede carnetul de membru al Uniunii alegătorilor social-democraţi.

— Aşa-i principiul — adăugă el — să arunci cîte un os de la masa ta numai cîinilor tăi. Dar eu nu sînt cîine şi nu am de gînd să rod oasele lor. Sînt comunist şi vor fi nevoiţi să ţină seama de acest lucru.

Gregers se uită la el. Era înalt, ciolănos, cu umerii laţi. îl aştepta mizeria şi şomajul. însă toate fibrele fiinţei ljui vădeau forţă şi intransigenţă. Karen îl privea cu dragoste, deşi nici ea nu ştia ce se va întîmpla de acum înainte Cu gospodăria lor.

— Ce-ai să faci? îl întrebă Gregers cu tristeţe.

— Precum văd, tu tot mai eşti un burghez, răspunse Harald. în tainiţele sufletului tău, priveşti cu respect veniturile sigure şi dobînzile la capital. Dar vezi, Karen "şi cu mine ducem lupta de clasă. Cît priveşte feitiţele, nici lor nu le rămîne altceva de făcut. Şi e bine că au primit o educaţie corespunzătoare, căci nimeni nu ştie, cît: timp va mai dura starea asta de lucruri.

— Da, da, zise Gregers, ceva mai vesel. Totul va ieşi bine, Harald. Şi, la drept vorbind, nu prezintă chiar atîta importanţă ce se va întîmpla cu fiecare dintre noi. Principalul este să rărnînlem oameni cinstiţi.

— Aşa e, răspunse Harald. Uite, aici ai dreptate.

în timp ce ieşea de la cursuri, Gregers se auzi strigat de cineva. Privi îndărăt, mirat. Era Kaas.

— Vino cu mine o clipă, Gregers. Trebuie să stau puţin de vorbă cu dumneata, zise inginerul. Ar fi bine să intrăm, poate, la restaurantul „Trei colţuri". în zilele tinereţii mele, am chefuit zdravăn acolo. însă voi, tinerii de astăzi, nu beţi decît apă gazoasă. Să mergem.

Gregers îl urmă şi intrară în local. Se aşezară la o măsuţă mai retrasă.

— Nu mă pot socoti un prieten al familiei Klit- gaard — zise Kaas privind faţa de masă — dar am ţinut foarte mult la bătrînul Grejs. Am primit o scrisoare... pe o cale puţin obişnuită, deoarece legăturile poştale cu Germania răsăriteană sînt cam dificile ; eu am însă unele posibilităţi. Pe scurt, nu sînt decît poştaş, scrisoarea îţi este adresată du- mitale.

întinse scrisoarea lui Gregers, care desfăcu plicul, nedumerit. Scrisul subţire i se păru cunoscut, şi deodată îşi aminti : era scrisul Evelynei.

— îmi dai voie să citesc ? întrebă el.

— Citeşte, răspunse cam grosolan Kaas. Ei, drace, doar pentru asta ţi-o dau.

Şi Gregers Klitgaard citi :

„Dragul meu Gregers, îţi mulţumesc mult, mult de tot pentru ajutorul ce mi l-ai dat. Căpitanul vasului s-a purtat desăvîrşit cu mine şi voia să mă convingă, cu toată nepotrivirea de vîrstă, să rămîn în cabina lui în calitate de gospodină, cu act de căsătorie în regulă; înţelegi, e un om cinstit şi mi-a plăcut foarte mult. Dar eu nu mai sînt o femeie tînără şi nu mai vreau să fac alte experienţe, acum cînd îl am pe calul meu iubit.

Drumul a fost admirabil. Marea era perlată toată, strălucitoare şi liniştită, şi toţi erau drăguţi cu mine, iar eu munceam ca femeie de serviciu şi nu-mi păsa de nimic, nici nu mă temeam că pot fi arestată ; mă gîndeam numai că merg la el. Nici nu-ţi poţi închipui ce fel de om este. De altfel, cum ai putea s-o ştii ? însă eu ştiu, şi stăteiam noaptea pe punte şi mă gîndeam numai la el ; eu, femeie bătrînă, redevenisem parcă o fată tînără şi curată. Uitasem de toate prin cîte am trecut. Pe pămînt nu mai exista nimeni, afară de el.

Dar să las deoparte sentimentalismul şi să revin la călătoria mea. Vreau să-ţi povestesc, fiindcă tu m-ai ajutat să plec. Aşadar, am ajuns la Wismar şi am coborît în port. După ce mi-am luat rămas bun de la simpaticul nostru căpitan şi de la întregul echipaj, m-am dus la poliţie şi am spus că mă aşteaptă acolo viza de intrare ; am rugat să i se telegrafieze lui, la adresa pe care mi-o indicase. El e un om care nu poate face nimic greşit. Toţi au fost nespus de amabili şi drăguţi cu mine ; am fost îndrumată la un hotel, iar a doua zi a sosit şi el cu viza.

A venit ! Gregers, tu eşti încă tînăr, dar poate că e bine să ştii şi tu ce poate să simtă o femeie. Era atît de urît şi totodată atît de minunat ! Avea faţa atît de obosită, chinuită, semăna şi mai mult cu un cal, cu dinţii lungi, galbeni ; la drept vorbind, arăta îngrozitor. Şi totuşi, trebuie să-ţi spun ţie, băiatule cu caş la gură, că el este singurul om de pe pămint alături de care vreau să trăiesc. Mărturisesc, am cunoscut şi alţi bărbaţi, dar ei n-au însemnat nimic. Nu am nevoie decît de el.

Stăm la Dresda. El lucrează aici. Şi crede-mă, e de lucru, nu glumă. Americanii au distrus acest minunat şi vechi oraş, cu bombele lor, chiar în ajunul înfrîngerii Germaniei, cu toate că ştiau, fără îndoială, că acolo nu se afla nici măcar un singur soldat, ci numai nişte bieţi refugiaţi

nenorociţi. Au fost omorîţi mii de oameni care se năpusteau afară din casele incendiate, pentru a se adăposti prin parcuri. De ce au făcut asta americanii ? Nu cumva au vrut să distrugă oraşul ştiind că în curînd va intra în el Armata Sovietică? Sau numai pentru că războiul îi face pe oameni mai sălbatici şi mai însetaţi de sînge decît fiarele ?

Dresda este un morman de ruine, dar va fi reconstruită. Tocmai de aceasta se ocupă Funke. în primele zile, aspectul tristelor ruine avea asupra mea un efect groaznic, mă paraliza aproape. Totul arăta atit de ireparabil, greutăţile mi se păreau de neînvins. Cum se poate reconstrui din temelii un oraş mare ? Cu ce să începi, ce să termini mai întîi ? Pretutindeni întîlneai grupuri mici de muncitori, care lucrau în mijlocul mormanelor de moloz. O, Doamne, parcă puteau să fie de ajuns puterile lor ? Treptat însă, mi-am dat seama ce acţiune uriaşă şi eroică însemna aceasta. în fiecare seară, în fiecare duminică, nenumăraţi oameni din uzine şi din instituţii vin să ajute la curăţirea străzilor şi a terenurilor de mormanele de dărîmă- turi, vin şi oameni tineri, aproape copilandri, vin şi femei bătrîne, care mai bine ar fi rămas liniştite la gura sobei, ca să împletească la ciorap. însă ei toţi ştiu că-şi reconstruiesc oraşul lor, că făuresc o societate a lor proprie. Iată care-i taina, Gre- gers : deşi tot'ul arată atît de sărăcăcios, de distrus, aici se zămisleşte o viaţă nouă. Poate că femeile bătrîne nu vor mai apuca s-o vadă, dar ele se gîndesc la copiii lor şi-şi dăruiesc ultimele puteri pentru a construi o lume nouă.

Nu ştiu dacă un om poate învia din morţi, însă aici văd cum revin la viaţă un. oraş, o ţară, un popor. Trecutul a fost dat uitării, tot ce a fost urît a rămas în urmă, iar în faţă, înainte, totul e scăldat în lumină. Dresda va mai fi un oraş frumos, ţara va fi frumoasă, deoarece la reconstrucţie munceşte poporul însuşi. Şi să nu dai crezare minciunilor pe care le scriu ziarele daneze despre noi. Nouă nu ne dictează nimeni, noi hotărîm singuri totul ; aici s-a făcut curăţenie mare şi aerul e curat, proaspăt. Aici, pămîntul a fost luat de la iun- cheri şi împărţit ţăranilor muncitori, iar naziştii şi-au primit pedeapsa. E drept că nu avem banane, dar de lucru şi pîine are toată lumea.

Lucrez la o uzină de aparataj electric, vreau să-mi ciştig singură traiul, mai ales într-o ţară unde fiecare munceşte, după cum poate. Şi sînt foarte, foarte fericită cînd mă

întorc seara acasă, la bărbatul meu — căci acum Funke este bărbatul meu. Nu am ştiut niciodată mai înainte ce înseamnă să fii qu soţul tău o sina'ură fiinţă. Să-ţi dea Dumnezeu să cunoşti şi tu o astfel dei armonie in viaţa ta. Sînt foarte fericită şi foarte obosită, dragă Gregers. M-ai cunoscut ca pe o burgheză, şi iată că acum construiesc o societate nouă.

Mă gîndesc la părinţii mei, brutari de pe Bronshoj. Cit de cinstit se trudeau ei şi cit de puţin primeau in schimb ! Ei munceau din zori şi pînă noaptea tirziu, însă totdeauna aveau neplăceri cu diferite plăţi, poliţe şi cîte altele. Au fost atît de bucuroşi cînd m-am măritat cu fiul unui bogătaş, ba sînt sigură că i-au şi mulţumit lui Dumnezeu pentru aceasta ; poate că şi eu i-am mulţumit lui Dumnezeu, căci şi eu mă molipsisem de frica lor în faţa vieţii. Eram oameni săraci, nu ştiam ce ne va aduce ziua de mîine, în afară de chifla rece, ne- vîndută în ajun, pe care eram nevoiţi s-o mîncăm singuri. Crede-mă că în copilăria mea am mîncat destule chifle uscate.

Prin scrisoarea aceasta îmi iau adio de la Danemarca. Toţi aţi fost foarte drăguţi cu mine, dar asta nu era de ajuns. Am găsit în cartea unui scriitor următoarele cuvinte : «Doamne, scoate din mine un om adevărat». Şi nu ştiu cum s-a făcut, dar Dumnezeu a scos din mine un om adevărat, cu toate că eu nu cred dei loc în Dumnezeu.

Dacă te vei întîlni cumva cu fostul meu soţ Johannes, te rog să nu-i povesteşti cele ce ţi-am scris, căci el nu va pricepe nimic din toate astea. Iar dacă îl vei întîlni pe Kristian, băiatul meu — pe care nu-1 pot înţelege, după cum nici el nu mă înţelege pe mine — transmite-i numai cele mai bune urări din partea mea. Iar ţie îţi doresc să continui a merge mai departe pe drumul tău greu. Căci ştiu că eşti comunist. Eu încă nu mă pot numi comunistă. Dar sînt alături de omul pe care-1 iubesc nespus de mult şi invăţ

neîncetat, zi de zi, atît cit îmi permite capul meu prost

.Şi acum, îţi doresc numai bine şi te rog să transmiţi un salut din partea soţului meu tuturor oamenilor cinstiţi din ţara noastră. Tu poţi s-o faci mai bine decit oricine. Bărbatul meu îmi spune că noi vom construi aici o lume frumoasă, cinstită, şi poţi fi sigur că aşa va fi... Iar tu şi cu prietenii tăi să veniţi într-o zi la noi în vizită — spune el — şi vă vom arăta că nu am muncit rău de loc. Dar înainte de orice, pentru a putea reclădi lumea din temelii, trebuie să luptăm pentru pace. El îmi spune să-ţi scriu acest lucru.

Numai bine tuturor şi salutări de la

Evelyn."

Gregers îi întinse scrisoarea lui Kaas, care o citii la rîndul său şi i-o restitui zîmbind.

— Da, da, vechea poveste, zise el. Ştii cum se spune : cînd un incendiu cuprinde o casă veche... Ea e îndrăgostită nebuneşte de Baurat-ul ei şi i-a adus socialismul drept zestre. De altfel, este un inginer excelent şi un om cinstit şi dacă sînt mulţi ca el acolo, o să facă treabă bună. La aerodrom era unul dintre puţinii care nu puteau fi mituiţi şi care- nu a vîndut nici benzină, nici materiale de construcţie. Un ofiţer german cu totul neobişnuit... Dar, ia spune, dumneata îţi continui studiile, nu ?

— Da.

— Şi ce ai de gînd să faci după terminarea lor ? Să vinzi pe stradă *Lupta vieţii* sau să trăieşti din; subvenţiile biroului de asigurări sociale ? Doar nu-ţi închipui că ai să capeţi del lucru ca inginer ? f

— O, îmi voi găsi eu ceva de lucru. Şi în orice caz, cîndva, nu prea tîrziu, voi fi foarte necesar- Dar dumneata ce faci, domnule inginer Kaas ? Lucrezi iarăşi la firmă ?

— Nu, poţi fi sigur că nu, zise Kaas furios. Am terminat pentru totdeauna cu firma speculanţilor de război „Klitgaard şi Fiii". Am terminat în general cu toţi speculanţii de război. Lucrez ca in- ainer-consultant şi nu-mi merge chiar atît de rău. Ca să fiu sincer, îmi merge chiar foarte bine. Acum hotărăsc singur ce am de făcut. După ce vei termina cu examenele de absolvire, o să stăm de vorbă : jpoate că vom lucra împreună. Căci mie nu mi-e teamă de comunişti. Dacă aş avea un fiu, nu m-aş împotrivi să devină comunist. Şi ce ai să faci acum ?

— Ce vrei să spui ?

— Vreau să spun că trebuie să-i comunici vărului dumitale că maică-sa a ajuns în port şi la propriu şi la figurat.

— Da, desigur. Cunosc pensiunea unde locuieşte. Şi poate c-ar fi bine să mă duc chiar acum.

Ieşiră în stradă şi se despărţiră la colţul străzii Frederiksborggade.

— Vorbesc serios, stărui Kaas. Să vii la mine după examen. Am ţinut foarte mult la bătrînul Grejs. Şi-mi placi şi dumneata.

— Mulţumesc, răspunse Gregers şi-i strînse lung mina.

Ajungînd la pensiunea de pe Frederiksborggade, întrebă de Kristian Klitgaard. I se spuse în ce cameră stă. Cînd deschise uşa, îl văzu pe vărul său dormind pe divan.

— Drace, pe cine văd ! exclamă Kristian sculîn- du-se şi căscînd. Cioara albă a familiei noastre. Iartă-mă, sînt grozav de obosit, am petrecut azi- noapte cu o fată straşnică. Scumpă, luxoasă, pătimaşă — dar spune-mi, rogu-te, aceasta nu ofensează cumva morala ta proletară?

— Nicidecum, zise Gregers. Am venit să-ţi spun ceva : am primit veşti de la maică-ta. S-a recăsătorit în Germania şi-i merge bine.

— îmi face plăcere să aud acest lucru. Fireşte că nu prea-i era dulce viaţa cu babacul. Dar mie prea puţin îmi pasă de treburile familiale, n-au decît să trăiască toţi cum vor. Stai puţin să-ţi prepar o băutură straşnică.

Scoase din dulap sticle şi pahare şi amestecă diferite băuturi

— .Ei, ei, a ieşit ceva pe cinste, zise el, gustînd din paharul său, în sănătatea ta, şi-ţi mulţumesc că ai venit să-mi aduci veşti de la mama. Tot mai înveţi la politehnică? Şi eu mă apucasem la un mo- -ment dat, dar prea era plictisitor. De altfel la firmă tronează vlăstarele familiei voastre.

— Şi ce faci acum ?

— Studiez dreptul, cu patalamaua asta te poţi descurca bine în viaţă, tocmai ce vrea'u şi eu, să-mi fac o situaţie bună. Nu e nevoie să mă grăbesc ; cînd ai bani, iei lecţii particulare qu un preparator priceput şi o scoţi la capăt cu studiile. O să-mi dau şi examenele, dar nu-i nici un zor şi o să vadă babacul cît îl costă asta. După aceea, o să intru la

un •birou avocaţial unde se pot învăţa metode abile. Să fii avocatul unor oameni de afaceri, iată singura profesiune cu adevărat bănoasă.

— Da, zise Gregers, banii... e bine să-i ai, dar mai este şi altceva...

— Te rog să nu-mi propovăduieşti despre morală şi comunism, dragă vere, îi curmă vorba Kristian, această a doua ediţie a lui Johannes, mai nouă şi mai însetată de bunurile vie/ţii. Banii sînt totul, singurul lucru important ; ei înseamnă şi confort, şi mîncare, şi fete pline de foc la pat, şi stimă în ziare. Dacă ai bani, poţi să faci ce vrei, dacă nu-i ai, eşti un păduche. Gîndeşte-te şi tu la asta, înainte de a te împotmoli de tot în comunismul tău şi în celelalte. Eu unul vreau să am grămezi de bani, sumedenie de femei. Şi cînd tu îţi vei găsi în cele din urmă un azil la Sundholm am să-mi amintesc de tine cu un sentiment de prietenie.

— îţi mulţumesc, foarte frumos din partea ta, zise Gregers. Dar spune-mi, ce zice tatăl tău despre planurile tale de viitor ?

— Fie vorba între noi, ni s-a întimplat să ne naştem într-o familie cît se poate de anostă, zise Kristian şi ridică din umeri. Bătrînul e în felul lui vrednic de laudă, ştie să facă bani, însă nu se pricepe să-i cheltuiască în mod elegant. Vorbind pe şleau, el nu-i decît un buhai pe care în cel mai bun caz îl poate duce capul să meargă să bea whisky într-o cîrciumioară oarecare şi de preferinţă pe socoteala altuia. Are foarte puţină cultură şi bine a zis. nu ştiu cine că e nevoie de trei generaţii pentru a educa un gentleman. Noi sîntem a treia generaţie- a familiei Klitgaard.

— Dar pe bătrînii ţărani de pe malul mării, pe străbunicii noştri, nu-i pui la socoteală ?

— Drace, păi ei n-au fost decît nişte bipţi ţărani, calici. Ăştia nu intră în arborele genealogic.

— Mă tem că o să prefer să nu fiu gentleman, zise Gregers golind paharul. Mulţumesc pentru trataţie.

— Mai bea, nu-ţi strică. Destul tot scormoneşti prin teoriile alea tîmpite. Asoultă, hai să mergem undeva împreună deseară. De bani fac eu rost. Bă- trînul o să plătească. Ştiu să-1 ţin din scurt.

— Nu vreau să chefuiesc pe socoteala tatălui tău.

— Las' că are destui bani. Ii strînge cu lopata din casele alea ale lui. Iar tu, probabil, nici n-ai habar de veniturile firmei.

— Tatăl tău a făcut speculă cu imobile, iar a! meu cu livrări militare. în fond, au făcut amîn- idoi acelaşi lucru, zise Gregers. Aparţinem, fără îndoială, unei familii admirabile. Dar e timpul să plec. îţi doresc numai bine şi succes în carieră.

Se ridică şi-şi luă rămas bun.

— Idiot afurisit^bolşevicule, strigă Kristian în urma lui, însă Gregers închisese uşa.

Kristian Klitgaard îşi mai prepară un pahar de băutură tare şi se trînti din nou pe divan. Era obosit, prost dispus şi n-avea chef s-o mai cheme la telefon pe demimondena cu care se înţelesese în ajun să se întîlnească. Aşadar, maică-sa s-a recăsătorit în Germania. Ei şi ? Treaba ei ! Iar taică-său stă singuratic şi furios în vastul său apartament. Nici de asta nu-1 doare măcar în cot pe Kristian.

„Eu o să-mi ating ţelul, aîndi el şi deodată se înveseli ca prin farmec. O să fac o carieră, cum nici nu-şi pot închipui ei. O să fiu mai bogat decît unchiul Thomas, o să fiu arogant, îndrăzneţ, elegant şi, Doamne, ocroteşte femeile ce-mi vor ieşi în cale î

Şedea în camera confortabilă a pensiunii de lux, in timp ce în imobilele tatălui său de pe Oesterbro mamele îşi culcau copiii în odăiţele lor igrasioase, suprapopulate. Acolo mirosea a bucătărie, a gaz, a găleţi cu lături ; feţele copilaşilor căpătau o nuanţă vînătă care, poate, i s-ar fi părut pitorească vreunui estet, dar medicii de la asigurările sociale vedeau în ea mai curind un simptom de tuberculoză. Copilaşii aceia nu păreau să aibă o viaţă prea frumoasă. Şi nici vorbă că trăiau prost. Aveau prea puţină hrană, prea puţin aer curat, prea puţin din toate cîte le trebuiesc copiilor ; însă copiii aceia, deşi lor nici prin gînd nu le trecea, reprezentau materialul necesar pentru a se produce gentlemeni. Proprietarul caselor în care locuiau, Johannes Klitgaard, nu era un gentleman, ci un speculant şi cămătar, însă fiul lui şi nepoţii lui vor fi gentlemeni, ei vor reprezenta a treia şi a patra generaţie a capitalismului, generaţie care se va înţepeni vîrtos pe temelia averii familiale...

Dar uite, poate ar fi mai bine să nu avem gentlemeni de loc.

C A P I T O L U L X I X

Vizităm, redacţia unui ziar, unde infrînge- rea comuniştilor în alegeri nu st'-rneşte, oricît de ciudat s-ar părea, deplina mulţumire, la care ne-am fi aşteptat.

Ziariştii Schnick şi Schnack, sprinteni ca nişte păsărele, sosiră în zori la redacţia ziarului *Goarna libertăţii* şi se apucară cu energie şi voie bună să alcătuiască numărul zilei. Numai în cămaşă, cu picioarele urcate pe mesele de scris, îl chemară pe Blaereballe, secretarul de redacţie. Domnii discutară în trei materialul existent şi acum urmau să hotărască ce material mai trebuia procurat pentru a putea trimite gazeta la tipografie pe la amiază. în faţa lor se punea întotdeauna o problemă principală: care va fi senzaţia zilei, articolul care să sară în ochi: la chioşcuri şi să atragă cumpărători. Fireşte că foiletoanele antisovietice şi propaganda americană erau o afacere bună, însă numai cu un asemenea material nu vinzi o ediţie de seară. în schimb, o mică istorioară proaspăt scrisă despre un viol, despre un scandal politic, dezvăluirea unor intrigi în cercurile partidului comunist — iată ce stîrneşte interesul cititorilor. Este necesar totodată ca ziarul să aibă un aspect civilizat, articolele de fond să fie bine documentate şi scrise cu mult simţ de răspundere, căci *Goarna libertăţii* se adresa în primul rînd reprezentanţilor culturii.

Dar in dimineaţa aceea, in elegantul cabinet al celor doi ziarişti, atmosfera care domnea nu prea era veselă. Pe unul din birouri se afla darea de- seamă contabilă pe o săptămînă. Tirajul scăzuse iarăşi cu cinci sute de exemplare, şi nici cu publicitatea, încasările nu mergeau mai bine. Fabricanţii ăştia, naiba să-i ia, sînt prea proşti şi nu pricep că dînd un anunţ la *Goarna libertăţii,* se sprijină pe eî înşişi politiceşte şi totodată vin în contact cu un public care posedă putere de cumpărare. Era trist că negustorimea ignora cu totul acest organ al iniţiativei private. Şi, culmea, era de aşteptat o nouă scumpire a hîrtiei. Totul se arăta in culori sumbre !

— Merge prost al dracului, zise amărît ziaristul Schnick. De unde am putea face rost de bîştari ?

— Dacă am încerca să lansăm o listă de subscripţie ? propuse Schnack. Comuniştii fac asemenea colecte şi ziarul lor se menţine, qu toate că e boicotat şi nu li se trimit anunţuri.

— Dar cititorii noştri nu sînt comunişti şi cele cîteva bumăşti de cîte zece coroane pe care o să le stoarcem de la ei o să fie ca o picătură în apa mării.

— Oare n-ar fi bine să încercăm din nou la proprietarul de vase ? Sau la restauratorul ăla ? întrebă Schnack.

Redactorul Schnick clătină din cap.

— Nu cred să iasă ceva dintr-asta, zise el. Proprietarul de vase e un cap sec şi se află în pragul falimentului, iar restauratorul are mari dificultăţi. Nu cred că se poate stoarce ceva de la ei.

— Păi mai e şi Hakon B. Moller, „Klitgaard şr Fiii" şi...

— Da, însă e periculos. Gîndeşte-te, sîntem un organ al mişcării de rezistenţă.

— Am fost odată. Astăzi stau în faţa noastră alte sarcini.

— Asta aşa e, nimic de zis,. însă cea mai mare parte a cititorilor noştri îşi închipuie că sîntem ca şi mai înainte un organ al mişcării de rezistenţă. Şi: dacă va începe să umble zvonul că primim sprijin de la marile firme ale speculanţilor de război, s-a zis cu ziarul nostru.

— Aşadar, nu ne putem bizui pe un ajutor decît în cadrul planului Marshall, zise Schnack oftînd.

— Da, da, şi încă acest lucru va fi cu putinţă abia în viitor, deci nu rezolvă problema dificultăţilor noastre prezente. Mă gîndesc să-i cer o întîl- nire deputatului din Folketing, Rasmussen, e om deştept şi cunoaşte o droaie de cetăţeni cu pungile? doldora de bani. Deocamdată hai să ne apucăm de lucru.

Blaereballe fu poftit să se apropie. Secretarul de-redacţie se aşează pe un scaun. Întrucît era un colaborator al redacţiei mai mic în rang, el nu avea dreptul să stea cu picioarele pe birou.

— Ei, Blaereballe, ce avem mai important pentru azi? îl întrebă Schnick.

— Situaţia politică e aceeaşi. Ar trebui să aflăm dacă nu cumva e de aşteptat vreo schimbare de guvern.

— Bine, dă-i un telefon lui Knud Kristensen şi altul lui Hedtoft, dar i-ai pe departe, fii şmecher» Şi în privinţa ştirilor senzaţionale ? Ai ceva ?

— Nimic vrednic de atenţie.

— Nici o istorioară spectaculoasă, care ar putea fi umflată ?

— Nu.

— Ce dracu fac toţi idioţii ăştia care lucrează la gazeta noastră, izbucni Schnack enervat. Dacă nu sint noutăţi, trebuie să le fabricăm singuri. Ce, parcă nu poate careva din ei să născocească o istorie în legătură cu homosexualismul care devine din ce în ce mai îngrijorător? Povestioara trebuie bine piperată, şi să i se adauge un interviu bine ticluit cu poliţia de moravuri. Acesta este întotdeauna un material bun.

— Am putea scrie cîte ceva despre comunişti. Lumea se interesează cum suportă ei palma pe care au primit-o în alegeri. Doar nu în fiecare zi îşi pierde un partid jumătate din mandate.

— Ce-ar fi să cerem un interviu vreunuia din ei?

— N-o să iasă nimic din asta, declară Schnick. Ori n-o să răspundă nimic, ori o să îndruge cine ştie ce bazaconii. Trebuie să ne gîndim singuri ce să scriem. Am putea afirma fără nici o teamă că treburile lor şchioapătă rău de tot ; oamenii vor crede, fără îndoială. Ce anume să scriem în privinţa asta, Schnick ?

— Că Aksel Larsen a fost chemat la Moscova şi în cercurile comuniştilor există teama că va fi expediat în Siberia.

— Nu, asta-i prea gogonată, fu de părere Schnick. Doar om'ul poate fi întîlnit oricînd pe stradă.

— Cunosc pe cineva care 1-a văzut pe Houmann pe podul plutitor care merge la Malm, îi informă secretarul de redacţie Blaereballe.

— Admirabil, asta-i cu haz, zise Schnick. Putem scrie că Houmann a plecat în mare taină într-o călătorie misterioasă, însă n-a fost cu putinţă să se afle încotro s-a îndreptat din Suedia. Şi în încheiere vom arăta că în cercurile comuniştilor umblă zvonul că s-ar fi dus să dea socoteală pentru eşecul in alegeri.

Asta-i bună, zise Blaereballe. Kosmos o să încropească un articolaş, el ştie să mintă mai bine decît aleargă un cal de curse

— .Dar atîta nu ajunge, mai trebuie ceva, zise ziaristul Schnick. Trebuie să umplem o coloană cu gravele disensiuni din sînul partidului comunist. Şi

— asta s-o scrie tot Kosmos. Ar putea să înceapă astfel : „«Cortina de fier» s-a lăsat peste Tvaergade[21], totuşi, unele veşti au răzbătut prin ea". Numai că totul trebuie înflorit, dramatizat.

— Nu s-ar putea scrie de pildă oă Aksel Larsen i-a muşcat nasul lui Alfred Jensen ? propuse Schnack.

— S-ar putea, cu condiţia ca să se arate că nu sint decît zvonuri care au răzbătut prin cortina de fier din surse comuniste, zise Schnick. Şi să se adauge un semn de întrebare gras la titlu. Să se scrie aşa :

„7-a *muşcat oare Aksel Larsen nasul lui Alfred Jensen ?' Zvonuri senzaţionale de după cortina de fier comunistă."*

— Straşnic, aprobă Blaereballe frecîndu-şi mîi- nile. Cu un titlu ca ăsta, o să vindem cel puţin cinci mii de exemplare peste numărul obişnuit. Şi nostimada va fi că numerele astea o să le cumpere chiar ei, comuniştii.

— Zău aşa, ce ne-am fi făcut noi fără comunişti ? zise Schnick. Socotind bine, ei reprezintă sprijinul cel mai de nădejde al ziarului. Cu cît vom născoci mai multe minciuni pe seama lor, cu atît vor cumpăra mai mulţi dintre ei ziarul. Ei, şi altceva ?

— Un incendiu pus la cale de un piroman. Ciocnirea a două automobile noaptea. Unul din cei de la volan era beat.

— Vreun nume cunoscut ?

— Un negustor de zarzavaturi care chefuise undeva a dat pe Frederikssundsvej peste iun autocamion cu mărfuri.

— Ăsta nu-i material bun. Vreo zece rînduri cu *petit.*

— Aseară a vorbit ambasadorul american. A spus că S.U.A. vor să acorde ajutor ţărilor democraticei mici.

— Asta da, bine, să se pună la loc vizibil. Fireşte! că nu-i decît pălăvrăgeala stupidă a unei babe ame

21 Stradă din Copenhaga, pe care se află sediul C.C. 'al Partidului Comunist din Danemarca.

— ricane, dar noi trebuie să mizăm pe acest căluţ» Două coloane şi uri clişeu. O să scriu un editorial pe marginea acestei pălăvrăgeli, ca să le dăm peste nas comuniştilor. Asta trebuie făcut. Şi acuma, la treabă, Blaereballe. Istorioara cu atacul lui Aksel Larsen împotriva lui Alfred Jensen să mi-o arăţi de îndată ce Kosmos o va da gata.

Secretarul de redacţie ieşi repede ca să-şi pună la lucru scribii, iar ziaristul Schnick luă receptorul şi formă numărul lui Rasmussen, deputat în Fol- keting.

— Iartă-mă că telefonez atît de devreme, scumpul meu prieten, zise el zîmbind telefonului. Trebuia să te găsesc neapărat acasă pînă nu pleci ; ştiu că te scoli devreme de tot. N-ai putea să vii pentru o clipă la redacţie în cursul dimineţii ? Nu-i nimic deosebit de urgent, dar am vrea să stăm de vorbă despre una-alta. Mulţumesc, eşti foarte gentil, o să fim bucuroşi să te vedem aici pe la zece — puse receptorul la loc. Ei, şi acum a rămas numai edito- rialul. Azi e rîndul meu să-1 scriu. Tu cercetează vraful acesta de plicuri de la cititori şi alege ceva potrivit pentru cules.

Un minut mai tîrziu, maşinuţa de scris a ziaristului Schnick răpăia ca o mitralieră, iar ziaristul Schnack, ocupat cu trierea corespondenţei, forma grămăjoare de scrisori, după însemnătatea lor din punct de vedere al ziaristicii. Trecură astfel vreo două ore. Deasupra oraşului, ziua cenuşie de noiembrie se lumina treptat.

— Ţine, zise Schnick, citeşte, vezi, e destul de tare ? Sau e cazul să mai adaug puţin piper ?

— Admirabil, strălucit, fu de părere Schnack după ce citi articolul. Eşti cel mai straşnic maestru al stilului din Danemarca.

— Al doilea, după tine. Ai găsit ceva interesant în scrisori ?

— Da, este una de la un comunist, funcţionar, care a ieşit din partid : în *Land og folk* n-au vrut să-i publice scrisoarea ; spune în ea că astăzi conştiinţa nu-i mai permite să fie comunist. Pare un flăcău de treabă, a sperat să facă carieră, dar după eşecul cu alegerile s-a speriat.

— E un material excelent, *first class*[22], conveni Schnick. îl pui poimîine în prima pagină cu un titlu corespunzător.

22 De prima clasă — în engleză.

Ştii, te vei putea referi la libertatea presei, care există la noi ca şi mai înainte. Şi altceva ?

— Un articol trimis de Porschel[23]. îl publicăm ?

— Poate să meargă. Mulţi vor fi impresionaţi det faptul că sintem lipsiţi de idei preconcepute şi acordăm spaţiu şi unor domni de acest soi.

— O scrisoare despre criza de locuinţe şi alta despre creşterea numărului sinuciderilor.

— Pe astea mai dă-le încolo, nu prezintă interes.

— Cîteva scrisori împotriva speculanţilor de război. Două dintre ele pe un ton destul de violent. Şi apoi o scrisoare de la soţia unui proprietar de vase, o femeiei cu frica lui Dumnezeu. Ne cere să-i iertăm şi să uităm cu ce s-a îndeletnicit mai înainte.

— Bun, vom publica o scrisoare plăsmuită cu atacuri la adresa lor şi, alături, blinda epistolă a soţiei proprietarului de vase. Una o neutralizează pe cealaltă, şi nu vom fi în pagubă. Nevasta e drăguţă ca o păpuşă de zahăr, iar proprietarul de vase este milionar. S-ar putea să tragem vreun folos...

— Eşti un strălucit maestru al stilului, dragul meu Schnick, zise redactorul Schnack, dar cam naiv uneori, nu te supăra că ţi-o spun. Trăsătura caracteristică a proprietarilor de vase şi a soţiilor lor este următoarea : ei nu dau nimic, fără să primească îndoit. Pe un om ca ăsta nu te poţi bizui... Presa scrie şi aşa lucruri nu prea frumoase despre ei.

Activitatea redacţională le fu întreruptă de vizita deputatului Rasmussen din Folketing. Intră, cîrlion- ţat şi zîmbitor, în birou.

— Bună dimineaţa, amice, rostiră într-un glas ambii redactori şi se grăbiră să-1 întîmpine pe vizitator cu braţele deschise.

— Nu vă deranjez? întrebă Rasmussen.

— Cîtuşi de puţin, dimpotrivă chiar. Nu ne deranjezi niciodată. Ia loc, frate, să stăm puţin de vorbă. Ce mai e nou pe la bursa politică ?

— Se aşteaptă să vină la putere guvernul Hedtoft. Peste cîteva zile. Dar noutatea e cam veche.

— N-ai putea să ne spui care va fi componenţa noului guvern ?

23 Unul dintre liderii partidului conservator.

— Nu, pentru că nu o cunosc. în orice caz, Sollerod va primi portofoliul Justiţiei.

— Şi tu ?

— Eu nu mă gîndesc de loc la un portofoliu. Pe mine mă interesează acum alte lucruri. Şi anume, continuarea luptei pentru libertate. Devine din ce în ce mai limpede că trebuie să pornim bătălia împotriva Uniunii Sovietice Şi a comunismului. Trebuie să colaborăm cît mai strîns cu America şi misiunea' mea va consta pe de-a-ntregul în lupta pentru atingerea acestui ţel. Şi, în prezent, nu se poate lupta bine aflîndu-te la conducerea unui minister. Sînteţi mulţumiţi de rezultatul alegerilor ?

— Nu, pot să jur că nu-s mulţumit, zise supărat redactorul Scbnick. E o adevărată ruină pentru *Goarna libertăţii.*

— De ce ? se miră Rasmussen.

— Uite de ce, îl lămuri Schnick. Atunci cînd comuniştii sînt puternici, bossii cei mari — atît cei din patrie, cît şi cei din străinătate — au tot interesul să ne sprijine pe noi, cei care luptăm aici, în ţară, împotriva comuniştilor şi, trebuie să recunosc, ne sprijină destul de bine. Aceasta înseamnă că avem posibilităţile financiare necesare apariţiei ziarului. Dacă însă comuniştii suferă o înfrîngere, bossii nu mai au nevoie de noi. Şi cum astăzi e limpede că au suferit o înfrîngere, ocrotitorii noştri ne lasă în voia soartei. Maurul şi-a făcut datoria, maurul poate să pleice. E amar hapul, Rasmussen, e mai mult decit amar.

Nedreptăţiţii ziarişti Schniclc şi Schnack arătau tot atît de trişti şi întunecaţi la faţă, cum arată nişte prăpădiţi de castraveţi din vitrina unei firme, marinaţi în oţet după reţeta unei alte firme şi care, din pricina asta, s-au zbîrcit şi s-au uscat, spre deosebire de castraveţii puşi în oţet veritabil, care arată rotofei, tari, voioşi.

— Da, desigur, merită să ne gindim la asta, zise Rasmussen cu un aer grav. Aşadar, aveţi dificultăţi financiare, sînteţi strîmtoraţi rău de tot ?

— Incă nu de tot, zise Schnick. Dar nu mai avem timp de pierdut. De aceea te-am rugat să vii. Tu eşti om deştept, poţi să ne dai un sfat. Tirajul scade, hîrtia se scumpeşte, sprijinitorii noştri ne trădează — pe scurt: totul se duce dracului.

— Da, da, situaţia e tocmai cum ai auzit, confirmă Schnack.

— înţeleg, nu e prea strălucită, zise Rasmussen şi-şi trecu mîna prin cîrlionţi. Dar nu toate drumurile vi s-au închis. S-ar putea găsi ceva...

îi întrerupse o bătaie în uşă. Intră secretarul de redacţie Blaereballe. Văzîndiu-l pe eminentul om politic Rasmussen salută politicos prefâcîndu-se apoi că vrea să se retragă.

— Ce-i, Blaereballe ? îl opri Schnick.

— Am adus articolul lui Kosmos, pentru prima pagină. Despre Larsen şi Jensen.

— Hai să-1 vedem, zise Schnik şi începu să citească : *„Umblă zvonul că partidul comunist trece printr-o perioadă de descompunere. Discuţii aprinse la consfătuirea conducătorilor. Să fie oare adevărat că Aksel Larsen i-ar fi muşcat nasul lui Alfred Jensen ?"* Minunat. Şi urmează o informaţie, alcătuită dintr-o amestecătură de zvonuri, care de care mai ciudate, pe care Kosmos le-a cules din cercurile apropiate partidului ; deocamdată însă n-au fost confirmate. Dar iată clou-ul articolului : din ce cauză doctorul în medicină Teit Koern, consilier, medicul curant al lui Alfred Jensen, refuză orice informaţie şi trînteşte receptorul ? Admirabil. Admirabil. Asta ne va despăgubi de multe necazuri.

— Ce flecăreală mai e şi asta ? întrebă Ras- mussen.

— Asta e ziaristică şi încă o ziaristică de înaltă clasă. Peste vreo două-trei ore se va putea citi pe afişele răspîndite la toate standurile, iar vînzătorii ziarului nostru vor striga la răspîntii :

„Ştiri senzaţionale despre partidul comunist ! Să fie adevărat că Aksel Larsen i-a muşcat nasul lui Alfred Jensen ? Doctorul Koern refuză să dea informaţii."

— Admirabil, minunat, îi ţinu isonul Schnack.

Dar ce-i cu călătoria lui Houmann la Malmo ?

— S-a făcut şi asta. Kosmos este un ziarist capabil. în notiţa lui răzbeşte parcă şi urletul vîntului siberian, în clipa în care Houmann îşi bea păhăruţul de coniac pe podul plutitor, în drum spre Malmo. Dar ascultă, Blaereballe, o să păstrăm povestioara despre Houmann pentru mîine, e de mare senzaţie şi face multe parale. Dă-i lui Kosmos o piesă de zece în plus, de haleală.

Uşa se închise în urma secretarului de redacţie Blaereball'e ,şi Rasmussen zise încet» zbîrlindu-şi părul cîrlionţat :

— Da, sînteţi oameni capabili. Meritaţi toată lauda.

— Sîntem, dar ce folos, cînd abia izbutim s-o scoatem cu chiu cu vai la capăt? întrebă mohorît Schnick. Pe zi ce trece, ne vine tot mai greu... să lucrăm. Ia spune-ne, ce părere ai despre Hakon B. Moller, despre firma „Klitgaard şi Fiii" şi în general despre aceste cercuri ? Am avea vreo nădejde dacă ne adresăm lor, şi putem face asta noi, organ al mişcării de rezistenţă ?

— Mai aşteptaţi niţeluş, şi pe ordinea de zi vor apare cu totul alte posibilităţi. Sînteţi tare strîmto- raţi ?

— Ne trebuie cel puţin cincizeci de mii săptă- mîna asta, altfel ni se opresc livrările de hîrtie.

— Se poate aranja, zise Rasmussen. — Rotunda sumă nu părea să-1 fi impresionat cîtuşi de puţin. — Voi sta de vorbă cu avocatul Abildgaard de lă
Curtea Supremă, am motive să cred că el are tot interesul să vă ajute. Este un om foarte inteligent şi perspicace, el înţelege că e util să ai prieteni. Vă puteţi bizui pe el...

— Să trăieşti, Rasmussen, îi mulţumi recunoscător Schnick.

— Deocamdată trecem printr-o criză — reluă Rasmussen — veţi vedea însă că răul se va resorbi. Vom primi ajutor în cadrul planului Marshall ; toţi oamenii cu scaun la cap dau asigurări că aceasta nu ne va face dependenţi de S.U.A., nici din punct de vedere politic, nici militar. Deşi, la drept vorbind, tocmai asta se va întîmpla. Va veni curînd vremea cînd ne veţi fi necesari. Oamenii bogaţi şi cu judecată trebuie să priceapă şi ei acest lucru. Aşa încît, după credinţa mea, nu aveţi motive să fiţi îngrijo- raţi. Preocupaţi-vă de un singur lucru : să mizaţi pe un cal sigur. Şi atunci, nici o teamă că veţi pierde.

— Mulţumim, mulţumim, Rasmussen, spuseră Schnick şi Schnack într-un glas şi se despărţiră cît se poate de călduros de eminentul om politic.

De undeva, de departe, răzbătea pînă în birouri huruitul înăbuşit al rotativei.

C A P I T O L U L X X

La Johannes Klitgaard vine un fost client.
Ministrul Justiţiei întîmpină oarecare greutăţi.

Johannes Klitgaard şi-a orînduit viaţa confortabil, pe cît îi este cu putinţă unui bărbat pe care 1-a părăsit soţia şi care nu întreţine cele mai bune relaţii cu netrebnicul său fiu.

Muzicantul Madsen a redevenit om de înţeles ; nu a avut nimic împotrivă să accepte conducerea biroului societăţii „Azilul liniştit" şi să reia mica şi plăcuta îndeletnicire cu împrumuturile. Aceasta îi rezolva o serie dei probleme lui Johannes Klitgaard, căruia nu prea-i convenea să se ocupe în numele său cu asemenea afaceri. Acum muzicantul trona în biroul societăţii pe acţiuni de pe Oesterbro, iar soţia lui şi Frida cea grasă se instalaseră modest în două odăi aparţinînd unui club ; totul arăta pe dinafară atît de onorabil, încît: poliţia nu i-ar fi putut găsi lui Madsen nici un cusur. Aiacerile sînt afaceri; viaţa conjugală nu are nici un amestec cu ele.

Intr-o dimineaţă, pe la orele nouă, cineva sună la uşa lui Johannes Klitgaard. Se duse singur să deschidă. în pragul uşii stătea un om gras, cu părul tuns scurt şi cu o mustăcioară mică, neagră. Omul îşi desfăcu larg braţele.

— O, dragul meu prieten, cît sînt de fericit să te văd ! zise Oberbaurat von Drieberg, căci el era. Mi-a fost atît de teamă să nu ţi se fi întîmplat ceva rău. Multe lucruri îngrozitoare s-au petrecut de cînd ne-am văzut ultima oară.

— De unde ai răsărit, drace ? întrebă Johannes, neplăcut surprins.

— Am venit in mod absolut legal în minunata voastră ţară, a cărei amintire a rămas neştearsă în inima mea, răspunse von Drieberg. Sînt fericit să-mi întîlnesc vechii şi bunii mei prieteni. Eşti sănătos ? Arăţi foarte bine. Dar ce mai face frumoasa dumitale soţie ?

— Nu-mi mai este soţie, mormăi Johannes Klitgaard. A fugit la colegul dumitale Fukhe, la Dresdal mi se pare.

— Vai, ce mi-e dat să aud ! şi Oberbaurat făcu o mină foarte nenorocită. Era o femeie rară ; ce-o fi găsit ea la omul ăsta care s-a dovedit a fi bolşevic,, un trădător al poporului ?

Nu vrei să vii înăuntru? îl întrebă Johannes Klitgaard

— .Dragă prietene, sînt nespus de fericit să intru iarăşi in minunata dumitale casă, de care mă leagă atîtea amintiri frumoase din vremurile bune cînd am lucrat împreună. Dar ce mai face simpaticul dumi- tale frate ? E bine ? E un om cu aptitudini excepţionale şi care se ţine de cuvînt ; ne-am putut bizui pe el fără grijă în toate privinţele.

Johannes Klitgaard îşi conduse oaspetele in birou ; scoase apoi sticle şi pahare. Ochişorii de viezure ai lui von Drieberg se aprinseră de plăcere, cind: Johannes îi umplu paharul,

— Admirabil, admirabil, zise el. Recunosc această* ţară încîntătoare, atît de ospitalieră. Heil, dragă prietene. Asta o putem spune aici, între noi, unde nu ne aude nimeni. Minunata mea patrie a trecut prin. multe încercări îngrozitoare, însă într-un viitor apropiat totul se va schimba. Fie vorba între noi,, americanii sînt nişte oameni admirabili.

— Dar dumneata ce faci ?

— Sînt conducătorul lucrărilor de construcţii din Miinchen, răspunse împieptoşîndu-se von Drieberg. Am trecut prin zile grele, dar din fericire prietenii noştri au iarăşi influenţă şi toţi am primit din nou posturile ce se cuvin unor buni patrioţi. Spune-mi, te rog, nu ştii unde poate fi găsită frumoasa Frau- lein Frida ?

— Cu ea totul e în regulă, zise Johannes Klitgaard. Dacă vrei s-o vezi, se poate aranja.

— Ah, doresc acest lucru mai mult decît orice» pe lume, îl asigură von Drieberg. Voi fi fericit dacă-mi vei ajuta s-o întîlnesc.

— Ai s-o întîlneşti. Pot să aflu adresa ei.

— Mii de mulţumiri, bunul, credinciosul meu prieten, zise von Drieberg şi-i strînse mîna lui Johannes. Klitgaard. Dar, ia spune ! Eşti tare grăbit şi ocupat, sau putem lua dejunul împreună ?

— Sigur că putem. Cit timp rămîi aici ?

— Doar cîteva zile. Oficial, am venit în interes de serviciu pentru a duce tratative cu nişte firme daneze în problema unor livrări, deocamdată în stadiu de

preliminarii. Am venit în această scurtă vizită cu aprobarea americanilor, căci mă aflu în» foarte bune raporturi cu ei. Am prieteni, dragul meu director Klitgaard şi, ştii vorba ceea: spune-mi cu cine te însoţeşti, ca să-ţi spun cine eşti.

Johannes Klitgaard umplu din nou paharele, trebuia să se împace cu inevitabilul şi să se ocupe de von Drieberg în cursul celor cîteva zile pe care neamţul le va petrece în Danemarca. S-ar fi putut să tragă din asta şi vreun folos, căci bestia se pri- cqpea foarte bine la afaceri şi o dată şi o dată tot vor fi reluate schimburile norrrtaile între Danemarca şi Germania. Iar pe lîngă toate, omul era în bune relaţii cu americanii.

— Fii bine venit, von Drieberg, zise el. Ai găsit cameră la hotel, sau ai nevoie de ajutorul meu ?

— Totul e în ordine. Doar cunosc hotelurile din Copenhaga, atît de confortabile şi primitoare. în sănătatea dumitale ! Şi să bem pentru buna desfăşurare a frumoasei dezvoltări care a început acum. Mai stau în închisori mulţi dintre colegii noştri curajoşi şi plini de bărbăţie — aşa s-a întîmplat şi în frumoasa dumitale ţară — invinuiţi de crime de război, cind ei s-au comportat doar după străvechile, eternele legi ale războiului. Să nădăjduim însă că în curînd porţile închisorilor se vor deschide şi pentru dînşii. La noi acest lucru se va produce cît de curînd : prietenii noştri americani vor avea grijă să nu se întîmple altfel. Să bem pentru vremurile viitoare, scumpul meu prieten ! Şi acum să mergem să dejunăm. Nici nu-ţi poţi închipui cît sînt de nerăbdător să savurez iarăşi neîntrecutul rachiu danez şi s-o întîlnesc pe Frăulein Frida !

— Am putea încerca s-o găsim chiar acum, zisa Johannes Klitgaard şi luă receptorul pentru a afla de la muzicantul Madsen unde s-o caute pe Frida cea grasă.

Află însă că Frida se întoarse acasă foarte tîrziu, mai exact vorbind, abia de vreo două ore. Şi muzicantul Madsen se îndoia că ar putea reuşi s-o trezească — Frida petrecuse o seară veselă şi o noapte obositoare cu un american, sergent în infanteria marină.

— Bine, voi telefona mai tîrziu, ca să aflu cînd se poate vorbi cu ea. A venit Oberbaurat de la Alborg şi doreşte foarte mult s-o vadă. Noi mergem să luăm masa la „Vivex", cînd se va scula Frida să vină şi «a acolo.

Johannes Klitgaard îşi conduse oaspetele la „Vivex" unde comandă un dejun copios. Ce-i drept, dejunul era neruşinat de scump, dar nu poţi şti niciodată dacă nu-ţi vei recupera cheltuielile cu vîrf şi îndesat.

— Ah, iată-mă iar în ţara asta minunată, fermecătoare, pe care am fost silit s-o părăsesc în împrejurări atît de tragice, zise von Drieberg şi ridică paharul. Stau lingă un bun prieten şi aştept s-o revăd pe Fraulein Frida. Cît sînt de uimitoare capriciile soartei, iubite domnule director.

— Ai perfectă dreptate, se grăbi să recunoască Johannes Klitgaard.

— Eu cred în destin, urmă von Drieberg şi cu un gest larg porunci chelnerului să-i mai toarne rachiu. Cred în marea dreptate dumnezeiască. Dreptatea nu poate fi înăbuşită şi destinul este inevitabil. Marele nostru imperiu german s-a prăbuşit cu sabia în mînă, trădat în mod ruşinos de evrei şi de •oamenii inferiori, dar el se va ridica din nou şi-şi va împlini misiunea istorică. Să ai încredere în noi germanii, scumpe domnule Klitgaard. Noi am fost siliţi să părăsim încîntătoarea voastră ţară, dar In- tr-o bună zi ne vom întoarce în ea cu cîntecul pe buze şi cu bucuria în inimi. Vreau să-ţi destăinuiesc ceva...

Von Drieberg se uită atent în jur, ca să se încredinţeze că nu ia nimeni seama la ei, apoi se aplecă lâ urechea lui Johannes Klitgaard şi-i şopti cu toată încrederea :

— Întreţinem relaţiile cele mai prieteneşti cu americanii şi sîntem cu totul de acord într-o chestiune : că Europa se întinde pînă la Urali. Intr-o bună zi, vom da din nou lovitura împotriva hoardelor asiatice care s-au proclamat stăpîne peste marele spaţiu asiatic.

— Vaste perspective, zise cu oarecare neîncredere Johannes Klitgaard.

— Perspective uriaşe, confirmă von Drieberg şi-1 privi solemn. Un viitor colosal ne aşteaptă în urma colaborării cu S.U.A. Ei vor pune mîna pe Asia, iar noi vom deveni stăpînii întregii Europe şi ai ţinuturilor mediteraniene. Visul nostru, al Germaniei Mari, va deveni realitate în viitorul cel mai apropiat,, iar dumneata, scumpul meu director Klitgaard, şi minunaţii dumitale compatrioţi arieni veţi primi locul pe care-1 meritaţi pe deplin sub soarele mîngîietor al statului german. Asta v-o făgăduiesc în mod sigur,, noi nu ne vom trăda niciodată prietenii nordici de aceeaşi rasă, îi vom lua sub ocrotirea noastră.

— Şi americanii sînt de acord cu visul vostru ?

— Americanii sînt un popor tînăr, ei nu ştiu încă să gîndească politic în proporţii vaste, răspunse von Drieberg. Dar faptele incontestabile ştiu şi ei să le vadă foarte bine. Au înţeles că mai devreme sau mai tîrziu vor trebui să zdrobească Rusia, pentru a nu îngădui contaminarea întregii lumi cu ciuma roşie, dar ei nu pot înfăptui acest lucru fără ajutorul nostru. Şi motive de natură geopolitică ne fac să fim prieteni şi aliaţi, pentru a cuceri împreună lumea întreagă. Ah, ce carne de porc minunată, gustă slănina asta fragedă, dragul meu prieten, nici un alt popor de pe glob nu ştie s-o prepare atît de minunat, de iscusit, ca poporul ţării dumneavoastră. Cit de nerăbdător eram să-mi revăd prietenii danezi, la o masă daneză, să mă desfăt din nou cu bunătăţile şi grăsimile acestei ţări ! îţi aduci aminte cînd am jurat să nu trădez niciodată Danemarca?

—i Da, încuviinţă din cap Johannes KMtgaard.. N-am uitat sentimentele dumitale prieteneşti.

— O, eu sînt credincios jurămîntului meu cinstit de german, declară von Drieberg. Danemarca este a doua mea patrie şi poţi fi sigur că va veni ziua cînd mă voi reîntoarce pentru a realiza comunitatea noastră istorică. Mai întîi însă, dragul meu prieten, compatrioţii dumitale trebuie să se arate ceva mai dîrji„ să-şi ia rămas bun de la moliciunea lor liberală. Danezii trebuie să înveţe să devină bărbaţi, să înţeleagă -ce răspundere poartă şi ei pentru moştenirea noastră rasială germanică.

— S-ar putea să fie aşa cum spui, zise Johannes şi se gîndi furios : „Nu m-oi fi pricepînd eu în politică, dar îmi dau seama că asta-i nazism curat. Dacă americanii îşi închipuie că l-au reeducat pe ăsta şi pe alţi nazişti, că au făcut din ei democraţi sadea, apoi zău, afurisită democraţie mai e şi asta ! Pe de altă parte însă, tot e mai bine aşa, decît cu comuniştii."

Doi chelneri strînseră de pe masă gustările reci şi aduseră un biftec preparat franţuzeşte, care răs- pîndea un abur aromat. Von Drieberg trase încînta*: mirosul în piept şi se inarmă cu un cuţit şi o furculiţă, gata să se apuce de treabă cu o poftă de lup. Dar deodată sări în picioare şi ridică în sus amîndouâ mîinile, salutînd pe cineva. într-o mînă ţinea strîns «Cuţitul, în cealaltă, furculiţa, de parcă s-ar fi pregătit să se năpustească asupra unui inamic, însă

faţa lui "nu exprima de fel duşmănie, ci, dimpotrivă, cea mai mare încintare. Johannes Klitgaard întoarse capul şi o zări pe grasa Frida înaintînd solemn spre masa lor, cochetă şi plină de demnitate.

— *Ach, tnein Gott*.'[24] exclamă von Drie'berg făcînd cîţiva paşi în întîmpinarea ei. Uite-o pe Frăulein Frida, cu frumuseţea ei atît de ariană, mai durdulie ca niciodată. Abia acum am înţeles cu adevărat că m-am întors în această binecuvîntată ţară.

— Bună ziua, comoara mea, îl salută grasa Frida şi-i dărui zîmbetul ei cel mai fermecător. Ce mai fa'ci ? Doamne, de cînd nu ne-am mai văzut !

— la loc, Frida, o pofti von Drieberg, după ce o îmbrăţişă cu ardoare, atrăgînd astfel atenţia clienţilor de pe la mese, care-i priveau curioşi. Mai întîi să gustăm delicioasele bucate daneze, iar după aceea să mai stăm de vorbă, să ne aducem aminte de fru- moaşele vremuri de odinioară, care se vor întoarce în curînd. Ober ! Un tacîm pentru frumoasa doamnă, şi mai multă mîncare, bere şi rachiu.

— Mulţumesc, nu vreau nimic, rosti Frida. Numai puţin somon cu maioneză, ţipari afumaţi şi un păhărel de rachiu, mai mult nu pot.

— O femeie atît de fermecătoare are nevoie de mîncare bună, grasă, zise von Drieberg. Ober ! Adă mîncărurile cele mai alese, căci astăzi e ziua cea mare a revederii unor vechi prieteni. Cum o mai duci tu, scumpa mea prietenă, cum ai trecut prin anii ăştia-grei ?

Şi, în timp ce prin faţă lor se perindau platourile cu fel de fel de bunătăţi şi bucate grase, Frida, cu toate aventurile ei nocturne, dădea dovadă de o solidă poftă de mîncare şi-i povestea prietenului german cît de greu a dus-o. După plecarea lui, rămăsese fără prieteni, fără nici un ocrotitor, însă acum, de bine de rău, totul se aranjase şi niu avea de ce să se plîngă.

— Ah, ah, ofta von Drieberg, privind cu tristeţe[1] faţa ei rotundă. Mai bea puţin rachiu, băuturica asta e atît de bună şi dă putere. Apoi vom bea lichior. Nu te teme, am destui dolari.

24 Ah, Dumnezeule ! — în germană.

Frida cea grasă privi cu drag pe vechiul ei prieten, cînd auzi că avea, va să zică, şi el, dolari. în ultimul timp dolarii deveniseră specialitatea ei.

— Vom putea sta puţin împreună... pînă... la plecarea ta? întrebă apoi şi, sfioasă, lăsă ochii în jos.

— O ! exclamă Oberbaurat şi ridică paharul. Oare nu pentru asta am venit ? Şi acum, cafea şi lichior !" Să bem şi să ne veselim, dragi prieteni ! A fost un dejun savuros, cu adevărat german.

Şi, cînd spre seară, Johannes Klitgaard îşi luă rămas bun de la ei, trebuind să se ducă să inspecteze treburile administraţiei „Azilul liniştit", grasa Frida era binişor cherchelită. *Maître-d'hotel*-ul se apropiase de cîteva ori, aruncindu-i priviri dezaprobatoare.. Iar Frida riu era atît de beată ca să nu le observe.

— E plictiseală mare aici, scumpule, zise ea. Să mergem în altă parte, unde-i mai multă veselie. Iar după aceea te duc la mine, am o odăiţă atît de simpatică...

— Admirabil, încuviinţă von Drieberg. Sînt fericit că ne-arri regăsit. Ah, de-aş putea să te iau cu mine,, în patria mea ! Dar am o soţie, o femeie desăvîrşită, cu toate că nu are farmecul care-1 poate face fericit: pe un om al epocii Renaşterii.

„Ah, ce popic gras îmi eşti, îşi zicea în gînd Fri- da. Nu-mi face nici o plăcere să petrec cu tine. Dar îţi voi pescui dolarii."

Ridică paharul cu lichiorul care scînteia, îl privi pe- von Drieberg cu duioşie drept în ochi şi-i şopti fermecător :

— *Darling !*[25] O să ne simţim atît de bine ! Mi-a fost atît de dor de tine, deşi m-ai părăsit pe neaşteptate şi m-ai lăsat singură, singurică. S-au purtat cu mine atît de rău ! Din pricina ta am stat şi la închisoare, am fost atît de nenorocită, săracă ...

— Totul va fi răzbunat, făgădui cu hotărîre von Drieberg. Ne vom cuceri din nou un loc sub soare, fii sigură de asta. Dar hai să mergem, găsim noi o cîrciumioară unde se poate bea ceva bun.

Şi în timp ce onorabilul german von Drieberg cutreiera oraşul cu Frida cea grasă, ministru! proaspăt numit la Justiţie îşi măsura

25 Dragul meu ! — în engleză.

cabinetul cu paşi grei.. Se simţea singur şi părăsit în marea clădire, cu întreaga ei armată de funcţionari abili şi cu experienţă. Ce ştiau ei, la urma urmelor, cu ce-ar fi putut să-l' ajute ? Ei urmăreau procesele, însă latura politică... ah... latura politică... se gîndea ministrul Sollerod privindu-şi mereu ceasul de aur

.U rugase pe deputatul din Folketing, Rasmussen, să treacă pe la el şi îl aştepta. Măsurînd cu paşi apăsaţi cabinetul, de la un capăt la altul, părea că adulmecă mirosul predecesorilor săi, Alberti, Zaale, Steincke, Thune Jacobsen şi ale celorlalţi domni ale căror nume le uitase. Cabinetul ministerial mirosea a mediocritate şi corupţie politică, a intrigi şi provocări şi nici curentul de aer ce-1 străbătea intrînd prin ferestrele larg deschise nu putea scoate duhneala grea. Ei au tronat aici, aceşti stăpîni ai legilor şi ai dreptului, care, aidoma mărunţilor chiţibuşari judecătoreşti, îşi slujeau patronii. Ei făceau comerţ cu legile •şi cu dreptul, iar în întreaga ţară judecătorii slugarnici le urmau ordinele. Puternicii acestei lumi au întotdeauna dreptate. Societatea trebuie apărată.

Auzi o bătaie în uşă ; fu anunţat Rasmussen. Cînd acesta intră, cîrlionţat, bine dispus, gata la datorie, nervozitatea lui Sollerod ¡pieri ca prin farmec. Deputatul din Folketing se apropie de el, îi luă amîndouă mîinile într-ale lui şi i le strînse cu putere :

— Ce s-a întîmplat, domnule ministru al Justiţiei ?

— S-a întîmplat tocmai lucrul de care mi-a fost -mai tare teamă. De aceea trebuie să stau de vorbă cu tine. Mă aflu într-o situaţie îngrozitoare. Mi-e greu, căci nu mă pot sfătui cu oricine. Dragul meu Rasmussen, deşi sînt membru al unui mare partid, sînt totuşi foarte singur.

— Toţi sîntem singuri, încuviinţă compătimitor «»Rasmussen. Trăim vremuri grele. Ce s-a întîmplat ?

— Aksel Larsen a fost aici.

— Ah, drace ! Va să zică tot a venit. Şi ce-a spus ?

— A spus că s-a săturat, că nu mai are încredere în mine. Tu ştii doar cît l-am dus cu vorba. I-am făgăduit că

voi avea grijă să se deschidă procesul împotriva firmei „Klitgaard şi fiii".

— Da, fireşte.

— Şi se pare că m-a crezut.

— Bineînţeles.

— Dar nu mă mai crede. Vrea să pună chestiunea în Folketing. Mi-a spus verde că nu mai are nici un pic de încredere în cuvîntul meu.

Şi ce-i cu asta ? Doar ştii ce s-a întîmplat în Cehosîovacia. Comuniştii au suferit aici o înfrîngere în alegeri, în schimb noi am păţit una bună în Cehoslovacia. în general, Sollerod, lucrurile s-au schimba t

— acum. Bătălia împotriva comuniştilor începe să se înteţească. Semnalul de luptă a şi fost dat. Ei sînt duşmanii cei mai înrăiţi ai libertăţii şi democraţiei. în lupta aceasta, noi ne bizuim pe americani.

— Da, ştiu, e adevărat, rosti abătut ministrul de Justiţie. Dar iartă-mă, sînt un om în vîrstă şi nu înţeleg tertipurile voastre. Oare nu sînteţi membrii unui partid muncitoresc... adică vreau să spun... noi, social-democraţii... Cum am devenit aşa, dintr-o dată, una cu capitaliştii americani ? Numai pentru că poporul a luat puterea în miinile sale în Cehoslovacia ?

— Ascultă — zise tRasmussen, şi faţa lui de copil deveni dintr-o dată răutăcioasă — vorba este : vrei sau nu vrei să rămîi ministru al Justiţiei? De azi înainte, chezăşia libertăţii şi a democraţiei sînt Statele Unite ; noi trebuie să uităm tot cei gîndeam înainte. Gîndeam greşit pur şi simplu. Americanii, ei sînt viitorul, restul nu-i decît neagră reacţiune. Eşti cu noi, ori ba ? Trebuie să te hotărăşti, scumpul meu prieten. Acum, ca şi pe vremea mişcării de rezistenţă.

— Atunci lucrurile stăteau cu totul altfel, atunci luptam.

— Şi acum trebuie să luptăm. Ne-a ajuns cuţitul lă os. Aksel Larsen va face o interpelare în Folketing, va trebui să-i răspunzi tu.

— Bine, dar cum să-i răspund ?

— Calm şi demn, în formule juridice speciale. Tre- bjuie să primeşti lupta. Nu te mai poţi da în lături.

— Şi tu socoti că nu-i putem face nimic afurisitei ăsteia de firme care a făcut speculă ? Doar lucrurile sînt clare... vreau să spun... ăia au strîns milioane de coroane... au luat nişte preţuri neruşinate... vorbind sincer, Rasmussen, afacerea e foarte murdară.

Mai pune-ţi lacăt gurii, dragul meu Sollerod, gîndeşte-te că eşti ministrul Justiţiei, nu un slugoi al comuniştilor, rosti cu demnitate

deputatul din Folketing. Ai stat doar de vorbă în această chestiune cu13 Kllt gaard ş i Fii i

b ă t r î n u l ş t i i bine că nu se poate face proces. Şi, vezi, să te ţii bine. Las' să facă Aksel Larsen scandal cit o vrea sâ scrie Borge Houmann ce-o vrea in ziarul său despre acest scandal. Pînă la urmă tot noi hotărîm ce înseamnă lege şi drept în ţara asta...

— Dar atuncea... în mişcarea de rezistenţă...

— Ei, Doamne, dar atunci situaţia era cu totul alta — izbucni mînios deputatul în Folketing, Rasmussen — atunci nu vedeam clar ce primejdie reprezintă comunismul. Dar acum am înţeles. Acum, toate forţele care sînt conştiente de răspunderea lor trebuie să stea unite, dar lupta aceasta cere şi anumite sacrificii. Afurisita ceea de firmă tre'buie reabilitată. N-ai încotro. Fireşte, Aksel are limba asqUţită, dar tu reprezinţi întregul prestigiu al ministerului tău. Şi presa va fi de partea ta.

— Dar discuţiile mele cu el...

— De discuţii nu ştii nimic. Da, e adevărat că uneori ai stat de vorbă cu Aksel Larsen şi cu Houmann şi se poate ca ei să fi pomenit de situaţia acestei firme. Dar tu nu ai acordat prea mare atenţie celor spuse, căci pe domnii aceştia nu-i prea ia nimeni în serios. Asupra acestui punct să stărui. Eu, în orice caz, îţi garantez că vei fi susţinut de ziarele *Social* şi *Goarna libertăţii.*

Mărunţelul şi cîrlionţatul deputat al Folketing-ului plecă grăbit ; se ducea să rezolve noi probleme politice ; pe vremuri ca astea un om cu iniţiativă are multe de pus la cale. Ministrul Justiţiei rămase singur în somptuosul său cabinet. Trist şi agitat măsură iarăşi spaţioasa încăpere de

la un capăt la altul, apoi deschise un dulap şi-şi turnă un coniac. Mîna îi tremura cînd apropie păhărelul de buze.

„O clică neînsemnată, căreia îi vom veni lesne de hac", gîndi el.

în acelaşi timp însă vedea în faţa lui harta lumii. Atît de neînsemnaţi nu erau ei, sutele de milioane de oameni care construiau cu bucuria în inimi o

•viaţă nouă. „Dar aici, cîţi vor fi cînd va suna ceasul ? Noi nu ne dăm seama. Noi îi ţinem în frîu pe alegători, dar vom putea ţine atunci în frîu tot poporul ?

Cîte s-au petrecut în cabinetul acesta ! se gîndea el. Ce tranzacţii s-au încheiat aici, încă din vremea primilor miniştri şi pînă la Thune Jacobsen ? Ce escrocherii s-au pus la cale în cabinetul acesta luxos ? Şi eu, eu ce fac acum ?"

Sorbise din păhărel băutura înviorătoare, dar nu se putea linişti. De mai multe zile, auzea' glasul acela lăuntric spunîndu-i cu un dispreţ rece : „Ai ajuns un om de nimic, Sollerod".

Nu, el nu se considera un om de nimic, el era un politician care devenise pentru a doua oară ministru al Justiţiei. Avea de îndeplinit o misiune măreaţă. Toate forţele binelui se uneau pentru apărarea civilizaţiei apusene, a culturii şi a libertăţii, şi el îşi avea locul lui în această cruciadă. A făcut alegerea pe deplin conştient de răspunderea sa. Dar glasul... glasul tot îl mai auzea rostind cuvintele pe care np avea să le mai uite toată viaţa : „Ai ajuns un om de nimic".

C A P I T O L U L X X I

Ceasuri cumplite pentru un mare speculant de război care se crezuse în afară de orice pericol. El află însă în urmă că lucrurile nu stau chiar atît de rău.

Livid la faţă, Thomas Klitgaard se prăbuşi în fotoliu ; mîna îi tremură cînd aprinse ţigara pe care i-o oferise Abildgaard, avocatul de la Curtea Supremă. Nervii îi erau bolnavi, simţea nevoia să plece într-o lungă călătorie pentru a se odihni ; se gîndea de mult la plecare... Şi acum, iată, a căzut interpelarea asta în Riksdag, de parcă s-ar fi găsit noi temeiuri de învinuire. Iar în ziarul comunist a apărut un articol respingător şi obraznic semnat de unul Houmann, sau cum naiba îl cheamă.

— Ce-i de făcut, Torsten ? întrebă el.

— Ce-i de făcut ? repetă întrebarea Abildgaard. Ce anume ai vrea să faci ?

— Bine, dar n-ai citit articolele din *Land og folk ?* Şi dezbaterile din Riksdag ? Totul trebuie să aibă o margine.

Avocatul de la Curtea Supremă se ridică, îşi în- crucişă mîinile la spate şi începu să se plimbe prin cameră, cintind încet un verset din psalmi :

> Veacul nostru, ştii, Doamne, ce crîncen veac ! Credinţa în tine e singurul leac Pentru a nu pierde în plîns şi tulburare Cuvîntul tău divin şi,-a ta biîndă iertare !

— îţi voi spune ce să faci, dragul meu Thomas. Tu nu trebuie să faci nimic. Nimic. Nu trebuie să faci nimic.

— Bine, dar e cu putinţă să nu-i dăm în judecată ? Pentru ce să mă resemnez eu să îndur scornelile lor calomnioase ?

— Tocmai asta trebuie să faci. Restul presei îşi vede de treabă. Rezultă că doar o neînsemnată parte din populaţie va afla de aceste atacuri.

— Mulţumesc, toate ar fi bune, însă în cercurile de afaceri ziarul acesta este citit. Personalul meu, muncitorii şi inginerii mei îl citesc. Şi eu să mă împac cu situaţia de a fi împroşcat cu noroi, fără a cere socoteală ?

— Da. în cazul de faţă o tăcere plină de demnitate este singurul lucru cuminte, zise Abildgaard. Poţi, fireşte, să intentezi acţiune pentru calomnie, şi ziarul va fi condamnat pentru cele cîţeva expresii mai tari. în general însă, ziarul comunist va putea aduce dovezi. Dacă vei privi lucrurile calm, cu spirit practic, vei recunoaşte că ei au dreptate.

— Cum, tu crezi că...

— Cred, da, că nu se poate să nesocoteşti faptele. Firma a executat mari lucrări pentru nazişti. Fi« reşte, cu aprobarea guvernului. însă preţurile au fost umflate...

— Riscul, Torsten, îl întrerupse cu aprindere ˈIhoV mas Klitgaard. Şi acest lucru trebuie luat în considerare.

— Sîntem numai între noi şi vorbim deschis, replică avocatul de la Curtea Supremă, ridicînd din umeri. N-a fost nici un risc, dragul meu Thoma^, nici unul. în schimb au fost preţuri prea mari, au fost petreceri cu ofiţerii nemţi de la aerodrom, cadouri prieteneşti şi destul de scumpe date drept a- mintire, şi, în sfîrşit, ceea ce în limbaj juridic modern se numeşte iniţiativă nedemnă. Nu-ţi rămîne altceva de făcut, decît să taci şi să mulţumeşti lui Dumnezeu

pentru binecuvîntata libertate a cuvîn- tului, care înseamnă că în unele cazuri presa rămîne în rezervă.

— Doar nu-ţi vei fi închipuind că firma...

— îţi dai şi tu perfect de bine seama că e aşa cum spun ; fii cinstit şi recunoaşte... Potrivit legilor în vigoare, ar trebui să fii tras la răspundere. Dar e limpede că nimeni nu se va apuca să te trşgă la răspundere. Cred că lucrurile se vor mărgini la condamnarea celuilalt, a ziaristului comunist, dacă nu se va astîmpăra şi va mai ţine discursul făgăduit. Se poate să nu dai atenţie unui articol, dar să închizi ochii şi să astupi urechile oamenilor, nu jpoţi. Dacă stăruie, va trebui domolit. Toţi juriştii şi oamenii politici ştiu că el are dreptate, dar va fi necesar totuşi să se facă dovada că e un calomniator. Căci altfel, ministrul Justiţiei şi instanţele care au stabilit lipsa de vină a marilor speculanţi de război îşi vor pierde prestigiul.

Thomas Klitgaard oftă adînc. Se simţea nespus de obosit şi abătpt. Crezuse că ruşinoasa învinuire fusese de mult îngropată şi, cînd colo, şi-a scos din nou capul la lumina zilei. Numele lui, firma lui cinstită, fondată de venerabilul său tată şi condusă de ei, Thomas, va fi împroşcată cu noroi, va fi batjocorită, calomniată, şi toate acestea nu pot fi împiedicate ? Unei păcătoase de fiţuici îi e îngăduit să facă ce vrea şi nici un fel de ameninţări cu daune sau închisoare nu o pot opri ?

— Ascultă-mă, zise Abildgaard. Nu cred că acest lucru poate fi împiedicat, şi astfel cum se prezintă cazul, tu nu poţi ajuta cu nimic. Ia-ţi un concediu, ai foarte mare nevoie de o destindere. Pleacă împreună cu Margrethe într-o călătorie în jurul lumii, pe un vapor de lux. Mijloace ai destule.

— Şi firma ? Noile proiecte atît de mari...

— Ai destui colaboratori capabili, lasă-i pe ei să le realizeze. Iar dacă se vor ivi probleme cu caracter juridic şi financiar, sînt eu gata oricînd să le rezolv. Pleacă, tu te distrugi aici ; dacă vei continua să-ţi mai pui la inimă atacurile astea, are să ţi se urce tensiunea. Dacă nu vrei să mă crezi pe mine, stai de vorbă cu un medic.

— Am vorbit cu medicul. Mă sfătuieşte şi el să plec. Dar...

— Nici un dar. Chiar vita cea mai puternică nu trage toată vremea la jug ; se mai odihneşte şi ea. Trebuie să pleci. Altceva nu-ţi rămîne de făcut. Vezi, dacă îi va da

cuiva prin gînd să pună întrebări neplăcute, va fi mult mai bine ca tu să nu fii aici. Pleacă într-o călătorie cît mai lungă.

— Asta seamănă cu o fugă, un exil, se împotrivi Thomas Klitgaard. Eu nu vreau să fug. Vreau să ră- mîn şi să port întreaga răspundere, dacă se va găsi cineva care să îndrăznească să mă acuze.

— Dragă Thomas, spuse blajin şi convingător Abildgaard. Te-ai surmenat, ai nervii distruşi. E firesc, doar eşti un om de afaceri de mare anvergură, pe umerii tăi apasă într-adevăr o mare răspundere. Insă noi vom face totul pentru tine. Eu întreţin în permanenţă relaţii cu persoane influente şi dacă acel lucru neplăcut pe care am vrea să-1 evităm, se va întîmpla totuşi, nu va avea decît un slab ecou, care va fi repede înăbuşit. Ştii doar că problema firmelor mari care s-au ocupat cu furnituri de război a fost rezolvată o dată pentru totdeauna şi comuniştii nu sînt în stare să schimbe cu o iotă această hotărîre.

— Dar nu vreau să plec în concediu, pînă nu va fi terminat totul.

— Du-te acasă şi stai de vorbă cu înţeleaptă, admirabila ta soţie, zise Abildgaard. Povesteşte-i tot ce am vorbit şi las-o pe ea să hotărască. Desigur că şi Margrethe are nevoie de odihnă şi s-ar bucura să te aibă alături de ea, liber, fără să fii copleşit de treburi.

Thomas Klitgaard nu se duse acasă, ci se întoarse la biroul firmei, unde avea de rezolvat o serie de chestiuni importante. Apoi liuă masa la „Angleterre" cu un om de afaceri englez. Abia seara se întoarse acasă, în Amaliegade. Soţia sa citea o carte ; cînd Thomas intră în odaie, ea lăsă volumul din mîini.

— Ce citeşti ? o întrebă el.

— îl citesc pe Proust. Trebuie să-i reiei mereu pe clasici. Scriitorii noştri contemporani nu-ţi dau nimic de gîndit, îţi insuflă doar necazul că s-a inventat cîndva arta scrisului.

— Şi Emmanuel afirmă că ar fi răsărit o mulţime de genii noi ! zîmbi Thomas Klitgaard. Doar el e reprezentantul literaturii în familia noastră.

— Doamne, ocroteşte geniile, suspină doamna Margrethe. Pentru un om cult literatura de astăzi nici nu există. Dar să nu ne lansăm în discuţii literare la o oră atît de înaintată. Am vorbit cu Torsten.

— Şi ţi-a repetat discuţia noastră de astăzi ?

— Da, sînt întru totul de acord cu el. Tu eşti extrem de surmenat, ai nevoie de o călătorie, ca să te mai odihneşti. Nu poate fi vorba de obişnuitele noastre călătorii scurte, la Paris, pe Riviera sau la Londra ; ele nu-ţi pot ajuta. în zarva turistică nu te poţi odihni niciodată ca lumea.

— Dar eu nu vreau să fug. I-am spus asta şi lui Torsten.

— Şi cine ar crede aşa ceva, Thomas ? Fii rezonabil. Ce-ţi pasă de pălăvrăgelile şi de articolele comuniştilor ? Asta îi priveşte pe ei, priveşte autorităţile.

— Doamna Margrethe se ridică în picioare şi luă braţul soţului ei.Gîndeşte-te, te rog, că şi eu sînt om, Thomas, zise ea. Şi aş vrea să plec într-o călătorie lungă împreună cu tine, într-o adevărată călătorie. Nu-ţi mai aminteşti oare că mi-ai promis o călătorie în jurul lumii ?

— îmi amintesc, dar a început războiul.

— Da. însă acum războiul s-a terminat. Acum îţi cer să-ţi îndeplineşti promisiunea. Şi nu peste o jumătate de an, sau cîndva în viitor, ci acum ! îţi dau termen o lună, ca să-ţi pui la punct afacerile.

îl privi cu duioşie şi deodată Thomas Klitgaard văzu iar în faţa lui pe tînăra fată aristocrată, zveltă, frumoasă, de care se îndrăgostise cu mulţi ani în urmă. O strînse mai aproape de el şi o mîngîie pe cap.

— Dacă ţii atît de mult, vom pleca, încuviinţă el. Poate că Torsten are dreptate că aşa e mai bine. Mîine voi începe să-mi pun în ordine treburile...

C A P I T O L U L XXII

In care se spune cîte ceva despre rîn- duiala lucrurilor in lumea asta tristă, apoi despre oamenii care atacă din cînd în cînd persoanele oficiale şi pe înalţii slujbaşi, lucru care nu se termină tocmai rău pentru cei ce atacă, deşi pentru asemenea fapte s-ar fi cuvenit să fie pedepsiţi sau cel puţin să primească un aspru avertisment.

Asupra eminentului om politic Rasmussen căzură sarcini grele. Fu numit şeful politic al miliţiei populare — un corp de mic-burghezi în frunte cu primarii social-democraţi. Unora dintre ei li se interzisese în copilărie să se joace de-a soldaţii şi tîlharii, şi erau bucuroşi să se joace acum, alţii

păstrau în suflet mîhnirea că fuseseră respinşi de la serviciul militar, din pricina bătăturilor mari sau a degetelor deformate de la picioare. Ce viaţă veselă : coşuleţe cu mîncare rece, lădiţe cu sticle de bere, biftecuri la cîrciumioare rustice, viaţa în mijlocul naturii. Şi tinerelor fete le place uniforma militară, chiar dacă cel ce o poartă e ceva mai în vîrstă şi-i vine cam greu să-şi ascundă sub tunică respectabilul şi rotofeiul pintec.

Dar în spatele jocului se ascunde ceva serios. Un profesor, care a făcut parte din mişcarea de rezistenţă, declară că sarcina miliţiei populare va fi aceea de a-i ataca din flanc pe ruşi, atunci cînd aceştia vor cotropi Germania occidentală. Bravii miliţieni vor porni în marş forţat prin Iutlanda de sud şi prin Schleswig, şi se prea poate să ajungă chiar la Rin. Pentru roşii nu va fi de loc plăcut atunci cînd miliţienii danezi îi vor ataca din flancuri.

Moşierii se înscriu şi ei în miliţie şi nu se simt de loc stingheriţi să presteze serviciul militar în propriile lor maşini luxoase, ca şoferi ai librarilor şi contabililor numiţi şefi de detaşamente. Din punct de vedere social, aceşti şefi le sînt cu mult inferiori. Dar e un lucru cît se poate de cuminte astăzi să arăţi că eşti democrat, că eşti gata să-ţi sacrifici maşina şi sîngele în numele apărării binelui obştesc — sau nu ştiu cum! îi mai zice. Pe tot cuprinsul ţării, în cluburi şi în berării, se ţin adunări şi se serveşte gratis bere şi cafea ; oamenii îi ascultă în tăcere pe oratori şi vizionează filme. împrăştiin- du-se pe la casele lor, se întreabă încet unii pe alţii :

— Oare cine le-o fi plătind toate astea ?

Da, toate astea sînt plătite, şi încă plătite gras„ fără tocmeală ; patronii berăriilor n-au de ce să se plîngă.

Există şi o miliţie maritimă şi, într-o mică localitate comercială din Iutlanda, însuşi şeful districtului a fost uns comandant al detaşamentului maritim. Este devotat trup şi suflet misiunii sale, acest *amtman*[26], fiul unor ţărani paşnici, Petersen, din Lolland. Din nefericire, încă din copilărie s-a văzut că acest fiu mai mare al familiei nu era în stare

26 Reprezentantul puterii civile şi administrative din district.

să muncească şi tatăl său, prevăzător, 1-a trimis la a şcoală în oraş, dînd ferma — doar trebuia să munceşti la ea ! — pe mîna fiului mai mic şi mai destoinic, învăţătura fiului mai mare a mers strălucit ; rectorul

.in semn de încurajare, îl bătea uşor pe umăr, iar mai tîrziu, drept rezultat al unor numeroase înjosiri şi încercări, elevul a devenit amtman în Iutlanda de nord. La o anumită etapă a vieţii sale, socotise de cuviinţă să-şi schimbe numele de familie Petersen în aristocraticul! Oldenfleth, mai potrivit pentru un înalt funcţionar care poartă tricorn cu pene de cocoş. Cînd auzi rostindu-se acest nume, îţi închipui că omul se trage cel puţin dintr-Un valet regal ; nimeni n-ar bănui că părinţii lui sînt nişte ţărani din Lol-land.

In fiecare duminică, înainte de amiază, amtman-ul face instrucţie cu detaşamentul maritim, care va avea misiunea să apere fiordul lor drag, dacă ruşii ar cuteza să-1 atace. Ha, o vor păţi urît de tot [27] Ce-i drept, vasul de război nu-i decît o biată goeletă de pescari, cumpărată pe un preţ de nimic, însă lucrul de căpetenie este starea de spirit a ostaşilor : pe -vasul de luptă „Uffe" domneşte bărbăţia şi curajul.

S-a ivit în urmă posibilitatea de a coordona acţiunile militare de pe uscat şi de pe apă. în timp ce pe uscat profesorul şi Rasmussen îi vor ataca pe ruşi din flancuri, îndată ce aceştia vor porni expediţia lor în Germania, concepută desigur în stil mare, amtman-ului districtual i se va încredinţa misiunea de a porni spre Răsărit, pentru a devasta ţărmurile Rusiei Sovietice, unde oamenii au uitat, pa- re-se, cu totul că *Dannebrog*-ul[1] a căzut din cer pe pămînt în Danemarca, nu în altă parte.

Bravii şi curajoşii pescari se strîng ciorchine pe mal şi urmăresc cu ochii goeleta wiking-ului amtman, care iese în fiord într-o cursă de instrucţie. Ei nu-şi bagă nasul în treburile altora, stau liniştiţi deoparte, mestecă tutun şi doar arareori schimbă cîte o vorbă-două între ei, mai mult despre vremea •care se vesteşte pentru a doua zi : cum va bate vîn- tul, del unde vor veni curenţii.

Iar cînd, în sfîrşit, primitivul vas de luptă „Uffe" părăseşte portul, cîte un observator paşnic, mai bă- trîn, aruncă o vorbă :

— Ei, nu-i chiar atit de uşor să fii wiking.

— Da, zice un altul, fără cea mai mică urmă de zîmbet. Să nădăjduim că amtman-ul nu va rămîne cu goeleta pe un banc de stridii.

27 Drapelul naţional al Danemarcei — după o legendă daneză, ar fi căzut din cer.

Fireşte însă că oamenii aceştia simpli şi necioplţi nu sînt la curent cu evenimentele ; ei n-au habar de primejdia ce ameninţă întreaga lume şi mai ales ţara noastră. Din fericire, se grăbesc alţii să ne vină în ajutor. Trebuie să ne apropiem cît mai mult de americani, căci altfel nu ne vom putea salva democratica noastră civilizaţie occidentală şi nici nu vom mai avea amtmani în fiecare district. Dacă nu vom adera la pactul Atlanticului, dacă nu vom accepta să fim o bază militară americană, aceasta va însemna pierderea onoarei noastre naţionale. Aşa ne spun americanii. Şi dacă nu ne vom p(urta bine, ca oameni înţelegători, nu ni se va mai acorda ajutor în cadrul planului Marshall. Da, cine a ajuns să primească ajutor de sărăcie este nevoit să înghită multe umilinţe.

Prietenul nostru Thomas pleacă împreună cu soţia într-o călătorie în jurul lumii, cu un vapor englez, în timp ce amtman-ul Oldenfleth, născut Petersen, se bălăceşte lîngă ţărmul patriei dragi în Limf jord. Primitiva corabie de luptă „Uffe" a ocolit toate pro- montoriile, fără a se împotmoli pe un banc de stridii. Şi acum, bravii reprezentanţi ai miliţiei populare îşi despachetează sandvişurile, ridică paharele şi beau ca nişte adevăraţi marinari.

— în sănătatea regelui ! rosteşte solemn Oldenfleth sculindu-se in picioare. în sănătatea maiestăţii sale 1

Toţi dau rachiul pe gît în chipul cel mai războinic şi Oldenfleth îşi strecoară cu grijă mîna în buzunar. Din două în două ore, amtman-ul înghite cîte o pilulă împotriva răului de mare, aşa cum i-a recomandat medicul, ca să nu-1 ameninţe primejdia de a deveni o victimă a stihiilor mării. Pilula alunecă încetişor pe gît. Acum lui Oldenfleth nu-i mai este teamă de valurile ameninţătoare ale LimfjorduluL „Uffe" pluteşte lin şi uşor, bodogănind blînd din motor ; bătrîna goeletă se simte în apele ei ; în tinereţe şi la maturitate ea a zburdat fără încetare în apele Mării Nordului ; în ultimul timp îşi trăia în tihnă cele din urmă zile ale vieţii. Şi iată că devenise acum membră a miliţiei populare şi nu-i mergea chiar atit de rău. Se urnea alene şi tacticos din loc, valurile mici îi alintau coastele, iar la bordul ei se- aflau nişte mic-burghezi simpatici. De altfel, „Uffe" n-a făcut niciodată parte din rîndurile corăbiilor trufaşe, snoabe, şi acum nu se simte nici măcar măgulită că la comanda ei stă însuşi amtman-ul.

Thomas Klitgaard şi doamna Margrethe plutesc pe Marea Roşie. E o căldură tropicală, aerul e încins ca într-un cuptor. Thomas Klitgaard stă pe* covertă sub un umbrar uriaş şi se răcoreşte cu whisky. Pe luxosul şi imensul transatlantic străluceşte ornamentaţia din nichel şi din lemn de tisă., Este atît de plăcut să te ştii departe de grijile mărunte de acasă, departe de invidie şi de răutate. Printre călătorii de pe bordul vaporului se află un colonel englez şi un domn cu monoclu care călătoreşte spre-indochina. Acesta din urmă pare a fi un ofiţer hitlerist. Amîndoi, ca nişte oameni civilizaţi ce sînt, beau cu plăcere whisky englezesc. Thomas îşi petrece adesea timpul în societatea lor.

Englezul povesteşte cum sînt înăbuşite rebeliunile» in Malaya, fără pic de sentimentalism. Iar domnul: care merge în Indochina ar putea de asemenea povesti cum abia cu cîţiva ani în urmă au fost pedepsiţi locuitorii din Polonia, Cehoslovacia, Norvegia şi Danemarca, însă el preferă să tacă şi să asculte. Fusese condamnat în modul cel mai josnic, drept criminal de război, stătuse cîţiva ani la puşcărie, însă acum, din fericire, lumea şi-a mai băgat minţile în; cap. Există ţări în care e nevoie de caractere puternice germane şi iată că se duce şi el în Vietnam,, să lupte iarăşi.

— Viaţa e un lucru tare ciudat, spune englezul- Chiar şi unii oameni sînt tare ciudaţi. Mi s-a întîm- plat un caz uimitor — faţa i se schimonoseşte puţin — trebuia să executăm un om şi deodată ne-am pomenit în faţa noastră cu nevastă-sa şi cu copiii lui, trei prichindei adorabili, grăsuţi, bronzaţi de soare. Ce puteam face ? Cereau să fie executaţi împreună cu el.

— Ei, şi ce-aţi făcut ? întrebă foarte nepotrivit Thomas.

— Ce era să fac ? Un ofiţer trebuie să-şi facă datoria. Omul a fost împuşcat cum se cuvenea, exact la ora stabilită, iar cadavrul l-am predat, firește, rudelor.

— Şi ce s-a întîmplat mai departe ?

— Da, ce s-a întîmplat mai departe ? întrebă şi colonelul. Păi tocmai acum vine întrebarea adevărată : la ce folosesc toate astea ? Pentru ce am omorît un om ? Şi, în general, pentru ce comitem noi asemenea fapte ?

Neamţul încruntă furios sprîncenele ; după faţa lui se putea ghici că îi socoteşte pe plutocraţii ăştia de englezi o rasă degenerată.

— Unul dintre poeţii noştri scria cîndva despre povara omului alb, zise el.

— Da, răspunse colonelul şi dădu pe gît o duşcă zdravănă de whisky tare. Dar oare povara asta trebuie neapărat să fie alcătuită din cadavre de femei şi copii ? Precum văd, dumneata apar ţii unei alte naţiuni şi s-ar putea să ştii mai bine.

„Sînt ironici, ca întotdeauna, gîndi cu amărăciune fostul ofiţer. Va veni însă şi vremea noastră... cînd vom lua noi puterea în mîini şi-i vom învăţa pe englezi ce înseamnă cultura. Dumneata îţi închipui că Hitler al nostru a murit, dar el trăieşte în fiecare din noi. într-o bună zi, spiritul naţional-socialismului va străpunge întreaga lume, bine măcar că o ştiu asta prietenii noştri americani."

Thomas Klitgaard privea ţintă marea — care în manualele de geografie se numeşte iRoşie, iar în realitate este azurie — şi se gîndea la cele ce s-or fi întîmplînd în patrie. Oare au mai apărut articole noi despre întreprinderea lui, o fi ţinut rebelul ăla de Houmann discursul anunţat relativ la el, Thomas Klitgaard, o fi turbat iarăşi Aksel Larsen ? Aprinse o ţigară şi zvirli cu necaz chibritul pe coverta ce strălucea de curăţenie. Ducă-se naibii toate ! La ce bun călătoria asta în jurul lumii, dacă gîndurile negre te însoţesc peste tot, ca duhul rău al casei care trece o dată cu familia în casa nouă ?

— Să bem, zise colonelul şi ridică paharul. Cîtă vreme avem un whisky ca ăsta, bun şi tare, nu trebuie să ne plîngem. Mi-au mai rămas doi ani şi mă voi despărţi pentru totdeauna de Malaya. O să stau liniştit acasă, îmi voi petrece timpul în convorbiri amicale cu megieşii, îl voi saluta cu „noroc şi sănătate" pe poştaş, iar dacă va fi cumva spînzurat cineva prin apropiere, călăul nu voi fi eu.

„Ce popor ciudat mai sînteţi şi voi, englezii, se gîndea ofiţerul cu monoclu. Aţi stăpînit jumătate din glob şi acum v-aţi plictisit, pare-se. Am cucerit uneori şi noi, germanii, cîte ceva, dar nu am izbutit niciodată să ne păstrăm teritoriile cucerite, întotdeauna alte naţiuni urzeau comploturi infame şi ne răpeau teritoriile asupra cărora dobîndisem un drept istoric. Noroc că avem acum nişte aliaţi straşnici, numai nu trebuie să uităm cum se mînuiesc armele — şi tocmai de aceea plec în Vietnam."

Pe Marea Roşie e cald, trei domni de trei naţionalităţi diferite răsuflă greu, beau whisky de la gheaţă şi-şi şterg

năduşeala de pe frunte. Nu le este uşor să susţină o conversaţie internaţională.

Şi în Ministerul de Justiţie atmosfera e înfier- bîntată, deşi aici nu clima e de vină. Trei jurişti destoinici : ministrul Justiţiei, împreună cu şeful unei direcţii şi cu un înalt funcţionar din ministerul său discută melancolic, cu ochii asupra unui modest exemplar din ziarul *Land og folk* care stă pe masă.

— Ce-i de făcut ? întreabă ministrul Justiţiei Sollerod şi-şi şterge cu un gest nervos broboanele de sudoare de pe frunte, cu o batistă albă, fină.Poate că, judecind bine, nu ar trebui să întreprindem nimic, spune înaltul funcţionar de la Justiţie şi-şi şterge cu o batistă albă, tot atît de- fină, fruntea la fel de năduşită. Acuzaţiile sint atît de îngrozitoare, încît poate nu li se va da nici o- atenţie. Eu sînt învinuit că aş fi acoperit marile firme speculante, că aş fi lucrat mînă în mînă cu inspectorul, că aş fi luat parte la mese copioase puse în. contul criminalilor, că în general m-aş fi abătut în fel şi chip de la îndatoririle mele.

— Da, rosteşte sec şeful direcţiei. Eşti acuzat tocmai de asta. Nu crezi că ar trebui să întreprindem ceva ?

— Unei lovituri care calcă regulile jocului nu i se răspunde cu o lovitură, dă riposta înaltul funcţionar. Ce-ai fi întreprins dumneata, de pildă ?

— Poate că eu aş fi fost mai prudent. O anumită decenţă exterioară face întotdeauna podoaba unui funcţionar. Mesele astea prea bătătoare la ochi, pe care, fără îndoială, le plăteau... în orice caz nu erau plătite din buzunarul dumitale... de, nu prea văd' decenţă aici.

— Ce vrei să spui ? Faci o aluzie...

— Doar nu eu am permis să fiu ospătat...

— Ai uitat cum te-ai purtat cu naziştii ? Şi în general, cum ai ajuns director în departament ? Toate au o limită.

— Domnilor, dragi colegi, intervine ministrul Justiţiei Sollerod şi se strecoară intre cei doi funcţionari- înfuriaţi care se înroşiseră ca racii. Nu e bine aşa. Nu putem face scandal aici şi mai ales în condiţiile* ştiute. Vă rog stăruitor să vă astîmpăraţi, veniţi-vă o dată în fire.

După ce mai schimbară cîteva priviri pline de ură, ca nişte tauri gata să sară unul asupra celuilalt, cei doi jurişti se mai potoliră şi ministrul Sollerod izbuti? să-i despartă şi să-i înduplece pe fiecare să-şi reia locul pe scaun. Şedeau şi răsuflau tot atît de greu ca şi Thomas Klitgaard, care

naviga în clipa aceea pe Marea Roşie, şi ca amtman-ul Oldenfleth cînd aşa- zisul vas militar „Uffe" se împotmolea lîngă Mors.

— Trebuie să stăm puţin de vorbă toţi trei, cumpănind bine lucrurile, spuse Solierod şi luâ ziarul- Aici este expunerea exactă a învinuirilor ce ni se aduc. Celelalte ziare, fireşte, n-au scris nimic, ele ţin cu noi, ne sînt devotate. Dar expunerea aceasta este o grosolană acuzaţie de corupţie adusă instanţelor noastre juridice superioare. Daţi-mi voie să fac un rezumat : după ce Aksel Larsen a adresat neruşinata lui interpelare în Folketing, ziarul comunist a dezlănţuit o campanie energică împotriva autorităţilor care nu au intentat proces firmei „Klitgaard şi Fiii", vinovată de speculă de război. Totodată s-au adus acuzaţii expertului care a verificat scriptele, cum că ar fi acţionat în interesul firmei.

— In orice caz, este cert că firma „Klitgaard şi Fiii" i-a plătit un onorariu de cincizeci de mii de coroane precum şi o considerabilă sumă drept cheltuieli de reprezentare, interveni directorul din departament.

— Şi mie mi-a sărit în ochi mărimea cifrelor, zise Sollerod şi-l privi întrebător pe înaltul funcţionar de la Justiţie, care răspunse oarecum încurcat :

— înţeleg că vi se pare ciudat, dar era vorba de un foarte voluminos dosar, a cărui revizie extrem de complicată a atras după sine cheltuieli însemnate. întrucît firma a fost de acord să suporte cheltuielile reviziei, am fost şi eu de acord. Doar aceasta însemna economisirea unei sume importante pentru bugetul statului.

— Şi expertul ?

— Este un om cu o calificare excepţională.

Nu mă îndoiesc de asta, zise Sollerod. Dar nu a lucrat el cumva pentru firma „Klitgaard şi Fiii" ? Nu s-ar putea susţine că a depins de firmă

— ?E drept că mai înainte a controlat în două rîn- duri scriptele firmei, din însărcinarea acesteia, dar de aici şi pînă la a susţine că depindea de firmă e prea mare distanţă. Şi pentru o revizie atît de complicată, noi am avut nevoie de un om cît mai experimentat... Tot astfel se pot explica şi cheltuielile da reprezentare. Era absolut necesar să ne întîlnim din cînd în cînd, ca să ne sfătuim... şi

întâlnirile acestea aveau loc uneori în timpul prînzului, la restaurant. De altfel, nu pricep cum au putut să afle comu

— niştii de aceste! întîlniri ! Să mă fi urmărit oare ?

— Pesemne că eşti un personaj foarte cunoscut, dacă nu le-a fost greu să te identifice, deşi restaurantul pare un loc ferit şi era şi scump, zise directorul. După părerea mea, mult mai rezonabil ar fi fost dacă v-aţi fi întilnit în cabinetul dumitale de lucru, nu la mese copioase. Cu aceste rnese ai dat atu-uri serioase comuniştilor.

— Şi mie mi-e teamă că-i aşa, zise ministrul Justiţiei. Borge Houmann. într-o cuvintare foarte agresivă, şi-a repetat în public acuzaţiile şi a cerut sus şi tare să se intenteze proces.

— Da, am citit şi articolele şi darea de seamă a acestei cuvîntări, zise juristul sus-pus şi clătină din cap. Trebuie să mărturisesc însă că aceste lucruri nu m-au impresionat prea mult. Cine ia în seamă, în General, zarva stîrnită de comunişti ?

— Tot s-ar putea s-o ia în seamă cîte cineva, zise directorul. Şi mă îndoiesc că dumneata socoteşti că pot fi acuzate instanţele judiciare superioare ale ţării de abuz de putere, ba chiar de călcarea obligaţiilor serviciului şi de corupţie, fără ca acuzaţia să atragă anumite consecinţe.

— Dacă va fi necesar, fireşte că vom face proces. Deocamdată însă, comuniştii n-au decît să ţipe, pînă or obosi.

— Mi-e teamă că nu vor obosi atît de repede, zise Sollerod. Şi sînt de părere că în afacerea „Klitgaard şi Fiii" va trebui să acţionăm cît mai curînd. E nevoie să facem o dată ordine în această chestiune. Propun să se anunţe neîntîrziat, în auzul tuturor, că s-a hotărît darea in judecată a lui Borge Houmann pentru calomnie.

— Dar se va răscoli la proces toată afacerea Klitgaard, zise înaltul funcţionar. Nu vom putea evita aceasta. Fără îndoială, Houmann va căuta să aducă dovezi că într-adevăr firma „Klitgaard şi Fiii" s-a făcut vinovată de speculă cu furnituri de război, pedepsită de lege.

— Fie ce-o fi, trebuie pus capăt, o dată pentru

totdeauna, acestei chestiuni care nu se mai sfîrşeşte,

i
1
9
3

stărui ministrul Justiţiei. înţelepţii judecători mai ştiu cum trebuie să conducă un proces. Afară de aceasta putem garanta o atitudine rezervată din partea majorităţii ziarelor. Ele vor avea în vedere nnumite considerente ; veţi vedea că nimeni din presă nu se va apuca să-i sprijine pe comunişti.

Ministrul Justiţiei se ridică în picioare, pentru a arăta că discuţiile în această chestiune s-au terminat. Ultimul cuvînt a fost spus. A rămas doar atît : să aibă grijă să i se aplice o pedeapsă corespunzătoare cîrcotaşului şi rebelului care nu vrea să vadă deosebirea dintre hoţii cei mari şi cei mărunţi şi care cere neîncetat ca funcţionarii şi judecătorii să respecte legea.

C A P I T O L U L X X I I I

Fostul membru al mişcării de rezistenţă se îndeletniceşte cu modeste manevre politice, sprijinit fiind de numeroase forţe binevoitoare.

Cîrlionţatul deputat în Folketing, Rasmussen, îşi lua din cînd în cînd cafeaua de după-masă la „A Porta", împreună cu energicii ziarişti Schnik şi Schnack. Relaţiile dintre ei erau folositoare pentru ambele părţi, deoarece Rasmussen nu se da îndărăt de la nici un fel de trucuri politice, iar ziariştii erau gata oricînd să-1 ajute, punîndu-i la dispoziţie coloanele *Goarnei libertăţii.*

într-o zi mohorîtă de decembrie stăteau tustrei la restaurant şi priveau pe fereastră Noua Piaţă Regală, biciuită de o ploaie deasă.

— Ce climă ! suspină Rasmussen. Toarnă, toarnă, tot anul... Nu mai avem nici iarnă, nici vară, cerul e mereu acoperit.

— Cea mai bună dovadă că sîntem o naţiune atlantică, zise Schnick. Dar nu ne-ai spus încă nimic în privinţa politicii externe.

— Deocamdată totul e încă nebulos, îl informă Rasmussen mai turnîndu-şi o ceaşcă de cafea. Conducerea partidului şi-a vîrît în cap să creăm o alianţă defensivă scandinavă. Desigur că asta numai din tactică ; mai devreme ori mai tîrziu vom încheia alianţa cu America. Fără asta nu se poate. Cînd spui „a" trebuie să spui şi „b", or, noi am şi primit ajutor în cadrul planului Marshall.

— Da, din păcate, recunoscu Schnack. Fie vorba intre noi, prea tare ne-au înşurubat americanii. Ei hotărăsc ce trebuie să producem, ei hotărăsc ce trebuie să prevadă acordurile noastre comerciale. S-au stabilit în Groenlanda şi te pomeneşti că într-o bună zi vor cere baze chiar în Danemarca.

— Şi le vor obţine, întări Rasmussen. Nu cumva ai încerca tu să te împotriveşti ?

— Nu, fireşte, zise Schnack. Doar cunoşti situaţia în care se află *Goarna libertăţii.* Sîntem politicieni realişti, n-o să punem noi la cale planuri care să ne ducă de rîpă.

— Dar ce va face partidul tău, dacă tratativele cu scandinavii se vor dovedi infructuoase ? întrebă Schnick. Şi sînt sigur că nu vor duce la nici un rezultat, pentru că e vădit lucru că proştii ăştia de suedezi nu vor să se bage.

— Vom înghiţi hapul, nu-i nimic de făcut, răspunse Rasmussen. E o încercare grea pentru alegătorul de rînd, care a votat pentru social-democraţi. Acum cîţiva ani am fost adepţi hotărîţi ai dezarmării, cu toate că-i aveam pe nemţi în prag şi ştiam ce gînduri nutreşte Hitler. Iar astăzi ne zbatem pentru înarmare. F nevoie să aibă omul un stomac sănătos, ca să mistuie o asemenea schimbare de program, aşa că tacticienii noştri vor acţiona cît mai prudent la început.

— Dar Uniunea Sovietică ? Doar trebuie să le explicaţi alegătorilor voştri ce primejdie ne ameninţă de acolo, zise Schnick.

— Ani de-a rîndul am dus o energică propagandă antisovietică, zise Rasmussen. Dar ai dreptate, totul depinde de metodă. Trebuie să speriem oamenii ca să creadă că într-adevăr bolşevicii vor veni mîine să ne mănînce de vii. Iar problema înarmării va trebui prezentată ca un fleac, să se vorbească de ea numai în cazuri de absolută nevoie. E drept, deocamdată vine cam greu să te descurci, trebuie schimbată cu totul vechea atitudine şi s-ar putea să calci cu stîn- gul tocmai aici.

— N-ai putea să ne dai tu puţin ajutor ca să ne descurcăm ? întrebă Schnak.

iRasmusenn zîmbi, aruncă o privire asupra pieţei spălate de ploaie, de parcă ar fi cîntărit în gînd cîtă încredere ar putea să acorde prietenilor săi. Se uită apoi prin cameră ca să se încredinţeze că nimeni nu i-ar putea auzi.

— Da, rosti în sfîrşit. Tocmai asta aveam de gînd să fac, dar deocamdată nu trebuie să scrieţi nimic ; mai întîi să

punem noi treaba asta pe roate. Noi, reprezentanţii mişcării de rezistenţă — necomunişti, fireşte — sîntem mulţi şi avem de gînd să lansăm o chemare către întreaga populaţie a ţării, în care vom cere includerea Danemarcei în Blocul Atlanticului. Chemarea va apare curînd.

— E bine aşa, zise Schnack, dar ştie despre asta conducerea partidului tău ?

— Eu am vorbit, însă neoficial, fireşte, cu cine trebuie. Mai prost este că, formal, conducerea va trebui să mă dezavueze ; pe de altă parte însă, de îndată ce se vor rupe tratativele scandinave, va trebui acţionat rapid. La început, va fi nevoie să se pregătească terenul înlăuntrul partidului, şi conducerea îşi dă seama de acest lucru. Aşa încît eu nu procedez cu totul just, dînd toate cărţile pe faţă.

Cei trei domni sînt nişte politicieni realişti, ei înţeleg pe deplin dificultăţile politice ale momentului. Micuţei şi paşnicei ţărişoare i s-au pretins anumite lucruri şi oamenii cunoscători în materie ştiu prea bine că pretenţiile acestea vor trebui satisfăcute ; în caz contrar ţara va fi sugrumată economiceşte. Ea nu va primi ajutor în dolari, nu va putea cumpăra materii prime pentru industrie şi, prin urmare, catastrofa se va dezlănţui în curînd asupra ei.

Există, fireşte, o ieşire. S-ar putea revizui întreaga politică comercială : se poate face comerţ cu Răsăritul la fel de bine cum se face cu Apusul. Da, se poate şi aşa, şi nu există nici un fel de piedici. Ba încă schimbarea ar atrage după sine o serie de avantaje economice. Pînă cînd o mică ţărişoară ca Danemarca va mai putea să vîndă Angliei produse alimentare pe un preţ de nimic, ca să cumpere cărbuni şi mărfuri industriale cu preţuri mari ? Dar, vezi, noi sîntem o ţară cu o civilizaţie vest-europeană, locul nostru este alături de S.U.A., prin urmare nu ne este cu putinţă revizuirea acestei politici.

In general, în ultimele luni se vorbeşte foarte mult la noi despre civilizaţia occidentală. Este o civilizaţie foarte ciudată ; deşi toată lumea spune că există, este totuşi foarte greu s-o descoperi. Unde s-o găseşti ? în locuinţele mizere, insalubre, care fiinţează în număr atît de mare în oraşe şi de pe urma cărora se îmbogăţesc atît de gras Johannes Klitgaard şi alţi oameni întreprinzători ? în vitrinele librăriilor, pline de *bestsellers*[28] americane şi de romane poliţiste englezeşti, cu copertele împodobite cu

28 Cărţi cu mare succes de librărie.

stropi de sîn- ge ? în chioşcurile de cărţi unde tineretul îşi procură hrana sufletească din publicaţii ilustrate şi din comicsuri ? în presă, în care minciuna şi muşamalizarea au devenit un sistem ? în şcolile neîncăpătoare, în casele dărîmate ale muncitorilor agricoli, în locuinţele de la manisarde în care femei bătrîne tremură de frig, pentru că pensiile de bătrîneţe sînt micuţe, iar cocsul atît de scump ?

Sau trebuie poate căutată în vilele bogătaşilor din Hellerup sau Gentoft, pe la conacele moşierilor unde nazismul îşi aflase sprijinul cel mai sigur ? Oare nu sînt o parte a acestei civilizaţii strălucitoarele automobile americane „zîmbetul dolarului"[29], oare nu s-a oploşit ea prin restaurante de lux sau, poate, prin birourile de navlosire ale Companiei Indiilor de Est, sau chiar ale bunului proprietar de vase danez A. P.
Moller ? Sau poate că mai lesne s-ar găsi această civilizaţie la bursă, acolo unde se speculează valorile create prin truda grea a oamenilor simpli ?

Căci, la urma urmelor, n-o fi civilizaţia occidentală în sinul poporului danez, care tot mai gîndeşte în limba daneză şi nu pe englezeşte sau americăneşte ! Şi cine ameninţă civilizaţia noastră daneză? Nu cumva Uniunea Sovietică ? în orice caz, nu din această ţară ne vin comicsurile sadice,, nici cîntecele idioate de jaz şi nici năvala de şolduri goale ale coristelor, Uniunea Sovietică nu ne dă indicaţii ce să producem, ce să importăm, ea nu încearcă să înrobească econo- jnia micuţei noastre ţări.

în redacţiile ziarelor e mare fierbere, o aşteptare încordată : toată lumea ştie că trebuie să se întîmpie ceva, dar cînd se va întîmpla oare ? O frămîntare şi mai aprigă domneşte în încăperile unde lucrează diferitele comisii ale Riksdag-ului : toţi se tem ca nu cumva să răzbată în afară ceva din cele ce se petrec acolo. E drept că avem o conducere "populară, dar în privinţa aceasta nu poţi întreba poporul. Această ,grea chestiune va fi rezolvată de aleşii poporului în tR'iksdag. Căci e vorba de însăşi existenţa ţării, de soarta ei în viitorul război. Ce pricepere pot avea alegătorii nepregătiţi politiceşte ? Să fie mulţumiţi că hotărîrile le iau alţii pentru ei, oameni într-adevăr calificaţi din punct de vedere politic, bărbaţi cu experienţă care ştiu să se orienteze. Oamenii de rînd trebuie

29 Denumirea ironică a unei cunoscute mărci de automobile ¡americane.

scutiţi de răspundere. în fond, lor nu li se cere decît un singur lucru : să suporte povara înarmărilor şi, atunci cînd va sosi ceasul, să-şi jertfească viaţa şi sîngele pentru civilizaţia vest-europeană, ei, dar hai să ne exprimăm mai nuţin frumos dar mai de-a dreptul, pentru marea ţară imperialistă : Statele Unite.

Şi la ambasada americană e forfotă mare, acolo este asigurată legătura continuă nu atît cu Ministerul Afacerilor Externe, cît cu oamenii politici mai marcanţi. Căci Ministerul danez al Afacerilor Externe este o instituţie destinată doar ocrotirii tinerelor vlăstare ale aristocraţiei, care primesc pe socoteala statului uniforme înzorzonate, lefuri mari şi învaţă să se poarte cu o aroganţă rafinată faţă de compatrioţii lor. însă nici unui diplomat american cu scaun la cap nu-i va da prin gînd să se adreseze acestui departament cu vreo chestiune mai importantă, în afară de unele fleacuri protocolare. Nu, diplomaţii americani ştiu pe ce căi trebuie să meargă. Ei ştiu pe cine se pot bizui. Ei îşi au propriile lor legături cu presa şi au oamenii lor în poliţie. Şi nici un fir de păr nu se va clinti din loc, fără ca acest lucru să fie aprobat de ambasada americană.

Dar forfota cea mai mare pare să fie la statul- major. Armatele de ocupaţie germane l-au găsit odinioară în plină somnolenţă ; nemţii n-au avut mult de furcă : au sunat la uşa statului-major şi i-au informat pe cei dinăuntru că totul s-a terminat, că domnii pot merge liniştiţi pe la casele lor să-şi ia cafeaua de dimineaţă. însă a doua oară nu se va mai întîmpla aşa ceva. Acum Holger Danske stă mereu treaz, iar soneria de noapte a fost desfiinţată, pentru ca nu cumva să-şi închipuie greşit cineva că generalii danezi dorm în clipele de primejdie.

La statul-major şi în Ministerul Apărării, activitatea se desfăşoară zi şi noapte ; căci dacă vom adera la Pactul Atlanticului — şi acest lucru îl vom face, sîntem constrînşi să aderăm, americanii ne pun piciorul în prag — vor veni zile de aur pentru militari. Poporul va fi trezit din somnolenţă iar cei ce neagă necesitatea apărării, Comuniştii mai ales, o vor păţi rău. La naiba, oricine poate înţelege că de vreme ce încheiem o alianţă militară cu o mare putere, se cere şi din partea noastră o încordare a forţelor. Trebuie să păşim la construirea unor noi obiective militare de apărare, trebuie să mărim durata serviciului miltar, să cumpărăm materiale de război de miliarde de

coroane şi să numim sute de generali noi şi de alţi ofiţeri superiori şi mai puţin superiori. Ofiţerimea daneză, pe care ocupanţii fascişti o lăudau ca pe cel mai paşnic element al populaţiei, a înnebunit parcă, atît de grăbită şi belicoasă o vezi a- cum. Pentru generali au sosit vremuri minunate, în curînd ei vor deveni adevăraţii stăpîni ai ţării

— fireşte dacă facem abstracţie de comandanţii americani, cărora li se supun fără murmur. Iar pentru menţinerea zelului tuturor, se răspîndesc zvonuri despre raidurile unor avioane sovietice, despre vase de război camuflate ciudat, semnalate în apele daneze, despre trecerea unor farfurii zburătoare. Urmînd bunul sfat al ambasadei americane, într-o bună zi sînt suspendate toate concediile şi se întreieşte paza la toate obiectivele militare. De la serviciul de informaţii al statului-major porneşte vestea care se transmite din gură în gură : vin ruşii !

Ruşii n-au venit, însă explicaţia e uşoară : în ultimul moment au prins de veste că armata daneză era gata să-i întîmpine aşa cum se cuvine şi au făcut cale întoarsă, legănîndu-se pe labele lor de urşi. A- flînd de întreita pază, de împărţirea cartuşelor de război, precum şi de faptul că ministrul Apărării şi-a instalat telefonul chiar lîngă pat, dînd ordin să fie trezit din somn fără întîrziere, dacă în timpul nopţii se va întîmpla ceva, ruşii înfricoşaţi au bătut în retragere. Prin urmare, măsurile luate au fost de folos. Fără un singur foc de armă, numai datorită vigilentelor măsuri de apărare, armata daneză a respins primul atac ameninţător.

Şi, iată că în aceste vremuri pline de îngrijorare, cînd se schimbă cu totul starea de spirit — nu a poporului, de care nu se ţine seama, ci a politicienilor şi a ziariştilor care văd limpede încotro bate vîntul

— Thomas Klitgaard şi doamna Margrethe se întorc acasă din lunga şi binefăcătoarea călătorie prin ţări străine. Călătoriile lărgesc orizontul. Ei au putut a- fla că lucrurile nu stau tocmai bine în minunatele ţări ale Orientului. Ba, în China, situaţia devine extrem de serioasă, comuniştii înaintează zi cu zi. Pînă şi oamenii care nu aud cum creşte iarba. înţeleg că întreaga Asie, întregul glob, sînt în fierbere. Pentru Thomas Klitgaard, în orice caz, era limpede că trebuie să vîndă neîntîrziat teancul său gros de acţiuni ale Companiei Asiei de Est, in care investise o parte a considerabilei sale averi.

Călătoria i-a priit lui Thomas Klitgaard, i-a dat, o patină cosmopolită. Trăsăturile feţei lui au devenit parcă mai accentuate, mişcările mai energice. Arăta- ca un om de afaceri de mare anvergură, ceea ce şi era într-adevăr. Contactul, timp de opt luni, cu englezii si americanii, trebuia să-şi lase pecetea asupra, lui.

Avocatul Abildgaard de la Curtea Supremă venise să-i întîmpine pe Thomas şi pe Margrethe la aeroportul din Kastrup şi-i conduse cu maşina sa acasă în Hellerup, unde îi aştepta o mică cină festivă.

— Cum îmi merg afacerile ? întrebă Thomas Klitgaard, în timp ce şedeau în spaţiosul salon cu portrete de strămoşi pe pereţi, şi gustau din băuturile plăcute ce li se serveau.

— Admirabil, răspunse Abildgaard. Firma ta va, îndeplini în curînd o serie de lucrări noi. Trebuie să ne înarmăm şi, după toate semnele, în proporţii mult mai mari decît pe vremea naziştilor. Aerodromurile se vor lărgi, se vor construi adăposturi gigantice, fortificaţii uriaşe. Acum se lucrează din plin la elaborarea planurilor, pe baza proiectelor întocmite de specialiştii de război americani. Mulţumită, meritelor tale, Thomas, nici o firmă daneză nu este atît de bine pregătită să-şi dea contribuţia la marea cauză naţională, cum este firma ta.

— Şi procesul ?

— Procesul ? A, te referi la învinuirile aduse de comunişti firmei şi autorităţilor daneze ?

— Da, ştii, nu aveam putinţa decît arareori să citesc ziare daneze.

— Totul se desfăşoară după normele stabilite; nu-ţi strica buna dispoziţie cu asemenea fleacuri. Cît despre redactorul ziarului comunist, el va avea tot răgazul să mediteze în linişte asupra comportării sale, într-o celulă de arest. Asta-i tot...

— Şi procesul nu produce o senzaţie prea mare în presă ?

— Deocamdată nu se mai pomeneşte despre el. Doar comuniştii mai ţipă. Da, totul merge admirabil, Thomas. Soarta este milostivă cu noi.

Cu un zîmbet larg, avocatul Abildgaard ridică paharul şi-şi felicită cumnatul că s-a înapoiat în patrie, odihnit şi cu frumoase perspective de viitor.

C A P 1 T O L V L X X I V *Trista cădere a unui ministru de Justiţie.*

Ţara noastră a fost întotdeauna vestită prin nivelul înalt al instrucţiunii, prin desăvîrşita organizare a şcolilor. E drept că in ce priveşte şcolile elementare, în multe oraşe şi mai ales în localităţile rurale, lucrurile nu stau deocamdată prea strălucit, în schimb ne-am putut mîndri întotdeauna cu şcolile noastre secundare şi superioare, destinate în primul rînd odraslelor burgheziei. Ba nu, nu numai odraslelor burgheziei, ar fi nedemocratic. Şi tinerilor proveniţi din clasele de jos, celor mai capabili dintre ei, li s-a dat întotdeauna putinţa să se bucure de binefacerile învăţămîntului mediu şi superior, să înveţe la licee, universităţi, şi să devină jurişti şi funcţionari care să se uite de sus în jos la oamenii pe care Dumnezeu nu i-a blagoslovit cu muită învăţătură, şi mai ales la aceia care sînt siliţi să-şi cîştige bucata de pîine prin truda mîinilor. Copiii de oameni săraci, care au făcut studii superioare, devin adesea slujitori mai buni şi mai credincioşi ai societăţii aecît copiii oamenilor bogaţi. Poate că aceasta se datorează faptului că ei sînt în general mai capabili şi, pe lîngă asta, mai disciplinaţi.

Da, învăţămîntul nostru superior este admirabil sistematizat şi se bazează pe experienţa multor generaţii. Ţelul urmărit de şcolile noastre superioare este acela de a insufla tineretului respect faţă de oamenii cu autoritate, faţă de bogăţie, de a-i învăţa pe cei tineri să se ploconească în faţa celor pe care nu-i pot îmbrînci, să se tîrască asemenea şerpilor şi în acelaşi timp să folosească vorbele şi expresiile cele mai nobile ; de a-i învăţa să se poarte nedrept şi totodată să dea asigurări că sînt slujitori devotaţi ai dreptăţii ; de a-i învăţa să mintă, să înşele şi mai ales să se teamă. Dacă ar fi să se judece caracterul unei naţiuni după placul micilor burghezi cu studii superioare, pe care mulţi îi socot exponenţii culturii noastre, s-ar ajunge la concluzia că noi, danezii, sîntem naţiunea cea mai laşă şi mai de plîns din lume, care s-a înfundat atît de rău în făţărnicie şi minciună, încît pur şi simplu nu mai ştie ce-i adevărul şi nici nu poate să se împace cu faptul că alţii ştiu ce înseamnă acest cuvînt.

i
2
0
1

Astfel de gînduri amare îl frămîntau pe Kaas, în timp ce urmărea zi de zi desfăşurarea procesului în care firma „Klitgaard şi Fiii" juca un rol de seamă. Lui Kaas îi erau cunoscute acuzaţiile aduse firmei şi el ştia mai bine ca oricine că sînt juste. El mai ştia cîte ceva şi despre măsurile întreprinse pentru a scoate basma curată firma „Klitgaard şi Fiii" şi alte firme mari învinuite de speculă de război. L-a cunoscut pe bătrînul Grejs. Ce om cinstit ! într-o vreme a fost chiar îndrăgostit în taină de fiica lui, de Sara, însă atunci nu-şi putea face iluzii. Cu atît mai puţin acum, e prea tîrziu. Viaţa a fost crudă cu amîndoi.

La bară stau trei avocaţi. Doi din ei sînt jurişti renumiţi, de tipul lui Abildgaard şi nu e de mirare că sînt şi scump plătiţi. Au trecut prin marea şcoală a vieţii şi cunosc bine preţul vorbelor răsunătoare ; chipurile lor de uliu exprimă o falsitate vrednică de respect. Ei îşi cunosc meseria şi pentru asta primesc onorarii mari. Sînt vădit miraţi că şi cel deal treilea avocat cunoaşte bine jurisprudenţa, deşi omul nu prea pare să se fi ocupat cu afacerile vreunei firme mari de milionari, ba, ca să spunem tot, se zvoneşte chiar că ar fi un simpatizant al comuniştilor. Cei doi avocaţi nu scapă nici cel mai mic prilej ca să-1 atace din ambele flancuri pe al treilea, însă nici el nu le rămîne dator. Uneori se întîmplă ca cei doi avocaţi să nu poată riposta, şi atunci trebuie să intervină judecătorul.

„Ia te uită la judecător, îşi zice Kaas în gînd. El ştie ce forţe atotputernice are in spate. El ştie că în afacerea asta sînt amestecaţi politicienii, că şefii lui din ierarhia Justiţiei, în frunte cu ministrul Justiţiei în persoană, sînt învinuiţi de fapte necinstite. Asta nu-i prea place, doar îşi dă seama de toate... Pe de altă parte, însă, şefii lui i-au acordat o deosebită încredere, însărcinîndu-1 să conducă acest penibil proces. Judecătorul este un om încă tînăr şi speră să facă carieră. Dacă va dovedi că e destul de servil, va fi avansat. De altfel, în împrejurările de faţă, sentinţa lui nu-i hotărîtoare. Dacă ar îndrăzni să-1 achite pe curajosul redactor al ziarului comunist, instanţa judiciară imediat superioară ar anula sentinţa lui şi apoi, cu surle şi trîmbiţe, tot l-ar condamna pe ziarist. Trebuie să recunoaştem însă că abstracţie făcînd de fondul chestiunii, expresiile folosite de acest ziarist au fost prea tari. Trăim într-o ţară civilizată şi chiar dacă ne certăm, trebuie s-o facem ca nişte oameni bine crescuţi."

i
2
0
2

Kaa's nu este jurist, dar el prevede atît de limpede că Houmann va fi condamnat, de parcă judecătorul ar avea de pe acum sentinţa în buzunar.

Iar juriştii discută aprins între ei, sau ascultă depoziţiile martorilor ; ziariştii iau note şi aleargă să dea telefoane, transmiţînd reportajele la redacţiile ziarelor lor. Şi tot aşa, zi după zi. Dacă cineva i-ar strînge cu uşa pe avocaţi, ei ar mărturisi impresia pe care şi-au format-o de la început : că afacerea trebuie lichidată cît mai repede, că se simte tendinţa de a o muşamaliza. Cine, mă rog, doreşte acest lucru ? O, se pare că în primul rînd juristul cel supus care a declarat că socotea micile dejunuri costisitoare doar ca un prilej de a primi rapoarte ; dar în spatele lui stă, probabil, cineva şi mai de vază. Experţii dau cifre şi explicaţii dintre cele mai plăcute, însă alţi martori le mătură calculele, dezvăluind faţa hîdă a adevărului. Aflăm de petreceri cu ofiţeri hitlerişti, de cadouri scumpe oferite lor, de lucrări executate în ritm record, de goana după noi comenzi de la autorităţile de ocupaţie, de la duşmanii şi cotropitorii ţării, de preţuri şi profituri uriaşe. Unul după altul, martorii confirmă toate cele dezvăluite pînă atunci. Kaas dă din cap mereu. Toate sînt adevărate.

într-un capăt al sălii stă zeiţa dreptăţii, pe care Justiţia daneză o respectă şi o cinsteşte numai pentru că s-a legat la ochi. Aşa fac toate doamnele a- tunci cînd în prezenţa lor se petrece ceva indecent. Zeiţa ţine în mînă balanţa, depoziţiile martorilor cad una după alta în talger, dar balanţa nu se înclină. Este o balanţă cu totul neutră. Ea nu vrea să aibă de-a face cu un caz al cărui deznodămînt este dinainte hotărît. Zeiţa din ghips stă cenuşie, prăfuită, şi poate că se gîndeşte :

„Cînd vom lichida oare justiţia de clasă ? Cînd •oare va învinge dreptatea, a cărei reprezentantă sînt întîmplător chiar eu ? Vai, vai ! în localul ăsta mo- horît s-a dat si sentinta în procesul intentat lui .Alberti"[30].

în astfel de ciocniri furtunoase se desfăşoară şe- -dinţele tribunalului iar ziariştii — ei nu sînt fireşte nişte ticăloşi, dar, fălindu-se că pot privi adevărul drept în ochi, nu-1 lasă, ferească sfîntul, să pătrundă cumva în gazetă — ei îşi şoptesc unul altuia :

— Straşnică trebuşoară ! Şi comuniştii obţin zi de zi noi succese. Totul e limpede doar. Drace, grase profituri a mai

30 Peter Adler Alberti (1851-1932), ministru al Justiţiei care •A fost judecat pentru delapidare.

scos firma ! Ce justiţie mai e şi asta ? Totul nu-i decît înşelătorie şi truc politic.

— Păi, să scrii aşa în ziar !

— Ai înnebunit ? Trebuie să scriu cu totul altfel. Nu doresc cîtuşi de puţin să mă trezesc zvîrlit în stradă tocmai pe o vreme ca asta. Dar, fire-ar al -dracului, blestemat joc !

Ziarele apar împodobite cu titluri mari, strigă şi urlă cit sînt de absurde neruşinatele învinuiri aduse de comunişti. Şi totuşi, totuşi... Pare-se că adevărul se strecoară cîte puţin printre rînduri şi cîteva ziare din cele mai serioase încep să publice dări de seamă nu tocmai după tipic. Zîmbitorul deputat din Folketing Rasmussen este silit să facă o vizită la redacţia ziarului *Goarna libertăţii* şi să-i cheme pe ziarişti la ordine, pe un ton de reproş.

— Bine, dar gîndeşte-te la cititori, dragul meu Rasmussen, protestează Schnick, iar Schnack a- daugă :

— Da, da, noi nu pierdem pulsul opiniei publice. Ţinem un strîns contact cu cititorii ; vrem;, nu vrem, sîntem siliţi să scriem despre acest caz aşa cum scriem.

— Pe naiba ! exclamă Rasmussen care de obicei nu înjură. Nu vedeţi că prin dările voastre de seamă prea lungi, aproape stenografice, faceţi jocul comuniştilor ? Parcă nu aţi putea imprima o altă nuanţă articolelor voastre, menţinîndu-vă numai pe linia celor doi avocaţi de la Curtea Supremă, în loc să publicaţi declaraţiile martorilor comunişti ?

— Nu se poate, dragă Rasmussen, şi Schnick dădu din cap. Prea mulţi cititori urmăresc procesul şi vom fi bombardaţi cu proteste. E trist, dar te poţi consola, deoarece ştii de pe-acum că Houmann va fi condamnat.

— Mulţumesc, dar tu ar trebui să înţelegi şi altceva : dacă lucrurile vor continua astfel, Sollerod se va prăbuşi de pe locşorul lui. Doriţi acest lucru ?

— Cîtuşi de puţin. Dar trebuie să ne gîndim şi la gazetă. Ştii şi singur cit ne este de greu.

Rasmussen are dreptate, ministrul Sollerod trece prin clipe grele. I se părea că a manevrat inteligent, genial, mizînd cu îndemînare pe doi cai deodată. Acum, insă, dublul său joc a fost demascat. Unul după altul, martorii arată cum făgăduise Sollerod să pună problema firmei „Klitgaard şi Fiii" în Fol- keting şi în loc să se ţină de cuvînt, a încercat să împiedice procesul sprijinind în secret marea firmă speculantă.

L-am crezut om cinstit, spune unul din martori. Dar m-am înşelat

.Acasă, Sollerod citeşte dările de seamă asupra dezbaterilor publicate zilnic în ziare, şi tremură de mî- nie. Asta e prea de tot ! îşi închipuie comuniştii că pot să-şi bată joc de el în mod public ? Ha-ha, vor da de dracu ! Se vor lovi cu fruntea de prag ! Şi ei cere consemnarea depoziţiilor martorilor, cu toate că ştie foarte bine că cererea nu i se poate admite, deoarece el însuşi a fost chemat la proces în calitate de martor. Studiază minuţios declaraţiile martorilor şi-şi pregăteşte temeinic depoziţia, de parcă ar fi vorba să ia cuvîntul în Folketing.

în ziua cînd Sollerod trebuie să depună ca martor,, sala tribunalului e ticsită de lume. Cînd îşi face apariţia în sală, feţele judecătorilor exprimă, fără voie, respect — Sollerod e doar ministrul Justiţiei, în schimb, faţa zeiţei dreptăţii nu exprimă nimic : în primul rînd, pentru că e legată la ochi, în al doilea rînd, pentru că ea ştie ce s-a mai întîmplat în această sală cu fostul ministru al Justiţiei Alberti. Zeiţa dreptăţii, hotărît lucru, nu simte nici un fel de respect pentru miniştrii de Justiţie danezi.

Lui Sollerod i se pun cîteva întrebări la care el nu catadicseşte să răspundă. începe a vorbi grav şi plin de indignare, cum 1-a înşelat Aksel Larsen care alergase la el după un sfat. Ministrul de Justiţie Sollerod n-a promis niciodată să ridice problema în. Fqlketing. Dimpotrivă, i-a demonstrat lui Aksel Larsen ce consecinţe juridice grave ar putea avea acuzaţiile aduse în mod public, atît pentru firmă, cit şi pentru înalţii funcţionari din Justiţie. Iată toate discuţiile care au avut loc între el şi Aksel Larsen.

0 voce răguşită strigă din sală :

— Minţi, Sollerod !

Sollerod tresare, faţa ii devine cadaverică, însă el nu-i răspunde omului care 1-a întrerupt. El nu minte, el se apără împotriva adversarilor săi politici, acesta este dreptul său, care nu i se poate răpi, căci dacă va recunoaşte că a făcut promisiuni lui Aksel va fi pierdut. Orice om are dreptul să se apere- aşa cum poate, cînd se trezeşte atacat.

1 se adresează o nouă întrebare : e adevărat că,, atunci cînd a fost întîia oară ministru al Justiţiei, a dat cuiva dosarul firmei „Klitgaard şi Fiii" ?

— Absolut fals ! Calomnie grosolană ! răspunde el plin de indignare. Voi fi nevoit să-1 dau în judecată pe Aksel Larsen pentru declaraţii false în faţa Justiţiei.

Ziariştii scriu ca nişte turbaţi. Senzaţional ! Zguduitor ! Ministrul Justiţiei a apărut în toată puterea şi măreţia lui şi Aksel Larsen nu se poate aştepta la nimic bun. Priviţi-1, ministrul Justiţiei Sollerod este omul zilei, mîine întreaga presă nu va vorbi decît de el, oricine va putea citi în ziare cît de departe au mers comuniştii cu atacurile lor calomnioase împotriva ordinii de stat şi a unor personaje cu autoritate.

Prietenii politici îl felicită pe Sollerod. Totul a decurs admirabil şi el este, fireşte, mulţumit. Totuşi, o pîlpîire de teamă i se zbate în suflet. Nu, el nu va da curs acuzaţiei de depoziţii false, dar dacă Aksel Larsen cere cumva el însuşi să fie învinut formal, în cazul acesta ce va face el, Sollerod ? Ei, dar poate că ameninţările vor avea efect şi nu se va putea ■dovedi că el ar fi dat cuiva actele.

Peste cîteva zile, ministrul Justiţiei este nevoit să apară iarăşi în calitate de martor în faţa tribunalului. Blajinul şi rotofeiul avocat al comuniştilor îi pune foarte amabil o mulţime de întrebări neplăcute, Sollerod, cu fruntea acoperită de broboane de sudoare, răspunde şi repetă că toate sînt minciuni, calomnii ; el n-a dat nimănui, niciodată, documente ■oficiale importante. Minciuni şi iar minciuni !

Avocatul comuniştilor cere instanţei permisiunea •de a pune întrebări unui alt martor ; sala aşteaptă cu răsuflarea qprită. Kaas, care stă pe o bancă din fundul sălii, presimte ce se va întîmpla. Martorul este un funcţionar demn de toată încrederea ; clipeşte nervos înaintînd pe locul destinat martorilor. Nu-i prea place că a fost pus într-o asemenea situaţie, dar în faţa tribunalului nu se poate să minţi.

— Vreţi să fiţi bun şi să spuneţi tot ce ştiţi cu privire la eliberarea actelor din dosarul firmei „Klitgaard şi Fiii" ? întreabă avocatul comuniştilor.

Martorul, nehotărît, întoarce o privire aproape rugătoare înspre judecător : Ce să facă ?

— Protestez ! strigă unul din cei doi avocaţi de

la Curtea Supremă. Este o întrebare de provocare !

— Vă cer mii de scuze, spune cu o voce angelică avocatul comuniştilor. Aşadar, întreb pe martor : Aveţi cunoştinţă că actele ar fi fost eliberate ?

Avocatul de la Curtea Supremă se ridică din nou în picioare şi vrea să protesteze, dar se lasă păgubaş. iRămîne cu privirea de uliu aţintită asupra duşmanului, gata-gata să sară asupra lui.

— Da... Da, am cunoştinţă.

— N-aţi vrea să fiţi amabil să lămuriţi instanţa ce ştiţi despre eliberarea actelor ?

Modestul funcţionar se uită din nou rugător la judecător. Nu ştie ce să facă. Dacă va spune adevărul, s-ar putea să aibă de suferit de pe urma mărturiei, dacă va ascunde adevărul, se va face vinovat de o gravă înşelare a Justiţiei. Dar faţa judecătorului pare cioplită în piatră. El nu vrea să pună pe nimeni într-o situaţie penibilă.

— Da... domnul ministru al Justiţiei a venit personal la mine cu un alt domn şi m-a rugat să-i dau actele... Le-am dat domnului ministru al Justiţiei, iar el le-a înmînat celuilalt domn, care le-a pus în servietă. Cam după o lună, domnul acela a venit iar şi mi-a restituit documentele.

— Şi sînteţi sigur că domnul acela nu era un funcţionar din Ministerul Justiţiei ?... avocatul de la Curtea Supremă îl priveşte ameninţător. Vă rog să vă gîndiţi bine. Sînteţi absolut sigur ?

— Da, sînt sigur.

— Cum puteţi fi atît de sigur ? Doar nu-i cunoaşteţi pe toţi funcţionarii din minister !

— Cunosc toţi funcţionarii care au dreptul să pri[j] measeă acte. Şi pe lîngă aceasta, îl cunosc pe...

— îl cunoaşteţi pe omul căruia i-au fost eliberate documentele ? întreabă politicos avocatul comuniştilor.

— Da, îl cunosc...

— Purtaţi o gravă răspundere pentru mărturiile dumneavoastră, întrerupe avocatul de la Curtea Supremă.

— Vă rog să nu-1 intimidaţi pe martor, i se adre-

seazǎ avocatul comunist. în general, cer instanţei sǎ-mi dea posibilitatea de a pune în mod nestingherit întrebǎrile necesare.

— Puteţi pune întrebǎrile, spune scurt judecǎtorul şi avocatul comuniştilor dǎ din cap spre micul funcţionar, de parcǎ ar vrea sǎ-1 îmbǎrbǎteze, asi- gurîndu-1 cǎ nu va fi trǎsnit pe loc.

— Şi cine era acest om ?

— Era... era...

Martorul se sufocǎ şi rosteşte încetişor numele omului, un expert contabil cǎruia, aşa cum susţin şi comuniştii, Sollerod i-a dat actele atunci cînd fusese prima oarǎ ministru al Justiţiei şi-şi începuse jocul politic.

— Mulţumesc. Nu mai am alte întrebǎri.

— Am însǎ eu întrebǎri de pus, tunǎ glasul avocatului de la Curtea Supremǎ. Aţi declarat aici cu atîta siguranţǎ, dar pe ce este întemeiatǎ aceastǎ siguranţǎ a dumneavoastrǎ ? L-aţi cunoscut atît de bine pe omul acela ?

— Foarte bine, rǎspunde martorul. S-a jucat laolaltǎ cu copiii mei, cînd erau mici, a fost bun prieten cu bǎiatul meu cel mare.

Adevǎrat, nu mai rǎmînea loc pentru îndoieli.

— Mulţumesc, repetǎ avocatul comuniştilor. Presupun cǎ stimatul meu oponent nu mai are întrebǎri de pus !

Nimeni nu mai are întrebǎri de pus şi judecǎtorul declarǎ şedinţa închisǎ. Publicul iese din salǎ, lumea e copleşitǎ de impresii : doar nu în fiecare zi poţi auzi mǎrturii din care sǎ reiasǎ cǎ ministrul Justiţiei minte. Ziariştii pornesc în goanǎ spre redacţiile lor, cǎci acum se pune o mare întrebare : va demisiona ministrul Justiţiei Sollerod ?

Da, el trebuie sǎ demisioneze. Hotǎrîrea e luatǎ rapid. în aceeaşi searǎ, pe Sollerod îl vizitează cîrlion- ţatul deputat în Folketing, Rasmussen. Cu o lungǎ strîngere de mînǎ, el îşi exprimǎ compǎtimirea faţǎ de colegul de partid.

— Ia loc, sǎ bei ceva, îl îndeamnǎ ministrul Justiţiei. Ce zici de situaţie ? încǎ n-am putut .sǎ stau de vorbǎ cu nimeni.

— Vorbind pe şleau, Sollerod, nu-ţi rǎmine altceva de fǎcut decît sǎ demisionezi, rǎspunde Rasmussen. îmi vine greu s-o spun unui prieten, dar s-a creat o situaţie imposibilǎ.

— De ce ?

— Pentru că va fi greu de explicat aşa ceva : un ministru de Justiţie face declaraţii false... vreau să spun inexacte în faţa tribunalului...

— Parcă nu poate omul să fie puţin uituc ?

— Nu, în cazul acesta nu poate. Nu-ţi mai rămîne nimic altceva de făcut. Sînt silit să-ţi spun că este neapărat necesar să-ţi dai demisia.

— S-a urzit un complot josnic împotriva mea ! Va să zică aşa vă purtaţi cu mine ?

— Dragă prietene, îi spune domol 'Rasmussen, e adevărat, nu este numai părerea mea. Am stat de vorbă cu conducerea partidului şi am venit să te pregătesc. Vei pleca din minister cu cinste. Noi vom sublinia că ai fost o victimă a intrigilor comuniste.

— Şi s-a isprăvit cu mine ?

— Nu, rămîi la fel ca mai înainte deputat în Fol- keting. Doar ştii că unui deputat nu i se cere cine ştie ce mare lucru, nici nu se compară cu ceea ce i se pretinde unui ministriu. Nimeni nu acordă prea mare atenţie dacă a spus sau n-a spus ceva un deputat.

— Aşadar, totul este pierdut, în afară de onoare, zise Sollerod şi încercă să zîmbealscă, dar zîmbetul se desenă foarte trist pe faţa lui.

— Da, vorbele astea le-a spus Francisc I. după bătălia de lîngă Pavia, în 1525, surise aprobativ Rasmussen. Mi se pare că ar fi cazul s-o întoarcem puţin. In situaţia politică actuală, nimic nu-i pierdut, în afară de onoare...

— Ce vrei să spui cu asta ? se revoltă Sollerod.

— Vreau să spun că amîndoi sîntem politicieni realişti. Nu s-a pierdut decît un oarecare lucru exterior. Căci tu ai procedat foarte just. în faţa noastră stau noi sarcini importante. Iar în sînul partidului eşti ca şi mai înainte un om profund respectat.

Înmînîndu-i astfel cu menajamente amicului său şnurul de mătase[31], Rasmussen plecă, după ce îi mai strecură la despărţire o sumedenie de cuvinte prieteneşti, de încurajare. Omul care a devenit din nou *fost* ministru al Justiţiei, rămase singur. Şi iarăşi auzi răsunîndu-i în urechi glasul cel neîndurător :

„Ai devenit un om de nimic, Sollerod."

31 Potrivit datinii, în vechea Chină împăraţii trimiteau demnitarilor pe care nu-i mai agreau un şnur de mătase pentru ra se sinucide (n. a.).

C A P I T O L U L X X V

In timp ce se desfăşoară procesul, în sînul întreprinderii „Klitgaard şi Fiii" domneşte o mare agitaţie; firmei i se oferă noi posibilităţi, ca şi altor firme mari care au speculat.

Acuzatul stă în faţa tribunalului şi se apără. Cuvintele ce le rosteşte în apărarea sa îi fac pe judecători să simtă fiori reci în spate : aceasta nu mai e apărare, ci curată acuzare. Acuzare împotriva celor care au trădat ţara cînd ea trecea prin clipe grele împotriva celor ce au strîns grămezi de aur sprijinind intetrese străine ; sînt acuzate autorităţile care au căutat să şteargă urmele criminalilor, acuzaţi politicienii care şi-au călcat jurămintele sfinte.

în timp ce vorbeşte, în sală se lasă o linişte de mormînt. E drept că vorbitorul nu-i decît un comunist, un calomniator, cu toate acestea, cuvintele lui sînt uimitor de convingătoare. în perioada războiului, a fost membru al Consiliului Libertăţii, şi vorbeşte în numele libertăţii. Vocea lui răsună grav şi toată lumea ştie că simţămintele lui au trăit în inimile curajoase, înflăcărate, ale celor ce au căzut în luptă.

Ziariştii ascultă şi uită să ia note, iar atunci cînd vorbitorul termină, ridică din umeri. Are dreptate, fireşte. Totul e o neruşinată ticăloşie şi epurarea s-a transformat şi ea într-o ticăloşie. Dar ceea ce s-a întîmplat, s-a întîmplat şi nimănui nu-i trece măcar prin minte că unui comunist i s-ar putea da dreptate într-un proces politic. Şi ce înseamnă în general „a avea dreptate ?" Nu mai sîntem nişte naivi, ehei ! Noi, cei ce şedem aici, pe băncile presei, am ieşit de mult din vîrsta copilăriei.

Se dă sentinţa : pedeapsa cu închisoare şi plata unei sume însemnate drept daunei. Se face apel împotriva sentinţei, cazul ajunge la instanţa următoare, şi, în sfîrşit, la Curtea Supremă, unde un grup de bărbaţi mai în vîrstă, îmbrăcaţi în robă şi cu o expresie impasibilă întipărită pe faţă, ascultă cuvîntările avocaţilor. Judecătorii aceştia sînt floarea justiţiei. Ei sînt aleşi cu o deosebită grijă, viaţa lor personală este mai presus de orice critică, părerile lor sînt îndeajuns de burgheze şi conservatoare, astfel încît nu există nici un temei de îngrijorare ca în această instanţă să se întîmple ceva perScufos pentru societate. Şi totuşi, judecătorii ascultă cu neplăcere mărturiile care dezvăluie uriaşele profituri ale firmei „Klitgaard şi Fiii", care dau in

vileag tentativele oamenilor politici de a muşa- maliza acest caz, care scot la iveală spiritul întreprinzător al funcţionarilor sus-puşi din Ministerul Justiţiei şi vorbesc despre agreabilele mese luate la restaurant în contul firmei.

Condamnarea este confirmată, aşadar, Houmann va sta la închisoare, dacă nu va interveni pentru graţiere ; se pare însă că nu e dispus să întreprindă nimic, oamenii ca el sînt foarte îndărătnici. Deputatul cel cîrlionţat din Folketing strînge un mic cerc de prieteni buni şi credincioşi, la o consfătuire secretă.

— Da — începe el — voi vorbi despre sentinţa în procesul Houmann. S-a petrecut ceva foarte neplăcut. Pe de o parte, el are dreptate. Ar fi trebuit dată în judecată firma „Klitgaard şi Fiii" ; în mişcarea de rezistenţă exista doar convingerea că va fi necesară răfuiala cu firmele care au speculat.

Ceilalţi sint intru totul de acord cu el, toţi au luptat în mişcarea de rezistenţă, au organizat diversiuni în fabricile şi uzinele speculante ; oare firma „Klitgaard şi Fiii" nu este şi ea una dintre cele mai mari firme de acest fel ?

— Are dreptate într-un fel, repetă Rasmussen, ciufulindu-şi părul cîrlionţat. Dar a mers prea departe cu atacurile, a aruncat acuzaţii grosolane unor înalţi funcţionari, şi aşa ceva nu e îngăduit să faci... De aceea a trebuit să fie condamnat, astfel de lucruri nu pot fi tolerate... Dar, ascultaţi, n-ar fi bine să cerem noi graţierea lui ?

— Cum aşa ? Se poate să ceri graţierea unui om care nu cere singur acest lucru ?

— Da, fireşte. Nouă n-ar trebui să ne pese că el va fi băgat la răcoare. însă eu cred că asta îi va aduce... îi va provoca lui un sentiment de amărăciune, pentru că noi, vechii lui tovarăşi de luptă, l-am trădat.

Deputatul din Folketing, Rasmussen, era cît pe ce să spună : îi va aduce aureola de martir, dar se oprise la timp. Oamenii convocaţi la această consfătuire nu erau prea frecaţi în ale politicii şi dacă le-ar fi dat măcar prin gînd că se urzeşte iarăşi o mică intrigă politică, iRasmussen n-ar fi izbutit să-i înduplece să-şi dea semnăturile. Şi el avea nevoie de onorabilele lor nume în josul cererii de graţiere, pe care o avea gata întocmită. Din punct de vedere politic, era mai înţelept ca graţierea să se producă şi redactorul ziarului comunist să nu fie trimis la

închisoare. Mai ales în momentul de faţă, cînd se căuta din răsputeri să fie salvaţi trădătorii de patrie şi să fie eliberaţi naziştii-asasini.

— Adineauri am schimbat cîteva cuvinte cu ministrul Justiţiei, continuă el. E posibil ca lucrurile să se aranjeze... numai dacă Houmann nu va fi prea încăpăţînat şi, desigur, nu va fi, căci cine are poftă să stea trei luni la puşcărie, cînd se poate bucura de libertate ? Am scris o cerere în care scot în evidenţă deosebitele sale merite din timpul ocupaţiei şi arăt şi starea proastă a sănătăţii lui. Dacă ne-am putea înarma şi cu un certificat medical, totul ar merge bine. ,

— Dar el, Houmann, ce zice ? întrebă unul dintre participanţii la consfătuire.

— Asta n-o pot şti, răspunde Rasmussen. Sîntem adversari politici şi de obicei nu stăm de vorbă unul cu altul. Aceasta nu înseamnă însă că n-am să-1 ajut.

— Şi n-ai putut să-1 ajuţi în alt mod ? întreabă cineva. Căci Aksel Larsen a făcut la timpul dat o interpelare în Folketing, şi am fi putut să-1 sprijinim atunci, în numele mişcării de rezistenţă. Şi n-ai fi putut să scrii ceva în acest sens în presa partidului ?

— N-ar fi fost lucrul cel mai indicat, explică Rasmussen. Comuniştii caută întotdeauna să facă din orice, o chestiune politică...

— După părerea mea, pe cît am putut să observ, şi alţii caută să facă acelaşi lucru.

— Firește că-i aşa. Politica e politică şi nu se poate tăgădui că se foloseşte o anumită tactică. 'Să a- veţi însă în vedere : comuniştii acţionează întotdeauna conform principiului : scopul scuză mijloacele — şi de aceea lucrul cel mai înţelept este să ne ţinem mai la distanţă de ei. Aţi văzut şi voi cum s-a terminat chestiunea cu sărmanul Sollerod, numai pentru că a mers pe calea tratativelor cu ei. însă aici nu e vorba decît să dăm dovadă de o atitudine pur umană faţă de un fost tovarăş de luptă.

Mai cu vorbă bună, mai îmboldindu-î, deputatul din Folketing Rasmussen îi hotărî pe vechii săi prieteni să semneze cererea de graţiere. Nu-i mai rămî- nea decît să facă rost de certificatul medical din care să reiasă că Houmann este un om atît de suferind, încît n-ar putea suporta închisoarea. Astfel, condamnatul ar rămîne liber, şi ziarele ar scrie în articolele de fond despre umana, democratica societate daneză, care, nevoită să

pedepsească orice călcare flagrantă a legilor, este gata în acelaşi timp să dea dovadă de caritate şi de îngăduinţă faţă de un om, dacă omul acesta cere iertare ; într-o altă ţară, un astfel de om ar fi fost repede pus la zid.

Rasmussen îi telefonează medicului care, după cum ştie bine, 1-a îngrijit cîndva pe redactorul ziarului comunist. El îi povesteşte blajin şi cu toată încrederea că vechii prieteni vor foarte mult să-1 a- jute pe Houmann şi că nu le lipseşte decît un certificat medical din care să reiasă starea sănătăţii condamnatului ; după ce îl vor obţine, totul se va putea aranja şi condamnarea va fi anulată.

— Cine eşti dumneata ? întreabă o voce glacială.

— Rasmussen, deputat în Folketing. Am luptat alături de Houmann în mişcarea de rezistenţă. Ne cunoaştem foarte bine, am fost prieteni apropiaţi. Şi aţi putea să-i faceţi un bun serviciu lui şi prietenilor săi, eliberîndu-ne un certificat medical.

— Cu dragă inimă, răspunde medicul. Şi o voi face cu conştiinţa perfect împăcată, însă numai cu condiţia ca Houmann să-şi exprime el însuşi această dorinţă. Dacă-ţi aduci aminte, şi eu am făcut puţin parte din mişcarea de rezistenţă, şi tocmai de aceea îmi închipui că el nu vrea să mai aibă de-a face cu dumneata şi cu prietenii dumitale.

— Mi se pare că nu ai dreptul să fii atît de grosolan, chiar dacă n-ar fi decît din motivul că dau dovadă de sentimente prieteneşti faţă de un tovarăş de luptă de odinioară.

— Ehei, Rasmussen, tu şi cu mine am fost într-un timp membri ai Uniunii Tineretului Comunist, nu-i aşa ? Noi ne cam cunoaştem unul pe altul şi eu nu te cred nici atîtica. N-am să-ţi eliberez certificatul pe care vrei să-1 foloseşti pentru intrigile tale politice.

Rasmussen oftă şi puse receptorul la loc. Poftim, iată cum sînt comuniştii ! Ei nu vor să asculte nici de cel mai elementar simţămînt omenesc. Aruncă; cu propria lor mînă; un om bolnav la închisoare, numai pentru că sînt veşnic bănuitori şi nu au nici o măsură în pretenţiile lor. De-ar fi căpătat certificatul medical, totul ar fi fost în regulă !Dar dacă în unele cercuri politice sentinţa a produs mîhnire, în altele a fost primită cu mare satisfacţie. De îndată ce avocatul de la Curtea Supremă- Abildgaard primi înştiinţarea telefonică despre rezultatul procesului, se duse la Thomas, la birourile firmei.

— Ei, vezi, ultimul cuvînt a fost rostit, sentinţa, a fost dată, vesti el.

— Care e sentinţa ? întrebă Thomas Klitgaard».

— Confirmarea celei anterioare, fireşte. Bravul nostru Houmann nu va fi liber decît peste trei luni. Tu şi firma sînteţi pe deplin reabilitaţi din punct de vedere juridic.

Thomas Klitgaard îşi sună secretarul personaL şi—1 rugă să aducă vin şi pahare.

— Este un vin de Porto excelent, cu un buchet minunat, cred că o să-ţi placă şi ţie, zise el. Mi se pare că-1 meritäm pe deplin. Procesul ästa afurisit m-a zbuciumat rău. Părea că nu se va mai isprăvii niciodată. Am avut tot timpul simţămîntul că numele meu este împroşcat cu noroi. Oricine îşi putea permite să-mi spună speculant şi trădător de patrie.

— Oamenii de treabă n-au îndrăznit aşa ceva,, dragul meu Thomas, zise Abildgaard, ridicînd paharul. Ştim cu toţii că ţi-ai făcut datoria, că personal ai avut de îndurat în timpul ocupaţiei lovituri mai grele decît cei mai mulţi compatrioţi. Bătrînuî[1] tău tată, un om atît de cinstit, a fost omorît mişeleşte, fiul tău a stat într-un lagăr de concentrare, într-adevăr, ai plătit un greu tribut pentru toate.

— îţi mulţumesc, Torsten, rosti Thomas emoţionat şi ciocni cu Abildgaard. Tu mi-ai fost sprijinul[5] cel mai sigur în anii aceştia grei. Şi sînt convins că aşa va fi şi de aci înainte.

Cîteva clipe rămaseră în tăcere, sub impresia clipei solemne, precum şi sub înrîurirea vinului tare de Porto. Apoi Abildgaard întrebă :

— Dar afacerile ? Cum merg afacerile ?

— Strălucit. Tocmai voiam să-ţi spun cum stăm. Am terminat lucrările la aerodromul din Karup şi la alte aerodromuri, mai bine zis am crezut că le-am terminat, dar acum se pare că americanii au în vedere lucrări noi. Ei vor desigur să-şi facă baze pentru bombardiere. Aceasta înseamnă noi sarcini uriaşe pentru firma noastră. Deunăzi am primit o adresă secretă din partefa statului-major şi va trebui să mergem să-i consultăm pe specialiştii americani.

— Sînt gata, de îndată ce îmi vei telefona...

— îţi vine şi să rîzi uneori, schimbă vorba Tho- mas Klitgaard şi zîmbi. Ba lucrează nemţii, ba americanii. Nimeni nu şi-ar fi închipuit...

— Căile destinului nu le putem cunoaşte, Thomas, îl întrerupse zîmbind Abildgaard.

— Da, oamenii cărora li se spunea speculanţi de război au devenit acum mari patrioţi, preocupaţi de apărarea patriei. Şi care-i deosebirea ? Atunci hit- leriştii voiau să ne apere de bolşevici, acum tot de bolşevici vor să ne apere americanii. Şi dacă lucrurile vor continua tot aşa, în curînd jumătate din Danemarca va fi betonată. Dar firma nu are motive să se plîngă. Au sosit timpuri cum n-am visat vreo- dată. Tot ce-am lucrat în timpul războiului e floare la ureche în comparaţie cu planurile actuale.

— Dar calculezi tu totul cu grijă, ca întotdeauna ?

— Se înţelege de la sine că mă voi îngriji să nu rămînem în pierdere. De altminteri, să ştii că nu sîntem expuşi vreunui risc. Experţii militari au vederi foarte largi. îţi face impresia că lor nici nu le pasă de preţ. Fii pe pace, Torsten, ne plouă cu bani, vom avea cîştiguri frumuşele. Firma s-a întărit din toate punctele de vedere. Dar ce se aude cu jubileul nostru ?

— Jubileul ?

— Cum, nu ţi-am spus încă ? Se vede că în zorul ăsta am uitat. Peste cîteva luni se vor împlini douăzeci şi cinci de ani de cînd tatăl meu a schimbat denumirea întreprinderii sale — care încă de pe atunci luase proporţii considerabile — numind-o „Klitgaard şi Fiii". Cred că trebuie să sărbătorim această zi.

Poate, zise Abildgaard nehotărît. S-ar cădea totuşi să o sărbătorim cît mai modest

— .Vrei să spui cumva că firma are o reputaţie •atît de proastă, încît...

— Linişteşte-te, Thomas, nu vreau, fireşte, să spun aşa ceva. Cred doar atît : că n-ar fi indicat să se facă prea mare zarvă în jurul acestei aniversări. Ai putea să aloci o sumă oarecare de bani, pentru ca în ziua jubileului să înmînezi cîte un premiu celor mai buni salariaţi ai firmei şi să sărbătoreşti această zi oferind o masă intimă la tine acasă.

Thomas Klitgaard rămase o clipă pe gînduri.

— Cred că ai dreptate, Torsten, zise el. Şi îţi voi urma sfatul înţelept, cum fac totdeauna.

C A P I T O L U L XXVI

Firma îşi serbează jubileul în chipul cel mai plăcut; printr-o coincidenţă, are loc în aceeaşi seară şi o altă sărbătorire. Cu aceasta se încheie povestirea despre stimata şi onorabila firmă a. speculanţilor de război „Klitgaard şi Fiii".

Ziua jubileului începu cu un eveniment vrednic de amintit. Un lacheu de la palatul regal sună la uşa lui Thomas Klitgaard şi cu o plecăciune solemnă dădu un mic pachet pentru domnul director. Jupî- neasa îi duse pachetul lui Thomas Klitgaard, care tocmai îşi lua gustarea de dimineaţă.

— Ce-i asta ?

— Mi se pare că e de la rege, răspunse îmbujorată fata din casă. L-a adus un lacheu. Mai e aici.

Thomas sări în picioare şi se repezi în vestibul. Da, era un lacheu regal, nu încăpea nici o îndoială. Scoase din buzunar o hîrtie de o sută de coroane.

— Poftim, zise el. Şi mulţumesc... pentru osteneală...

— E prea mult, domnule director, zise lacheul şi se înclină ca în faţa unui personaj de origine princiară. Vă foarte mulţumesc, domnule director, da- ţi-mi voie să vă felicit, domnule director.

Lacheul plecă. Thomas Klitgaard se grăbi să desfacă pachetul. îi tremurau mîinile. Fusese distins cu gradul de cavaler cu mulţi ani în urmă, cînd regele inaugurase podul la a cărui construcţie contribuise şi firma. Iar acum era probabil decorat cu ordinul Dannebrog — mai devreme sau

mai tîrziu ordinul acesta se acorda celor ridicaţi la gradul de cavaleri. El îşi dădea perfect de bine seama ce mare cinste însemna decorarea aceasta. Mai cu seamă acum, după un proces atît de penibil.

Cînd desfăcu în sfîrşit pachetul, inima prinse a-i- zvîcni cu putere în piept.

Comandor al ordinului Dannebrog. întocmai aşa,, ordinul de comandor !

De bucurie şi mîndrie îi veniră lacrimi în ochi, căci acordarea acestei înalte decoraţii în ziua jubileului firmei însemna că în sferele cele mai înalte el era socotit un bun cetăţean danez şi nu se dădea nici un dram de atenţie mîrşavei calomnii pe care o răspîndeau, din nefericire, nu numai comuniştii.

Doamna Margrethe intră în sufragerie şi Thomas,. radiind de fericire, îi arătă noua decoraţie ce-o primise.

— Crucea de comandor, Margrethe, zise el. Sînt ridicat la rangul de comandor al ordinului Dannebrog. Acum eşti soţie de comandor.

— Te felicit, Thomas, zise ea şi zîmbi văzîndu-i bucuria copilărească pentru acest flecuşteţ. Doamne, pe funcţionari îi decorează cînd împlinesc o anumită vîrstă, cu condiţia să nu fie amestecaţi în ceva nepermis. Un mare om de afaceri primeşte de asemenea o decoraţie, iar cînd contul lui la bancă e deosebit de mare, i se dă chiar crucea de comandor. în viaţă toate acestea sînt tot atît de inevitabile, ca şi zbîrciturile şi părul alb.

Cînd Thomas Klitgaard sosi la birourile firmei, şi începuse să plouă cu felicitări din toate părţile. Coşurile uriaşe cu flori nu mai încăpeau pe birouri şi pe pervazurile ferestrelor. Persoanele care aveau legături de afaceri cu firma îl felicitau astfel pe eminentul inginer Thomas Klitgaard. Pe cărţile de vi— ¿ită care însoţeau florile se putea citi numele unor firme speculante mari şi mici, cu care Klitgaard colaborase în timpul ocupaţiei hitleriste şi continua să colaboreze şi sub egida americanilor.

Thomas Klitgaard convocă personalul firmei şi rosti o cuvîntare. Mulţumi fiecăruia dintre[1] numeroşii săi colaboratori pentru contribuţia sa la dezvoltarea înfloritoare a firmei. Subliniase că o realizare de mari proporţii reuşeşte numai atunci cînd există unire în muncă. Pomeni în treacăt şi de vremurile grele prin care trecuseră, arătă marea răspundere ce revine de azi înainte fiecărui

salariat. Căci acum firma va trebui să asigure apărarea ţării, să construiască aerodromuri, adăposturi şi cazărmi. Luară a- poi cuvîntul cîţiva funcţionari superiori, mulţumindu-i cu expresiile cele mai alese pentru bunele cuvinte şi subliniind marea fericire de a munci sub conducerea unui director atît de eminent. Apoi fu servit vin de Porto şi tortă şi, la sfîrşit, fură împărţite plicuri închise. Pe fiecare plic era scris numele destinatarului. Salariaţii puseră plicurile în buzunare, fără să le desfacă, deşi mureau de curiozitate. Era clar că sînt premii, însă ce sumă — un salariu pe o lună, pe două sau, poate, pe trei ?

— încă o dată vă mulţumesc, rosti Thomas Klitgaard. Mulţumesc pentru florile pe care mi le-au trimis funcţionarii şi inginerii, vă mulţumesc tuturor pentru munca voastră conştiincioasă şi cinstită. Sper că veţi fi mulţumiţi cu micile sume cu care firma pune un semn zilei de astăzi. Şi acum, să trecem cu toţii la lucru. Nici în clipele cele mai sărbătoreşti nu trebuie să ne uităm îndatoririle.

Se îndreptă spre biroul său. Cîteva funcţionare mai nerăbdătoare desfăcură plicurile.

— Salariul pe trei luni, minunat ! exclamă una din ele. Acum o să-mi pot cumpăra o bicicletă.

— Da, iar inginerul-şef şi directorul administrativ îşi vor putea cumpăra maşini noi, răspunse alta.

Thomas Klitgaard nici nu apucă să se aşeze bine la impunătorul său birou, cînd îi fu anunţată vizita unui personaj cunoscut : Hakon B. Moller in persoană.

— Te felicit din toată inima, dragul meu inginer Klitgaard, zise el cu căldură. Vreau să-ţi strîng mina în ziua jubileului firmei dumitale.

— Cîtă gentileţe din parte-ţi, iubite domnule director Moller, zise Thomas Klitgaard şi turnă vin de- Porto în pahare. Da, timpul trece şi noi îmbătrînim. Au trecut mai bine de zece ani, de cînd tata ne-a transmis nouă firma. Au fost ani grei...

— Grei pentru noi toţi, încuviinţă Hakon B. Moller. Am trecut printr-o perioadă de furtuni periculoase. N-am cuvinte să-ţi spun cît am fost de bucuros cînd am aflat rezultatul procesului intentat redactorului ziarului comunist. Aşa şi trebuia să se întîm- ple. Nimeni nu are dreptul să arunce cu noroi in firma dumitale. Nimeni nu a izbutit să-mi păteze nici mie numele... De altminteri, a trecut vremea calomniilor şi a suspiciunilor.

— Să nădăjduim, zise Thomas Klitgaard şi scoase un oftat. însă tendinţe de subminare a societăţii vor exista întotdeauna.

— Da, însă noi le putem pune frîu. Astăzi avem aliaţi puternici. Toate cercurile oficiale sînt de a- cord că noua stare de lucruri înseamnă în primul rînd o binefacere pentru viaţa economică. Şi, într-adevăr, marii noastre industrii i s-a creat o conjunctură extrem de favorabilă.

— E adevărat, vremurile sînt prielnice pentru a- faceri. însă totul pare prea puţin solid. Şi dacă va începe războiul, ce se va întîmpla atunci ?

— Va începe şi se va termina.

— Da, însă noi ne aflăm intr-o zonă periculoasă.. Noi transformăm de fapt întreaga ţară într-o bază americană. Ce se va întîmpla cu noi ?

Nimic bun, zise calm Hakon B. Moller. Dar, pregătiri putem să facem din vreme. Fie vorba între noi, domnule inginer Klitgaard, o firmă atît de mare ca a dumitale se poate îngriji de pe-acum să-şi trimită valori importante în străinătate. Organizează dumneata o întreprindere afiliată unei firme americane, sau cumpără-ţi ceva valori în America de Sud... în caz de catastrofă, va fi foarte plăcut să ai ceva garanţii.— Ai dreptate, fără îndoială, zise Thomas Klit- gaard, ingindurat. Aşa ceva mi-a trecut şi mie prin gînd. Dar am fost tare ocupat, cum sînt de altfel şi acum.

In maşină, în drum spre casă, şi acasă, în timp ce se îmbrăca pentru masa festivă, Thomas nu se gîndea decît la cuvintele lui Hakon B. Moller. Are dreptate, fără îndoială, el însuşi este proprietarul unor mari fabrici şi întreprinderi înfiinţate în alte ţări. N-ar strica să-i urmez sfatul. Firma trece printr-o perioadă de dezvoltare impetuoasă şi nimeni nu se va mira dacă întreprinderea va fi lărgită. America de Sud — ideea nu e rea de fel. Dacă va izbucni războiul, cu ororile şi distrugerile lui, rezervele vor fi salvate, iar după ce va trece furtuna» totul va putea fi luat de la caipăt. în timp ce-şi. atîrna la piept crucea nouă de comandor, Thomas Klitgaard hotărî să lărgească firma. Va cumpăra: acţiuni străine şi va crea o întreprindere oarecare în, străinătate. Mine, plantaţii, o mare întreprindere agricolă — în fond este indiferemt ce anume, numai să-şi poată plasa o parte din avere într-un loc si- qur. Iar aici, banii vor curge gîrlă, frumuşel, la fel ca şi mai înainte.

„Fuga capitalului ? se întrebă el în gînd. Fleacuri.. Asta nu se poate numi cîtuşi de puţin o fugă de capital. Dimpotrivă, fondînd întreprinderi în alte- ţări, eu sporesc bogăţia ţării mele. Am să încep să mă ocup de această chestiune chiar de mîine, căci, cine ştie cît timp a mai rămas pînă la... într-adevăr, drace, americanii nu s-ar înarma cu atîta furie,, dacă înarmarea n-ar avea un temei real."

(Radiind de fericire, îşi întîmpina musafirii. Se a- dunase întreaga familie Klitgaard, invitată la sărbătorirea acestei zile. Nu lipseau decît doi membri ai familiei : Evelyn, care plecase în Germania şi Gre- gers, cioara albă a familiei. Acesta îşi terminase studiile şi intrase în asociaţie cu nebunul de Kaas, care îşi deschisese un birou de inginerie propriu. E trist, cînd eşti nevoit să-ţi renegi primul născut. în schimb însă, Anders este bucuria părinţilor. Şi el şi-a ter-

'-minat studiile şi acum lucrează ca inginer în cadrul iirmei. Poate că ar fi bine sâ-1 trimită pe el în America de Sud, flăcăul e capabil şi cunoaşte valoarea banului.

Pe masa lungă, împodobită cu flori, pîlpîia flacăra luminărilor, sclipeau argintăria şi cristalurile. în jurul mesei stăteau aşezaţi fiii bătrînului Grejs şi •unica lui fiică : Johannes, posomorit şi încruntat ca de obicei, cu toate că întreprinderile lui mergeau de minune ; Emmanuel, slab şi eteric, îndrăgostit ca întotdeauna numai de poezie, pe care o ocrotea ca .şi înainte ; Sara, încărunţită înainte de vreme, cu soţul ei, elegantul jurist. Tot aici se afla şi generaţia tînără şi promiţătoare care trebuia să ducă mai departe gloria familiei Klitgaard. Era Anders ■cel capabil, soră-sa Kirsten, logodnicul acesteia, locotenent de gardă şi baron, moştenitorul unei frumoase moşii în Fiin. Mai era şi Kristian, fiul lui Jo- •harmes şi al Evelynei, care preferase profesiunea de jurist aceleia de inginer. în curînd îşi va da şi el examenele de absolvire. „Nu este cine ştie ce de capul lui — îşi zicea Thomas Klitgaard — dar face parte din categoria oamenilor care ştiu să răzbată în viaţă." Tot aici se aflau şi cei doi copii ai Sarei şi al lui Abildgaard : Lars, cu profilul acvilin al tatălui său — jurist ca şi el, va continua ocupaţia părintească — şi Jeanne, subţirică şi fermecătoarei ea va face, fără îndoială, o partidă strălucită. Fără să vrea, Thomas Klitgaard se gîndi la copilăria sa, la parohia de pe ţărmul Mării Nordului, unde vînturile izbeau cu furie căscioara lor sărăcăcioasă. Da, adevărat, acolo, în cătunul sărac îngropat între dunele de nisip, stau înfipte rădăcinile bogatei şi înfloritoarei lor familii.

Abildgaard se sculă în picioare şi lovi uşor un pahar. Glasul lui răsună emoţionat, aşa cum se cuvine să sune glasul unui avocat in astfel de cazuri ; faţa îi era gravă iar cuvintele pline de greutate, aşa cum se cerea în împrejurări atît de solemne :

— Dragă Thomas, cuvîntă el. Trăim vremuri zbuciumate, vremuri de frămîntare, pline de nelinişte,

cînd oamenii uită lucrul de căpetenie : că trebuie să fie mulţumiţi de soarta lor. Ei uită de minunata cumpătare despre care vorbeşte vechiul psalm :

> Tu, Doamne, hărăzitu-mi-ai soarta mea ! Fă-mă acum.
> să fiu mulţumit de ea. De faptele mele, de meseria şi de
> rangul meu, Fă-mă să fiu mulţumit mereu. Să fac binele
> cu toată dragostea pentru tine Şi să servesc cu
> devotament, pentru-al lor bine, Pe acei ce-mi dau
> munca şi pîinea...

O astfel de atitudine în viaţă, un asemenea devotament i-au caracterizat pe părinţii tăi. Tatăl tău, Grejs şi mama ta, Kjestin erau oameni din popor, cu toate că, datorită capacităţii şi unei hărnicii neobosite, au ajuns bogaţi. Morala lor era simplă : amîn- doi au fost, pînă la moarte, doi oameni simpli in sensul cel mai bun al acestui cuvînt. Dar vremurile grele prin care trecem ne pun în faţă alte cerinţe. Cerinţe foarte mari, dragul meu Thomas, cerinţe pe care vechea generaţie nu a voit să le înţeleagă. Noi trebuie să ne unim pentru apărarea valorilor culturale şi sociale pe care forţele răului vor să le nimicească. Societatea contemporană are nevoie de oameni care să posede ceva mai mult decît o simplă morală primitivă — de oameni cu vederi largi, care să nu fie frînate de un punct de vedere tradiţional. Şi tu, dragul meu Thomas, posezi cele mai bune calităţi ale omului de afaceri contemporan. Tu îţi cunoşti meseria, tu ştii să apreciezi posibilităţile şi să micşorezi riscurile. Ştim cu toţii ce-a însemnat firma pentru ţara noastră în timpurile grele şi ştim de asemenea ce înseamnă ea astăzi. în această zi solemnă, tu ai fost distins cu un ordin prin care ţara îşi răsplăteşte fiii şi cetăţenii ei cei mai destoinici. Noi, membrii familiei tale, sîntem mîndri de tine, şi-ţi mulţumim pentru felul cum ai condus vechea firmă. Primeşte felicitările noastre, dragă Thomas.

,,Ce pălăvrăgeală idioată, îşi zicea în sine Johannes, sculîndu-se în picioare şi ridicînd paharul. Thomas nu s-a

gîndit niciodată la altceva decît la bani, ca

i
2
2
2

şi noi toţi de altfel. Dar lui i-a ieşit straşnic : are crucea de comandor, în timp ce eu am nimerit la răcoare, cu toate că pe vremea ocupaţiei ne-am îndeletnicit amîndoi cu acelaşi lucru. încolo, toate floricelele astea nu-s decît înşelătorie, fleacuri..."

Thomas Klitgaard le mulţumi tuturor, ciocnind paharul cu şampanie. Se simţea fericit, mîncLru de sine. Era o zi mare pentru el. Meritele îi erau recunoscute de toată lumea şi pe lîngă asta luase o hotărîre importantă. Astăzi, firma „Klitgaard şi Fiii" este o mare firmă daneză ; peíste cîţiva ani va fi o firmă internaţională. El este un om în plină înflorire a forţelor şi cursa americană a înarmărilor i-a creat posibilităţi mai mari decît anii ocupaţiei.

„Dacă tata ar trăi să mă vadă acum, se gîndi el. Pe vremuri m-a dezaprobat, astăzi ar fi mîndru de- mine."

întîlni privirea surorii sale Sara şi bucuria i se întunecă o clipă. în ochii ei obosiţi Thomas citi îndoială, sau poate neîncredere. Ea nu-1 crezuse niciodată, sora lui, la care Grejs ţinea atît de mult,, pentru că semăna cu credincioasa lui soţie Kjestin. Nu, poate că e mai bine că bătrînul Grejs odihneşte in mormîntul său din cimitirul din Iutlanda de Vest, bîntuit de vijelii ; el nu ar fi înţeles cerinţele vremii noi. Şi, fără să vrea, Thomas Klitgaard duse mîna la piept pipăind crucea de comandor, simbolul succesului şi onoarei lui.

în timp ce familia Klitgaard sărbătorea în cerc intim jubileul onoratei firme, întîmplarea a voit să fie crestat la răboj şi un alt eveniment. Numai că acesta nu se petrecea în jurul unei mese încărcate cu argintărie şi cristale, cu vinuri şi mîncăruri alese, ci într-o sală uriaşă, unde fremătau mii de oameni. Deasupra tribunei, împodobită cu Dannebrog-ul şi cu mari drapele roşii, se afla o pancartă pe care scria cu litere mari, dîrze :

„NIMENI NU NE VA PUTEA SILI SĂ TĂCEAI !"Şi chiar în clipa în care Thomas Klitgaard adresa alor săi cuvinte de mulţumire, iar în salon se pregăteau tăvile cu cafea, şampanie şi coniac, în sala cea uriaşă, un om se urca la tribună. Era redactorul ziarului comunist, omul care trebuise să stea trei luni la puşcărie pentru articolele şi cuvîntările sale, despre care ştia toată lumea, inclusiv judecătorii, că exprimau cel mai curat adevăr. Mulţimea îl întîmpină cu aplauze furtunoase. Cînd începu să vorbească, în sală se făcu o linişte desăvîrşită. El nu se

învoise cu cererea de graţiere înaintată de către Rasmussen, deputat în Folketing, şi acum i se adresa fostului combatant din mişcarea de rezistenţă :

— Atîta timp cît nu se va face dreptate acelora care astăzi rabdă de foame, acelora care au devenit invalizi şi şomeri pentru că au luat parte la mişcarea de rezistenţă, nu se poate vorbi despre vreun merit al meu. Mai just ar fi fost. dacă domnul Rasmussen s-ar fi interesat de sănătatea muncitorilor bătrîni şi invalizi. în ce mă priveşte, nu voi spune decît un singur lucru[32] şi, pentru a fi înţeles cum trebuie, îl voi spune în limba cea nouă a domnului Rasmussen : *Thank you. I'm still going strong*[1].

El vorbeşte calm, aproape blînd, însă din fiecare frază ţîşneşte adevărul convingător şi plin de greutate. în timpul ocupaţiei, nemţii puseseră la bătaie o sumă mare pentru capul lui, stătuse închis, şi dacă acum a mai stat cîteva luni la închisoare, nu-i cine ştie ce mare lucru. Va lupta şi mai dîrz, şi mai încordat, căci el ascultă de o singură lege : să nu te predai niciodată !

Houmann continuă să vorbească 'despre firma speculantă „Klitgaard şi Fiii", despre funcţionarii mituiţi, despre tribunalele care judecă prin prisma intereselor de clasă, despre politicienii care caută să inducă poporul în eroare. Fiecare din cei patru mii de oameni din sală îl ascultă cu atenţie, cu toţii ştiu că glasul lui este glasul adevărului, al acelui adevăr pe care presa şi tribunalele vor să-1 facă să amuţească, dar, în ciuda tuturor piedicilor, el răbufneşte neîncetat în auzul tuturor.

— Unde ai găsit coniacul ăsta ? îl întreabă Abildgaard pe cumnatul său. Are o aromă delicioasă.

— Mi 1-a trimis furnizorul meu de vinuri, răspunse Thomas Klitgaard. Au început să ne vină iarăşi mărfuri bune. Revenim la normal.

Iar dincolo, în sală, răsună vocea calmă :

— în fruntea luptei împotriva silniciei şi a minciunii, cine stă astăzi ? Tot ce are ţara mai bun : partidul nostru comunist. Dacă cei ce deţin puterea îşi închipuie că am fost înfrînţi, paralizaţi, intimidaţi şi domoliţi, se înşală. Pretutindeni unde trăiesc şi muncesc oameni, se vor găsi tovarăşi de-ai noştri curajoşi şi neobosiţi. în fieciare întreprindere, in porturi, pe ogoare, în păduri, oamenii ne vor auzi glasul care exprimă voinţa poporului. S-a

32 Mulţumesc. Mă simt foarte bine — în engleză.

încercat prin fel de fel de metode să ni se închidă gura. Dar zadarnic. Nimeni nu ne va putea sili să tăcem.

— Sentinţa dată îi va face pe comunişti să devină mai prudenţi, spune avocatul de la Curtea Supremă Abildgaard. Fii pe pace, Thomas, asemenea pedepse îşi produc efectul. Oamenii simpli se tem ¡de legi, de justiţie şi de poliţie. Şi le e teamă' mai ales să nu se scrie cumva despre ei în ziare, ca să nu-i vorbească de rău vecinii.

— De unde le ştii tu toate astea ? îl întreabă Sara cu blîndeţe. Ce ştii tu despre popor ?

— Dragă Sara, am fost mulţi ani avocat şi am a- vut de-a face cu fel de fel de oameni, din toate clasele sociale. Socot că laşitatea lor este cea mai bună pavăză a noastră ; ai să vezi că nu vor mai îndrăzni să întreprindă ceva.

Excelentul coniac colora uşor pînă şi obrajii unei păsări de pradă atît de prudente ca Torsten Abildgaard. El este un om bogat şi respectat, a primit de mult crucea de comandor, pentru care se bucură astăzi atît de tare cumnatul său Thomas. Toată lumea îl consideră pe Abildgaard un om excepţional de inteligent, dar Sara îl priveşte cu tristeţe şi spune :

— Nu cred, Torsten, să fie adevărat ce spui, sper că nu ai dreptate, căci altfel viaţa nu ar avea nicii un rost.

Şi eminentul reprezentant al burgheziei, avocatul cel' deştept şi talentat, aruncă o privire întristată pentru o clipă spre soţia sa ; el ştie că, sufleteşte, ea s-a despărţit cu totul de el. „La ce mi-au trebuit toate la care am ajuns ? îşi zice el în gînd. N-ar fi fost mai bine dacă, în schimbul lor, mulgătoarea Sara m-ar fi iubit ca mai înainte ? Ei, dar nu, aşa e jocul nostru, un joc plin de atracţie, şi-1 vom continua."

Iar în sală, departe de casa milionarului Thomas Klitgaard, mai răsuna încă vocea calmă :

— Nimeni nu ne va putea sili să tăcem ! Nimeni nu ne va frînge voinţa.

In această seară rece de decembrie, Danemarca îşi trăieşte viaţa ei harnică, liniştită. în gospodăriile ţărăneşti se stinge lumina, mîine dis-de-dimineaţă oamenii trebuie să treiere, şă mulgă vacile. Un om merge din casă în caisă şi vinde sau distribuie gratuit ziarul revoluţionar, plătindu-1 el însuşi din puţinele sale mijloace, atunci cînd oamenii

nu sînt în stare să-1 cumpere. în odăiţele mici, oamenii studiază *Manifestul comunist* şi *Calea poporului danez*[33]*.* Ei învaţă ce cale au de urmat. Iar pe aerodromuri se desfăşoară în ritm rapid lucrările conduse de inginerii firmei „Klitgaard şi Fiii". Eleganţi ofiţeri americani inspectează aceste lucrări. Portul Fre- derikshavn a fost transformat într-o cetate. Karup este o bază de prim rang pentru avioanele militare. Un aerodrom după altul acaparează terenul, iar micii proprieitari agricoli sînt nevoiţi să-şi părăsească pă- minturile pe care străbunii, cu sudoarea şi sîngele lor, le-au ¡smuls naturii vitrege.

— De îndată ce se va ivi prilejul, dragă Thomas, te voi prezenta ambasadoarei americane, spune a- vocatul Abildgaard de la Curtea Supremă. Este o doamnă fermecătoare şi foarte influentă. Va fi extrem de util pentru firmă, dacă vei avea legături directe cu ambasada.

Se lasă noaptea, uşor geroasă, doar sîntem în de- cembrie. Automobile elegante duc pe membrii familiei Klitgaard spre casele lor. Dar o noapte rece ca asta nu-i bucură prea mult pe paznicii de noapte. Şi nici pe tînăra pereche nevoită să-şi petreacă toată noaptea pe stradă, împingînd şi căruciorul copilaşului lor ; abia s-ar putea consola cu faptul că trăiesc într-un oraş condus de un cinstit consiliu municipal social-democrat, căruia nu-i ajung mijloacele pentru a construi noi case de locuit. Căci acum trebuiesc construite adăposturi împotriva bom- bardamentelor, trebuiesc construite cazărmi.

Buna, bătrîna noastră patrie se odihneşte sub oblăduirea nopţii liniştite. Vulpea — acest politician şiret — a pornit în cercetare prin coteţe. O bufniţă ţipă din clopotniţa unei biserici. Iar ţara doarme liniştită, plină de o prea mare încredere în oamenii care s-au învoit s-o salveze de la pieire. Ei au adoptat deunăzi legea coloanei a cincea. Nu-i nimic, mai vorbim noi cu ei !

„Bună ţară, dar prea răbdătoare." Un om politic, al cărui nume — Horup[34] — sună astăzi pe buzele unora ca o injurie, a spus cuvintele acestea cu mulţi ani în urmă.

33 Programul Partidului Comunist dfn Danemarca de după război.
34 Viggo Horup (1841-1902), celebru jurist şi publicist damnez, adversar hoţărît al militarismului.

Vorbind despre răbdarea poporului danez, care se împăca prea uşor cu împilarea, el n; îndemna să fim mai puţin răbdători. Dar noi tot mai sîntem, ca şi înainte, prea răbdători

.Un şomer cu spinarea încovoiată stă în faţa Oficiului asigurărilor . sociale. Ar trebui să intre să-şi ceară dreptul lui. Dar ce înseamnă asta, dreptul lui ? E vorba de dreptul cel mai elementar din lume, dreptul la muncă şi la pîine. Oameni tineri sînt nevoiţi să colinde pe străzi, nici lor nu li se dau drepturile, şi ce drepturi pretind ei ? O locuinţă, două odăi, în care ar putea să înflorească dragostea şi viaţa. Sînt oare aceste pretenţii, absurde ? Desigur că da, pentru că acum trebuiesc construite cazărmi şi adăposturi împotriva bombardamentelor. Iar noi, danezii« pe baza convenţiilor încheiate, trebuie să ne sacrificăm pentru războiul atomic american.

Mai tîrziu, cînd obligaţiile luate faţă de americani vor fi îndeplinite, cînd oraşele şi satele noastre vor fi, ca urmare, rasei de pe faţa pămîntului, pescăruşi flămînzi vor zbura, cu ţipete ascuţite, pe deasupra ţării noastre bombardate, pe deasupra insulelor noastre pustiite. Ne vor simţi ei oare lipsa ? Căci nimeni nu le va dă de mîneare. Doamna cea bă- trînă şi bună nu le va mai arunca firimituri de pîine, ea va zăcea moartă printre ruinele casei ei. Copilaşii nu le vor mai face semne cu mina păsărilor albe, pentru că nu vor mai exista copii.

Dar aceasta nu trebuie să se întîmple. Nouă ne e dragă pacea şi viaţa copiilor, va trebui numai să fim mai puţin răbdători. Noi nu vrem război, noi vrem să devină realitate cuvintele Scripturii : „...şi între oameni bună învoire".

— Da, trebuie să ne pregătim de război, spune avocatul de la Curtea Supremă, Abildgaard. Americanii grăbesc războiul.

— Taci ! îi strigă Sara plină de indignare. Trăiesc pe lume şi alte popoare, nu numai americani.

Sara are dreptate. Trăiesc şi alte popoare. Popoare «are doresc pace şi viaţă. Şi în noaptea liniştită de decembrie răsună şi se răspîndeşte ecoul vocii calme.

Nimeni nu ne va putea sili să tăcem ! Nimeni nu ne va frînge ! Noi vrem pace

!T. 2174

Responsabil de carte: C. Glurgiuca Tehnoredactor : I Gheorghiu Corector : L. Igiroşianu

Dai la cules 17.08.1956. Bun de tipar 23.11.56 Tiraj 10.100 ex. Hirtie semivelitiă mată de 65 gr. mX Format 840X1080132. Coli editură 12,84. Coli de tipar 7,75. Ed l. Comanda 2473. A. nr. 03041. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8A-3I=R

Tiparul executat c. 1480 la Inireprindei ea Poligrafici „Apărarea Patriei" Str. Izvor 137, Bucureşti R.P.R

i
2
2
8

HANS

KIRK

Klitgaard și Fiii

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

229

[1] Erou mitologic danez, care se trezeşte din somn ori de cîte ori Danemarca e ameninţată de o primejdie.

2 Klitgaard şi Fiii

[1] Bine — în engleză.

3 Klitgaard şi Fiii

4 Kiitgaard şi Fiii

5 Klitgiiard şi Fiii

6 Klifgaard şi Fiii

[1] După război, în clădirea hotelului s-a instalat sediul partidului comunist şi al organului central al partidului : *Land og. folk.*

7 Kiitgaard şi Fiii

[1] Thorwaldsen (1770—1844), celebru sculptor danez.

3 Băieţi — în engleză. ■]

9 Klitgaard şi Fiii

[1] Azil pentru săraci ia Copenhaga.

[1] E vorba de Stauning, care pe atunci era prim-mdnistru în Danemarca.